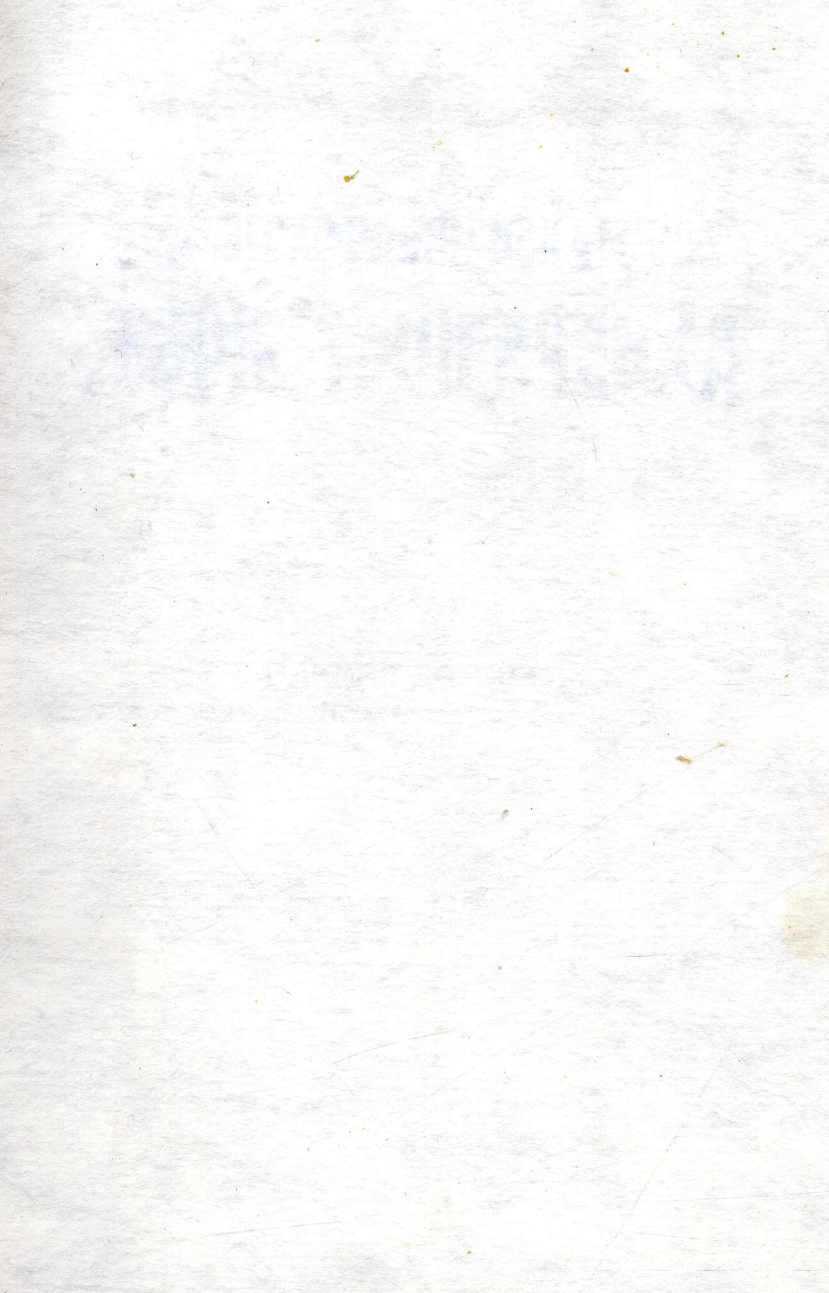

06
св

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА

Склав

ВОЛОДИМИР ДОРОШЕНКО

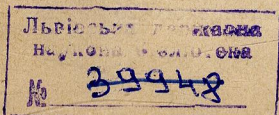
Директор Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка
у Львові

317P

НАКЛАДОМ АВТОРА

У ЛЬВОВІ

1938

1686

15/2-4u/5-6/Шевч. 91

Відбитка з XVI-го тому „Повного видання творів Шев-
ченка“ Укр. Наук. Інституту у Варшаві

ВІД УПОРЯДЧИКА

Поданий нижче покажчик Шевченкових творів складається з отсих розділів: I. Шевченкові твори; II. Фототипічні знімки з Шевченкових рукописів; III. Фальсифікати Шевченкових творів і IV. Чужі твори, приписувані Шевченкові.

Перший, найбільший і найважливіший розділ — це спис хронологічний, уложений за роками появи творів; останні три — абеткові, за назвами творів. Наприкінці подано річевий покажчик, — абетковий спис Шевченкових творів — у отсих рубриках за їх змістом: 1. Поезії; 2. Повісті й оповідання; 3. Драматичні твори; 4. Щоденник; 5. Листи; 6. Дрібні писання (записки, спомини, оповідки, тощо).

Українські переклади російських творів поміщені в річевому списі окремо, зараз після оригіналів.

Не ввійшли до покажчика тільки прохання Шевченкові, як матеріял, що має інтерес виключно життєписний. Місце для них не тут, а в окремій бібліографії, присвяченій біографії великого Кобзаря.

В хронологічному покажчику вичислені за роками їх появи всі першодруки, а з передруків тільки окремі видання.

Передуки й новодруки (тобто нові публікації оголошеного вже перше твору) поодиноких річей, що появилися по різних часописах чи збірниках, принотовані зараз під відповідним першодруком. Для кращого відрізнєння їх від головної позиції надруковані вони у коротших рядках та дрібнішим шрифтом.

Упорядчик пильнував принотувати по змозі всі такі передруки, крім, розуміється, поодиноких поезій, бо їх рік-річно передруковується по різних видавництвах така силенна сила, що, хоч і як цікаво було б їх

зібрати для пізнання культу поета та вияснення, які саме його твори тішилися в тім чи іншій часі найбільшою популярністю, — повизбирувати всі такі передруки переходить усяку спромогу однієї людини, поминувши вже розміри отсієї публікації. Тому поза передруками, опублікованими за життя Шевченка, довелося обмежитися тими, що появилися по різних своїх і чужих виданнях до появи перших повних збірників Шевченкових поетичних творів — Кожанчикова та Сушкевича, а з пізнішого часу тільки варіантами й тими новодруками давніше опублікованих поезій, що появлялися по наукових видавництвах і мають інтерес для дослідників Шевченкової творчості, та вийняtkово ще речами, передрукованими по різних чужинецьких видавництвах.

Це щодо річей уже відомих; натомість із передруків новознайдених творів принотовано по змозі всі сучасні дані публікації.

При збірних виданнях Шевченкових творів звичайно подається їх зміст, крім поезій, з яких зазначені переважно тільки першодруки. Тільки з „Кобзарів“, що вийшли за життя Шевченка, винотовані всі без вийнятку твори, в них поміщені, та з деяких рідких видань, як от із „Основи“ 1861—62 рр., женеvських тощо. Вичислені в змістах збірних видань речі не наводяться при першодруках — їх читач знайде у покажчику річевому; вийняток зроблено тільки для видань, що вийшли за життя поетового.

Українські переклади російських творів, крім листів, уложено за тим самим принципом, що й оригінальні: переклад, уперше виданий, творить окрему позицію, хоч би це був навіть зовсім дрібний уривок якогось твору, — пізніші передруки того перекладу, якщо вони не вийшли окремо, зазначені, розуміється, під його першодруком. Переклади ж листів подані під першодруками відповідних оригіналів із зазначенням, що це переклади; нема такої зазначки тільки при листах поміщених у XI-му томі „Повного вид. творів“ Укр. Наукового Інституту саме тому, що тут усі російські листи поперекладано по-нашому, а це легко пам'ятати й без окремої кожного разу пригадки.

В межах років уложено твори в азбучному порядку їх назв, крім небагатьох випадків, де перед властивою, але темною щодо змісту назвою видання стоїть умисне дібране впорядчиком гасло, що відразу показує, що саме це видання містить („Поезії“, „Поеми“ чи що), або й назва відповідного Шевченкового твору („Єретик“, „Никита Гайдай“, „Щоденник“ тощо). Розуміється, всі такі довільні наголовки взяті в квадратові дужки.

Позиції, не перевірені з автопсії, зазначено зірочками, а при кінці опису кожного такого видання подано джерело, звідки його взято.

Анотації докладно відтворюють титулову картку, всі ж ті відомості, яких на ній бракує, здебільшого рік, місце видання, друкарня, без огляду на те, звідки вони зачерпнені, чи з самого видання, чи звідки інде, подані в квадратних дужках.

Крім звичайного бібліографічного опису твору подано в списі й ті відомості, що до того твору відносяться, а саме: не тільки згадані вище передруки чи новодруки, але й рецензії та відомості щодо самого твору — опис рукопису, літературна й видавнича його історія, цензура. Всі ці побічні відомості графічно теж відрізнено від головної позиції. Основані ці відомості переважно на автопсії й тільки в незначних — порівнюючи — випадках упорядчик мусів здатися на інших бібліографів, не маючи змоги перевірити їх особисто. Це відноситься головню до голосів преси, передовсім щоденної: з одного боку до старої російської, ще з часу Шевченка чи близького до нього; з другого, преси СРСР — української й російської, у нас переважно недоступної. Та й американсько-українська преса, почавши від р. 1914, використана в дуже незначній мірі через великі прогалини в збірках її в бібліотеці Н.Т.Ш., спричинені війною, а опісля цензурою. Але для отсієї праці ці браки не мають значіння. Зате, а це найважніше, — наукова література подана майже виключно на основі автопсії.

Для своєї праці автор використав не тільки відповідні видання, але й усю доступну йому літературу предмету. Крім Шевченківської бібліографії О. Багрія,

Д. Дорошенка, О. Дорошкевича, М. Комарова, Ю. Меженка, М. Яшека й ін. та численної Шевченкознавчої літератури, автор переглянув і цілу низку загальних бібліографічних часописів, як от „Книжная Лѣтопись“ (1907—14), „Книжный Вѣстникъ“ (1884—1907), „Літопис українського друку“ чи то „Літопис друку“ (від р. 1924), урядовий польський „Wykaz druków“ (від р. 1928) та покажчиків: „Русская Историческая Библиография“ за рр. 1860—64 Ламбінних, продовження її за рр. 1865—76 В. Межова, його ж „Исторія русской и всеобщей словесности“ Спб. 1872, А. Мезієр та ін., не кажучи вже про нашого Ів. Єм. Левицького. Вичисляти тут усі переглянені покажчики нема потреби. На жаль упорядчик не мав змоги використати в комплекті ні „Кн. Летопись“ уже большевицького видання, ні навіть „Літопис друку“: останній за р. 1933 цілком не появився, а з тих річників, що повиходили, не все дійшло до Львова (3-й квартал 1930 р. та цілий річник 1935).

Крім того упорядчик користав із помічі багатьох добрих людей, що охоче відгукувалися на його прохання й провіряли по чужих книгозборах непевні позиції, або описували видання йому недоступні, чи як інакше допомагали в його нелегкій праці.

Ця поміч дала упорядникові змогу використати не тільки всі більші книгозбірні Польщі, а сягнути й далеко за її кордони та перевірити не одну сумнівну позицію. Провірка ця була б іще успішніша, якби упорядникові в такій самій мірі були доступні книгозбори СРСР. На жаль без книгозбірень Києва, Харкова, Москви та Ленінграду годі було перевірити цілу низку видань і старших (от хоч би „Кобзар“ 1901 р., про який крім непевної згадки у Комарова нема вістки в ніяких інших виданнях — часописах чи каталогах), і новіших, зокрема видань, що виходили в 1917—20 рр. і часто-густо не описані як слід у дотеперішніх покажчиках. Через це й до нашого покажчика могло потрапити кілька сумнівних, а то й апокрифічних позицій, а з другого боку, може, бракує й не одно справжнє видання. Так напр., упорядчик не міг добути 2-го видання „Кобзарика“, що його 1-е вид. появилася в 1913 р., а 3-тє

в 1918 р. У пресі також ніде не стрінув жадної згадки про це видання — тому й не міг його зазначити бодай припускально під котримсь роком між наведеними датами. Але це відноситься — повторяємо — головню до видань, які появлялися в 1917—20 рр. деь на провінції, не доходили до столиць і тому місцеві бібліографи їх або попропускали або, беручи відомості про них з других чи третіх рук, описали недокладно. Не можучи провірити всі ці позиції особисто, упорядчик полишив їх на відповідальність своїх попередників. Зате передвоєнні видання й видання пореволюційні в більшій частині провірені з автопсії, або — в меншій — принаймні сконтрольовані за вірогідними джерелами. Цю докладність завдячує упорядчик головню збіркам бібліотеки Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові.

В результаті такої перевірки упорядчик зовсім свідомо пропустив у хронологічному списі кілька очевидячки апокрифічних позицій, нотованих у попередніх покажчиках. Вилучені вони в окрему рубрику в кінці цього спису.

Крім докладного, точно перевіреного опису видання упорядчик намагався зазначити скрізь і висоту накладу. Для видань наддніпрянських у великій послугі стали йому щодо цього згадані вище часописи — „Книжний Вѣстникъ“, який дав змогу провірити відомості Комарова, „Книгарь“ (1917—19), „Книжная Лѣтопись“, „Літопис друку“ та показчики Меженка й Яшека. Для галицьких — „Wykaz druków“ та відомості, подані безпосередньо друкарнями або видавцями (Гануляк, Николишин, Таранько, Чепига). Користувався упорядчик також старими книгами замовлень обох більших львівських українських друкарень — Наукового Т-ва ім. Шевченка (на жаль з великими прогалинами) й „Діла“, протоколами Н.Т.Ш. та списом видань т-ва „Просвіта“ Ів. Калиновича, де наклади подані за протоколами цього т-ва. Відомості про наклад повоенних закордонних видань дістав упорядчик або безпосередньо від видавців (Вировий, Королів, Оренштайн) або за поміччю сторонніх осіб. Про деякі старші видання інформацій довелося шукати по різних покажчиках, споминах (як от про

повне видання „Кобзаря“ 1907—8 рр. у споминах П. Стебницького та О. Лотоцького), у листуванні (напр. Драгоманова — про женецькі видання 1881 і 1890 рр.), та по спеціальних статтях (Шугурова про Кобзар 1860 р., Вирового про видання 1876 р. у Празі).

Дальші розділи уложені в азбучному ладі й не вимагають окремих пояснень. Тільки про розділ фальсифікатів слід зауважити, що тут упорядчик обмежився тільки яскравими зразками підроблення, поминувши дрібніші спотворення Шевченкового тексту, малі зміни, чи пропуски поодиноких слів, або уступів по підручниках та загалом популярних виданнях.

До цього відділу слід би було властиво віднести й Кулішеву перерібку Шевченкової автобіографії, писаної в формі листа до редакції „Народного Чтенія“, але що ця перерібка появилася за життя поета та за його згодою, то й полишено її серед його оригінальних творів.

Може годилося б видлучити в окремий розділ і збірки афоризмів із творів Шевченка, але, якби їх вилучувати, то либонь довелося б вилучити й добру пайку популярних видань — отих різних „Малих Кобзарів“, що часто-густо є ніщо інше, як збірки більших чи менших кусників, викроених із Шевченкових поезій, себто теж щось у роді афоризмів. Тому всі ці „Слова“ чи „Думки“ полишено у першому розділі, як усе ж таки вибір із оригінальних творів Шевченка.

* * *

Кінчаючи, не може упорядчик не висловити своєї щирої подяки всім тим, що так чи інакше стали йому в пригоді при складанні отсього покажчика, чи то розшуками по місцевих книгозбірнях, чи інформаціями про місцеві видання: др. Б. Крупницькому в Берліні; Студентській Громаді та пп. Ів. Дубицькому, Б. Ольхівському й Олегові Штулеві в Варшаві; Українській Студентській Громаді у Вільні; Дирекції Універ-

ситетської бібліотеки в Гельсінках за спис Шевченкових творів бібліотеки та за знимки; пп. М. Троцькому та Євгенові Бачинському, який подав опис та знимки 2-ої книжки незвичайно рідкого женеvського видання „Кобзаря“ 1881 р. з власного примірника, у Женеві; др. Вол. Кубійовичеві у Кракові та Вол. Левинському у Львові, що переглянули всі важніші місцеві польські бібліотеки; др. В. Кисілевському у Лондоні за опис 1-ої книжки женеvського видання „Кобзаря“ 1881 р. з примірника, що переходить у Бритійському Музеї, а п. Б. Лотоцькому за знимки з цієї книжки; п. Ів. Рудичеву у Парижі; проф. Ст. Сірополкові у Празі, якого упорядчик особливо часто клопотав і який, не щадячи свого часу, негайно полагоджував усякі довідки; проф. М. Гарасові та Л. Киселиці у Чернівцях за довідки про буковинські видання. Крім того належить дяка згаданим вище видавцям за відомості про висоту їх накладів, дир. бібліотеки „Народнього Дому“ у Львові др. А. Генєвськoму та дир. Українського Національного Музею др. Іл. Свенціцькому й бібліотекареві Музею др. Є. Ю. Пеленському, що все з незвичайною чемністю й терпеливістю йшли назустріч упорядчикові в його розшуках; дир. друкарні „Діла“ інж. Ом. Колодницькому за відшукання й уділення книги замовлень; проф. П. Зайцеву за незвичайно уважне перечитання цілої праці й численні та вельми цінні завваги і вказівки; Дирекції Українського Наукового Інституту в особі проф. Ол. Лотоцького за видання покажчика — без його ініціативи й спочутливого відношення ця довголітня праця мабуть ніколи б не побачила світу, та нарешті Дирекції й складачам друкарні Н. Т. Ш. за зичливе ставлення до бажань автора й дбайливе викінчення його марудної праці.

СКОРОЧЕННЯ, ВЖИТІ В ПОКАЖЧИКУ

А. У. = Т. Шевченко. Повне зібрання творів. Ювілейне видання 1814—1934. Під ред. В. П. Затонського, А. А. Хвилі, Є. С. Шабльовського. [Академія Наук України].

Б. = О. Багрій, Шевченківська студія. В його книзі „Шевченко“, т. II, Харків 1931.

„Библ. для Чт.“ = „Бібліотека для Чтенія“, місячник (Спб.).

„В. Е.“ = „Вѣстникъ Европы“, місячник (Спб.).

В. І. = Т. Шевченко. Повне видання творів. Вид. Український Науковий Інститут. Варшава.

Вид. — Видання.

Вип., Вып. = Випуск.

Вѣд. = Вѣдомости.

Вѣстн. = Вѣстникъ.

глуз. = глузливий (відзив, рецензія).

„Гр. Гол.“ = „Громадський Голос“, газета (Львів).

„Гр. Думка“ = „Громадська Думка“, щоденник (Київ).

Губ. = Губернскія (Губ. Вѣд.):

Д. = Дм. Дорошенко, Показчик літератури укр. мовою в Росії. Прага 1924. „Науковий Збірник Укр. Університету“, т. 2.

„Dz. Lit.“ = „Dziennik Literacki“, літ. часопис (Львів).

Див. = дивись.

док. = документи.

Доман. = В. Доманицький, Критичний розслід над текстом „Кобзаря“.

„Др. и Нов. Россія“ = „Древняя и Новая Россія“, історичний часопис (Спб.).

„Ж. Р.“ = „Життя й Революція“, місячник (Київ—Харків).

„Зап. Іст. Філ. ВУАН.“ = „Записки Історично-Філологічного Відділу Всеукраїнської Академії Наук“ (Київ).

„Зап. о Ю. Руси“ = „Записки о Южной Руси“ П. Куліша.

Зб. = Збірник.

- „ЗНТШ“** = „Записки Наукового Товариства ім. Шевченка“.
изд. = издание.
- „Ист. Вѣстн.“** = „Историческій Вѣстникъ“, місячник (Спб.).
Іст. вид. = Історія видання.
- К.** = Київ.
- К.** = М. Комаровъ, Т. Шевченко въ литературѣ и искусствѣ. Одесса 1903.
- К. 1840.** = Кобзар, вид. 1. Спб. 1840 р.
- К. 1860.** = Кобзар, Спб. 1860 р.
- „К. Ст.“** = „Кіевская Старина“, місячник (Київ).
- Кіев.** = Кіевскій.
- Кн.** = Книжка.
- „Кн. В.“** = „Книжный Вѣстникъ“, орган т-ва рос. книгарів (Спб.).
- „Кн. Л.“** = „Книжная Лѣтопись“, урядовий рос. бібліографічний часопис (Спб.).
- Кониський, Ш-ко** = О. Кониський, Т. Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя. I—II, Львів 1898, 1901.
- Кониський, Жизнь Ш-ка** — А. Конисскій, Жизнь украинскаго поэта Т. Г. Шевченка. Одесса 1898.
- „Куб. Обл. Вѣд.“** = „Кубанскія Областныя Вѣдомости“, урядова газета (Катеринодар).
- Л.** = Львів.
- л.** = лист.
- Л. I, Л. IV** = Т. Шевченко. Повне видання творів. [За редакцією Б. Лепкого]. Українська накладня [Я. Оренштайна]. Київ—Ляйпціг.
- Л. Д.** = „Літопис (українського) друку“, урядовий бібліографічний часопис (Харків).
- Листи до Фр. I.** = М. Драгоманов. Листи до Ів. Франка і інших. 1881—1886. Львів 1906.
- Листи до Фр. II.** = М. Драгоманов. Листи до Ів. Франка і інших. 1887—1895. Львів 1908.
- лит.** = літературний.
- „Лит. Газ.“** = „Литературная Газета“ (Спб.).
- „Лит. Донбас“** = „Литературный Донбас“, місячник (Сталіно).
- „Лит. Насл.“** = „Литературное Наследство“, часопис (Москва).
- літ.** = літературний.
- „Літ. Газ.“** = „Літературна Газета“, часопис“ (Харків—Київ).
- „ЛНВ.“** = „Літературно-Науковий Вістник“, місячник (Львів, Київ, Львів).
- М.** = Юр Меженко Матеріяли до „Шевченкіани“ за роки 1917—1929. „Життя й Революція“ 1930, кн. 3.

М. = Москва.

misc. = miscellanea.

„Н. М.“ = „Наше Минуле“, двомісячник (Київ).

нар. = народній.

„Нар. Чт.“ = „Народное Чтеніє“, часопис (Спб.).

неоффиц. = неофіційальний.

нов. = новинка.

НТШ. = Наукове Товариство ім. Шевченка.

оп. = оповістка.

Отд. = отдѣль, отдѣленіє.

„Отеч. Зап.“ = „Отечественныя Записки“, місячник (Спб.).

П. = М. Плевако, Хрестоматія нової укр. літератури. Т. I. Д.В.У. [Житомир] 1926.

Переписка з Павликом = Переписка Михайла Драгоманова з Михайлом Павликом (1876—1895). Зладив Михайло Павлик. Видав Др. Лев Когут. Чернівці.

Пор. = Порівняй.

пр. = примірник.

прих. = прихильний.

Ред. = Редакція.

Рец. = Рецензія (-ії).

рос. = російський.

Рус. = Русскій.

„Рус. Арх.“ = „Русскій Архив“, місячник (Москва).

„Рус. Библ.“ = „Русскій Библіюфіль“, місячник (Спб.).

„Рус. М.“ = „Русская Мысль“, місячник (Москва).

„Рус. Филол. Вѣстн.“ = „Русскій Филологическій Вѣстникъ“, місячник (Варшава).

Свенц. = І. Свенціцький, Шевченко в світлі критики і дійсности. Львів 1922.

„Сынъ От.“ = „Сынъ Отечества“, літ. часопис (Спб.).

„Сѣв. Пчела“ = „Сѣверная Пчела“, щоденник (Спб.).

Собр. Соч. = Собрание сочиненій.

Спб. = С.-Петербургъ, С.-петербургскій.

ст. = сторінка.

Т. = Том.

Т. Л. = Т. Шевченко, Твори. [За ред. Б. Лепкого]. Укр. Накладня [Я. Оренштайна]. Київ—Ляйпціг.

У. А. = Т. Шевченко, Повне зібрання творів. Під загальною редакцією акад. С. Бфремова. [Українська Академія Наук].

„У. Ж.“ = „Украинская Жизнь“, місячник (Москва).

укр. = український.

„У. Х.“ = „Українська Хата“, місячник (Київ).

фел. = фелетон.

Х. = Харків.

Хр. = Хроніка.

Чалый = М. К. Чалый, Жизнь и произведения Т. Шевченка. Киевъ 1882.

Ч. = число (при часописах), частина (при книжках).

Ч. К. і Г. 1844 = Т. Шевченко, Чигиринській Кобзарь и Гайдамаки. Спб. 1844.

„Ч. Ш.“ = „Червоний Шлях“, місячник (Харків).

„Шевченко“. = „Шевченко“. Збірник. Вид. Інституту Т. Шевченка. Харків, Т. I (1928), Т. II (1930).

Я₁ = М. Яшек, Т. Шевченко. Матеріали до бібліографії (рр. 1903–1921). Вип. 1. Харків 1921.

Я₂ = М. Яшек, До історії „Кобзаря“. „Червоний Шлях“ 1925, кн. 3.

Я. П. = Т. Шевченко, Твори. Видання В. Яковенка. Том II. Спб. 1911.

Явор. = Д. І. Яворницький, Матеріали до біографії Т. Г. Шевченка. Катеринослав 1909.

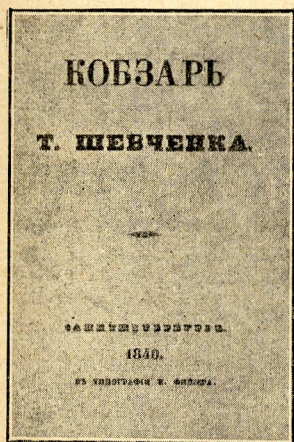
І. Хронологічний показчик

1840

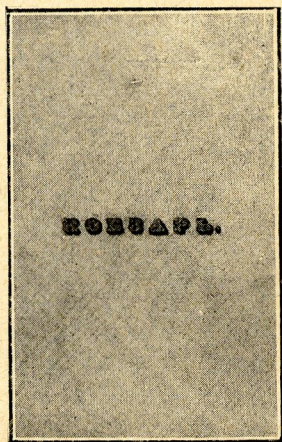
1. Кобзарь. Санктпетербургъ 1840, 8^о (19×11,5), ст. 114+1 табл. Въ типографіи Е. Фишера.

Перед шмуцтитолом малюнок В. Штернберга: Кобзар із поводитарем. Цензурний дозвіл (цензор П. Корсаков): Спб. 12. II. 1840. На обкладинці: Изданіе П. М.—[арто]са.

Зміст: 1. Думы мои, думы мои [лихо мені з вами], ст. 5—11; 2. Перебендя, ст. 13—20; 3. Катерины, ст. 21—67; 4. Тополя, ст. 69—82;

„Кобзар“ 1840 р.
Титулова картка.

„Кобзар“ 1840 р.
Шмуцтитул.

5. Думка (На що мені чорні брови), ст. 83—87;
6. До Основьяненка, ст. 89—96; 7. Иванъ Пидкова,
ст. 97—103; 8. Тарасова ничъ, ст. 103—114.

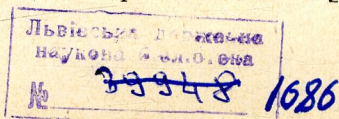
Передруки і варіанти: 1. Думи мої, думи мої, лихо мені з вами: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; Wstęp do Kobzarza. „Dz. Lit.“ 1861 № 60 (30. VII), ст. 481; А. Филоновъ, Рус. Христоматія для высшихъ классовъ среднихъ учебныхъ заведеній, т. II, изд. 2, Спб. 1865, ст. 204—5; „Свобода“ (Сан-Франциско) 1869, № 26 (21. II) (рядки 101—8); Я. И. Душечкинъ, Наша Рѣчь. Христоматія, кн. IV. Москва 1912, ст. 501; 2. Перебендя: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; 3. Катерина: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; пісня „Єсть на світі доля“. А. Филоновъ, Рус. Христоматія для высшихъ клас. сред. учебн. заведеній, т. II, вид. 1, Спб. 1863, ст. 180—1 і вид. 2, Спб. 1865, ст. 208—9; Kateryna. „Sioło“ z. 2 (1866), ст. 1—30; 4. Тополя: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; Topola. „Sioło“ z. 2 (1866), ст. 3—10; 5. На що мені чорні брови: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; „Ист. Вѣстн.“ 1893, кн. 5, ст. 337 (в статті Г. Демянова); кн. 6, ст. 881 (в замітці Д. Вілінського) і кн. 8, ст. 559 (поправка А. Лашкевича); „К.Ст.“ т. 42 (1893, кн. 9), ст. 300—1 (передрук із ніби то „невідомого“ тексту Демянова, дуже покрученого) і ст. 302 (текст правильний); „Україна“ 1907, кн. 2, ст. 138 (в статті Любова, за автографом); 6. До Основьяненка: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; „Dz. Lit.“ 1861, № 64 (13. VIII), ст. 511—2 (з датою 1857 р.); „Бють пороги“. Собрание пѣсень Южной Россіи. Спб. 1865, ст. 14; Do Osnowianenka. „Promień“ (Львів) 1899, № 2 (1. III), ст. 24—5; Н. М. Каринскій, Историческая христоматія по древне-церковнославянскому и русскому языкамъ. Петроградъ 1914, ст. 7—8; 7. Иванъ Пидкова: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; 8. Тарасова ніч: Ч. К. і Г. 1844; К. 1860; Tarasowa Nocz. „Dz. Lit.“ 1861 № 60 (30. VII), ст. 480 (тільки рядки 15—40 і 133—140); „Вечерниця“

1862, ч. 34 (23. IX), ст. 289 (уступ, пропущений у „Кобзарі“ 1860 р.); J. Nečas, Ukr. otázka. Brno 1918, ст. 50—1.

Рец.: 1. „Библ. для Чт.“ 1840, т. XXXIX, отд. VI. Лит. лѣтопись, ст. 14—16; передрук: Свенц., 7; 2. Іеремія Галка [М. Костомарів], Обзоръ сочиненій, писанныхъ на малороссійскомъ языкѣ. „Молодикъ“ на 1844 г., X. 1843, ст. 177—9; передрук: Науково-публіцистичні й полемічні писання Костомарова. К. 1928, ст. 49—50; 3. П. К[орсаковъ], „Маякъ“ 1840, часть VI, гл. IV, ст. 94—5 (прих.); передрук: У. А. III, 398—9 (урывки); 4. „Лит. Газ.“ 1840, № 36 (4. V) (прих.); передрук: „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 74; 5. „Огеч. Зап.“ 1840, т. X, ч. 5, ст. 23, Хр. (прих.); передрук: Свенц., 5—6; „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 73 (уривок); 6. „Сынъ От.“ 1840, т. II, кн. 4, ст. 836—7; передрук: Свенц., 6—7; 7. „Сѣв. Пчела“ 1840, № 101 (7. V); передрук: „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 78—9; 8. „Современникъ“ 1840, т. 19 (прих.); передрук: „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 78.

Іст. вид.: 1. П. Балицький, Етюди зісторії укр. книги. „Ж.Р.“ 1927, кн. 7—8, ст. 153—7; 2. С. Єфремов, Пропала книга — книга знайшлася. Збірка його статей „Шевченко“. К. 1914, ст. 191; 3. Він же, Судьба одной книги. „Голось Минувшого“ 1914, № 2, ст. 29; 4. П. Зайцев, Перші три „Кобзарі“. І. Кобзар 1840 р. В. І. II, 229—36; 5. Кониський, Шевченко, I, 99—100; 6. Він же, Жизнь III-ка, ст. 143—6; 7. П. Куліш, Лист до Ом. Огоновського. „Ж. Р.“ 1927, кн. 12, ст. 298; 8. П. М[артос], Эпизоды изъ жизни Шевченка. „Вѣстникъ Ю. и З. Россіи“, Годъ II, т. IV, кн. 10 (апрѣль 1863), ст. 33—5; укр. переклад: П. І. Мартос, Епізоди з життя Шевченкового. Х. 1931, ст. 15—29; 9. Ом. Огоновський, Дещо про жите і літ. діяльність Т. Шевченка. „Кобзарь“, ч. I. Л. 1893, ст. XXVI—XXVII; 10. Гр. Тисяченко [Саливон], Історія

ЛАСТОВКА.

Сочиненія

НА МАЛОРОССІЙСКОМЪ ЯЗЫКѢ.

Гг. А. Боровиковскаго, Е. Гребенки, Грицька - Основ-
ленска, В. Забѣлы, П. Котляревскаго, Кореницкаго, П.
Кузени, Мартавицкаго, П. Писаревскаго, А. Чужбинска-
го, Т. Шевченка, С. Шерепи и другихъ.

**ПОВѢСТИ И РАЗСКАЗЫ,
НѢКОТОРЫЯ НАРОДНЫЯ МАЛОРОССІЙСКІЯ
ПѢСНИ, ПОГОВОРКИ, ПОСЛОВИЦЫ, СТИХО-
ТВОРЕНІЯ И СКАЗКИ.**

Собранъ Е. Гребенка.

С. ПЕТЕРБУРГЪ.

Изданіе Книгопродавца *Василія Полякова.*

1811.

Титулова картка альманаха „Ластовка“.

„Великої Книги“. „Книгарь“, ч. 6 (лютий 1918),
ст. 300—1; 11. Чалий, 35.

1841

2. Витре буйный. „Ластовка“ 1841, 16^о, ст. 23—5.

Передрук: К. 1860.

3. [Гайдамаки]. Глава I. Зъ поэмы Гайдамаки.
„Ластовка“, ст. 371—7.

З приміткою Є. Гребінки на вступі, ст. 371.

4. Гайдамаки. Поэма. Санктпетербургъ. 1841,
8^о (18×12), ст. 131. [Печатано въ типографіи А.
Сычева].

Цензурний дозвіл (П. Корсаков): 29. XI. 1841.

Зміст: Гайдамаки, ст. 7—124; Приписи,
ст. 125—7; Передмова, ст. 129—31; ст. 3 обкла-

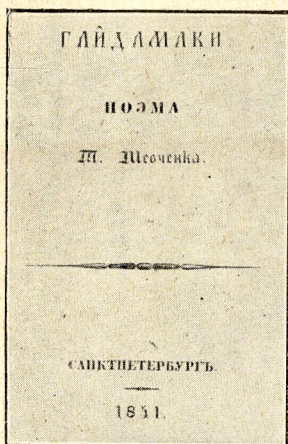

Є. Гребінка, редактор „Ластовки“. Портрет роботи Шевченка.

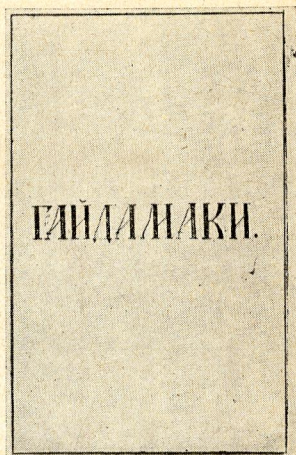
динки — Лист автора до передплатників: „Панове субскрибенты!“

Передруки: 1. К. 1860; 2. Прологъ до поеми „Гайдамаки“ (аж до Інтродукції). „Вечерницѣ“ 1862, ч. 35, ст. 298—9, ч. 36, ст. 305; 3. Від села до села танці та музики. Собр. пѣсень Южной Россіи. Спб. 1865, ст. 15; 4. Гомоніла Україна. Там же, ст. 70—1; 5. „Панове субскрибенты“: „К. Ст.“ т. X (1884, кн. 12), ст. 743—4, та по „Кобзарях“, почавши від вид. Огоновського: Огон. I, ст. 162—3; Романчук, 1902, ст. 688; Доманицький, вид. 1 (1907), ст. 614, вид. 2 (1908), ст. 617; Франко, I, ст. 152—3; Зайцев, 1914, ст. 87; Д. Дорошенко, 1914, ст. 67 і т. д.

Рец.: 1. В. Бѣлинскій, „Отеч. Зап.“ 1842, т. XXII, отд. VI, ст. 12—14 (ворожа); передруки:

Титулова картка.

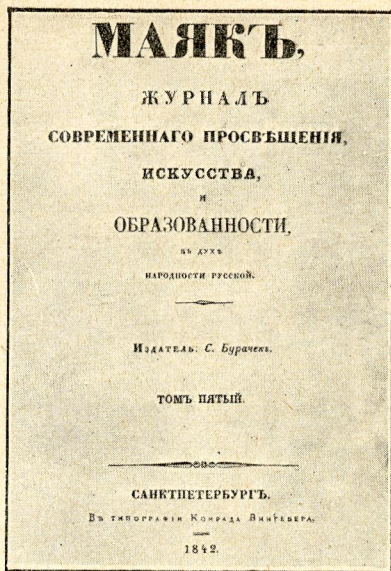

Обкладинка 1-го вид. поеми.

А. Пыпинъ, Бѣлинскій, т. II, Спб. 1876, ст. 223—4; Бѣлинскій, Полное собр. соч., т. VII, Спб. 1904, ст. 214—6; Свенц., 10—11. (Причини ворожого відношення Б-ого до III-ка зясовує М. Драгоманів у листі до О. Суворіна з 30. VIII. 1876. Пор. М. Драгоманів, З листування з О. С. Суворіним. „Україна“ 1927, кн. 4 (23), ст. 134); 2. О. Китченко, Два слова собратамъ по прочтеніи поеми Т. Шевченка „Гайдамаки“. „Москвитянинъ“ 1843, часть VI, № II (прих.); передрук: Свенц., 15—17; 3. „Лит. Газ.“ 1842, № 15 (прих.); передрук: „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 74; 4. „Сѣв. Пчела“ 1843, № 38; 5. Н. Тихорскій, „Маякъ“ 1842, т. 4, кн. VIII, Критика, ст. 82—106 (прих.); передрук: Свенц., 11—15; 6. „Jahrbücher für slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft“ (Leipzig) 1843, Heft 1, ст. 81.

Опис вид.: П. Балицький, Етюди з історії укр. книги. „Ж. Р.“ 1927, кн. 7—8, ст. 158.

Титулова картка журналу „Маякъ“.

5. На вичну память Котляревському. „Ластівка“, 306—12.

6. Причына. Там же. 230—42.

Передрук: К. 1860.

7. Тече вода въ сыне море. „Ластівка“, 312—3, наприкінці поезії „На вічну пам'ять Котляревському“.

Передруки: К. 1860; Собр. п'єсень Юж-ной Россіи. Спб. 1865, ст. 65—6.

Рецензії на вміщені в „Ластівці“ поезії: 1. В. Бѣлинскій, „Отеч. Зап.“ 1841 (ворожа); передруки: „Полное собр. соч.“, т. VI, Спб. 1903, ст. 199—203; Свенц., 8—10; 2. О. Евецкій, „Денница-Jutrzenka“ 1842, № 7, ст. 37—8 (прих.).

„Ластівка“ дозволена цензурою (цензор П. Корсаков) 12 III. 1840.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

СЛОВЕСНОСТЬ.

ОТРЫВОКЪ ИЗЪ ДРАМЫ НИКИТА ГАЙДАЙ.

ДѢЙСТВІЕ III.

Вечеръ. Внутренность залы, прямо освѣщенной, исторически
свѣтлой на стои, сѣдальцѣхъ.

Марьяна одна, *справа, присѣдая къ столу.*

МАРЬЯНА.

Правду матушка говорила, что Казданъ такъ не годится, имъ
все равно, сѣмься ли ты или чужакомъ. Умалю, ему и твоя мать,
а еще дѣвчуха! что же будетъ послѣдъ... Цѣлый день что они тамъ
дѣлаютъ? Непослушный злѣтъ Гетьманъ, они право сто умирать за то,
что они его обокрали отъ смерти. Охъ, право умирать: такъ Богу
было угодно *прислушаться*. Чу! кажется дѣтъ *наказанъ*. Нѣтъ
не дѣтъ. Хоть бы верну было видно, все бы легче. Бѣдѣю сѣмь
будетъ бѣда. Ни одной дѣвчухи на небѣ. Что это мнѣ Гетьманъ
не идетъ въ голову. Какой онъ не хороший, дѣлаю бѣда, онъ
дѣла, онъ такъ на меня смотрѣть сердито. Что это? *прислушаться*
встаетъ. Охъ! охъ! прѣхаль. Разговаривать съ Дорощомъ. Матушка!
матушка! Никита прѣхаль.

(Никита входитъ правый, на встрѣчу ему бѣжитъ Марьяна. Ка-
терина выходитъ изъ боковыхъ дверей.)

МАРЬЯНА.

Что ты тамъ такъ долго дѣлаешь?

КАТЕРИНА.

Скажи Богу! Я думаю, что ты спитъ на Запорожскѣ укладѣ.
Тема 1. Кн. IX. Гл. I.

Сторінка „Маяка“ з початком драми „Никита Гайдай“.

1842

8. [Никита Гайдай]. Отрывокъ изъ дра-
мы Никита Гайдай. Дѣйствіе III. „Маякъ“
1842, т. 5, кн. IX, глава I, Словесность, ст. 1—11.

„Маякъ“ дозволений цензурою (цензори А. Кри-
лов і А. Фрейганг) 1. IX. 1842.

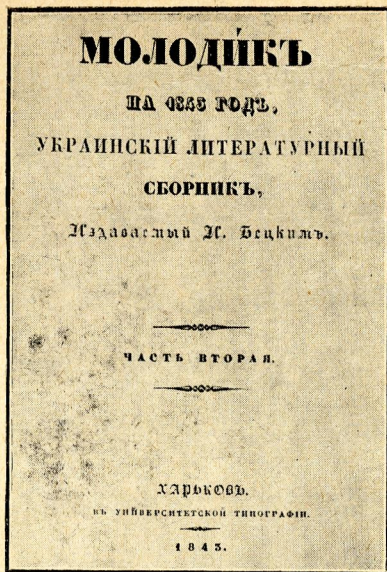
1843

9. Думка. [Тяжко-важко в світі жити]. „Мо-
лодикъ“ на 1843 годъ. Ч. I. X. 1843, 8^о (24×15,5),
ст. 91—2. Въ университетской типографіи.

Молодик дозволила цензура (А. Очкін, А. Ни-
китенко, П. Корсаков): Спб. 10. IX. 1842.

Передруки: К. 1860; А. Филоновъ, Рус.
Христоматія, т. II, изд. 2, Спб. 1865, ст. 207—8.
10. Н. Маркевичу. „Молодикъ“, ч. I, ст. 108—9.
Варіант: „Україна“ 1907, кн. 2, ст. 140—1.

Титулова картка альманаха „Молодик“.

11. Три дара. (С. И. М—у). „Молодикъ“ ч. I, ст. 251—2. (Підпис: Руэль).

Передрук: У. А. III, 379—80; В. I. VI, 167.

12. Утоплена. (Баллада). „Молодикъ“ ч. I, ст. 114—21.

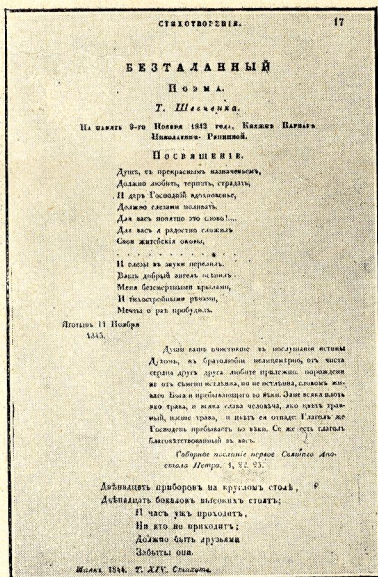
Передруки і варіанти: К. 1860; „Україна“ 1907, кн. 2, ст. 141—4.

1844

13. Безталанний. Поэма. „Маякъ“ 1844, т. XIV, Стихотворенія, ст. 17—30.

Передрук: „К. Ст.“, т. XIX (1887, кн. 11), ст. 457—570.

Том XIV „Маяка“ дозволений цензурою (А. Крилов та І. Очкін) 20. II. 1844.

Сторінка „Маяка“ з початком поеми „Безталанний“.

14. Гамалія. Санктпетербургъ 1844, м. 8^о
(18,5×12), ст. 11. Въ типографіи М. Ольхина.

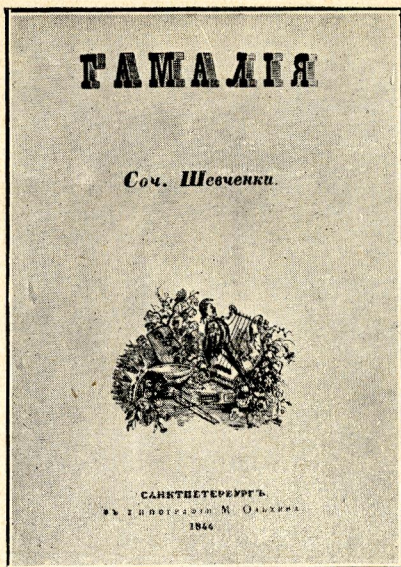
Цензурний дозвіл (П. Корсаков): Спб. 7. III. 1843.

Передруки: К. 1860; „Вечерницѣ“ 1862,
ч. 23, ст. 201—2; Dr. E. Berneker, Slavische
Chrestomathie mit Glossaren. Strassburg 1902,
вел. 8^о, ст. 139—44.

Рец.: 1. „Библ. для Чт.“ 1844, т. 164,
часть I (май), ст. 41 (глузлива); „Україна“ 1930,
кн. 40, ст. 78; 2. „Лит. Газ.“ 1844, № 19 (18. V),
ст. 335 (глуз.); Свенц., 18—19; 3. В. Тіунскій,
„Москвитянинъ“ 1844, часть III, № 6 (Іюнь),
Бібліографія, ст. 71—2 (глуз.); Свенц., 20.

Іст. вид.: С. Є[фремов], У. А. III,
419—20.

Титулова картка 1-го вид. поеми „Гамалія“.

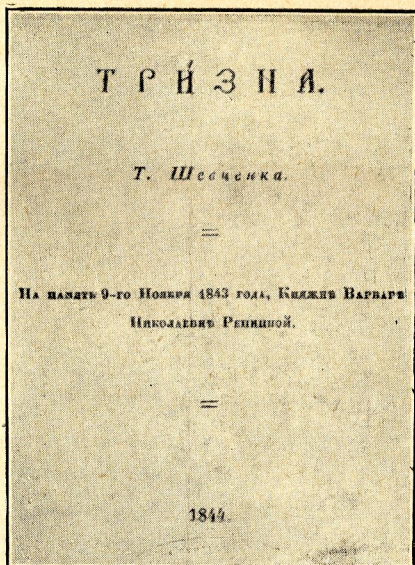
*15. Живописная Украина. Санктпетербургъ 1844.

Тексти під офортами „Живописної України“ передруковані у В. І. XII, 435—6. Проспект „Живописної України“, уміщений на останній сторінці обкладинки, див. у вид. Тарновського Шевченкових офортів (фото-типія) та В. І. XII, 436 (передрук).

Про видання подав хтось із Шевченкових приятелів рекламний проспект у „Свв. Пчел-і“ під наг. „Живописная Украина“ — „Свв. Пчела“ 1844, № 193 (25. VIII). Див. передруки його в „Зап. Іст. Філ. ВУАН“, II—III, ст. 226—7, та В. І. XII, 437—8.

Рец.: R. Podbereski, Ukraina malownicza. „Tygodnik Petersburski“ 1844, № 95; укр. переклад у збірці В. Щурата, 3 життя і творчости Шевченка, Л. 1914, ст. 9—14.

Іст. вид.: 1. Ф. Савченко, Відомості про Т. Г. Шевченка в неопублікованій кореспонденції

Титулова картка 1-го вид. поеми „Тризна“.

Бодянського. „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 134; 2. Шевченко, Листи: до О. Бодянського 13. V. і 29. VI. 1844; до кн. М. Долгорукова 16. I. 1845; до кн. М. Цертелева 23. IX. 1844; 3. Куліш, Лист до Шевченка 31. XII. 1844. У. А. III, 233—4.

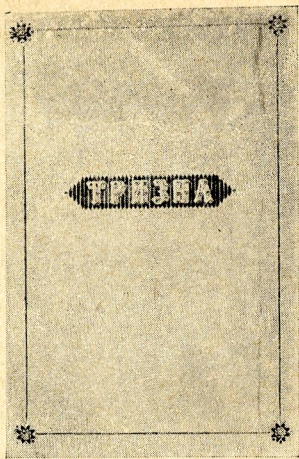
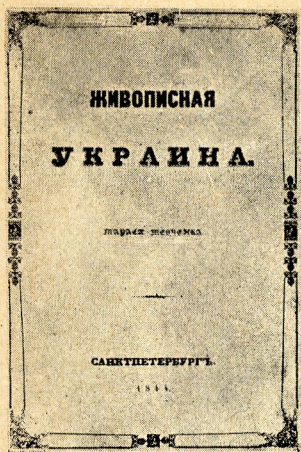
16. Тризна. На пам'ять 9-го Ноября 1843 года, Княжнѣ Варварѣ Николаевнѣ Репниной. [Спб.] 1844, 8° (19×11,5), ст. 24. [Типографія Штаба Отдѣльн. Корпуса Внутр. Стражи].

Це друга редакція поеми „Безталанний“.

Наголовок „Тризна“ надруковано кирилицею, прізвище автора — курзивою. Цензурний дозвіл (А. Очкін): Спб. 3. IV. 1844.

Передруки: I. „Безъ малодушной укоризны“ (кінчаючи: „Се — человекъ“ або Ессе Номо): 1. „Основа“ 1861, VI, 5 (в статті

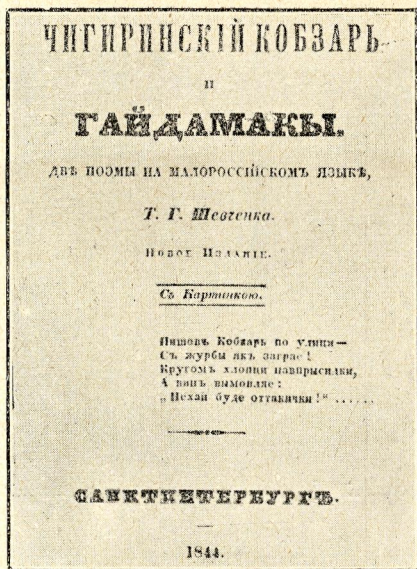
Титулова картка „Ж. України“.

Обкладинка 1-го вид. поеми.

„Значеніе Шевченка“); 2. „ЛНВ.“ т. X (1900, кн. 4), хр., ст. 52 („Шевченкові епіграфи“); 3. „К.Ст.“, т. 69 (1900, кн. 5), док., ст. 91; 4. Т. Шевченко. Мотивы поэзии, переводы С. П. Дремцова, вып. I, Вятка 1902, ст. 3—II. „Не погасай мое свѣтило“ (кінчаючи: „Что заповѣдано тобой“): 1. „ЛНВ.“ т. X, хр. 52; 2. „К.Ст.“, т. 69, ст. 90; 3. Шевченко, Мотивы, переводы Дремцова, I, ст. 3. Уривки ці були передруковані й по багатьох рос. часописах 1900 р.: „Московскія Вѣдомости“ № 94 (в статті „Сила Евангелія“, пор. С. Є[фремов], Шевченкові „душі“ і „московська міра“. „ЛНВ“, 1900, кн. 6, хр., ст. 203—4), „Сѣверный Курьеръ“ та ін.

Місця счеркнені цензурою: „Рѣчь“ 1914, № 53 (П. Зайцевъ, Незданная строки изъ Шевченка); „Утро“ 1914, № 2237; „Рус. Пропилей“ т. II (1916), ст. 262—3.

Рец.: 1. „Лит. Газ.“ 1844 № 19 (18. V), ст. 335 (зневажлива); Свенц., 19; 2. „Отеч. Зап.“ 1844, т. XXXIV, Отд. VI, Библиографія, ст. 49—50.

Титулова картка.

Іст. вид.: 1. П. Б а л и ц ь к и й, Етюди з історії укр. книги. „Ж. Р.“ 1927, кн. 7—8, ст. 159; 2. С. Є[фремов], У. А. III, 436—7; 3. Ф. Савченко, Відомості про Т. Г. Шевченка в неопублікованій кореспонденції Бодянського. „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 135—7.

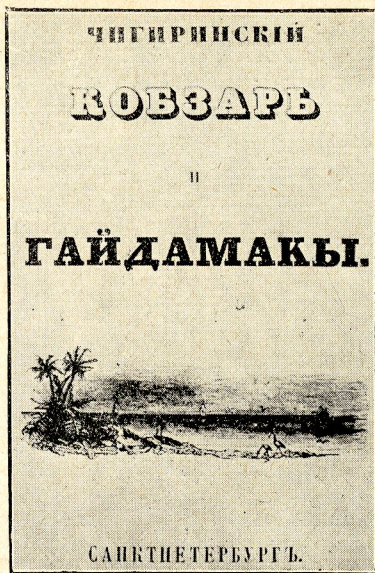
17. Чигиринскій Кобзарь и Гайдамаки. Двѣ поѣмы на малороссійскомъ языкѣ. Новое Издаііе. Съ Картинкою. Санктпетербургъ 1844, м. 8⁰ (17,5×11,5), ст. 74+(1)+131.

Ст. 1—74+(1) — Кобзарь; ст. 1—131 — Гайдамаки.

В пагінації Кобзаря є друкарська помилка: замість 74 надруковано 47. На титуловій картці після слів „Съ Картинкою“ уміщене отсе motto:

Пишовъ Кобзарь по улици —
Съ журбы якъ заграє!

Обкладинка „Чигиринського Кобзаря“ 1844 р.

Кругомъ хлопци навпрысидки,
А винъ вымовляє:
„Нехай буде оттакички!.....“

З „Кобзарем“ зброшуровано тільки 800 пр. „Гайдамаків“ 1841 р. з їх окремою обкладинкою, решта видання появилася без цієї поеми, не зважаючи на спільну титулову картку. Пор. замітку С. Є[фремова] У. А. III, ст. 410—1.

„Кобзар“ друковано „въ типографіи Х. Гинце“, цензурний дозвіл (П. Корсаков) 27. II. 1843.

Зміст „Кобзаря“ (той самий, що у вид. 1840 р.):
1. Думи мои, думи мои, ст. 5—10; 2. Перебендя, 11—5; 3. Тополя, 15—25; 4. Думка (Нашо мені чорні брови), 26—7; 5) До украинского пысаки [До Основяненка], 28—32; 6. Иванъ Пидкова, 32—5; 7. Тарасова ничъ, 36—42; 8. Катерина, 42—74.

Рец.: 1. „Лит. Газ.“ 1844, № 19; 2. „Отеч. Зап.“ 1844, т. XXXVI, отд. VI (бібліограф. хр.), ст. 75 (ворожа); „Україна“ 1930, кн. 40, ст. 77; 3. В. Тіунскій, „Москвитянинъ“ 1844, часть III, № 6 (Іюнь).

Іст. вид.: 1. П. Балицький: Етюди зісторії укр. книги. „Ж. Р.“, 1927, кн. 7—8, ст. 158—9 (опис); 2. П. Заїцев: Перші три „Кобзарі“. В. І. П., 237—41.

1857

18. Вїборка изъ псалмївъ. Грамátка [П. Куліша]. С.Петербургъ 1857, м. 8° (18,5×12), ст. 8—9, 15, 17, 19, 21, 23, 25. [Въ типографіи П. А. Кулиша].

Дозвїл духовної цензури: Спб. 23. VI. 1857, загальної: Москва 11. XI. 1857.

Уривки із псалмїв: 12-го (ст. 8, 19), 53 (ст. 8, 17), 93 (ст. 9, 21, 23), 132 (ст. 8, 15) та 149 (ст. 9, 25). Ім'я автора не зазначене. Всі ці уривки подані і в Шевченковому „Букварі“ з додатком цілого псалма 132.

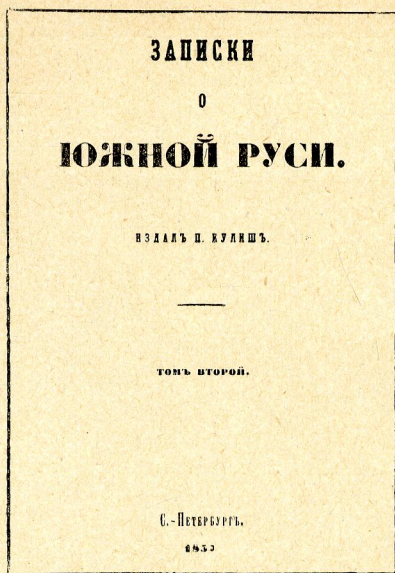
19. Наймичка. Поэма. „Записки о Южной Руси“ П. Куліша, т. 2-й. Спб. 1857, 8° (24×16), ст. 149—68. Въ типографіи П. А. Кулиша.

Ім'я автора не зазначене. Цензурний дозвїл (Н. фон Крузе): Москва 25. II. 1857. Дозвїл духовної цензури: Спб. 23. VI. 1857. На ст. 145—8 „Предисловіе издателя“.

Передруки і варіанти: 1. К. 1860; 2. Najmyszka. „Sioło“ 1866, z. 3, ст. 3—21; 3. И. Горбуновъ-Посадовъ, Русскимъ матерямъ. Сборникъ разсказовъ и стих. Москва 1892. 8°, ст. 118—33; 4. Е. О. Карскій, „Наймичка“ Шевченка. Матеріали для ея научнаго изданія. „Рус. Филол. Вѣст.“ 1907, № 1, ст. 103—6 і 4—7 відбитки (текст за Кулішевим рукописом із архіву О. Бодянського).

Рец.: 1. Н. Костомаровъ, „Отеч. Зап.“ 1857, кн. 9, Критика, ст. 23—6 (в рец. на „Зап. о Ю. Руси“); 2. Н. Р[игельма]нъ, „Рус. Бесѣ“

Титулова картка.

да“ 1857, кн. IV, Критика, ст. 4 (в рец. на „Зап. о Ю. Руси“).

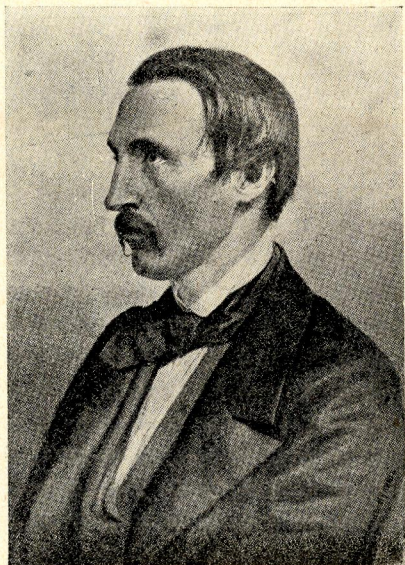
Іст. вид.: С. Є[фремов]. У. А. III, 745—7.

1858

*20. Бенефисъ Г-жи Піуновой. Января 21. 1858 г. „Нижегородскія Губ. Вѣд.“ 1858, № 5 (11. II) Часть неоффиц., ст. 17—18.

Передруки: 1. „Московскія Вѣд.“ 1858, № 18; 2. Дневник III-ка. X. 1925, ст. 239—40; 3. У. А. IV, ст. 651—2; 4. Дневник III-ка. Ленинград, 1931, ст. 374—6.

Полемика з приводу цієї рец. та її відгуки: 1. Щеголевъ, Замѣтки на статью о бенефисъ Г-жи Піуновой. „Нижегородскія Губ. Вѣд.“ 1858, № 8 (28. II), Часть неоффиц., ст. 29—30; передрук: У. А. IV, 653—4; 2. ....й, „Ниже-

П. Куліш, редактор і видавець Шевченкових творів.

городскія Губ. Вѣд.“ 1858, № 43 (18. X). Часть неофициц.; передрук: У. А. IV, 654—5.

1859

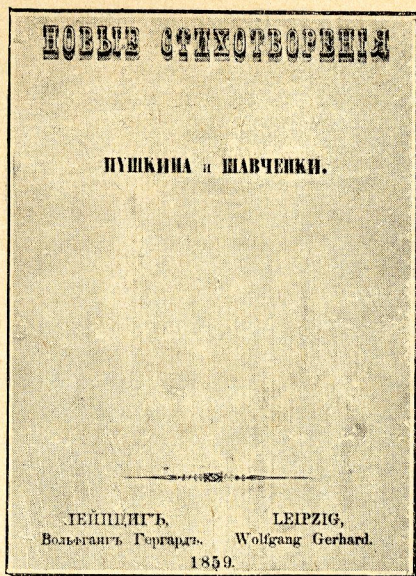
21. Вечірѣ. [Садок вишневий]. „Рус. Бесѣда“ 1859, № 3, ст. 4—5.

Передруки: 1. „Нар. Чит.“ 1859, кн. III, ст. 152; 2. Пѣсня. „Слово“ (Львів) 1862, ч. 21 (14/26. III), ст. 82, фел.; 3. Weczir. I. B. Zaleski, Pisma, t. IV, Lwów 1877, ст. 104; 4. Nečas. Ukr. otázka. Brno 1918, ст. 52—3.

*22. Не вернувся із походу. „Нар. Чит.“ 1859, кн. I, ст. 144—5.

Так за Доман.; А. У. подає 1860 рік, пор. т. II, ст. 513.

Титулова картка ляйпцігської збірки 1859 р.

23. Новые (!) стихотворения Пушкина и Шавченки (!). Лейпцигъ, Вольфгангъ Гергардъ, Leipzig, Wolfgang Gerhard 1859, м. 8⁰ (17,5×11, 5), ст. (1)+43+(3).

Зміст: 1. Кавказъ (з приміткою від редактора про поета), ст. 7—13; 2. Холодный Яръ, ст. 14—17; 3. Думка (Як умру, то похороните), ст. 18; 4. Розрыта могила, ст. 19—21; 5. Думка (За думою дума роєм вилітає), ст. 22—3; 6. И мертвымъ и живымъ и ненарожденнымъ землякамъ моимъ въ Украины и не въ Украины, мое дружное посланіе, ст. 24—34.

Передруки і варіанти: 1. За думою дума: ЗНТШ, т. 83, ст. 178 (перші чотири рядки); 2. Заповіт: „Мета“ 1863, ч. 4, ст. 273—4; („Завіщане“); ЗНТШ, т. 64, misc. 10—11 (подав

С. Єфремов); „К. Ст.“ т. 89 (1905, кн. 4), ст. 29, док. (самі лише відміни проти вид. „Просвіти“ 1902); 3. Кавказ: „Вечерницѣ“ 1863, ч. 13 (4. IV), ст. 97—9; „The Alaska Herald“ (Сан-Франціско) 1868, № 16 (1. IX) (уривок, рядки 128—133, до купи з уривком із „Посланія“), № 17 (5. IX) (рядки 89—106 і 134—141 разом, як цілість!); „Україна“ 1924, кн. 4, ст. 77—81 (опублікував М. Новицький); 4. Посланіє: „Основа“ 1861, кн. 11/12, ст. 1—2 (уривки) „Вечерницѣ“ 1863, ч. 15 (18. IV), ст. 117—9; „The Alaska Herald“ (Сан-Франціско) 1868, № 16 (1. IX) (рядки 1—18, до купи з рядками 128—133 „Кавказу“); J. Nečas, Ukr. otázka. Brno 1918, ст. 51—2 (уривки); 5. Холодний Яр: „Вечерницѣ“ 1863, ч. 17 (15. VI), ст. 133—4; „Україна“ 1924, кн. 4, ст. 81—2.

*24. Один у другого питаєм. „Нар. Чт.“ 1859, кн. VI, 133.

25. Сонь. (На панцині пшеницю жала). „Рус Бесѣда“ 1859, № 3, ст. 5.

Передруки і варіанти; 1. „Основа“ 1862, VII, 18 (в „Дневнику“) та по всіх повних виданнях Щоденника; 2. Son. „Dz. Lit.“ 1861, № 62 (6. VIII), ст. 496; 3. „Вечерницѣ“ 1862, ч. 43 (28. XII), ст. 361; 4. „К. Ст.“ т. 24 (1889, кн. 2), ст. 460; 5. „Зоря“ 1889, ч. 6—7, ст. 105; 6. Багрий, Шевченко в рус. переводах. „Извѣстия Айзербейдж. Университета“, т. 4—5, Баку 1925, ст. 173 або ст. 81 відбитки (за листом В. С. Аксакової до М. Гр. Карташевської 26. VII. 1858 в архіві Пушкінського Дому в Ленінграді); 7. „Ч. III.“ 1927, кн. 11, ст. 266; 8. „Бюлетень Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди“ № 4—5, 1927—28, ст. 13—4 (з автографу в альбомі М. Д. Старова подав І Єрофеїв); 9. У. А. III, 164 (лист до М. Максимовички 22. XI. 1858); 10. У. А. IV, 187 (з Щоденника), 185 (факсиміле).

*26. Хустина. (Чи то на те Божа воля). „Нар. Чт.“ 1859, кн. III, 156 (Д.).

Передруки: „Хата“ 1860, ст. 86—9;
„Слово“ (Львів) 1862, ч. 12 (10/22. II), фел.

*27. Якби мені черевики. „Нар. Чт.“ 1859, кн. V, 168.

Передруки: „Основа“ 1862, II, 1—2
(в листі до М. Максимовички 25. III. 1859); У. А. III, 167 (л. 144).

1860

*28. [Автобіографія]. Письмо къ редактору Народнаго Чтенія. „Нар. Чт.“ 1860, кн. II, 229—36.

Передруки: 1. „Спб. Вѣд.“ 1860, № 66;
2. „Современникъ“ 1860, № 3, ст. 92—6 (пор. Свенц., 35—8); 3. Кобзарь въ переводѣ русскихъ поэтовъ подъ ред. Н. В. Гербеля. Спб. 1860 (і дальші видання: 1869, 1876, 1906); 4. А. Филоновъ. Рус. христоматія для вышихъ классовъ среднихъ учебныхъ заведеній, т. II. изд. 1-е, Спб. 1863, ст. 177—9; изд. 2-е, Спб. 1865, ст. 205—7; 5. Ф. М. Пискуновъ, Шевченко. К. 1878, ст. 1—13; 6. Явор., ст. 15—22; 7. „Книга и пролетарская революція“ 1934, № 3, ст. 10—2; 8. А. Старчаков, Шевченко и революція. Ленинград 1934, ст. 3—9.

Історія вид.: 1. П. Зайцев, Дві автобіографії Т. Шевченка. В. I. VI, 193—5, 199—200; 2. П. Куліш. Лист до О. Кониського 18. XI. 1875. „Нова Україна“ 1923, кн. 11, ст. 161; 3. Він же. Лист до П. І. Зуйченка 1. VIII. 1885. Явор., ст. 12—14; 4. Він же. Автобіографія Т. Гр. Шевченка, писанная для „Народнаго Чтенія“. „К. Ст.“, т. XIII (1855, кн. 2), ст. 431.

29. Гамалія. Поэма. Петербургъ 1860. 16⁰ (15. 5×11, 5), ст. 12. [Въ друкарні П. А. Куліша]. 3.000 пр.

В серіі метеликів „Сільська бібліотека“ ч. 8. Цензурний дозвід (В. Бекетов): Спб. 18. V. 1860.

*30. І багата я. „Нар. Чт.“ 1860, кн. I, 145—6.

*31. І широку долину. „Нар. Чт.“ 1860, кн. I, 143.

Передрук: „Основа“ 1861, VIII, 1.

32. Катерина. Поэма. Петербургъ 1860, 16^о (15, 5 × 11), ст. 36. [Въ друкарні П. А. Куліша]. 3.000 пр.

В серії „Сільська бібліотека“ ч. 11. Цензурний дозвіл (В Бекетов): Спб. 24. V. 1860.

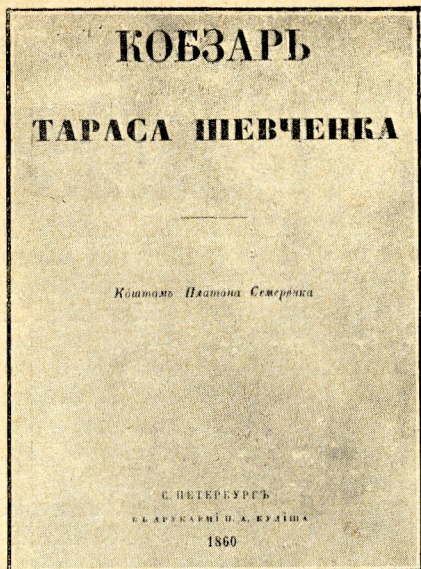
33. Кобзарь. Коштомъ Платона Семеренка. С. Петербургъ 1860, 8^о (22 × 14, 5), ст. (6) + 244 + (1) + портрет. Въ друкарні П. А. Куліша. 6.050 пр.

Зміст: Думи мої, думи мої, лихо мені з вами; Перебендя; Тополя; Утоплена; Причинна; Думка (Тече вода в синє море); Вітре буйний, вітре буйний; Тяжко, важко в світі жити; На що мені чорні брови; До Основяненка; Іван Підкова; Тарасова ніч; Гамалія; Катерина; Наймичка; Гайдамаки; Псалми Давидові (1, 12, 43, 52, 53, 81, 93, 132, 136, 149).

Заборожені цензурою уступи з „Катерини“: „К. Ст.“ т. XI (1885, кн. 3), ст. 520—1 (в статті Камінського); „Зоря 1889, ч. 6—7, ст. 116.

Рец.: 1. М. W., *Ruch umysłowo-polityczny Rusi*. „Dz. Lit“. 1861, № 69 (30. VIII), ст. 554—5; А. Григорьевъ. Т. Шевченко. „Время“ 1861, кн. 4, ст. 636—40; Свенц. 43—5; 3. Н. А. Добролюбовъ. „Современник“ т. LXXX (1860, № 3), отд. III, ст. 99—115; передруки: „Собр. соч.“ изд. 2-е, т. 3, Спб. 1871, ст. 353—63; Сочиненія, изд. 5, т. 3, 1896, ст. 299—308; Избранныя соч., вып. IV, изд. „Всеобщая Библиотека“ № 142, Спб. 1912, ст. 90; „Первое полное собр. соч.“, т. IV, Спб. 1912, ст. 89—101; Н. К. Грунскій, Хрестоматія нової укр. літератури. К. 1919, 8^о, ст. 32 (уринок); Свенц., 33—40; укр. переклад: Н. А. Добролюбов, Вибрані твори. Х. 1937, ст. 471—80; 4. П. Куліш: О новомъ изданіи стихотвореній Т. Г. Шевченка. „Черниговскія Губ. Вѣд.“ 1860, № 7; передрук (з рукопису): 3б. „Шевченко“ II, 321—2,

Титулова картка „Кобзаря“ 1860 р.

в статті Ол. Д[орошкевича]; 5. Д. Мордовцевъ. „Рус. Слово“ 1860 № 6 (Іюнь), отд. II, Критика, ст. 41—66; Свенц., ст. 41—42; 6. „Отеч. Зап.“. т. СХХІХ, март, ст. 44—50; Свенц., 29—33; 7. М. П. „Рус. Слово“ 1860. № 4, отд. II, ст. 23—42; 8. „Рус. Инвалидъ“ 1860, № 142; 9. „Свѣточъ“ 1860, кн. III, отд. III, ст. 55—69, кн. VIII, ст. 38—42; 10. L. Sowiński, Taras Szewczenko. Wilno 1861, ст. XVII—LVII (пор. М. Возняк. Шевченків „Кобзар“ 1860 року в світлі критики Совінського. „Діло“ 1914, ч. 54, ст. 4—5; „Псевдокритики Шевченка“. „Руслан“ 1914, чч. 54—57; Др. Л. Луців, Л. Совінський і Т. Шевченко. „Діло“ 1927, чч. 55—57); 11. Я. Т. „Рус. Инвалидъ“ 1860 № 253; 12. А. Чужбинскій, „Спб. Вѣд.“ 1860, № 279, ст. 1497—8.

Іст. вид.: 1. И. Айзеншток, Дневник Ш-ка. Х. 1925, ст. 264—5, примітка 303; 2. Він же, Судьба лит. наслєдства Шевченко. „Лит. Насл.“ 19—21 (М. 1935), ст. 433—4; 3. Г. Владимірський. Контроль над поетом. „Лит. Донбас“ 1935, № 8—9, ст. 115—6; 4. В. Данилов, К цензурной исторії сочинений Т. Г. Шевченка. „Начала“ 1922 № 2, ст. 239—50; 5. С. Ефремовъ, Судьба одной книги. „Голосъ Минувшаго“ 1914, № 2, ст. 30; 6. Він же, Пропаала книга — книга знайшлася. Зб. „Шевченко“. К. 1914, ст. 192; 7. П. Зайцевъ, Новое о Шевченкѣ. „Рус. Библ.“ 1914, I, 24—5; 8. Він же, Перші три „Кобзарі“. В. І. II, 241—6 та „Текст ранніх поезій Шевченка“, там же, ст. 220—4; 9. О. Кониський, Т. Шевченко в останні часи свого життя. ЗНТШ XVI. 26—9; 10. Він же, Житнь Ш-ка, 672—6; 11. М. Н[овицький], У. А. III, 849—53; 12. П. Филипович, Шевченко і П. Семиренко. „Ж. Р.“, 1933, кн. 3, ст. 144—7; 13. Н. И. Стороженко, Мелочи для біографії Ш-ка. „Рус. М.“ 1898, кн. 6, ст. 199—203; 14. Чалий, 174—6; 15. Н. Ш[угуров], Свѣдѣнія по вопросу о мѣстѣ погребенія Т. Г. Ш-ка и о первомъ посмертномъ изданіи его сочиненій. „К. Ст.“ т. 64 (1899, кн. 2), ст. 173—4.

34. Кобзарський гостинець. „Хата“. Видавъ П. А. Кулішъ. Типомъ другимъ. Петербургъ 1860, 8^о (21×13, 5), ст. 71—90. Въ друкарні П. А. Куліша.

Цензурний дозвіл (І. Росковшенко): Москва 11. V. 1860.

Була й окрема відбитка, пор. В. Доманицький, Ще нові матеріали до „Кобзаря“. „Рада“ 1907, № 74, ст. 3; тільки Д-кий помилявся, думаючи, що це відбитка з „Основи“.

Зміст: I. Калина (Чого ти ходиш на могилу), ст. 73—5; II. Пустка (Рано вранці новобранці), ст. 76—7; III. На Різдво (Не додому вночі йдучи), ст. 77—8; IV. Козацька доля (На що мені женитися), ст. 79—80; V. На Україну (Немає гірше, як в неволі), ст. 80—3; VI. Хатина (Не

Х А Т А

1860

ВИДАВЪ П. А. КУЛИШЪ

Типомъ ору́днимъ

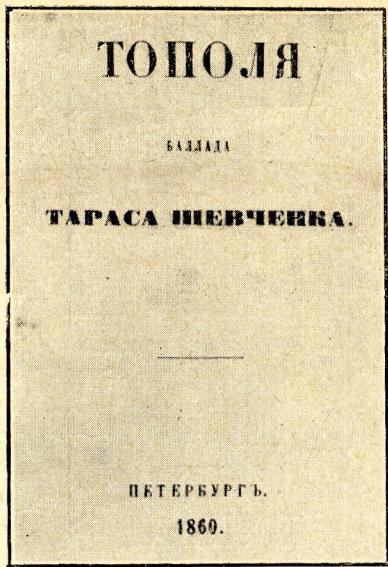
ПЕТЕРБУРГЪ

Титулова картка альманаха „Хата“.

молилася за мене), ст. 83—4; VII. До зорі („Зоре моя вечірняя“, з поеми „Княжна“), ст. 85—6; VIII. Хустина (Чи то на те Божа воля), ст. 86—9; IX. Доля (Ти не лукавила зо мною), ст. 46—7; X. Пісня (Ой по горі ромен цвіте), ст. 90.

Передруки: 1. Калина: Kalyna „Sioło“, z. 2 (1866), ст. 10—12; 2. Пустка: Pustka „Sioło“, z. 2 (1866), ст. 12—13; 3. На Різдво: „Основа“ 1862. I, ст. 1—2; 4. Доля: „Основа“ 1862, V, Дневник III-ка, ст. 23; „Кобзар“, ч. III. Л. 1895, ст. 169, та по всіх повних виданнях Щоденника; St. Forman, Srovnávací čítanka slovanských jazyků. V Praze 1909, ст. 67—8; У. А. III, 146 (Лист до М. Щепкина 9. II. 1858).

Рец.: Н. Добролюбовъ, „Современникъ“, 1860 (в рец. на „Хату“); укр. переклад: Н. А. Добролюбов, Вибрані твори. X. 1937, ст. 466—70,

Титулова картка 1-го вид. поеми „Тополя.“
(Так виглядали всі метелики „Сільської бібліотеки“).

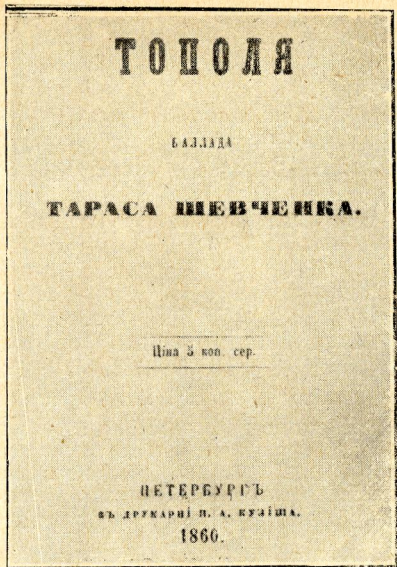
*35. [Лист до В. Фльорковського 27. VII. 860].
Письмо Тараса Григорьевича Шевченка
къ Валеріану Эразмовичу Фліорковско-
му и отвѣтъ его на это письмо. „Нар. Чт.“ 1860,
кн. V, 170—5.

Передруки: „Спб. Вѣд.“ 1860, № 66; „Рус.
Вѣд.“ 1914, № 46 подав П. Зайцев із факсиміле,
як „неизданное письмо“, за автографом. без про-
пусків, пороблених редакцією „Нар. Чт.“. пор.
У. А. III, 905); „Шевченко та його доба“ I, 92—3
(в статті С. Єфремова); У. А. III, 189—90 (л. 185);
В. I. XI, 251—3 (л. 181).

36. Наймичка. Поэма. Петербургъ 1860, 16⁰
(15, 5 × 11, 5), ст. 29. [Въ друкарні П. А. Куліша].
3.000 пр.

В серії „Сільська бібліотека“, ч. 12. Цензурний
дозвіл (В. Бекетов): Спб. 13. V. 1860.

Обкладинка 1-го вид. поеми „Тополя“.

*37. Ой одна я одна. „Нар. Чт.“ 1860, кн. III, 151.

Передрук: „Основа“ 1862, VIII, 4.

*38. Полюбила я. „Нар. Чт.“ 1860, кн. I, 147.

39. Псалми Давидові. Переложивъ по нашому Тарасъ Шевченко. Петербургъ 1860, 16^о (15, 5 × 11, 5), ст. 17. [Въ друкарні П. А. Куліша]. 3.000 пр.

В серії „Сільська бібліотека“ ч. 13. Цензурний дозвіл (архимандрит Теодор): Спб. 13. IV. 1860.

Варіанти: 1. Псалом 81: „Україна“, кн. 11 (1925, кн. 1—2), ст. 75; 2. Псалом 149: ЗНТШ. т. 64, misc., ст. 11 (повний текст, подав С. Єфремов); „К. Ст.“ т. 89 (1905, кн. 4), ст. 30, док., лише самі відміни; „Україна“ кн. 11 (1925, кн. 1—2), ст. 74.

40. Тарасова нічъ. Поэма. Петербургъ 1860 16^о (14, 3×11), ст. 9. [Въ друкарні П. А. Куліша]. 3.000 пр.

В серії „Сільська бібліотека“, ч. 10. Цензурний дозвіл: Спб. 18. V. 1860.

41. Тополя. Баллада. Петербургъ 1860, 16^о (15, 5×11 , 5), ст. 13. [Въ друкарні П. А. Куліша].

В серії „Сільська бібліотека“, ч. 9. Цензурний дозвіл: Спб. 21. V. 1860.

1861

42. Букварь Южнорусскій. 1861 року. Санкт-петербургъ [1861], 8^о (16, 5×11 , 5), ст. 24. Въ печатни Гогенфельдена и К^о. 10.000 пр.

На звороті титулової картки: Составилъ Тарасъ Шевченко. Цензурний дозвіл (архимандрит Фотій і В. Бекетов): Спб. 21. XI. 1860. На обкладинках деяких примірників помилково „копіки“ замість „копійки“.

Передруки: В. І. VI, 127—52 (увесь); Народні пословиці з Шевченкового „Букваря“. „Н-діля“ 1911, ч. 11—2, ст. 15.

Рец.: 1. „Gazeta Warszawska“ 1861, № 76 (8/20. III); 2. * * * [П. Куліш], Наські Граматки. „Основа“ 1862, кн. 1, ст. 65—82.

Іст. вид.: 1. П. Зайцевъ: Новое о Шевченкѣ. „Рус. Библ.“ 1914, I, 25—6; 2) С. Є[фремов], У. А. III, 933—4; 3. Ст. Сірополко, Шевченків Буквар южнорусскій. В. І. VI, 245—55; 4. Р. Тризна, Лист до Шевченка 30. I. 1861. У. А. III, 344; 5. Шевченко, Листи до Ф. Ткаченка та до М. Чалого з 4. I. і 12. I. 1861.

43. Гайдамаки. Поэма. Петербургъ 1861, м. 8^о (16 $\times$ 10), ст. 96. [Въ друкарні П. А. Куліша]. 3.000 пр.

Без передмови і пояснень. В серії „Сільська бібліотека“ ч. 15. Цензурний дозвіл (В. Бекетов): Спб. 15. V. 1860.

Рец.: „Современникъ“ 1861, кн. 5.

44. Дневникъ. „Основа“ 1861, кн. V—XII.

1. Первый отрывокъ (12—16, 18. VI. 1857), кн. V. 6—13 (на ст. 6-ій замітка в дред. з оцінкою

Титулова картка „Букваря“.

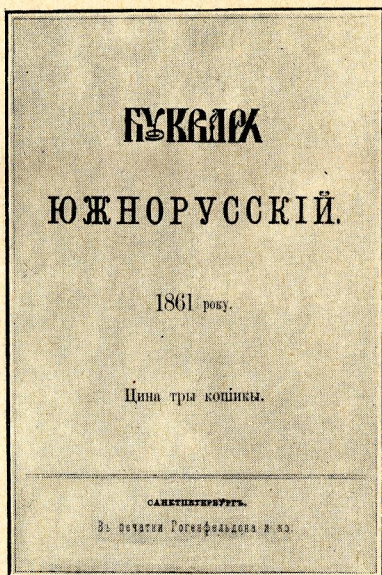
Щоденника); 2. Второй отрывокъ (19, 20, 25—8, 30. VI. 1857), кн. VI, 5—16; 3. Третій отрывокъ (1—8. VII. 1857), кн. VII, 7—18; 4. Четвергый отрывокъ (9—15. VII. 1857), кн. VIII, 3—15; 5. Пятый отрывокъ (16—24. VII. 1857), кн. IX. 13—24; 6. Шестой отрывокъ (25—29. VII. і 5. VIII. 1857), кн. XI—XII, 6—16.

45. Злоначинающихъ спини. [3-я з циклю „Молитви“]. „Основа“ 1861, VI, ст. 5 (в стат і „Значеніе Шевченка“).

*46. Иванъ Підкова. Петербургъ 1861, 16^о ст. 10. (К.).

47. Кобзарь. „Основа“ 1861, кн. I—XII.

Зміст: I. Не для людей і не для слави, кн. 1, ст. 1—2; II. Посланіе славному П. І. Ша-

Обкладинка „Букваря“.

фарикові (Запалили у сусіда), кн. 1, ст. 2—4; III. Ой три шляхи широкиі, кн. 1, ст. 5—6; IV. Пустка (М. С. Щепкину: „Заворожи мені, волхве“), кн. 1, ст. 6 (без останніх чотирьох рядків); V. Чернець, кн. 1, ст. 7—10; VI. Москалева кри- ниця [ред. 2-а: „Не на Україні, а далеко“], кн. 2, ст. 1—13; VII. Минають дні, минають ночі, кн. 3, ст. 1—2; VIII. Не женися на багатій, кн. 3, ст. 2; Не завидуй багатому, кн. 3, ст. 2; X. Ой крикнули сірі гуси, кн. 3, ст. 3; XI. Чого мині тяжко? чого мині нудно, кн. 3, ст. 4; XII. Вітеръ въ гаї нагинає, кн. 3, ст. 4; XIII. Невольникъ. (Поэма), кн. 4, ст. 1—41; XIV. Минули літа молодії, кн. 5, ст. 1—2; XV. И тутъ, и всюди — скрізь погано, кн. 5, ст. 2; XVI. Въ ночі и ожеледь и мряка, кн. 5, ст. 2—3; XVII. И день иде, и нічъ иде,

ОСНОВА

ЮЖНО-РУССКІЙ ЛІТЕРАТУРНО-УЧЕНЫЙ

ВѢСТНИКЪ

*„Добраго братія в Русской Землѣ...“
Владимира Мономаха.*

1861

ЯНВАРЬ

ПЕТЕРБУРГЪ

въ типографіи С. А. КУЗНЕЦА

Титулова картка 1-ої книжки „Основи“.

кн. 5, ст. 3 (і в кн. 6, ст. 6, у статті „Значеніє Шевченка“); XVIII. Чи не покинуѣ намъ, небого,, кн. 5, ст. 3—5; XIX. Въ неволі тяжко, хоча й волі, кн. 5, ст. 14; XX. Не нарікаю я на Бога, кн. 6, ст. 3—4, а також у статті „Значеніє Шевченка“, ст. 5—6 (без останніх 6 рядків); XXI. Якъби съ кімъ сісти, хліба зсісти, кн. 6, ст. 4; XXII. Сестрі, кн. 6, ст. 47—8; XXIII. Тече вода зпідъ явора, кн. 6, ст. 48; XXIV. Ой чого ти почорніло, кн. 7, ст. 1; XXV. Якъ би міні, мамо, намісто, кн. 7, ст. 2; XXVI. Ой умеръ старий батько, кн. 7, ст. 2—3; XXVII. На городі коло броду, кн. 7, ст. 3; XXVIII. И широкую долину, кн. 8, ст. 1; XXIX. Зійшлись, побрались, поєднались... кн. 8, ст. 1—2; XXX. Не вернувся изъ походу, кн. 8, ст. 2; XXXI. Титарівна Немирівна, кн. 8, ст. 2; XXXII. Еретикъ Иванъ Гусъ. Частина поеми („Кру-

ОСНОВА

1861

ЯНВАРЬ

СОДЕРЖАНИЕ:

I. — КОБЗАРИ. I—V.	Т. Г. ШЕВЧЕНКА
II. — ТРИ ДОЛІ.	МАРКА ВОВЧКА.
III. — СЛІДИ	
На Вершину	ФЕЛІМ. ГАЛУЗЕНКА.
1. Залоза. 2. Давнина	ІЕРЕМІЯ ГАВЦІ.
3. Гей-гей, воля! 2) Полю, вітре!	СТ. РУДАНСЬКОГО.
4) Вєсєра. 2. Журба	А. Н. ГЛЫБОВА.
Дом	Р. В.
Промой та собака	А. П. ГЛЫБОВА.
IV. — СТЕЖИТЬ РОТЬ	А. П. СТОРОЖЕНКА
V. — ЗАМІТКИ І НАБРОСКИ ДЛЯ ДРАМИ	
ВІЗЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	Н. В. ГОГОЛЯ.
VI. — МЫСЛИ О ФЕДЕРАТИВНОМЪ НАЧА-	
ДІВЪ ДРЕВНІЙ РУСИ	Н. И. КОСТОМАРОВА
VII. — ОБЗОРЪ УКРАЇНСЬКОЇ САМОВІДНОСТІ:	
1) Кличеніи. 2. Котларескіи	П. А. КУЛІША
VIII. — МІСТА ЖИТЕЛІСТВА І МІСТНІХ	
НАЗВАНІЙ РУСИНОВЪ ВЪ НАСТОЯ-	
ЩЕ ВРЕМЯ	М. М. ЛЕВЧЕНКА.
IX. — РЕДАКЦІОННІ СЪЯТКИ	М. Т. ПОМИСЛА
X. — СЪ ЖИЛИЩІ	АННІА КАВЧИННОЇ.
XI. — ВОСПОМІНАНІА О Н. А. МАРКЕВИЧѢ	Н. Н. МАКАРОВА.
XII. — ВІЗЬ УКРАЇНИ	А. С. ЧУЖЕВИНСЬКОГО.
XIII. — КОЖИТІВЕННІЙ ЗАМІТКА	М. А. Б. КОХАНОВСЬКОГО
XIV. — ЛІСТІ СЪ АЗТОРА	АХТОРИШИНА.
XV. — ВІСТІ (оповість про різнихъ жєсть нов-	
гого краю).	
XVI. — Вопросы Редакціи. — Огєлєд Редакціи. — Объ изданіи Украинскаго	
Словаря. — Объ изданіи Украинскаго Альбома. — Объясненіе пєдо-	
бачиватимъ коннорусскихъ словъ. — Библиографическое извєстїє.	

Обкладинка 1-ої кн. „Основи“.

гом неправда і неволя“), кн. 8, ст. 15—16 (в сер-
дині книги); XXXIII. И небо не вміте, и заспані
фїлі, кн. 8, ст. 16 (в середині книги); XXXIV. Чер-
ниця Марьяна. Частина поеми, кн. 9, ст. 1—12,
з передмовою і примітками П. Куліша. (Без вступу
і другої частини); XXXV. Прочитавши 11 псаломъ
(„Мій Боже милий! як то мало святих людей на
світі стало!“), кн. 10, ст. 1; XXXVI. Чи ви ще
зійдетеся знову, кн. 10, ст. 2; XXXVII. Надъ
Дніпровою сагою, кн. 10, ст. 2; XXXVIII. Частки
(3 посланія „І живим і мертвим“: Учїтеся, брати
мої; Я ридаю, як згадаю; Обніміте ж, брати мої),
кн. 11—12, ст. 1—2; XXXIX. Прочитавши главу
35-у Исаї („Радуйся, ниво непополитая!“), кн. 11—12,
ст. 2—3; XL. И досі снитця — підъ горою,
кн. 11—12, ст. 3—4; XLI. За сонцемъ хмаронька

пливе, кн. 11—12, ст. 4—5; XLII. Якъ маю я журитися, цокучати людямъ, кн. 11—12, ст. 5.

Передруки і варіанти. 1. Єретик: „Правда“ 1873, ч. 15 (16/28. IX), ст. 509—11: „К. Ст.“ т. XIII (1885, кн. 9), ст. 48—9 (уривок у статті О. Міллера); „Ruský Čech“ (Київ), р. I (1907), č. 31 (15/28. VI), ст. 4—11 (Послание Шафарикові з паралельним перекладом на чеську мову); J. Nečas, Ukr. otázka, Brno 1918, ст. 54 (уривок); 2. Заворожи мене, волхве: „Львовянинъ“ на р. 1862, ст. 84; „Україна“ 1924, кн. 4, ст. 77 (опублікував М. Новицький); 3. Минають дні: Dumka, „Dz Lit.“ 1861, № 60 (30. VII), ст. 480—1; Я. И. Душечкинъ, Наша Рѣчь. Хрестоматія, кн. IV, Москва 1912, ст. 394; 4. Невольник: Доман. § 32, „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 10), ст. 231—2 і ст. 95—6 окр. відбитки (варіант „посвяти“ за автографом Департаменту Поліції); 5. Не женися на багатій: А. Чужбинскій, Воспоминання о Т. Г. Шевченкѣ, Спб. 1861, ст. 25 або „Собраніе соч.“, т. VI, Спб. 1891, ст. 438; 6. Тече вода зпід явора: О. В. Ржига, Славянскія пѣсни въ восьми нарѣчіяхъ. Нижній Новгородъ, 1915, ст. 3—4 („Рада“. Стихотвореніе Т. Шевченка); 7. Чернець: Доман. § 71. „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11—12), ст. 409—10 або ст. 210—11 окремої відбитки; 8. Чи не покинуть нам, небого: Остання „Тарасова дума“. „Вечерницъ“ 1862, ч. 21 (21. VI), ст. 169; 9. Якби мені, мамо, намісто: У. А. III, 167—8 (лист до М. Максимовички, 25. III. 1859); 10. Як маю я журитися: „Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 641 (в листі до Бодяньського з 3. I. 1850); „Ист. Вѣст.“ 1886, кн. 1, ст. 168 (в статті Гаршина); У. А. III, 44.

48. Лист до Я. Кухаренка 1—10—16. V. 1854. „Основа“ 1861, кн. X, 3—7.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 82; „ЛНВ“ 1899, кн. VII, 32—5; Я. II, 376—8 (л. 48); Л. I, 347—51; У. А. III, 67—70 (л. 64); В. I. XI, 93—8 (л. 58).

49. Лист до Я. Кухаренка 22. IV. 1857.
„Основа“ 1861, кн. X, 7—9.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 82; „ЛНВ“ 1899, кн. VII, 35—7; Я. II, 404—5 (л. 71); Л. I, 399—401; У. А. III, 112—4 (л. 90); В. I. XI, 153—5 (л. 85).

50. Лист до Я. Кухаренка 5. VI. 1857.
„Основа“ 1861, кн. X, 9—10.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 88; Я. II, 410 (л. 76); Л. I, 410—2; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 172; У. А. III, 122—3 (л. 95); В. I. XI, 166—8 (л. 90).

51. Лист до Я. Кухаренка 15. VIII. 1857.
„Основа“ 1861, кн. X, 10—11.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 88; Я. II, 412—3 (л. 81); Л. I, 417—8; У. А. III, 128—9 (л. 101); В. I. XI, 174—5 (л. 96).

52. Лист до Я. Кухаренка 16. II. 1858.
„Основа“ 1861, кн. X, 11—12.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 88; Я. II, 425 (л. 102); Л. I, 442—3; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 243—4; У. А. III, 150 (л. 121); В. I. XI, 203—5 (л. 119).

53. Лист до гр. Ф. Толстого 23. VII. 1857.
„Основа“ 1861, кн. XI—XII, 7—8 (Щоденник III-ка 26. VII. 1857).

Ол. Барвінський. Читанка для II. року учительских семінарій. Вид. 1. Л. 1909, ст. 209—210 і вид. 2. Л. 1920, ст. 184 (скорочений); Я. II, 217—9 (Щоденник); Л. I, 414—5; Л. IV, 240—2; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 55—6; У. А. III, 123—5 (л. 96) (із Щоденника), ст. 717—8 (з оригіналу); У. А. IV, 64—5; Дневник III-ка. Ленинград 1931, ст. 120—1; В. I. X, 92—4; В. I. XI, 168—70 (л. 91); Журнал III-ка. К.-Х. 1936, ст. 82—3.

54. Лист до М. Щепкина 12. XI. 1857.
„Основа“ 1861, кн. X, 12—13.

Чалий, 108; „Зоря“ 1884, ч. 8, ст. 68; Я. П, 414—5 (л. 84); М. С. Щепкинъ, Записки его, письма, рассказы, матеріалы для біографіи и родословная, Спб. 1914; Л. I, 421—2; Дневник III-ка, X. 1925, ст. 220—1; У. А. III, 131 (л. 104); В. I, XI, 178—9 (л. 99).

55. Лист до М. Щепкина 5. XII. 1857.
„Основа“ 1861, кн. X, 13—5.

Я. П, 417—8 (л. 88); Л. I, 426—8; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 224—5; У. А. III, 135—7 (л. 108); В. I. XI, 184—6 (л. 103).

56. Лист до М. Щепкина 3. II. 1858.
„Основа“ 1861, кн. X, 15—16.

Я. П, 422—3 (л. 96); Л. I, 436—7; У. А. III, 145 (л. 118); В. I. XI, 199—200 (л. 116).

57. Лист до М. Щепкина 13. XI. 1858.
„Основа“ 1861, кн. X, 16.

Я. П, 427—8 (л. 108); Л. I, 446—7; У. А. III, 162 (л. 136); В. I. XI, 219—20 (л. 134).

*58. Огні горять, музика грає. „Іллюстрація“.
Всемирное Обозрѣніе. 1861, № 17 (13. VII), ст. 27
(Ненапечатанное стихотвореніе Т. Г. Шевченко).

Передрук: „Ж. Р.“ 1929, кн. 3, ст. 156 (по-
дав М. Новицький за автографом з альбому Троцини).

**59. [Полякам]. Polak am. („Ще як були ми
козаками“).** „Dz. Lit.“ 1861, № 60 (30. VII), ст. 480.

30. Lipca

Wtorek

Rok 1861.

DZIENNIK LITERACKI

Nr. 60.

Wydawca w Warszawie, co Wtorek i Piątek po jednym
arkuszu. Prenumerata kwartalnie w mieście 2 złr. 10 cent. Po-
szcowa 2 złr. 20 cent. Ryciny odd. kwartalnie 1 złr. 5 cent. w. n.

Prenumerata na Dodatek, zawierający pamiętniki, powieści, do-
daczony co Piątek, wynosi kwartalnie 50 centów. Księgarzom Kasa
Wielka przyjmuje prenumeratę miesięczną i pocztową.

Передруки: по Кобзарях: вид. Кожанчикова, ст. 367 (без останніх 8 рядків); Сушкевича I, ст. 57 (Ляхам); Прага II, ст. 209—10 і т. д.; „Promień“ (Львів) 1899, № 2, ст. 28; У. А. III, 155—6 (лист до Максимовича 5 IV. 1858); А. У. II, 405 (за автографом, присвяченим Незабитовському).

60. [Суботів]. Subotów. „Dz. Lit.“ 1861, № 62 (6. VIII), ст. 495—6.

Передруки: „Основа“ 1862, VII, „Кобзарь“, ст. 6—7; „Вечерницѣ“ 1862, ч. 39 (29. XI), ст. 329; „Stoit w seli Subotowi“. „Dz. Lit.“ 1863, № 4, ст. 30 (в статті J. L.); ЗНТШ, т. 54, ст. 6 (відміни за копією О. Маркевича).

1862

61. Відьма. „Вечерницѣ“ 1862, ч. 16 (17. VI), ст. 121—2; ч. 17 (24. V), ст. 129—30; ч. 18 (31. V), ст. 137—8.

Без розд. V. і VI. З передмовою ред. „До громади“ на ст. 121.

62. Дневникъ. „Основа“ 1862, кн. I—VIII.

1. Седьмой отрывокъ (6—13. VIII. 1857), кн. I, ст. 7—16; 2. Восьмой отрывокъ (1857: 15—20, 23, 25, 27—31. VIII; 1—28. IX; 1—3. X), кн. II, 3—29; 3. Девятый отрывокъ (1857: 4—20, 22—31. X; 1—10. XI), кн. III, 20—33; 4. Десятый отрывокъ (1857: 11—15, 17—18, 26—30. XI; 1—4, 8—10, 12—21, 24, 29—30. XII; 1858: 1—10. I), кн. IV, 31—45; 5. Одиннадцатый отрывокъ (1858: 11—22, 24—31. I; 1—9. II), кн. V, 14—25; 6. Двенадцатый (!) отрывокъ (1858: 10—12, 14—28. II; 7, 10—18. III), кн. VI, 3—14; 7. Тринадцатый отрывокъ (1858: 19—25, 27—31. III; 1—8, 10—16. IV), кн. VII, 17—29; 8. Отрывокъ четырнадцатый, и послѣдній (1858: 17—30. IV; 1—20. V; 13. VII), кн. VIII, 5—20 (на ст. 19—20 „Примѣчаніе“ про купюри).

uroczością dziewczęcego kochania, i, im bardziej kochała, tem drażliwszą się stawała na zbrocenia jego z prostej drogi obowiązków, na której chciała mu pomagać, na której chciała iść za nim bieda na ofiarę na stos, spalić się w miłości ojczyzny — chciała mieć w nim wzór poświęcenia, gwiazdę przewodnią, świecącą, jeżeli nie całemu narodowi, to przynajmniej tylko jej i dzieciom. Bo ona z góry myślała o swem obywatelstwie kobiecem i bardzo na serio je brała, a brała w tym sensie, że życie pojedynczej rodziny przedstawiała sobie na tle życia ogółu, zastosowanie ściśle jedno do drugiego. Jej się zdawało, że co dotyczyło ogółu, to odbijać się powinno i na rodzinie, czem bolał ogół, tem boleć powinna i rodzina, do czego dążył ogół, czego on pragnął, do tego dążyć, tego pragnąć powinna i rodzina. Siebie z mężem swoim i dziećmi uważała jako integralną częśćkę tego pokrzywdzonego ogółu, który zwał się Polską, miał swoją historję, swoje prawa, swoje opatrnościowe posłannictwo, a przez historję, prawa i posłannictwo, posiadał upoważnienie od samego Boga upominać się o krzywdy. Wydzielanie się z ogółu dla tworzenia dla siebie jakiegoś partykularnego, do odrębnych celów zastosowanego, domowego szczęścia, wydawało się jej występkiem, dezercją z pod sztandaru tych obowiązków, jakie mają dzieci względem matki.

(C. d. n.)

Z pozostałych w rękopiśmie poezji Tarasa Szewczenki:

Tarasowa Nóż.

Buła kołys hetmańszczyzna
Ta wie nie wernesia;
Buło, kołys panowały
Ta bółse nie budem.
Tiej sławy kozackoji
Po wik nie zabudem.

Ukraino! Ukraino!
Neńko moja, neńko!
Jak zhadaju tebe kraju
Zawjane serdenko.
De podiłos kozaczestwo
Czerwoni żupany?
De podiłaś dolia, wolia,
Buńczuky, hetmany?
De podiłos?... Izhorilo...
A czy zatopyło
Syne more twoji hory,
Wysibki mohyły?
Mowezal' hory, hraj e more.
Mohyły sumujut,
A nad dińny kozackymy
Pobańci panujut.
Hraj e more, mowezyt hory,
Hulaj bójny; pośem!
Płaczte dity kozackiji.
Tuka wasza dolia

Nad riczkou w czystóm poli,
Nohyla czornije;
De krow' tekła kozackaja
Trawa zelenije.
Sydyt woron na mohyli
Ta z hołodu kriacz e,
Zhada kozak hetmańszczynu,
Zhada taj zapłacz e

POLAKAM

1859

Szere jak buły my kozakamy.
A Wyzuwit ne czułyś buło,
Ot tamto weselo żyłos.
Bratylś z wólnymy Lachamy
Pyszalś bujnymy stepamy;
W stepach pyszałysia, cwily,
Nenacze lili dweczala.
Pyszala sia synamy maty:
Synamy wólnymy rosły;
Rosły syny i weselily.
Staryi, skorbny lila
Aż poki ymenem Chrystowym
Pryszły ksiondzy, taj zapalily
Nasz tychy raj i rozlyły.
Welyke more słóz i krowy,
I Syrit, ymenem Chrystowym
Zamordowaly, rozpalily!
Ponykły hołowy kozaczy.
Nenacze zdoptana trawa,
Ukraina stohne, płacz e
Za hołowou, hołowa
Do dołu pada — kat lutuje.
A Wyzuwit skocnym jazykom
Kryczyt: *Te Deum laudamus!*
Ot takto Łasze, druże, brate!
Nas poróznily, rozweły,
A my'b i dosy tak żyły.
Podajże ruku kozakowy
I serce szczyreje podaj
I ymenem Chrystowym znowu
Wozobnowim nasz tychy raj!

DUMKA.

Mynajut' dni mynajut' noci
Mynaje lito — szedełyst'
Pożowkle lystia... Hasnut' oczy.
Zasnuly dumy, serce spyt
I wse zasnulo i ne znaju
Czy ja żywu, czy dozywaju,
Czy tak po świtu wdochrus?
Bo wie i ne płaczu ne śmijus
Dolo de ty dolo de ty
Nyma nijakoi!
Koły dobro! żal Boże,
To daj złoji, złoji!

Ne daj spaty chodiaczomu
Serceem zamyraty,
I hnyłou kołodou
Na świti feżaty,
A daj serceem żyty
I budej lubity,
A koło ni to przyklyness
I świt zapalaty

Straszno wponsty u kajdany
Umyrat' w nawoli
A szcze horše spaty, spaty,
I spaty na woli
I zasnuty na wik wyk
I śludu ne kynut'
Nijkoliko odynakowo
Czy żył, czy zabynul'
Dolo de ty dolo de ty?

Відзив (ворожий): И. Кулжинскій, О зарождающейся, такъ называемой, малороссійской литературѣ. Кіевъ 1863, 8°, ст. 32, розділ ІІІ: Дневникъ Т. Г. Шевченка.

63. Кобзарь. „Основа“ 1862, кн. І—V, VII—X.

Зміст: XLІІІ. О. М. Л-з-р-скому („Не додому вночі йдучи“), кн. І, ст. 1—2; XLIV. Породила мене мати, кн. І, ст. 2—3; XLV. По улиці вітеръ віє, кн. І, ст. 3; XLVI. Закувала зозуленька, кн. І, ст. 3—4; XLVII. Ой сяду я підъ хатою, кн. І, ст. 4; XLVIII. Туманъ, туманъ долиною, кн. І, ст. 4—5; XLIX. Ой люлі, люлі, моя дитино, кн. І, ст. 5; L. Зацвіла въ долині, кн. І, ст. 5—6; LI. Колись дурною головою, кн. І, ст. 6; XLІІ. На великдень, на соломі, кн. ІІ, ст. 1, LIІІ. Якъ би міні черевики, кн. ІІ, ст. 1—2; LIIV. Подражаніє польському поетові Антонію Сові („Посажу коло хатини“), кн. ІІ, ст. 2; LV. Моїмъ союзникамъ („Згадайте, братія моя“), кн. ІІІ, ст. 1; LVI. Лічу въ неволі дні и ночі, кн. ІІІ, ст. 2; LVII. Неофіти. (Поэма), кн. IV, ст. 1—17; LVIII. Росли у купочці, зросли, кн. V, ст. 1; LIX. На пам'ять 5 августа 1860 г. („Моя ти люблю мій ти друже!“), кн. V, ст. 1—2; LX. Н. Я. Макарову. На пам'ять 14 сентября. („Барвінок цвів і зеленів“), кн. V, ст. 2; LXI. * * *. („Поставлю хату і кімнату“), кн. V, ст. 3; LXII. Епиграфъ до „Невольника“, кн. VI, ст. 1—2; LXIII. Зъ поеми „Петрусь“ („Були на хуторі пани“), кн. VII, ст. 1—5; LXIV. Суботівъ, кн. VII, ст. 6—7; LXV. Въ неволі въ самоті немає, кн. VII, ст. 7; LXVI. За думою дума роємъ вилітає, кн. VII, ст. 8; LXVII. Маги-покритка („У нашім раї, на землі“), кн. VIII, ст. 1—3; LXVIII. Ой одна я, одна, кн. VIII, ст. 4; LXIX. Мовъ за подушне оступили, кн. VIII, ст. 4; LXX. Коло гаю въ чистімъ полі, кн. IX, ст. 1—2; LXXI. Назаръ Стодоля. Малороссійская дія, кн. IX, ст. 3—39 (Кобзарь LXX замість LXXI); на ст. 3—4 примітка Ред.; ст. 4: „Примѣчаніе

П. А. Кулиша“; LXXII. А. О. Козачковському („Давно те діялось“), кн. X, ст. 1—5; LXXIII. По надъ полемъ иде, кн. X, ст. 5—6.

Передруки і варіанти: 1. Макарову („Барвінок цвів і зеленів“): Чалий, 170; 2. Неофіти: „Вечерниця“ 1862, ч. 31 (29. VIII), ст. 265—7; ч. 32 (6. IX), ст. 273—5; ч. 33 (13. IX), ст. 281—2; Neofity. „Siolo“ z. 4 (1867), ст. 3—24; 3. Петрусь: „Нива“ 1865, ч. 14, ст. 213—4, ч. 15, ст. 230—1; Доман. § 158. „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11—12), ст. 482—8 і ст. 286—8 окр. відбитки; 4. Посажу коло хатини: Чалий, 169; 5. Поставлю хату і кімнату: ЗНТШ, т. 83, ст. 179—80 (подав В. Доманицький).

Гст. творів: 1. Назар Стодоля: У. А. III, 420, замітка П. Р[уліна]; 2. Неофіти: У. А. III, 757—8 і IV, 630—2, замітка С. Є[фремова]; листи Шевченка: до С. Аксакова 16. II. 1858; П. Куліша, 4. I. і 26. I. 1858; до М. Лазаревського 21. I. 1858 та до М. Щепкина 17—18. I. 1858.

64. Лилея. „Слово“ 1862, ч. 16 (24. II/8. III), ст. 61, фел.

Передрук: „Україна“ 1925, кн. 1—2, ст. 111.

65. Лист до С. Артемовського 1. VII. 1852. „Основа“ 1862, VII, 9—11.

Я. II, 366—7; Л. I, 324—6; У. А. III. 51—3 (л. 53); В. I. XI, 72—4 (л. 47).

66. Лист до С. Артемовського 15. VI. 1853. „Основа“ 1862, VII, 11—14.

Я. II, 372—4 (л. 44); Л. I, 336—9; У. А. III, 61—3 (л. 60); В. I. XI, 83—6 (л. 53).

67. Лист до С. Артемовського 6. X. 1853. „Основа“ 1862, VII, 14—15.

Я. II, 374—5 (л. 46); Л. I, 340—1; У. А. III, 64—5 (л. 62); В. I. XI, 89—91 (л. 56).

68. Лист до С. Артемовського 30. VI. 1856. „Основа“ 1862, VII, 15—16.

„Б. Ст.“ 1883, кн. 2, ст. 404—6; „Зоря“ 1883, ч. 6, ст. 96; К. Лучаковскій, Руска читанка для І. класы шкѣль сер. Л. 1892, ст. 124—5; Я. II, 395—6 (л. 64); Л. I, 382—3; У. А. III, 99—100 (л. 83); В. I. XI, 135—7 (л. 78).

69. Лист до А. Козачковського 16. VII. 1852.
„Основа“ 1862, IV, 16—20.

Я. II, 367—8 (л. 38); Л. I, 326—8; У. А. III, 54—6 (л. 55); В. I. XI, 77—9 (л. 49).

70. Лист до А. Козачковського 30. VI. 1853.
„Основа“ 1862, IV, 20—1.

Я. II, 374 (л. 45); Л. I, 339—40; У. А. III, 63—4 (л. 61); В. I. XI, 86—7 (л. 54).

71. Лист до А. Козачковського 14. IV. 1854.
„Основа“ 1862, IV, 20—3.

Я. II, 378—9 (л. 49); Л. I, 351—3; У. А. III, 70—2 (л. 65); В. I. XI, 98—100 (л. 59).

72. Лист до П. Куліша 5. XII. 1857.
„Основа“ 1862, V, 9—11.

Я. II, 418—9 (л. 89); Л. I, 428—30; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 225—6; У. А. III, 137—8 (л. 109); В. I. XI, 187—8 (л. 104).

73. Лист до П. Куліша 4. I. 1858.
„Основа“ 1862, V, 11.

Я. II, 421 (л. 93); Л. I, 403—4; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 233—4; У. А. III, 140—1 (л. 113); В. I. XI, 192—3 (л. 109).

74. Лист до П. Куліша 26. I. 1858.
„Основа“ 1862, V, 12—3.

Я. II, 421—2 (л. 95); Л. I, 434—5; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 234 (лиш уривок про „Неофіти“); У. А. III, 144—5 (л. 117); В. I. XI, 196—7 (л. 113).

75. Лист до М. Лазаревського 8. X. 1856.
„Основа“ 1862, III, 3—4.

Я. II, 396—7 (л. 65); Л. I, 383—5; У. А. III, 102—3 (л. 85); В. I. XI, 139—41 (л. 80).

76. Лист до М. Лазаревського 8. XII. 1856.
„Основа“ 1862, III, 4—5.

Я. II, 400 (л. 68); Л. I, 390—1; У. А. III, 106 (л. 87); В. I. XI, 144—5 (л. 82).

77. Лист до М. Лазаревського 22. IV. 1857.
Основа“ 1862, III, 6—8.

Я. II, 406—7 (л. 73); Л. I, 403—5; У. А. III, 116—8 (л. 92); В. I. XI, 158—61 (л. 87).

78. Лист до М. Лазаревського 20. V. 1857.
„Основа“ 1862, III, 8—9.

Я. II, 409—10 (л. 75); Л. I, 409—10; У. А. III, 121—2 (л. 94); В. I. XI, 165—6 (л. 86).

79. Лист до М. Лазаревського 30. VI. 1857.
„Основа“ 1862, III, 9—10.

Я. II, 411 (л. 77); Л. I, 412—3; У. А. III, 125 (л. 97); В. I. XI, 170—1 (л. 92).

80. Лист до М. Лазаревського 1. VII. 1857.
„Основа“ 1862, III, 10—11.

Я. II, 411—2 (л. 78); Л. I, 413—4; Дневник III-ка, X. 1925, ст. 177; У. А. III, 126 (л. 98); В. I. XI, 171—2 (л. 93).

81. Лист до М. Лазаревського 14. VIII. 1857.
„Основа“ 1862, III, 11.

Я. II, 412 (л. 80); Л. I, 416—7; Дневник III-ка, X. 1925, ст. 195—6 (з датою 10. VIII!); У. А. III, 127—8 (л. 100); В. I. XI, 173—4 (л. 95).

82. Лист до М. Лазаревського 8. X. 1857.
„Основа“ 1862, III, 12.

Я. II, 413 (л. 82); Л. I, 418—9. Дневник III-ка, X. 1925, ст. 209; У. А. III, 128—9 (л. 102); В. I. XI, 175—6 (л. 97).

83. Лист до М. Лазаревського 19. X. 1857.
„Основа“ 1862, III, 13—4.

Я. II, 413—4 (л. 83); Л. I, 419—91; Дневник III-ка, X. 1925, ст. 214—5 (з датою 19. X!); У. А. III, 129—31 (л. 103); В. I. XI, 176—8 (л. 98).

84. Лист до М. Лазаревського 18. XI. 1857.
„Основа“ 1862, III, 14—15,

Я. II, 417 (л. 87); Л. I, 425—6; Дневник
III-ка. X. 1925, ст. 223 (Айзеншток датує 28. XI,
за згадкою в Щоденнику під 29. XI); У. А. III,
134—5 (л. 107); В. I. XI, 183—4 (л. 102).

85. Лист до М. Лазаревського 4. I. 1858.
„Основа“ 1862, III, 15.

Я. II, 420 —1 (л. 92); Л. I, 432—3; Днев-
ник III-ка, X. 1925, ст. 233; У. А. III, 140 (л. 112);
В. I. XI, 191—2 (л. 108).

86. Лист до М. Лазаревського 21. I. 1858.
„Основа“ 1862, III, 16.

Я. II, 421 (л. 94); Л. I, 434; Дневник III-ка.
X. 1925, ст. 236; У. А. III, 143—4 (л. 116); В. I,
XI, 196 (л. 112).

87. Лист до М. Лазаревського 22. II. 1858.
„Основа“ 1862, III, 16—17.

Я. II, 424 (л. 99); Л. I, 440; Дневник III-ка.
X. 1925, ст. 246; У. А. III. 152 (л. 123); В. I.
XI, 206—7 (л. 121).

88. Лист до М. Лазаревського 25. II. 1858.
„Основа“ 1862, III, 17.

Я. II, 404 (л. 100); Л. I, 400—1; У. А. III,
153 (л. 124); В. I. XI, 207—8 (л. 122).

89. Лист до М. Лазаревського 12. III. 1858.
„Основа“ 1862, III, 17—18.

Я. II 425—6 (л. 130); Л. I. 443; Дневник
III-ка. X. 1925, ст. 253; У. А. III, 154 (л. 126);
В. I. XI, 209 (л. 124).

90. Лист до М. Лазаревського 19—21. III. 1858.
„Основа“ 1862, III, 18.

Я. II, 426 (л. 104); Л. I, 444; У. А. III,
154—5 (л. 127); В. I. XI, 209—10 (л. 125).

91. Лист до М. Лазаревського 10. VII. 1859.
„Основа“ 1862, III, 18—19.

Я. II, 430 (л. 115); Л. I, 451; У. А. III, 171—2 (л. 154); В. I. XI, 229 (л. 148).

92. Лист до А. Маркевича 22. IV. 1857. „Основа“ 1862, V, 8—9 (без postscriptum).

Я. II, 405—6 (л. 72); Л. I, 401—3; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 172—3 (само postscriptum, за оригіналом листа); У. А. III, 114—6 (л. 91, увесь); В. I. XI, 156—8 (л. 86).

93. Лист до М. Осипова 20. V. 1856. „Московскія Вѣд.“ 1862, № 45 (28. II): Два письма къ Николаю Осиповичу О.

„Основа“ 1862, IV, 24—9 (ст. 23—4: передмова з „Моск. Вѣд.“); Я. II, 385—8 (л. 56); Л. I, 362—8; У. А. III, 93—8 (л. 81); В. I. XI, 128—34 (л. 76).

94. Лист до М. Осипова 23. XII. 1857. „Московскія Вѣд.“ 1862 № 45.

„Основа“ 1862, IV, 29—30; Я. II, 419—20 (л. 90); Л. I, 430—1; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 229; У. А. III, 138—9 (л. 110); В. I. XI, 188—9 (л. 105).

95. Лист до К. Піунової 30. I. 1858. „Основа“ 1862, V, 19 (Дневник III-ка).

Чалий, 114; Кобзар, III. Л. 1895, ст. 163—4 (укр. пер.); Я. II, 301—2; Л. I, 435—6; Т. Л. III, 324—5; Щоденник III-ка. X. 1924, ст. 75 (укр. пер.); Дневник III-ка. X. 1925, ст. 127—8; У. А. III, 767—8; У. А. IV, 144; Дневник III-ка. Ленинград, 1931, ст. 242; В. I. XI, 198 (л. 114); Журнал III-ка. К.-Х. 1936, ст. 185—6.

96. Лист до О. Плещеева 6. IV. 1855. „Основа“ 1862, V, 7—8 (до А. П.).

Я. II, 390—1 (л. 59); Л. I, 372—4; У. А. III, 81—2 (л. 72); В. I. XI, 112—3 (л. 67).

97. Лист до С. Сераковського 6. IV. 1855. „Основа“ 1862, V, 6—7 (без дати).

Я. II, 390 (л. 53); Л. I, 372; У. А. III, 82 (л. 73); В. I. XI, 114 (л. 68).

98. Лист до Гр. Тарновського 26. III. 1842.
„Основа“ 1862, V, 4.

„К. Ст.“ 1883, кн. 2, ст. 401—2; „Зоря“ 1883, ч. 5, ст. 95—6; Я. II, 345 (л. 4); Л. I, 282—3; У. А. III, 8—9 (л. 8); В. I. XI, 19—20 (л. 6).

99. Лист до Гр. Тарновського 25. I. 1843.
„Основа“ 1862, V, 5—6.

„К. Ст.“ 1833, кн. 2, ст. 402—4; „Зоря“ 1883, ч. 6, ст. 96; Я. II, 344—7 (л. 6); Л. I, 285—6; У. А. III, 10—13 (л. 9); В. I. XI, 22—24 (л. 8).

100. Лист до М. Чалого 11. VIII. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 25 (ніби до Сави Ч.).

Я. II, 440 (л. 141); Л. I, 469; У. А. III, 193 (л. 192); В. I. XI, 257 (л. 189).

101. Лист до М. Чалого 6. XI. 1860.
„Основа“ 1862, кн. VI, 52—6.

Я. II, 442 (л. 144); Л. I, 473; У. А. III, 193—9 (л. 202); В. I. XI, 264—5 (л. 201).

102. Лист до М. Чалого 4. I. 1861.
„Основа“ 1862, VI, 26.

Чалий 180—1; Я. II, 443—4 (л. 151, частка), 444 (лист 152, увесь); „Письмо з Просьвіти“ 1911, ч. 2—3, ст. 41; Л. I, 476 (частка), 476—7 (увесь); У. А. III, 203—4 (л. 210); В. I. XI, 268—9 (л. 211).

103. Лист до М. Чалого 12. I. 1861.
„Основа“ 1862, VI, 27.

Я. II, 444 (л. 153); „Письмо з Просьвіти“ 1911, ч. 2—3, ст. 141; Л. I, 477; У. А. III, 205 (л. 112); В. I. XI, 270 (л. 213).

104. Лист до В. Шевченка 13. VII. 1859.
„Основа“ 1862, VI, 5.

„Правда“, 1875, ч. 23, ст. 925; Я. II, 430 (л. 116); Л. I, 451; У. А. III, 172 (л. 155); В. I. XI, 229 (л. 149).

105. Лист до В. Шевченка 20. VIII. 1859.
„Основа“ 1862, VI, 5.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 925—6; Я. II, 430—1 (л. 117); Л. I, 451—2; У. А. III, 173 (л. 158); В. I. XI, 230—1 (л. 152).

106. Лист до В. Шевченка 10. IX. 1859.
„Основа“ 1862, VI, 5—6.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 926; Я. II, 431 (л. 118); Л. I, 452—3; У. А. III, 172—4 (л. 159); В. I. XI, 231—2 (л. 153).

107. Лист до В. Шевченка 2. XI. 1859.
„Основа“ 1862, VI, 7—8.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 926—7; Я. II, 432 (л. 121); Л. I, 454—5; У. А. III, 176—7 (л. 164); В. II, XI, 234—6 (л. 153).

108. Лист до В. Шевченка 7. XII. 1859.
„Основа“ 1862, VI, 8—10.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 927—8; Я. II, 432—3 (л. 122); Л. I, 455—7; У. А. III, 178—9 (л. 167); В. I. XI, 237—9 (л. 161).

109. Лист до В. Шевченка 12. I. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 10—11.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 928—9; Я. II, 434 (л. 125); Л. I, 458—9; У. А. III, 180—1 (л. 169); В. I. XI, 240—1 (л. 163).

110. Лист до В. Шевченка 1. II. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 11.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 929, Я. II, 434 (л. 126); Л. I, 469; У. А. III, 182 (л. 172); В. I. XI, 242 (л. 166).

111. Лист до В. Шевченка з лютого 1860
(„Прочитай оце письмо“). „Основа“ 1862, VI, 11—12.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 929; Я. II, 434—5 (л. 127); Л. I, 460; У. А. III, 182—3 (л. 174); В. I. XI, 243 (л. 168).

112. Лист до В. Шевченка 18. II. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 12—13.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 929—30; Я. II, 435 (л. 128); Л. I, 460—1; У. А. III, 183—4 (л. 176); В. I. XI, 244 (л. 170).

113. Лист до В. Шевченка 23. III. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 13—14.

„Правда“ 1875, ч. 23, ст. 930; Я. II, 435—6
(л. 129); Л. I, 461—2; У. А. III, 184 (л. 177);
В. I. XI, 245 (л. 171).

114. Лист до В. Шевченка 28. III. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 14—15.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 966—7; Я. II, 436
(л. 132); Л. I, 463; У. А. III, 185 (л. 189);
В. I. XI, 246—7 (л. 173).

115. Лист до В. Шевченка 22. IV. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 15—16.

Я. II, 436—7 (л. 133); Л. I, 463—5; У. А. III,
185—7 (л. 180); В. I. XI, 247—8 (л. 174).

116. Лист до В. Шевченка 15. V. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 17—18.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 967; Я. II, 437—8
(л. 134); Л. I, 465—6; У. А. III, 187—8 (л. 182);
В. I. XI, 249—50 (л. 176).

117. Лист до В. Шевченка 29. VI. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 18—19.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 967—8; Я. II,
438—9 (л. 136); Л. I, 467—8; У. А. III, 190—1
(л. 186); В. I. XI, 253—4 (л. 182).

118. Лист до В. Шевченка 1. VII. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 19—20.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 968; Я. II. 439
(л. 138); Л. I, 468; У. А. III, 191 (л. 187); В. I.
XI, 254 (л. 183).

119. Лист до В. Шевченка 29. VII. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 20.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 968—9; Я. II,
438 (л. 139); Л. I, 468—9; У. А. III, 191—2
(л. 189); В. I. XI, 255 (л. 186).

120. Лист до В. Шевченка 22—25. VIII. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 20—22.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 969—70; Чалий, 163 (уришок); Я. П., 440—1 (л. 142); Л. I. 470—1; У. А. III, 193—5 (л. 193); В. I. XI, 257—9 (л. 190).

121. Лист до В. Шевченка 5. X. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 22—23.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 970—1; Я. П., 441—2 (л. 143); Л. I, 471—3; У. А. III, 197 (л. 199); В. I. XI, 262—3 (л. 198).

122. Лист до В. Шевченка 2. XII. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 23.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 971; Я. П., 442 (л. 145); Л. I, 473; У. А. III, 199—200 (л. 205); В. I. XI, 266 (л. 204).

123. Лист до В. Шевченка 23. XII. 1860.
„Основа“ 1862, VI, 24.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 971; Я. П., 442—3 (л. 147); Л. I, 474; У. А. III, 200 (л. 207); В. I. XI, 267 (л. 207).

124. Лист до В. Шевченка 22. I. 1861.
„Основа“ 1862, VI, 24.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 971 2; Я. П., 444—5 (л. 154); Л. I, 477—8; У. А. III, 205—6 (л. 214); В. I. XI, 271 (л. 215).

125. Лист до В. Шевченка 29. I. 1861.
„Основа“ 1862, VI, 24—5.

„Правда“ 1875, ч. 24, ст. 972; Я. П., 445 (л. 155); Л. I, 478—9; У. А. III, 206 (л. 215); В. I. XI, 271—2 (л. 216).

126. Муза. „Основа“ 1862, V, 24 (Щоденник з 9. II. 1858).

Передруки: 1. По всіх повних виданнях Щоденника, пор. напр. У. А. IV, 149—50; 2. У. А. III, 146—7 (в листі до Щепкина з 9. II. 1858).

127. Перебендя. Дума. Санктпетербургъ 1862, 16⁰ (15,5×9 5), ст. 6. [Въ типографіи Департамента Удѣловъ].

В серіі „Сільська бібліотека“ ч. 30. Цензурний дозвіл: Спб. 21. VII. 1862.

128. Русалка. „Вечерницѣ“ 1862, ч. 22 (28 VI), ст. 185.

129. Слава. „Основа“ 1862, V, 25 (Щоденник 9. II. 1858: „А ти, задріпанко-шинкарко“).

Передруки по всіх видавнях Щоденника, пор. У. А. IV, 150; варіант: У. А. III, 147—8 (в листі до Щепкина 8. II. 1858: „А ти, циндрорендарко“).

130. Тарасова нічъ. Поэма. Типомъ другимъ. Санктпетербургъ 1862, м. 8⁰ (16×10), ст. 8. [Въ типографіи Департамента Удѣловъ].

В серіі „Сільська бібліотека“ ч. 10. Цензурний дозвіл: Спб. 1. IX. 1862.

131. Тополя. Баллада. Типомъ другимъ. Санктпетербургъ 1862, м. 8⁰ (16,5×10,5), ст. 11. [Въ типографіи Департамента Удѣловъ].

В серіі „Сільська бібліотека“ ч. 9. Цензурний дозвіл: Спб. 1. IX. 1862.

1863

132. До Миколи Костомарова („Весіння сонечко ховалось“). „Мета“ 1863, ч. 4 (грудень), ст. 273.

Передруки: „Рус. Ст.“ 1880, кн. 3, ст. 602 (Николаю Ивановичу Костомарову); „Вѣкъ“ 1882, кн. 12, отд. IV, ст. 227 (в статті В. Бірюкова) Чалий, 99—100; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 200.

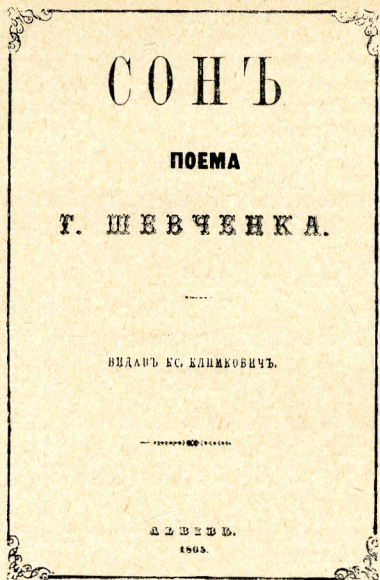
Варіант: „Веселе сонечко ховалось“ уперше в прайському „Кобзарі“ т. II.

133. Плачъ Ярославни. Частина зъ поеми „Слово о полку Игоревімъ“; перевідъ Т. Шевченка. „Вечерницѣ“ 1863, ч. 12 (21. III), ст. 89.

Част. I. „В Путивлі граді вранці рано“.

134. Сидючи въ неволі, 1847 р. [„Мені однаково, чи буду“]. „Мета“ 1863, ч. 4 (грудень), ст. 272—3.

Обкладинка 1-го вид. поеми.

Передруки: „К. Ст.“ 1905, кн. IV, ст. 28—9: А. Р[усовъ], Къ поправкамъ текста Кобзаря; J. Nečas, Ukr. otázka. Brno, 1918, ст. 49—50.

135. Чигринъ. „Вечерницѣ“ 1863, ч. 11, (14. III), ст. 81—2.

136. Шафарики. Власноруччя (автографъ) незабутнёго Українського Кобзаря, Тараса Григоровича Шевченка, у „Народній Домъ“ на незабудъ складає Українець Василь Білозерський 29 січня 1863 року. Питербурхъ. Фотолѣтографоваль Мелетій Дуткевичъ въ Вѣдны. Друкъ Л. Могна. [Вѣдень 1863], м. 4^о (25×20), ст. 8.

Присвята Шафарикові і початок поеми „Єретик“ (7 рядків).

В 1924 р. Книгарня НТШ. до решток цього видання дала обкладинку з таким наголовком: Фото-літографічна відбитка власноручного письма Тараса Шевченка з поеми „Іван Гус“ (Присвята Шафарикові). Власність книгарні Н. Тов. ім. Шевченка у Львові. Літ. А. Андрейчин, Львів.

1865

137. Сонъ. Поема. Видавъ Кс. Климковичъ. Львівъ 1865, 8^о (23,5×15), ст. 20. [Зъ печатні Ставропигійської].

Без титулової картки.

Передрук: „Alaska Herald“ (Сан-Франциско) 1868, 1. IX (уривок).

1867

138. Автобіографія. Письмо до редактора „Народного Чтенія“. (Переложено зъ великоруського). „Правда“ 1867, ч. 15 (21. VIII), ст. 117—9, ч. 16 (1. IX), ст. 128.

Передрукована також у другому томі „Поезій“ вид. Сушкевича.

139. Кобзарь. (Типомъ четвертимъ). Коштомъ Д. Е. Кожанчикова. Санктпетербургъ 1867, 8^о (23×16), ст. XII+(1)+319+(1)+(1)+323—677 + портрет. Типографія Императорской Академіи Наук. 3.000 пр.

По наголовку мотто:

Струни мої, струни золотії! заграйте мені стиха,
Ачей козак нетяжище позабуде лиха!

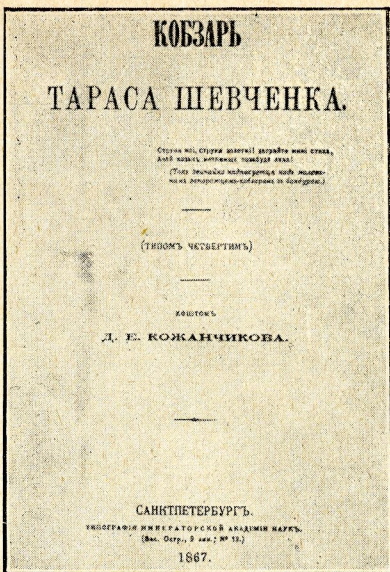
(Такъ звичайно надписується надъ малеванимъ запорожцемъ - кобзаремъ зъ бандурою.)

Кобзар цей редагували М. Костомарів та Г. Васькевич.

Зміст: Ст. V—VI: Передмова; ст. VII—XII: Оглав; ст. 276—319: Назар Стодоля; ст. 671—7: Письмо къ редактору „Народнаго Чтенія.“

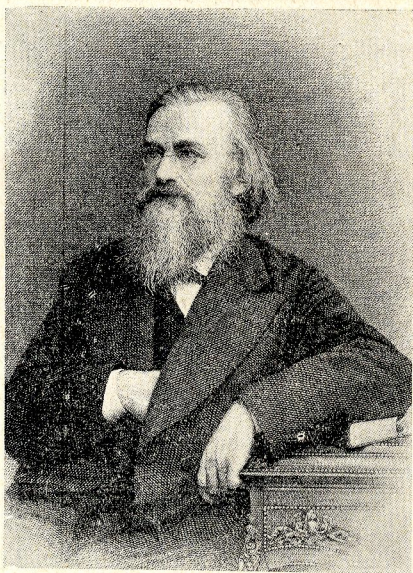
Тут уперше появились отсі поезії: 1. А нумо знову віршувать; 2. Буває в неволі іноді згадаю; 3. Буває іноді старий; 4. Було роблю що, чи гуляю; 5. Варнак; 6. Вночі і ожеледь і мряка (уривок із „О люди, люди небораки“); 7. Во Іудеї, во

Титулова картка.

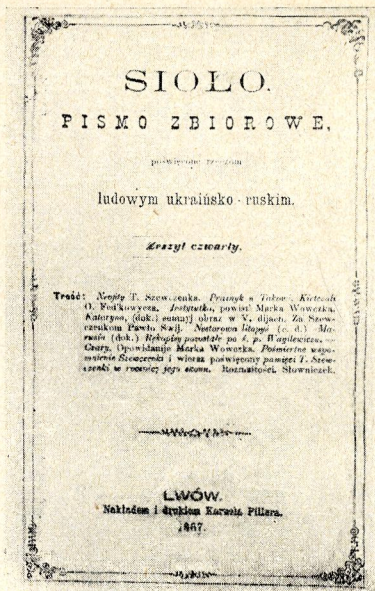
дні они; 8. В Путивлі граді вранці рано; 9. Готово! Парус розпустили; 10. Дівча любе, чорнобриве; 11. Добро у кого є господа; 12. Думи мої, думи мої (ви мої єдині); 13. За байраком байрак; 14. За думою дума роєм вилітає (М. В. Гоголю); 15. Заросли шляхи тернами; 16. Заступила чорна хмара; 17. Зперед світа до вечора (Із „Слова о полку Ігоревім“, II); 18. І виріс я на чужині; 19. Ізза гаю сонце сходить; 20. І знову мені не привезла; 21. І золотої, й дорогої; 22. Іржавець; 23. І станом гнучим і красою; 24. Княжна; 25. Колись то ще, во время оно; 26. Марина; 27. Марку Вовчку („Недавно я поза Уралом“); 28. Мені здається, я не знаю; 29. Мені тринадцятий минав; 30. Ми вкупочці колись росли; 31. Ми восени таки похожі; 32. Ми заспівали

М. Костомарів, ред. „Кобзаря“ 1867 р.

розійшлись; 33. Між скалами неначе злодій; 34. Мій Боже милий! як то мало... (Прочитавши XI-ий псалом); 35. На батька бісового трачу; 36. На городі коло броду; 37. На улиці невесело; 38. Не знаю, як тепер ляхи живуть (докінчення поезії „Буває в неволі іноді згадаю“); 39. Не кидай матері; 40. Неначе праведних дітей; 41. Неначе степом чумаки; 42. Не спалося, — а ніч як море; 43. Не так тії вороги; 44. Не тополю високою; 45. Не хочу я женитися; 46. Ну що б, здавалося, слова; 47. Ой виострю товариша; 48. Ой гляну я, подивлюся; 49. Ой діброво, темний гаю; 50. Ой маю, маю я оченята; 51. Ой не пються пива, меди; 52. Ой пішла я у яр за водою; 53. Ой стрічечка до стрічечки; 54. Ой я свого чоловіка; 55. Подражаніє сербському („Наїхали

Обкладинка час. „Sioło“.

старости“); 56. П. С. („Не жаль на злого“); 57. Самому чудно, а де ж дітись; 58. Сичі; 59. Сон („Гори мої високії“); 60. Сонце заходить, гори чорніють; 61. Сотник („У Оглаві“); 62. Та не дай, Господи, нікому; 63. Титарівна („Давно це діялось, колись“); 64. То так і я тепер пишу; 65. У Бога за дверми лежала сокира; 66. У неділеньку та ранесенько; 67. У неділеньку, у святую; 68. У перетику ходила; 69. У тієї Катерини; 70. Утоптала стежечку через яр; 71. Хіба самому написати; 72. Чи то недоля та неволя; 73. Чума; 74. Швачка („Ой не петься горілочка“); 75. Як би зустрілися ми знову; 76. Як би тобі довелося; 77. Як би то ти, Богдане паний.

Передруки і варіанти: 1. Готово! Парус розпустили. „К. Ст.“ т. 24 (1889,

Kateryna.

Poema

TARASA SZEWOZENKA.

I.

Kochajtesia, czornobrówi.
 Ta ne z Moskalamy.
 Bo Moskali — czużi lude,
 Róblat' l'cho z wamy.
 Moskal lubyt' żartujúczy.
 Żartujúczy kyne;
 Pide w swojū Moskówszczynu.
 A diwczyna hýne....
 Jak-by namā, szczeb niezóho,
 A to j stari mātý.
 Szczo rodýła na swit bókyj.
 Músyť pohybłý. —
 Sércie wíłne spiwájczy.
 Koły znaje ża szczo;
 Lude sércia ne spyťajut'.
 A skážut': ledászczo!
 Kochajtesiaż czornobrówi.
 Ta ne z Moskalamy.
 Bo Moskali — czużi lude
 Smijátcia nad wamy

Початок „Катерини“ в час. „Сіоло“ 1866, з. 1.

кн. 3), ст. 568; 2. Заросли шляхи тер-
 нами: „Правда“ 1867, ч. 20, ст. 153 (Думка);
 3. Заступила чорна хмара: „Правда“ 1867
 ч. 15, ст. 113 (Петро Дорошенко); 4. Княжна:
 „Нова Громада“ 1906, кн. 8, ст. 111—2, із всту-
 пом В. Доманицького на ст. 110—1 (розділ I-й
 „Село і серце відпочине“); 5. Марку Вовчку:
 „Правда“ 1867, ч. 26, ст. 202; „Н. М.“ 1919,
 ч. 1—2, ст. 32—3 (подав П. Филипович); 6. Ми
 вкупочці колись росли: Доман. § 152 (2-га
 половина, за „Малою книжкою“). „К. Ст.“ т. 94,
 (1906, кн. 11—12), ст. 477 і ст. 278 окр. відбитки;
 7. На горі коло броду: Багрий, Известия
 Айзерб. Унив. 1925, ст. 172 або 80 відбитки; 8. Не
 знаю, як тепер ляхи живуть: „Правда“
 1867, ч. 18, ст. 137; 9. У неділеньку у свя-
 тую: „Правда“ 1867, ч. 17, ст. 129 (Павло Крав-

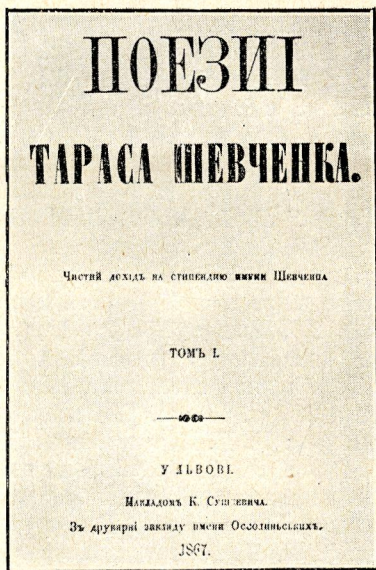

ченко Наливайко); 10. Як би то бі довелось: Доман. § 143 (кінець, за „Малою книжкою“). „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11—12), ст. 471—2 або ст. 272—3 відбитки.

Рец.: 1. А. Александровъ, Недомолвки о народномъ поэтѣ. „Женскій Вѣстникъ“ 1867, № 7, ст. 27—55 і № 8, ст. 1—16; 2. „Иллюстрированная Газета“ 1867, № 10; 3. И. Прыжовъ, „Голосъ“, 1867, № 207.

Іст. вид.: 1. „Галичанинъ“ 1867, ч. 8 (8/III), ст. 128 (звістка про друк Кобзаря: „Тараса Шевченка“...); 2. „Правда“ 1867, ч. 1, ст. 7—8, „вісті и замітки“ (за „Галичаниномъ“); 3. И. Айзеншток, Судьба лит. наследства Шевченко. „Лит. Насл.“, 19—21, ст. 438; 4. Г. Вашкевичъ, Изъ воспоминаній о Н. И. Костомаровѣ. „К. Ст.“ т. 49 (1895, кн. 4), пор. ст. 43—5; 5. Г. Владимирский, Контроль над поэтом. „Лит. Донбас“ 1935, № 8—9, ст. 118—20; 6. В. Данилов, К цензурной истории сочинений Т. Г. Шевченка. „Начала“ 1922, № 2, ст. 251; 7. Доман. § 61. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 380 або ст. 181 відбитки; 8. Ол. Дорошкевич, Принципи організації тексту Шевченкової поезії. „Ж. Р.“ 1932, кн. 6/7, ст. 187; 9. С. Єфремов, Судьба одной книги. „Голос Минувшаго“ 1914, № 2, ст. 31; 10. Він же, Пропала книга — книга знайшлася. Збірка „Шевченко“ 1914, ст. 193; 11. Він же, Шевченко на літ. позвах. „Н. М.“ 1919, ч. 1—2, ст. 38—9 (опис); 12. О. Кониський, Проба улаштування хронології до творів Т. Шевченка. ЗНТШ, т. XVII, ст. 7—8; 13. Ю. Романчук, Нове видане Шевченка. „Неділя“ 1911, ч. 20, ст. 1; 14. В. Станіславський, Кобзарь 1867 року. „Україна“ 1925, кн. 1—2 (11), ст. 153—4 (опис).

Судова справа Кожанчикова з Лисенковим: 1. Процессъ Кожанчикова съ Лисенковымъ о правѣ на изданіе Кобзаря. „Судебный Вѣстникъ“ 1867 № 269; 2. О литературной собственности“. По поводу дѣла между гг. Кожан-

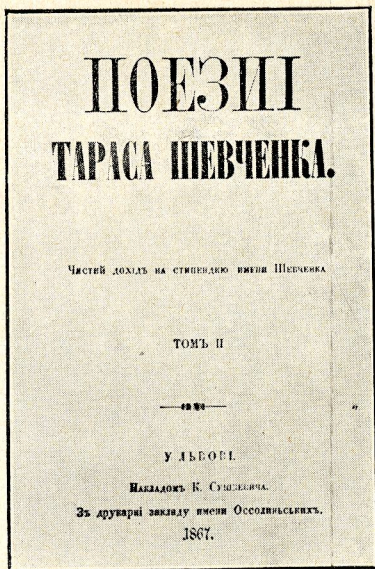
Титулова картка.

чиковымъ и Лисенковымъ. „Петербургскій Листокъ“ 1868, № 136; 3. „Судебный Вѣстникъ“ 1869, № 50 і 51; 4. Подъ дуг. Лисенкова съ г. Кожанчиковымъ. „Новости“ 1875, № 73; 5. С. Єфремов, Шевченко на літ. позвах. „Н. М.“ 1919, ч. 1—2, ст. 39—56; 6. С. Є[фремов]. У. А. III, ст. 812—13; 7. А. М. Лобода, Шевченко і Некрасов. „Шевченко та його доба“ I, ст. 106—7 (оцінка Некрасова).

140. Поезні. Накладомъ К. Сушкевича. Томъ I. У Львові 1867, 8° (19×13), ст. 271 + (8). Зъ друкарні закладу имени Оссолинськихъ.

Тут уперше надруковано вірш „Ви пещ чарку“, під наг. „Въ ночи“ (ст. 231), що його, як Шевченків, наводять: П. Куліш в „Історичнім

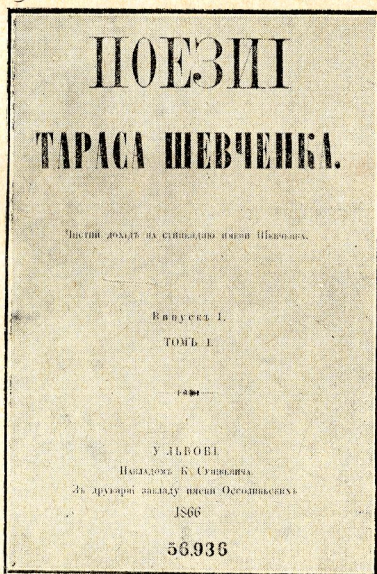

Титулова картка.

Оповіданні“ („Хуторна поезія“ Л. 1882, ст. 20, і всі дальші видання), та Ф. Лазаревський у своїх спогадах про Шевченка в „К. Ст.“ т. 64 (1899, кн. 2), ст. 161 (варіант: „Виפש перву...“). Передруки цього вірша за Кулішем див: 1. Ф. Свистунь, Чѣмъ есть для насъ Шевченко. „Новый Проломъ“ 1885, ч. 261, ст. 1 та по окремих виданнях Свистунової розвідки; 2. „Діло“ 1888, ч. 49, ст. 2 (в передруку Кулішевого оповідання); 3. у вид. Ю. Романчука: Поезії 1902, ст. 677, Твори, т. I вид. 1907 р., ст. 534 і вид. 1912 р., ст. 546.

141. Поезії. Накладомъ К. Сушкевича. Томъ II. У Львові 1867, 8° (19×13), ст. 349 + (1). Зъ друкарні закладу імені Оссолинськихъ.

Обкладинка 1-го вип.

Ст. 276—322: Назар Стодоля; ст. 334—45: Автобіографія. Письмо до редактора „Нар. Чтенія“ (переложено з великоруського).

„Великий Лѣх“ без розділу I („Три душі“).

На титулових картках обох томів перед словами: „Накладомъ К. Сушкевича“ надруковано: „Чистий дохід на стипендію імені Шевченка“ (з друкарськими помилками в першому томі).

„Поезії“ виходили частками, випусками, протягом 1866—69 рр. заходом Ол. Барвінського, Гн. Рожанського та Г. Боднара. Сушкевич тільки фірмував видання перед адміністрацією. В бібліотеці НТШ. є окремі випуски поезій I-го тому: кириличне видання 1-го випуску (Посланіє, Кавказ, Немає гірше, як в неволі), 16 ст., без обкладинок; окремо зброшуровані, без обкладинок, ст. 73—128 (2-ий вип. ?); обкладинки 3-го випуску I-го тому, з датою 1866; на 4-й ст. обкладинки „Оповідка“, підписана „К. Сушкевичъ“ про упорядкування поезій при опрацюванні окремих випусків

И КІРТИВІТЬ, И ЖИВІТЬ, И ИСПРОЖДЕ-
НІТЬ ЗСЛАВАМИ МОИМЪ КЪ ЗЪРАНИ И ИС
КЪ ЗЪРАНИ МОЕ ДРУЖИС ПОСЛАНИС.

Аще кто вѣстѣ, аще мѣсто Бога, а
бѣда своего испиждитѣ, аще есть.
Соборъ Посл. перс. ск. Ан.
Іоан. гл. 4. ст. 20.

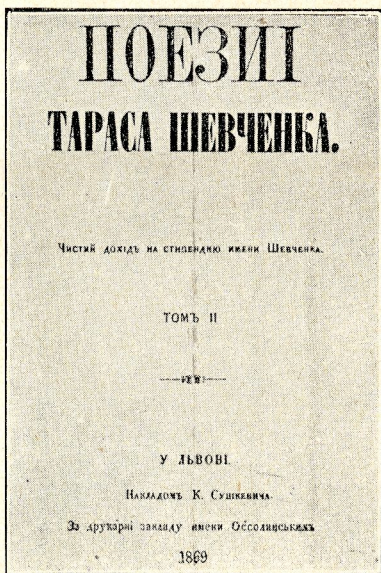
И ситас¹ и сиркас,
Аще божий сиркас,
И збоку аще потомасний
И ксе спотукас,
Тільки² а, мѣстъ окзаний,
И дѣнь и нѣчь пазуу
На роснутѣхъ ксасмодануу,
И нѣчь не кувѣть:
И не кувѣть и не знас:
Окасуи, не умуу,
Канданни минавѣтъ,
Прядѣю торгѣють,
И Господѣ изсказѣють!
Аще изсказѣють
Къ такеи аще: нѣчь аще,
Аще изсказѣють...
А про вѣдѣть? Познаѣть,
Аще вѣдѣть жинка!
Слѣснѣтъ, нѣдѣдѣтъ,
Аще юродѣтъ:
Познаѣтъ из рѣи тѣхѣ.

1-а сторінка кириличного вип. „Поезій“ вид. Сушкевича.

у том; без обкладинок ст. 177—208 і 209—71; том II, ст. 97—192 (в обкладинках), датований 1867 р.; том II, ст. 241—349 + (1) (в обкладинках), датований 1869 р. (останній, 4-ий випуск). В Університетській бібліотеці у Львові та бібліотеці Закладу ім. Оссолінських в I-ий том з обкладинкою випуску I-го, датованою 1866 р.

Звістки про вихід окремих випусків див.: вип. 1—2: „Sioło“, z. I (1866), ст. 187; про вихід I-го тому: „Правда“ 1867, ч. 1 (I. IV), ст. 8; про вихід 2-го випуску II-го тому: „Правда“ 1868, ч. 18 (15. V), ст. 216; про вихід останнього, II-го тому: „Правда“ 1869, ч. 15 (22. IV), ст. 136.— Про передрук Кожанчиківського видання у Львові див. новинку: „Тараса Шевченка...“ у час. „Галичанин“ 1867, ч. 10 (29. III), ст. 160.

Іст. вид.: 1. И. Айзеншток, Судьба лит. наследства Шевченко. „Лит. Насл.“ 19—21,

Обкладинка останнього випуску „Поезій“.

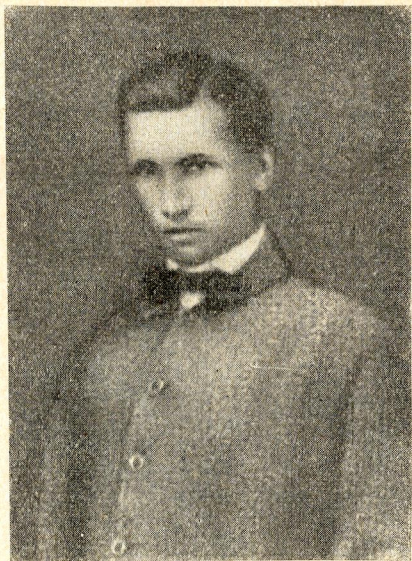
ст. 440; 2. П. Балицький, Перше повне видання творів Т. Шевченка. „Ж. Р.“ 1929, кн. III, ст. 156—8; 3. Ол. Барвінський, Лист до Дан. Танякевича з пол. 1868. К. Студинський, Галичина і Україна. X. — К. 1931, ст. 85—6; 4. Він же, Перше видання Шевченкових творів у Галичині. „Руслан“ 1911, ч. 59 (16. III), фел.; 5. Він же, Спомини з мого життя. Ч. I. Л. 1912, ст. 110—5 (Розділ 19: Наші змагання до розповсюдження Шевченкових творів); 6. М. Бучинський, Лист до В. Навроцького 4. IV. 1869. К. Студинський, Галичина і Україна, X.—К. 1931, ст. 374; 7. Я. Гординський, До першого видання Шевченкових творів у Галичині. „Руслан“ 1914, ч. 53 (10. III), ст. 2—3 (Лист Г. Рожанського до А. Шанковського з 27. IV. 1866);

Ол. Барвінський, ред. „Поезій“ 1867 р.

8. П. Зайцев, Редагування тексту Шевченкових поезій. В. І. П., 211—2; 9. О. Маковей, Матеріали до життяписи О. Федьковича. „Українська Бібліотека“ НТШ, т. V. Л. 1910, ст. 133 (Лист Г. Рожанського до Федьковича з 21. V. 1866); 10. В. Навроцький, Лист до М. Бучинського 7. IV. 1869. К. Студинський, Галичина і Україна. Х.—К. 1931, ст. 378; 11. О. Партицький, Листи до О. Барвінського з 1868 р. К. Студинський, Галичина і Україна. Х.—К. 1931 ст. 67 (лист 9-ий), ст. 72 (лист 14-ий); 12. Ю. Романчук, Деякі причинки до поправнішого видання поезій Т. Шевченка. ЗНТШ, т. 34, ст. 1—2; 13. О. Терлецький, Листи до львівської громади. К. Студинський, Галичина і Україна. Х.—К. 1931, ст. 334 (лист з жовтня 1867 та 6. VI. 1868).

Гнат Рожанський, ред. „Поезій“ 1867 р.

142. Чигиринскій Кобзарь, на малороссійскомъ нарѣчїи. Съ портретомъ автора, картинкою кобзаря и двумя виньетками. Изданіе третіе. Санктпетербургъ MDCCCLXVII, 16° (13×10), ст. 98 + (1) + 2 табл. [Типографія П. Кулиша].

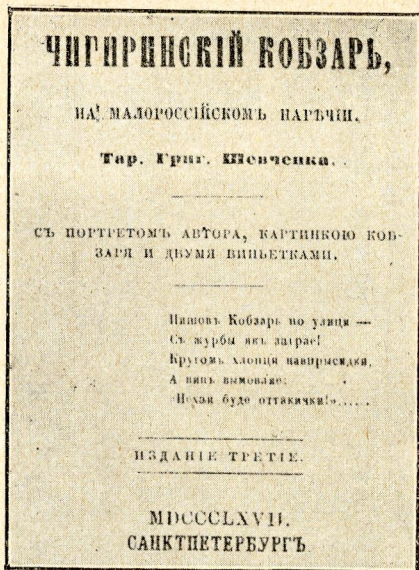
Цензурний дозвіл: Спб. 22. VII. 1866.

На титуловій картці перед „Изданіе третіе“ дрібнішим друком подане те саме motto, що й у виданні 1844 р.

На обкладинці: Чигиринскій Кобзарь Т. Г. Шевченка съ портретомъ автора, картинкою и виньетк. С.-Петербургъ. На 4-ій сторінці обкладинки той самий екзотичний малюнок, що й на титуловій картці вид. 1844 р., із підписом: Днипро.

Зміст: I. Думи [Думи мої, думи мої, лихо мені з вами], ст. 7—10; II. Перебендя, ст. 11—17; III. Тополя, 18—31; IV. Думка [На що мені чорні

1-а титулова картка

брови]; 32—34; V. До Основяненка українскаго
пысакы, 35—40; VI. Иванъ Пидкова, 41—46;
VII. Тарасова ничь, 47—54; VIII. Катерина,
55—98.

143. Чигиринскій Кобзарь, на малороссій-
скомъ нарѣчїи. Съ портретомъ автора, картин-
кою кобзаря и двумя виньетками. Изданіе третіе.
Санктпетербургъ MDCCCLXVII, 16° (12 × 8,5),
ст. (1) + (6) + 1 порожня + 1 (рос. текст) + (1) (укр.
текст) + 8—98 (укр. текст) + 8—98 (рос. текст) + 99—
—140 + (1) + 2 табл.

На початку книжки „картинка“ і портрет. Другий
титул із лівого боку: Чигиринскій Торбанисть-
пѣвець. Тар. Григ. Шевченка. Съ портре-
томъ автора, картинкою торбаниста
и двумя виньетками. Переводъ съ Мало-

ЧИГИРИНСКІЙ ТОРБАНИСТЪ-ПЬВЕЦЪ.

Тар. Григ. Шевченка.

СЪ ПОРТРЕТОМЪ АВТОРА, КАРТИНКОЮ ТОРБА-
НИСТА И ДВУМА ВИНЬЕТКАМИ.

Переводъ съ Малороссійскаго нарѣчія
на Русскій языкъ, О. А. Лепко.

Вотъ идетъ кобзарь уныло, —
Да какъ заиграетъ!
Парни всѣ пошлы въ присядку,
Онъ имъ припѣваетъ:
„Пусть все будетъ такъ на свѣтѣ!“

MDCCCLXVII.

САНКТПЕТЕРБУРГЪ.

2-а титулова картка.

россійскаго нарѣчія на Русскій языкъ.
О. А. Лепко. MDCCCLXVII. Санктпетербургъ,
Перед датою дрібнимъ друком рос. переклад укр. мотта:

Вотъ идетъ кобзарь уныло, —

Да какъ заиграетъ!

Парни всѣ пошли въ присядку,

Онъ имъ припѣваетъ:

„Пусть все будетъ такъ на свѣтѣ!“

Наїст. ст. 5—6 маленькаї рос. передмова, підп. Изд.
(„отзывъ одного изъ русскихъ писателей о малорос-
сійской литературѣ“). Укр. текст дозволено цензурою
22. VII. 1866 і друковано в друкарні П. Куліша; рос.
текст дозволено 19. III. 1867 і друковано в друкарні
Ю. Штауфа. Отже книжка складається з двох різних
видань, при чім рос. і укр. тексти йдуть паралельно:
зліва рос. переклад, зправа укр. оригінал, або нав-
паки, — себто картки з рос. текстом вставлені між
картки з укр. текстом.

Зміст ст. 1—98 той самий, що попереднього ви-
дання, тільки з відповідним рос. перекладом. Від ст. 99

до кінця переклади з Гулака-Артемовського та Івана Котляревського, а саме: Два стихотворенія, бывшего профессора харьковского университета П. П. Гулак-Артемовскаго. Написанныя на Малороссійскомъ нарѣчїи, переведенныя на Русскій языкъ, О. А. Лепко. I. Панъ Твардовскій, ст. 99—114; II. Панъ и Собака, ст. 115—27; Ода на новый годъ князю А. Б. К.....ну [Ода Котляревського до кн. Куракина], 128—40.

Опис вид.: С. Єфремов, Шевченко на літ. позвах. „Н. М.“ 1919, ч. 1—2, ст. 37—8.

1869

144. Великий Лѣх. „Правда“ 1869, ч. 2—3 (22. I), ст. 12—16.

Появився також у останньому, 4-ому випуску „Поезій“ вид. Сушкевича, що вийшов у 1869 р.

1872

145. Свіє ясний, світе тихий. Ом. Партицький, Провідні ідеї вь письмахъ Тараса Шевченка. Л. 1872, ст. 29.

Передрук: „Правда“ 1873, ч. 15 (16/28. IX), ст. 511. (Тут подано цю поезію, як закінчення першого уривка поеми „Єретик“, рядки 41—56).

1873

146. Єретик Иван Гус. Частина поеми. II. Папска булла (кінчаючи: „Мов сарана вкрили“). „Правда“ 1873, ч. 16 (1/13. X), ст. 542—4.

1875

147. Гайдамаки. Київ 1875, 8^о (20×13,5). ст. 92. Типографія М. П. Фрица. 5.000 пр.

Без передмови і приміток. Цензурний дозвіл: пів 21. V. 1875.

Рец.: М. С., Гайдамаки, Катерина, Наймичка. По поводу нового изданія этихъ поэмъ. „Одесскій Вѣстникъ“ 1876, № 187, № 231.

148. Лист до М. Костомарова 1. II. 1847.
„Рус. Ст.“ 1875, кн. 5, ст. 154 („Письмо Т. Г. Шевченка къ Н. И. Костомарову“, з приміткою Костомарова).

„Правда“ 1875, ч. 14, ст. 573—4; Чалий, 59—60; „Ист. Вѣстн.“ 1886, кн. 1, ст. 157 (в статті Гаршина); „Зоря“ 1884, ч. 6, ст. 52; Др. К. Лучаковский. Взори поезиї і прози для 5. класи шкіл середних. Вид. 2. Л. 1909, ст. 455—6; Я. II, 351 (л. 15); Л. I. 294; У. А. III, 26—7 (л. 30); В. I. XI, 36—7 (л. 23).

149. Лист о М. Марковички 25. V. 1859.
„Правда“ 1875, ч. 14, ст. 574—5.

„Минувшіє Годы“ 1908, кн. 2, ст. 169; Твори Марка Вовчка, ред. Б. Лепкого, Т. I. Київ-Ляйпціг, ст. 175—6; Твори Марка Вовчка, ред. О. Дорошкевича, Т. IV. К. 1928, ст. 340; Я. II. 438 (л. 135); Л. I, 466—7; У. А. III, 171 (л. 152); В. I. XI, 228 (л. 146).

150. Лист до Ф. Ткаченка 30. V. 1860.
„Др. и Нов. Россія“ 1875, кн. 6, ст. 193—6.

У. А. III, 188 (л. 183); В. I. XI, 250—1 (л. 177).

151. Лист до Ф. Ткаченка 28. IX. 1860.
„Др. и Нов. Россія“ 1875, кн. 6, ст. 193—6.

У. А. III, 196 (л. 198); В. I. XI, 262 (л. 197).

152. Лист до Ф. Ткаченка 4. I. 1860.
„Др. и Нов. Россія“ 1875, кн. 6, ст. 193—6.

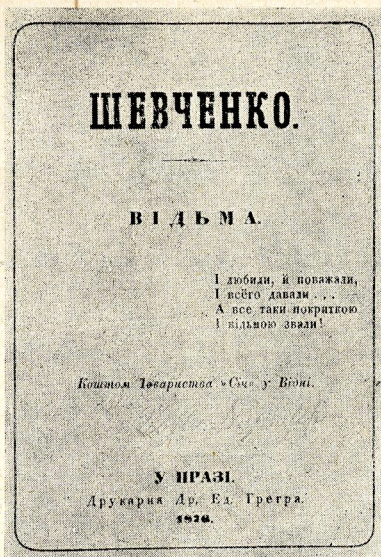
У. А. III, 204 (л. 211); В. I. XI, 269—70 (л. 212).

153. Лист до Ф. Ткаченка 12. I. 1861.
„Др. и Нов. Россія“ 1875, кн. 6, ст. 193—6.

У. А. III, 205 (л. 213); В. I. XI, 270 (л. 214).

154. Лист до В. Шевченка з лютого 1860
(„Одвези сам книжки в Городище“). „Правда“ 1875, ч. 23, ст. 931.

Титулова картка ч. 156.

Я. П, 436 (л. 130); Л. I, 462; У. А. III, 182 (л. 175); В. I. XI, 243 (л. 169).

155. Найми́чка. Київ 1875, 16° (15 × 11), ст. 30. Типографія М. П. Фрица. 10.000 пр.

Цензурний дозвіл: Київ, 23. V. 1875.

1876

156. Відьма. Коштом Товариства „Січ“ у Відні. У Празі 1876, 16° (12,9 × 9), ст. 48. Друкарня Др. Ед. Грегра. 5.000 пр.

Після наголовка мотто:

І любили. й поважали
І всього давали...
А все таки покриткою
І відьмою звали!

Зміст: Відьма, ст. 3—40; Саул, 41—48.

ШЕВЧЕНКО.

КНЯЖНА. ВАРНАК. ПЕТРУСЬ.

От-так було, от-так і буде!
В гріхах родились ми для зла.
Яка ж тут Богові хвала?
Скажіть мені розумні люди?!

Коштом Товариства „Січ“ у Відні.

У ПРАЗІ.

Друкарня Др. Ед. Грегра.

1876.

Титулова картка ч. 158.

157. Катерина або нещастне дівоче кохання. Поема. Київ 1876, м. 8^о (17,5×12), ст. 32. В тискарні В. И. Давиденка. 5.000 пр.

Наголовок „Катерина“ надруковано кирилицею.
Цензурний дозвіл: Київ З. VI. 1876.

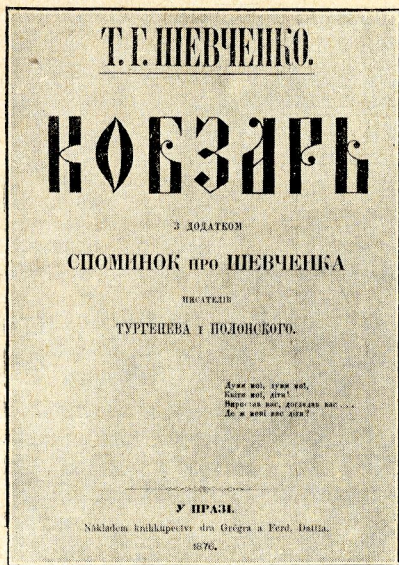
158. Княжна. Варнак. Петрусь. Коштом Товариства „Січ“ у Відні. У Празі 1876, 16^о (12,5×9), ст. 62+(1). Друкарня Др. Ед. Грегра. 5.000 пр.

Після наголовка мотто:

От-так було, от-так і буде!
В гріхах родились ми для зла.
Яка ж тут Богові хвала?
Скажіть мені розумні люди?!

Зміст: Княжна (3—26), Варнак (27—37), Петрусь (38—50); крім того тут поміщено: „Як би тобі довелося“ (51—7) і „Як би ви знали, паничі“ (58—62).

„Кобзар“ 1876 р., т. I. Титулова картка.

159. Кобзарь. З додатком споминок про Шевченка писателів Тургенева і Полонського. Nakladem knihkupectví Dra Grégra a Ferd. Dattla. У Празі 1876, 8° (22×15), ст. XXII + (1) + 414 + (1) + 1 портрет. 4.000 пр. [Друкарня Др. Ед. Грегра у Празі].

Після наголовка мотто:

Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас...
Де ж мені вас діти?

Це том I-ий видання, призначений для легального поширення на Україні.

Зміст: Ст. III—VIII: Споминки про Шевченка И. С. Тургенева; IX—XIV: Споминки про Шевченка Я. П. Полонського; XV—XXII: Автобіографія Шевченка (письмо до ред. „Нар. Чт.“); ст. 372—408: „Назар Стодоля“.

160. Кобзарь. З додатком споминок про Шевченка Костомарова і Микѣшина. Nákladem knihkupectví Dra Grégra a Ferd. Dattla. У Празі 1876, 8^о (22×15), ст. XXIII+275+(1)+1 портрет. 1.000 пр. [Друкарня Др. Ед. Грегра].

Після наголовка мотто:

І день іде, і ніч іде...
І голову схопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде
Апостол правди і науки?!

Це II-ий том видання, де зібрані нецензурні твори Шевченка.

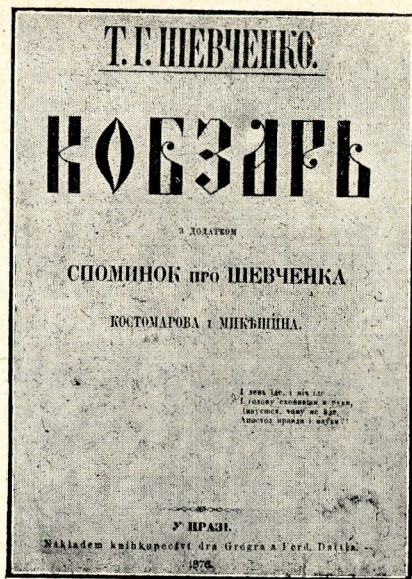
Зміст: Ст. III—V: Од вицавництва; VI—XII: Споминки про Шевченка Н. Костомарова; XIII—XXIII: Споминки про Шевченка М. Микѣшина.

У цім томі вперше появились отсі поезії: 1. Бували війни і військові свари; 2. Гімн черничий; 3. Девята сестро Аполлона; 4. І Архімед і Галілей; 5. Марія; 6. Молитви; 7. Москалева криниця („Не варт, їй Богу, жить на світі“); 8. NN. („Така, як ти колись, лілея“); 9. Н. Т. („Великомученице кумо“); 10. Не гріє сонце на чужині; 11. Осії, Глава XIV („Погинеш, згинеш, Україно“); 12. Саул; 13. У Вильні, городі преславнім; 14. Умре муж велій в власяниці; 15. Хоча лежачого й не бють; 16. Царі („Старенька сестро Аполлона“); 17. Якось то йду я уночі; 18. Я не нездужаю, нівроку.

Празьке видання вийшло в друкарні Грегра, за редакцією О. Русова та Ф. Вовка, коштом Київської Української, т. зв. „Старої Громади“. I-й том появилсся ще при кінці 1875 р.

Передруки і варіанти: 1. Девята сестро Аполлона: Доман. § 84. „К.Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11—12), ст. 432 та ст. 233 окр. відбитки; 2. Марія. „Шевченківський Збірник“ І. К. 1924, ст. 136—7 (1-й вступ до поеми від „Во Іудеї во дні они“ до „Її единая дитина“); 3. Молитви, IV: Доман. § 193. „К.Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11—12), ст. 549—50 і ст. 350—1 окр. відбитки; 4. Москалева криниця („Не варт,

„Кобзар“ 1876 р., т. II. Титулова картка.

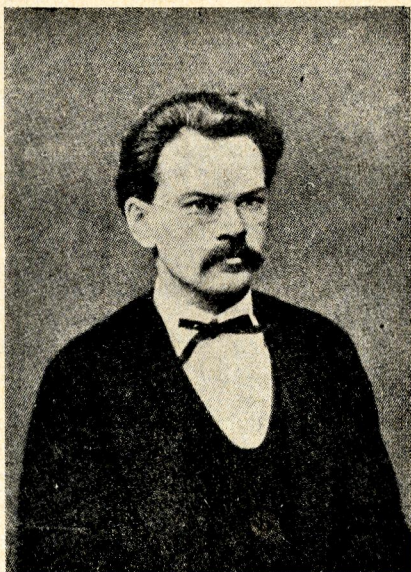
їй Богу, жить на світі“): Доман. § 77. „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11—12), ст. 418—23 та ст. 219—24 окр. відбитки.

Звістки і рец.: 1. „Правда“ 1875, ч. 24. (18/30. XII), ст. 972—3 (про вихід „сими днями“ I-го тому); 2. „Правда“ 1876, ч. 8 (30/18. IV), ст. 324 (оповістка про продаж обох томів); 3. „Другъ“, 1876, ч. 13 (1/13. VII), ст. 207; 4. ZZZ. Кобзарь Т. Шевченка. По поводу пражскаго изданія Кобзаря. „Кіев. Телеграфъ“ 1876, № 44; 5. М. Павлик, Про русько-укр. нар. читальні, Л. 1877, ст. 173—4.

Іст. вид.: 1. И. Айзеншток, Судьба лит. наследства Шевченко. „Лит. Насл.“ 1921, ст. 440; 2. В. Беренштам, Листи до М. Драгоманова. Архів Драгоманова, т. I. Варшава 1937:

а) ст. 53: лист 9. IV. 1876; б) ст. 66—7: лист 8. IX. 1876; в) ст. 80—81: лист 17. I. 1877; 3. П. Богацький, Кобзарь Тараса Шевченка в Празі. „Студенський Вістник“ 1926, ч. 3, ст. 8—14; 4. Він же, Свяго 50-літнього ювілею пражського „Кобзаря“ Т. Шевченка. „Бібліологічні Вісти“ 1926, ч. 3, ст. 93—4; 5. Г. Владимирський, Контроль над поетом. „Лит. Донбас“ 1935, № 8—9, ст. 120—2; 6. Evž Vugovuj, Pražské vydání Ševcenkovy „Kobzara“ z r. 1876. „Slovanský Přehled“ r. XVI (1926), č. 6, ст. 409—12; 7. Е. Вировый, Праздник украинской книги в Ч. С. Республике. К пятидесятилетию пражского издания „Кобзаря“. „Славянская Книга“ 1926, № 2, ст. 11—14; 8. Е. Вировый, Скільки коштувало пражське видання творів Шевченка 1875—76 р. „Книголюб“ I (1927), ст. 19—21; 9. Він же, Ювілей пражського видання „Кобзаря“ Шевченка (р. 1876). „Наша Бесіда“ 1926, ч. 6 (20. III), ст. 1—3; 10. Галина Вовк. Бібліографія пражь Хв. Вовка. „Укр. Бібліографія“, вип. 3. К. 1929, ст. 10—11 (участь Вовка в пражському вид. „Кобзаря“). 11. М. Возняк, П. Куліш як інформатор галицького історика літератури. (Його листування 1889—91 рр. з Ом. Огоновським). „Ж. Р.“ 1927, кн. 12, ст. 299; 12. Вл. Данилов, К цензурной истории сочинений Т. Г. Шевченка. „Начала“ 1922, № 2, ст. 254—55; 13. Доман. § 61. „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 380—1 або ст. 181—2 відбігки; 14. Ол. Дорошкевич, Принципи організації тексту Шевченкової поезії. „Ж. Р.“ 1932, кн. 6/7, ст. 187; 15. М. Драгоманів, М. І. Костомаров, Л. 1901, ст. 30—32 і примітка І. Ф[ранка] на ст. 31. (Лист Костомарова до Драгоманова з 9. I. 1877, опублікований у цій брошурі на ст. 26—30 з датою 8. I., передрукував В. Батури́нський, Къ біографіи Н. И. Костомарова. „Былое“ 1907, № 9, с. 90—1, а з автографу подав його Г. Лазаревський у I-му томі Архіву Драгоманова, Варшава 1937, ст. 376—7);

О. Русов, редактор празького „Кобзаря“.

16. Він же, Лист до М. Павлика з кінця грудня 1877. Переписка з Павликом II, ст. 276—7; 17. Він же, Лист до невідомого галичанина 20. VI. 1886. Листи до Фр. I. ст. 2 40; 18. Він же, Лист до Франка 12/24. V. 1890. Листи до Фр. II, ст. 176 8, та Листування Франка і Драгоманова, видав М. Возняк. К. 1928, ст. 330; 19. Він же, Передне слово: Т. Шевченко, Поезії. Женева 1890, ст. V—VI; 20. Він же, Шевченко, українці і соціалізм. „Громада“ 1879, № 4, ст. 119—21 і окремо, Л. 1906, ст. 24—5, та дальші видання; 21. С. Ефремовъ, Судьба одной книги. „Голосъ Минувшаго“ 1914, № 2, ст. 36; 22. Гн. Житецький, О. О. Русов., Україна“ 1926, кн. 1 (16), ст. 184—5; 23. П. Житецький, Лист до М. Драгоманова 13. I. 1876.

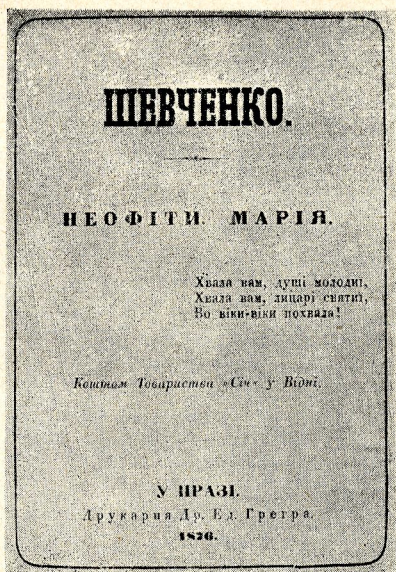
Архів Драгоманова І, Варшава 1937, ст. 131; 24. В. Науменко, А. А. Русовъ, „У. Ж.“ 1916, кн. 1, ст. 47—48; 25. М. Павлик, Лист до М. Драгоманова 2. XI. 1876. Переписка з Павликом II, ст. 98; 26. Ю. Романчук, Деякі причинки до поправнішого видання поезій Т. Шевченка. ЗНТШ, т. 34, ст. 2; 27. Він же, Нове видане Шевченка. „Неділя“ 1911, ч. 20, ст. 1; 28. А. Русовъ, Изъ воспоминаній о П. П. Чубинскомъ. „У. Ж.“ 1914, кн. 1, ст. 40—41; 29. Він же, Листи до Марка Вовчка (з Праги 1875 р.). Твори Марка Вовчка, за ред. Ол. Дорошкевича, т. IV, К. 1929, ст. 454—8 і примітка до них ч. 656 на ст. 602; 30. Він же, Спомини про пражське видання „Кобзаря“. „Україна“ 1907, кн. 2, ст. 125—36 (пор. І. Д[жиджора] ЗНТШ, т. 86, ст. 164); 31. С. Русова, Мої спомини. „За сто літ“, кн. 2 (1928), ст. 159—61; 32. Вона ж, Мої спомини, вид. „Хортиця“. Л. 1937, ст. 57—60; 33. Вона ж, Спомини про пражське видання творів Т. Шевченка. „Спудей“, ч. 4 (1926), ст. 30—32; 34. Вона ж, Життя укр. ідеаліста кінця XIX. в. О. О. Русова. „Студії з поля суспільних наук і статистики“, т. V, Л. 1938, ст. 109—10; 35. Ф. Савченко, Листування О. О. Русова з Я. П. Полонським в справі споминів про Шевченка для празького видання Кобзаря. „Україна“ 1929, кн. 34, ст. 96—7 (Листи Русова до М. Вовчка), ст. 97—100 (листи Русова до Я. Полонського); 36. О. Терлецький, Лист до М. Бучинського з Відня 27. XII. 1875. К. Студинський, Галичина і Україна. Х.—К. 1931, ст. 343.

161. Неофіти. Марія. Коштом Товариства „Січ“ у Відні. У Празі 1876, 16" (12 5×9), ст. 78+(1). Друкарня Др. Ед. Грегра. 5.000 пр.

Після назви на титуловій картці таке мотто:

Хвала вам, душі молодії,
Хвала вам, лицарі святії,
Во віки-віки похвала!

Титулова картка ч. 161.

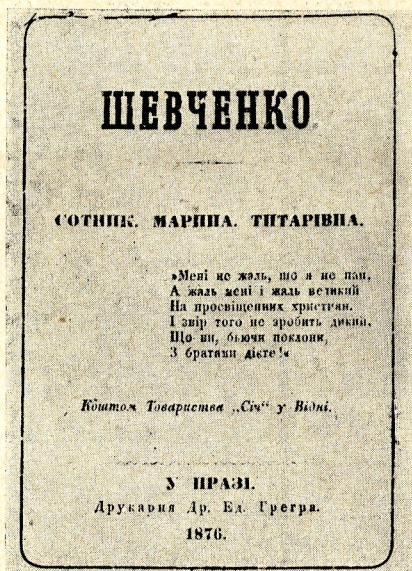
162. Сотник. Марина. Титарівна. Коштом Товариства „Січ“ у Відні. У Празі 1876, 16^о (12,5×9), ст. 59. Друкарня Др. Ед. Грегра. 5.000 пр.

Наголовок беремо з обкладинки, на титуловій картці він пропущений.

Перед словами: Коштом Т-ва „Січ“ мотто:
 „Мені не жаль, що я не пан,
 А жаль мені і жаль великий
 На просвіщених християн.
 І звір того не зробить дикий,
 Що ви, бючи поклони,
 З братами дієте!“

163. Як би ви знали, паничі. „Правда“ 1876, ч. 4 (29./17. II), ст. 126.

Nečas, Ukr. otázka, Brno, 1918, ст. 53—4.

Обкладинка ч. 162.

1877

164. Лист до г-р. Н. Толстої 22. IV. 1856.
„Рус. Ст.“ 1877, кн. 10, ст. 287—8 (Т. П. Пассекъ,
Воспоминанія).

„Діло“ 1890, ч. 47, фел. (укр. пер. В. Луки-
ча); Е. Юнге, Воспоминанія, Спб. 1914, ст. 128—30;
Я. П., 392—3 (л. 61); Л. І, 377—9; У. А. III, 91—3
(л. 80); В. І. XI, 126—8 (л. 75).

165. Лист до г-р. Н. Толстої 9. I. 1857.
„Рус. Ст.“ 1877, кн. 10, ст. 289—90.

„Діло“ 1890, ч. 48, фел. (укр. пер. В. Лу-
кича); Я. П. 400—2 (л. 69); Л. І, 392—5; Днев-
ник III-ка, X. 1925, ст. 191—3; У. А. III, 107—9
(л. 88); В. І. XI, 146—9 (л. 83).

166. Лист до гр. Н. Толстої 12. XI. 1857.
„Рус. Ст.“ 1877, кн. 10, ст. 290—1.

„Діло“ 1890, ч. 50, фел. (укр. пер. В. Лукича); Я. II, 416—7 (л. 86); Л. I, 423—5; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 218—9; У. А. III, 133—4 (л. 106); В. I. XI, 181—3 (л. 101).

167. Лист до гр. Н. Толстої 2. I. 1858.
„Рус. Ст.“ 1877, кн. 10, ст. 291—2.

„Діло“ 1890, ч. 50, фел. (укр. пер. В. Лукича); Я. II, 420— (л. 91); Л. I, 431—2; Дневник III-ка, X. 1925, ст. 231—2; У. А. III, 139—40 (л. 111); В. I. XI, 189—90 (л. 106).

168. Лист до гр. Н. Толстої 5. III. 1858.
„Рус. Ст.“ 1877, кн. 10, ст. 292.

„Діло“ 1890, ч. 51, фел. (укр. пер. В. Лукича); Я. II, 424—5 (л. 101); Л. I, 441; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 250; У. А. III, 153 (л. 125); В. I. XI, 208 (л. 123).

Листи до гр. Н. Толстої, опубліковані в споминах Т. Пассек у „Русскій Старині“, передруковані також і в окремих виданнях її споминів: „Изъ дальнихъ лѣтъ. Воспоминанія“, т. II, вид. 1, Спб. 1879, ст. 394—404, та вид. 2, Спб. 1906, ст. 343—52.

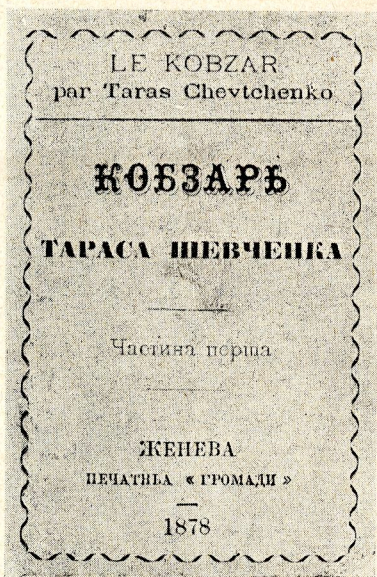
1878

169. Кобзарь. Le Kobzar par Taras Chevtchenko. Частина перша. Женева 1878, 32° (8,5×5,5), ст. XXI+23—126+II. Печатня „Грємади“. 1.000 пр.

Без титулової картки. Висоту накладу подає „Календарь Народной Воли“ на 1883 г. Женева 1883, ст. 170.

Зміст: Ст. I: Нашим замлякам на Украині — на роковини Шевченка 26 лютого 1878 року — Кузьма і Сірко видавці; ст. III—V: [Од царського начальства]. [Указ 18/30. V. 1876 про заборону укр. слова]; ст. VII—XXI: С—[ірк]о [Ф. Вовк]: [Передньє слово] [Життя й думки Шевченка].

Видання містить 20 поезій: 1. Бували війни й війсьхові свари; 2. Гими чернечий; 3. До

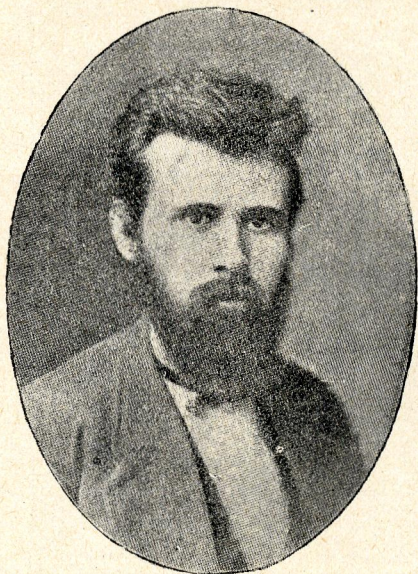

Обкладинка „Кобзаря“ 1878 р.

мертвих і живих: 4. Заповіт; 5. Зацвіла в долині; 6. І виріс я на чужині; 7. Кавказ; 8. Ликері; 9. Ляхам; 10. Мені однаково, чи буду; 11. Мій Боже милий, знову лихо [вперше!]; 12. Могила Богдана (Субботів); 13. Світе ясний! Світе тихий; 14. Сон [У всякого своя доля]; 15. У Вильні, городі преславнім; 16. Чигирин; 17. Якби ви знали, паничі; 18. Якби то ти, Богдане паний; 19. Якось то йду я уночі; 20. Я не нездужаю, нівроку.

Іст. вид.: 1. П. Балицький, Один з мало-відомих „Кобзарів“ Т. Шевченка. „Бібліологічні Вісті“ 1929, № 2—3 (19/20), ст. 94—5; 2. Галина Вовк, Бібліографія праць Хв. Вовка. „Укр. Бібліографія“, вип. 3, К. 1929, ст. 11 (участь

Хв. Вовк, ред. „Кобзарів“ 1878 і 1881 рр.

Хв.⁴ Вовка у виданні женеvського „Кобзаря“ 1878: плуває „Кобзар“ 1878 р. з „Кобзарем“ 1881 р.); З. О. Рябінін-Скляревський, Київська громада 1870-х рр. „Україна“ 1927, кн. 1—2 (21), ст. 146 (про склади женеvського видання у Науменка та Вербицького).

1880

170. Лист до Гр. Квітки-Основ'яненка 28. ІІІ. 1842. „Рус. Ст.“ 1880, кн. 3, ст. 593 (подав до редакції в оригіналі М. А. Левенцов).

Передрук: Зб. „Квітка - Основ'яненко“. Х. 1929, ст. 81 (у статті Багрія).

А. Ляхоцький (Кузьма),
складач женевських видань Шевченка.

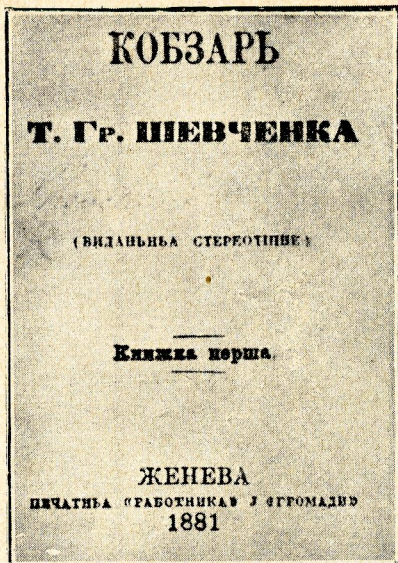
1881

*171. Кобзарь. (Виданьнѣа стереотипне). Книжка перша. Женева 1881, 16⁰ (11×7), ст. (2)+124+(1). Печатнѣа „Работника“ j „Громади“. 500 пр.

Вгорі на обкладинці подано ще й французький заголовок: *Les Poésies de T. Chevtchenko. Première livraison.*

Зміст: Указ 18/30 V. 1876 про заборону української літератури, ст. (1—2); Причинна; Утоплена; Тополя; Вітре буйний; Тяжко, важко в світі жити; На що мені чорні брови; На пам'ять Котляревському; До Основ'яненка; Перебендя; Іван Підкова; Тарасова ніч; Гамалія; Катерина; До першого видання Кобзаря [„Думи мої, думи мої, диho мені з вами“]; Маркевичу; Черниця Марьяна.

Титулова картка „Кобзаря“ 1881 р., кн. 1.

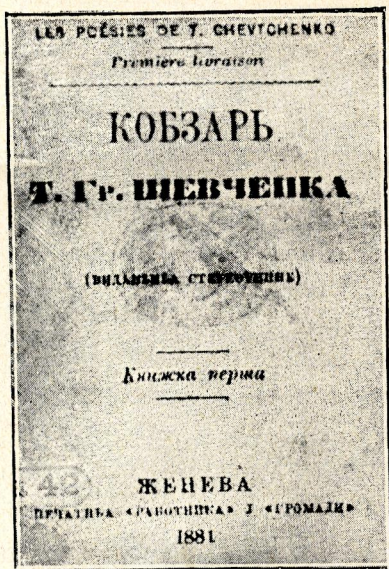
*172. Кобзарь. (Виданьнѣа стереотипне). Книжка друга. Женева 1881, 16⁰ (11×7), ст. 125-256. Печатнѣа „Работника“ і „Громади“. 500 пр.

Вгорі на обкладинці ще й французький заголовок: Poésies de T. Chevtchenko. Deuxième livraison.

2-а книжка містить тільки саму поему „Гайдамаки“. Наприкінці подані „Варіанти по особому виданьнѣу цієї поеми 1841 р.“ (ст. 240—8), далі Шевченкові „Приписи“ і „Передмова“.

В обох томиках на останній сторінці обкладинки надруковане слово від редакції до громадянства в справі видання „Кобзаря“.

Звістки про видання: 1. „Вольное Слово“ (Женева) 1881 № 19 (1/13. XII), ст. 20, оголошення про продаж книжок (1-й випуск); № 20 (8/20. XII), ст. 12 (оголошення про обидва випуски); 2. „Громада“, р. V, ч. 1 і ч. 2 (1881), ого-

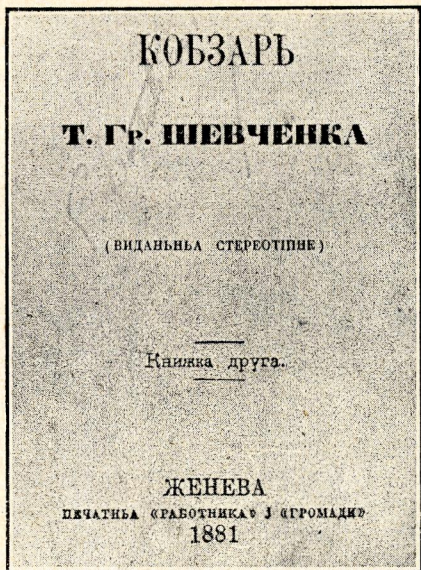

Обкладинка „Кобзаря“ 1881 р., кн. 1.

лошення на останній ст. обкладинки (про 1-й вип.); № 5 (1882), ст. 4 обкл. (оголошення про обидва випуски); 3. „Календарь Народной Воли“ на 1883 годъ. Женева 1883, ст. 170 (про наклад).

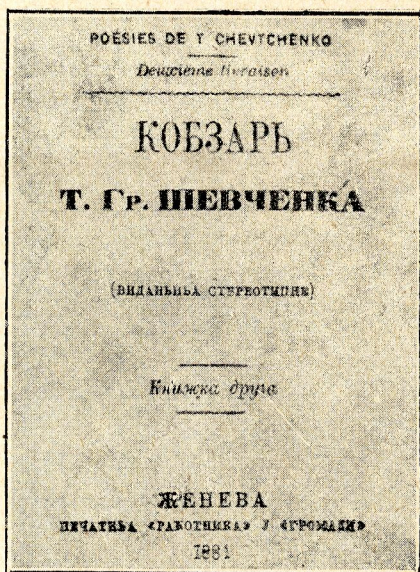
Іст. вид.: І. М. Драгоманів: 1. 1-й лист до Петербуржця з осени 1885. Листи до Фр. І, ст. 129—30; 2. Лист до Франка 31. І. 1886. Там же, ст. 148 та „Листування Фр-ка і Др-ва“, К. 1928, ст. 154; 3. 1-й лист до Киян 8. ІІ. 1886. Листи до Фр. І, ст. 160—1, або Архів Драгоманова І, ст. 273 і 279; 4. Лист до Франка з початку березня 1886. Листи до Фр. І, ст. 190 та „Листування Фр-ка і Др-ва“, К. 1928, ст. 164; 5. Лист до Франка 21. ІІІ. 1886. Листи до Фр. І, ст. 202 та „Листування Фр-ка і Др-ва“, К. 1928, ст. 178; 6. Лист до Б. Бачинського 19. ІV. 1886. Листи до Фр. І,

Титулова картка „Кобзаря“ 1881 р., кн. 2.

ст. 207—8; 7. Лист до невідомого Галичанина 20.VI. 1886. Там же, ст. 240—2; 8. Лист до М. Павлика 12. X. 1886. Переписка з Павликом V, ст. 114; 9. Лист до Киян [до „Старої Громади“] 3/12. II. 1887. Листи до Фр. II, ст. 60—62, 66—67, або Архів Драгоманова I, ст. 328—32; 10. Лист до Франка 29. III—1. IV. 1890. Листи до Фр. II, 175 та „Листування Фр-ка і Др-ва“. К. 1928, ст. 317—8; 11. Лист до Павлика 18. III. 1891. Переписка з Павликом VI, ст. 148—9; 12. Оповідки про стереотипне видання Кобзаря: а) „Слово“ (Львів), 1886, ч. 21 (22. II/6. III), ст. 4, нов.: „Г-нъ М. Драгомановъ надославъ намъ“; б) „Новый Проломъ“ 1886, ч. 314 (26. II/10. III), ст. 3, нов.: „Објава“ Драгоманова; в) „Діло“ 1886, ч. 24 (1/13. III), ст. 4, оповістка: „Стереотипне виданье Творовъ“

Обкладинка „Кобзаря“ 1881 р., кн. 2.

Т. Шевченка“; — П. М. Павлик: 1. Лист до М. Драгоманова 17. XI 1881. Переписка з Павликом III, ст. 503; 2. Лист до Драгоманова 6. XII. 1888. Там же, V, ст. 293; 3. Лист до Драгоманова 10. II. 1889. Там же, ст. 342; 4. Лист до М. Драгоманова 5. IV. 1889. Там же, ст. 352; 5. Лист до Кузьми (А. Ляхощького) 27 VII. 1885. Там же, IV, ст. 429—30. — III. „Стара Громада“ до М. Драгоманова (кінень 1886 р.) „Україна“ 1929, кн. 1/2, ст. 68—9; Архів Драгоманова I, ст. 298—9.

*173. [Матрозъ]. Изъ неизданной повѣсти Т. Шевченка. Съ предисловіемъ В. Г[орленка]. „Трудъ“. 1881, № 122 та приложенія №№ 16, 18 і 22 (12, 17 і 29. XII). (К.).

В цьому виданні зведені видання Шевченка з обох книг пражського видання 1875—76 р. з додатком де чого по рукописам і розставлені в порядку часовім. Видавця це може виготовлятися тільки серед других праць невеличкої печатні „Громади“ і печататись поки тільки в 500 примірників, котрі їй випускатимуться книжками по 100—150 сторін. — Але з вибору виробляються форми для цинкових дошок (стереотипів) і самі дошки. — так щоб можна було в усякий час напечатати стільки знімків скільки потрібно буде громадянам, а також наробити їй нових стереотипів для других печатень. Всіх, хто хоче набути знімки, чи дошки або дати видавцям які нові рукописи Шевченка, або які ради — просимо, звертатись в Женеву, *Rédaction de la revue ukrainienne «Hromada»*.

Оповідка на 4-й ст. обкладинок „Кобзарів“ 1881 р.

Іст. твору: 1. В. І. IX, ст. 364—8
2. С. Є[фремов]. У. А. III, ст. 681—2, 760 та т. IV, ст. 600—1; 3. Ө. В[ерниволя] [О. Ко-
ниський], До життєписи Т. Шевченка. „Прав-
да“, т. XVI, вип. 47 (1893, лютий), ст. 76—80
(спроба означити час написання повісти); 4. Шев-
ченко: а) листи: до С. Ак'якова 16 II. 1858;
до М. Лазаревського 8. XII 1856 і 20. X. 1857;
до М. Щепкина 17. I. та 3. II. 1858; б) Щоденник:
22, 25 і 31. X. 1857; 13 і 17. I. 1858.

174. Несчастный. (Неизданная повѣсть Т. Г.; Шевченка). „Ист. Вѣстн.“ 1881. кн. 1, ст. 1—45.

На ст. 1 коротенька передмова Костомарова.

175. Хустина. [„У неділю не гуляла“]. „Луна“. Укр. альманах на 1881 р. Ч. I, Київ 1881, ст. 3—6.

Передруки й варіанти; „Сьвіт“ 1881 ч. 6 (10. VI), ст. 110; „Зоря“ 1881, ч. 12 (15/27. VI), ст. 152; „Ч. III.“ 1927, кн. 3, ст. 139—41 (текст з архіву Скаржинської, подав О. Бузинний).

1882

*176. Катерина. Изд. 4-е. Кієвъ 1882, 16^о, ст. 28. 15.000 пр.

В додатку „Перебендя“.

Рец.: В. Г[орлен]ко. „К. Ст.“ т. VI (1883, кн. 6), ст. 365.

177. Лист до А. Лизогуба 22. X. 1847. Чалий, 67—8.

„Сьвіт“ 1882, ч. 16—17, ст. 288; „Зоря“ 1884, ч. 7, ст. 59; Я. II, 351—2 (л. 17); Л. I, 295—6; У. А. III, 27—8 (л. 32); В. I. XI, 38 (л. 25).

В цілій низці підручників подибуємо, як один лист, зліпок із чотирьох листів (22. X. 1847, 11. XII. 1847, 1. II. 1848 і 7. III. 1848): 1. Читанка руска для 3. кл. шкіл середних. Л. 1896, ст. 247—9 (невірна дата — 1848 р.); Л. 1908, ст. 255—7; 2. О. Барвінський, Читанка для I. року учительських семінарий. Л. 1907, ст. 154—5; Л. 1910, ст. 154—5; Л. 1921, ст. 151—2; 3. А. Крушельницький, Руска читанка для 3. кл. середних шкіл. Л. 1912, ст. 412—3 (як до Лазаревського!); 4. Ф. Садківський, Читанка для вищих початкових і середніх шкіл. Ч. III. Кам'янець-Под. 1919, ст. 399—400. 5. А. Крушельницький, Укр. читанка для 3. кл. середніх шкіл. Вид. 2. Л. 1920, ст. 306—7; 6. Він же, Сьома читанка. Вид. 5-е, „Чайка“. Відень 1922, ст. 373—4; 7. Він же, На провесні життя, т. III. Л. 1931, ст. 351—2.

178. Лист до А. Лизогуба 11. XII. 1847. Чалий, 68—9.

„Сьвіт“ 1882, ч. 16—17, ст. 288; „Зоря“ 1884, ч. 7, ст. 59; Я. II, 353 (л. 19); Л. I, 297—9;

„Америка“ 1927, ч. 29 (10. III), ст. 7 (як до Лазаревського!); У. А. III, 29—30 (л. 34); В. І. XI, 40—42 (л. 27).

Передрукований теж у отсих підручниках: 1. Читанка руска для 4. кл. шкіл середних. Л. 1897, ст. 133—4; Л. 1911, ст. 121—2 (як лист до Лазаревського); 2. А. Крушельницький, Руска читанка для 4. кл. середних шкіл. Л. 1913, ст. 357—8; 3. Він же, Восьма читанка. Вид. 3. Відень 1922, ст. 422—3; 4. Він же, Укр. читанка для 4. кл. середних шкіл. Вид. 2. Л. 1923, ст. 263—4; 5. Він же, На провесні життя, т. IV. Л. 1931, ст. 412—3.

179. Лист до А. Лизогуба 1. II. 1848. Чалий, 69—71.

„Світ 1882, ч. 16—17, ст. 288—9: „Зоря“ 1884, ч. 7, ст. 59—60; Я. II, 355 (л. 21); Л. І, 301—3; У. А. III, 32—4 (л. 36); В. І. XI, 45—6 (л. 29).

180. Лист до А. Лизогуба 7. III. 1848. Чалий, 71—2.

„Сьвіт“ 1882, ч. 16—17, ст. 289; „Зоря“ 1884, ч. 7, ст. 60; Я. II, 357—8 (л. 23); Л. І, 307—8; „Америка“ 1927, ч. 29 (10. III), ст. 4 (як до Лазаревського!); У. А. III, 36—7 (л. 38); В. І. XI, 50—1 (л. 31).

Передрукований також у отсих підручниках: 1. Читанка руска для 4. кл. шкіл середних. Л. 1897, ст. 135—6; Л. 1911, ст. 123—4 (як лист до Лазаревського); 2. Руска читанка для шкіл виділових. Л. 1904, 1908, 1911, 1913, ст. 388—9; 3. А. Крушельницький, Руска читанка для 4. кл. середних шкіл. Л. 1913, ст. 358—9; 4. Він же, Укр. читанка для 4. кл. середних шкіл. Вил. 2. Л. 1923, ст. 265; 5. Він же, На провесні життя, т. IV. Л. 1931, ст. 413—4; 6. Він же, Восьма читанка. Вид. 3. „Чайка“, Відень 1922, ст. 423—4 (як до Лазаревського!).

**181. Лист до А. Лизогуба 8. XI. 1849. Ча-
лий, 15.**

„Сьвіт“ 1882, ч. 16—17, ст. 289—90; Я. II, 360 (л. 27); Л. I, 310; У. А. III, 39 (л. 41); В. I, XI, 54 (л. 35).

**182. Лист до М. Макарова 30. VII. 1860. Ча-
лий, 163.**

„Кавказъ“ 1899, № 168; „Ж. Р.“ 1926, кн. 9, ст. 79; У. А. III, 192 (л. 190); В. I. XI, 256 (л. 187).

**183. Лист до М. Макарова 6. IX. 1860. Ча-
лий, 168.**

„Кавказъ“ 1899, № 169; „Ж. Р.“ 1926, кн. 9, ст. 82; У. А. III, 195 (л. 195); В. I. XI, 260 (л. 193).

**184. Лист до М. Макарова 31. X. 1860. Ча-
лий, 170.**

„Кавказъ“ 1899, № 169; „Ж. Р.“ 1926, кн. 9, ст. 83; У. А. III, 198 (л. 200); В. I. XI, 263—4 (л. 199).

**185. Лист до М. Макарова 5. XI. 1860. Ча-
лий, 170.**

„Кавказъ“ 1899, № 169; „Ж. Р.“ 1926, кн. 9, ст. 83; У. А. III, 198 (л. 201); В. I. XI, 264 (л. 200).

**186. Лист до М. Макарова 9. XI. 1860. Ча-
лий, 170.**

„Кавказъ“ 1899, № 169; „Ж. Р.“ 1926, кн. 9, ст. 83; У. А. III, 199 (л. 203); В. I. XI, 265 (л. 202).

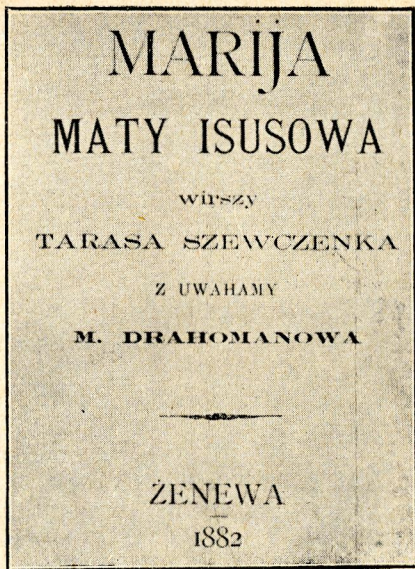
**187. Лист до М. Максимовича 22. XI. 1858.
Чалий, 136 (як Кулішів лист до Шевченка!).**

„Гр. Думка“ 1906, № 162 (15. VII), ст. 1 (уришок у статті В. Доманицького); „Глобус“ 1925, ч. 5 (33), ст. 104—5 (подав М. Невицький); У. А. III, 162—3 (л. 137); В. I. XI, 220 (л. 135).

**188. Лист до І. Мокрицького 24. II. 1861.
Чалий, 184.**

„Сьвіт“ 1882, ч. 16—17, ст. 290; „К. Ст.“ т. 11 (1885, кн. 3), ст. 527; „Ист. Вѣстн.“ 1896, кн. 6, ст. 903 (в статті А. Благовещенского); „ЛНВ.“ т. XIV (1901, кн. 5), Хр., ст. 21; „К. Ст.“ т. 73

Титулова картка.

(1901, кн. 6), ст. 157, док.; Я. II, 445 (л. 157);
I, 479; У. А. III, 207 (л. 218); В. I. XI, 273
(л. 221).

189. Лист до Невідомого [Г. Тарновського?]
з 1844 р. Чалий, 37—8.

Чалий наводить тільки ось цей уривок: „Як здав
екзамен, то наробив такого, що сором тепер і згаду-
вати: опам'ятавсь тільки тоді, як минули два місяці.
Хазяйка і лабазник стали пристають за уплатою дов-
гів. Спас мене, спасибі, Почевой: задумав ізданіє 12
полководцев, он заказал мне їх портрети. Голий ох,
а за голим Бог! Получив задаток, я розплатився з дов-
гами“...

190. Лист до кн. В. Рєпніної з кінця листо-
пада 1843 р. [„Я, как мастер, виученый“...]. Ча-
лий, 42.

„Рус. Пропилей“ II (1916), ст. 239; У. А. III,
16 (л. 14); В. I. XI, 27—8 (л. 12).

191. Marija maty Isusowa. Wirszy Tarasa Szewczenka z uwahamy M. Drahomanowa. Żenewa 1882, 16° (13×10), ст. VII + 66.

Друкарня не зазначена.

Ст. IV—VII: M. Drahomanow, Wid wydawcia; ст. 41—66: Uwahy.

Рец.: 1. „Вольное Слово“ 1882, № 36 (1. V), ст. 8; 2. [О. Партицький], „Зоря“ 1882, ч. 10 (15/27. V), ст. 160; 3. Червонорусь, Изъ Львова. „Славянское Обозрѣніе“ (Сиб). Годъ 1, т. I, 1892, кн. 3, ст. 403.

Про видання та про критику на нього пор. отсі заяви Драгоманова: 1. M. Dragomanow, Z powodu „Mariji“, poematu Szewczenki. „Przegląd Społeczny“ (Львів), Tom II, z. VIII (sierpień 1886), ст. 144—50 (була сконфіскована!); 2. До суду земляків. Женева 20. VII. 1886, 8°, ст. 4. Передрукована в „Листах до Фр.“ I, 229—36, в „Переписці з Павликом“ V, 105—112 та „Листуванні Фр-ка і Др-ва“, К. 1928, ст. 196—200. Драгоманів згадує тут за „брехливий реферат“. Партицького в „Зорі“ про його вид. „Марії“.

*192. Музыкантъ. Повѣсть. „Трудъ“ 1882, №№ 19, 20, 23, 24, 27, 29, 32 і 38 та Приложение №№ 19 і 20.

193. Музыкантъ. Повѣсть Т. Г. Шевченка (1855 г.). Київ 1882, 16° (15×11,5), ст. 140. Тип. Г. Т. Корчакъ-Новицкаго.

Відбитка з час. „Трудъ“. Цензурний дозвіл: Київ, 12. VI 1882. Ст. 1—4: Нѣсколько словъ о повѣсти Шевченка.

Передрук: „К. Ст.“ т. XIX (1887, кн. 12), ст. 627—95.

Рец.: 1. „Зоря“ 1882, ч. 5 (1/13. III), ст. 80; 2. Л. Е[фимович], „Что читать народу“ т. 2-й, Спб. 1889, ст. 298—9 (№ 710); 3. Тр., „Зоря“ 1895, ч. 8, ст. 157—8.

Опис рукопису: С. Єфремов, „Україна“ 1925, кн. 1—2, ст. 21.

Обкладинка „Кобзарів“ 1883 р.

1883

194. Збирныкъ творивъ. Томъ Першый. Кобзарь. С.-Петербургъ 1883, 8^о (23×15), ст. XIV + 526 + (1) + портрет. Типографія В. С. Балашева.

Після наголовка motto:

Обнимите, братья мои,
Найменьшого брата,
Нехай маты усмихнется,
Заплакана маты!

Ст. V—VII: Одъ выдавця; ст. IX—XIV: Оглавъ; ст. 489—526: Назарь Стодоля.

195. Збирныкъ творивъ. Томъ Першый. Кобзарь. С.-Петербургъ 1883, 8^о (23×15), ст. XIV + 552 + (2) + (1) + портрет. Типографія В. С. Балашева.

Після наголовка те саме мотто, що й у попередньому виданні.

Ст. V—VII: Одъ видавця; ст. IX—XIV: Оглавъ; ст. 515—52: Назаръ Стодоля.

Обидва подані вище видання тотожні щодо змісту і різняться тільки числом сторін. Друковано їх 6.600 пр: 4.000 на звичайному папері; 2.500 на веленовому, в оправі; 100 на слоновою папері, нумеровані, в оправі. Цензурний дозвіл для обох: Спб. 28. IV. 1882.

Рец.: 1. „Діло“ 1883, ч. 48 (30. IV/12. V), ст. 4: Зъ Кієва; 2. „Заря“ 1883, № 91, „Искусство и литература“; інформативні згадки: 3. *Pisma Tarasa Szewczenki*. „Kronika Rodzinna“ (Warszawa) 1883, № 17 (1. IX), ст. 541; 4. „Gazeta Warszawska“ 1883 № 177 (29. VII/10. VIII), ст. 2; 5. *Nowe wydanie dzieł Szewczenki*. „Dz. dla wszystkich i anonowu“ (Warszawa) 1883, № 64; 6. „Tygodnik Powszechny“ (Warszawa) 1883 № 37 (16. IX), ст. 590.

Іст. вид.: 1. Г. Владимирский, Контроль над поэтом. „Лит. Донбас“ 1935, № 8—9, ст. 122—4; 2. В. Науменко, Памяти В. Л. Беренштама. „К. Ст.“ т. 92 (1906, кн. 2), ст. 273 (про заслуги Б-ма для видання).

196. Кобзарь. Книжочка І Накладомъ В. Нагѣрного. Львѣвъ 1883, м. 8⁰ (16,5×11,5), ст. (1) + (1) + (4) + 96 + (4). [Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка]. 1.000 пр.

В дійсності вийшов накладом видавництва час. „Діло“. Ст. (5—8): „Тарас Шевченко“ (житєпис).

Рец.: „Діло“ 1883, ч. 71 (25. VI/7. VII), ст. 4.

197. Лист до Й. Бодяньського 13. V. 1844. „Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 639 (дата подана невірна: 13. III).

Я. П, 347—8 (л. 8); Л. I, 288—9; У. А. III, 18 (л. 17); В. I. XI, 30 (л. 15).

198. Лист до Й. Бодяньського 29. VI. 1844. „Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 640.

Я. П, 349 (л. 10); Л. I, 290—1; У. А. III, 19 (л. 18); В. I. XI, 31 (л. 16).

199. Лист до Й. Бодянського 3. I. 1850.
„Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 640—1.

„Ист. Вѣстн.“ 1886, кн. 1, ст. 167—8 (в статті Гаршина); Я. П. 362—3 (л. 31); Л. I. 316—8; У. А. III, 43—4 (л. 45); В. I. XI, 61—2 (л. 39).

200. Лист до Й. Бодянського 15. XI. 1852.
„Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 641—3.

„Ист. Вѣстн.“ 1886, кн. 1, ст. 176—7 (в статті Гаршина); Я. П. 369—70 (л. 40); Л. I, 330—2; У. А. III, 57—8 (л. 57); В. I. XI, 80—2 (л. 51).

201. Лист до Й. Бодянського 1. V. 1854.
„Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 643—4.

Я. П. 379—80 (л. 50); Л. I, 353—4; У. А. III, 72—3 (л. 66); В. I. XI, 100—1 (л. 60).

202. Лист до Й. Бодянського 3. XI. 1854.
„Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 644.

Я. П. 381—2 (л. 52); Л. I, 360—1; У. А. III, 77—8 (л. 69); В. I. XI, 107—8 (л. 63).

Шевченкові листи до Бодянського видав А. А. Тітов під наг : „Тарасъ Григорієвичъ Шевченко въ письмахъ къ О. М. Бодянскому“. Сообщилъ А. А. Титовъ,
„Рус. Ст.“ 1883, кн. 9, ст. 639—44.

203. Лист до Бр. Залеського 1853 р. [„Извини мяѣ, друже мой добрый, что пишу такъ мало“].
„К. Ст.“ 1883, кн. 1, ст. 165—7.

Я. П. 370—1 (л. 42); Л. I, 332—4; У. А. III, 59—60 (л. 59); В. I. XI, 87—9 (л. 55).

204. Лист до Бр. Залеського з січня 1854.
[„Радуюсь твоею радостью, друже мой единый“].
„К. Ст.“ 1883, кн. 1, ст. 168—70.

Я. П. 375—6 (л. 47); Л. I, 342—4; У. А. III, 65—7 (л. 63); В. I, 91—3 (л. 57).

205. Лист до Бр. Залеського 6. VI. 1854.
„К. Ст.“ 1883, кн. 1, ст. 170—3.

Я. П. 380—1 (л. 51); Л. I. 354—7; У. А. III, 73—5 (л. 67); В. I. XI, 101—4 (л. 61).

206. Лист до Бр. Залеського 9. X. 1854.
„К. Ст.“ 1883, кн. 1, ст. 173—6.

Я. II, 382—3 (л. 53); Л. I, 357—60; У. А. III, 75—7 (л. 68; поправки до нього на ст. 617—8); В. I. XI, 104—7 (л. 62).

207. Лист до Бр. Залеського 8. XI. 1854.
„К. Ст.“ 1883, кн. 3, ст. 611—2.

Я. II, 383—4 (л. 54); Л. I, 361—2; У. А. III, 78—9 (л. 70); В. I. XI, 108—9 (л. 64).

208. Лист до Бр. Залеського 10. II. 1855.
„К. Ст.“ 1883, кн. 3, ст. 612—4.

Я. II, 384—5 (л. 55); Л. I, 344—7; У. А. III, 79—81 (л. 71); В. I. XI, 109—12 (л. 66).

209. Лист до Бр. Залеського 10. IV. 1855.
„К. Ст.“ 1883, кн. 3, ст. 621—2.

Я. II, 395 (л. 63); Л. I, 374—5 (тут скрізь дата помилкова: 1856); У. А. III, 83 (л. 74); В. I. XI, 114—5 (л. 69).

210. Лист до Бр. Залеського 10. VI. 1855.
„К. Ст.“ 1883, кн. 3, ст. 619—21.

Я. II, 393—4 (л. 62); Л. I, 379—82; У. А. III, 84—6 (л. 76); В. I. XI, 117—9 (л. 71).

211. Лист до Бр. Залеського 25. IX. 1855.
„К. Ст.“ 1883, кн. 3, ст. 614—7.

Я. II, 388—90 (л. 57); Л. I, 368—71; У. А. III, 87—90 (л. 78); В. I. XI, 120—3 (л. 73).

212. Лист до Бр. Залеського 21. IV. 1856.
„К. Ст.“ 1883, кн. 3, ст. 617—9.

Я. II, 391—2 (л. 60); Л. I, 375—6; У. А. III, 90—1 (л. 79); В. I. XI, 124—5 (л. 74).

213. Лист до Бр. Залеського 20. V. 1856.
„К. Ст.“ 1883, кн. 1, ст. 167—8 (дата помилкова: 1853).

Я. II, 371—2 (л. 43); Л. I, 334—6; У. А. III, 98—9 (л. 82); В. I. XI, 134—5 (л. 77).

214. Лист до Бр. Залеського між 3. VII—15. IX. 1856. „К. Ст.“ 1883, кн. 4, ст. 856—8.

Я. II, 399—400 (л. 67); Л. I, 388—90; У. А. III, 100—2 (л. 84); В. I. XI, 137—9 (л. 79).

215. Лист до Бр. Залеського 8. XI. 1856.
„К. Ст.“ 1883, кн. 4, ст. 853—6.

Я. П, 397—9 (л. 66); Л. I, 385—8; У. А. III, 103—5 (л. 86); В. I. XI, 141—4 (л. 81).

216. Лист до Бр. Залеського 10—15. II. 1857.

„К. Ст.“ 1883, кн. 4, ст. 858—61.

„Зоря“ 1883, ч. 8, ст. 131—2 (уришок під наг. „До біографії Шевченка“); Я. П, 402—4 (л. 70); Л. I, 395—9; У. А. III, 109—12 (л. 89); В. I. XI, 149—53 (л. 84).

217. Лист до Бр. Залеського 8—20. V. 1857.

„К. Ст.“ 1883, кн. 4, ст. 862—5.

Я. П, 407—9 (л. 74); Л. I, 405—9; У. А. III, 118—21 (л. 93); В. I. XI, 161—5 (л. 88).

218. Лист до Бр. Залеського 10. VIII. 1857.

„К. Ст.“ 1883, кн. 4, ст. 865—6.

Я. П, 412 (л. 79); Л. I, 415—6; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 195; У. А. III, 126—7 (л. 99); В. I. XI, 172—3 (л. 94).

Шевченкові листи до Бр. Залеського опублікував М. Драгоманів під наг.: „Письма Т. Г. Шевченка къ Бр. Залескому (1853—1857 г.).“ Сообщилъ М. Т-овъ. „К. Ст.“ т. V (1883), ст. 161—76 (кн. 1); ст. 611—22 (кн. 3); ст. 853—66 (кн. 4) і окремо: К. 1883 8^о (25.5×16), ст. 39, із передмовою: „Нѣсколько предварительныхъ словъ“ („К. Ст.“ 1883, кн. 1, ст. 161—4 або в окр. відбитті ст. 1—4). Звістку про копію листів III-ка до Залеського в архіві Крашевського, відмінну від оголошеної в „К. Ст.“ Драгомановим, подав М. Павлик у листах до Драгоманова 19. XII. 1887 та 19. II. 1888, пор. „Переписка з Павликом“ V, ст. 212 і 214. Ці відміни опублікував І. Франко у брошурі „Листочки до вінка на могилу Шевченка“. Л. 1890, ст. 23—56: Листи Шевченка до Бр. Залеского.

Першу згадку про листи принесло „Sioło“ з. 1 (1866), ст. 178—80: „Z korespondencji z Bohdanem Zaleskim“; опісля „Зоря“ 1880, ч. 21 (1—13. XI), ст. 284: Листи Тараса Шевченка.

219. Лист до В. Тарновського (молодшого)

28. IX. 1859, „К. Ст.“ 1883, кн. 2, ст. 406.

Я. П, 431 (л. 119); Л. I, 453 (скрізь подано як лист до Тарновського старшого); У. А. III, 174 (л. 160); В. I. XI, 232 (л. 154).

220. Лист до В. Тарновського (молодшого)

7. VIII. 1860. „К. Ст.“ 1883, кн. 2, ст. 407.

„Зоря“ 1883, ч. 6, ст. 96; Я. П. 440 (л. 140); Л. I, 469; У. А. III, 192—3 (л. 191); В. I. XI, 256 (л. 188).

221. Лист до В. Тарновського (молодшого)
10. II. 1861. „К. Ст.“ 1883, кн. 2, ст. 408.

Я. П, 445 (л. 156); Л. I, 479; У. А. III, 206—7 (л. 217); В. I. XI, 272 (л. 218).

222. Лист до Я. Тарновського 23. XII. 1860.
„К. Ст.“ 1883, кн. 2, ст. 407—8.

Я. П, 443 (л. 148); Л. I, 474—5; У. А. III, 203 (л. 208); В. I. XI, 267—8 (л. 209).

223. Лист до Н. Тарновської 22. X. 1859.
„К. С.“ 1883, кн. 2, ст. 407.

„Зоря“ 1883, ч. 6, ст. 96; Я. П, 431 (л. 120); Л. I. 453—4; У. А. III, 175 (л. 163), В. I. XI, 234 (л. 157).

Шевченкові листи до Тарновських опублікував С. Пономарьов під наг.: „Восемь писемъ Тараса Григоріевича Шевченка къ разнымъ лицамъ“. Сообщилъ С. Пономаревъ. „К. Ст.“ т. V (1883, кн. 2), ст. 401—8.

1884

224. Княгиня. Разказъ. „К. Ст.“, т. VIII (1884, кн. 3), ст. 391—422.

На ст. 391—2 передмова редакції.

Про рукопис: 1. С. Єфремов, Спадщина Кобзаря Дармограя. „Україна“ 1925, кн 1/2, ст. 20—1; 2. С. Є[фремов]. У. А. III. 630—2; 3. П. Зайцев, Оповідання „Княгиня“. В. I. VII, 309—10; 4. Листи Шевченка: до Бр. Залеського 10. VI. і 25. IX. 1855, 21. IV. і 20. V. 1856; до М. Лазаревського: 8. XII. 1856 і 22. IV. 1857; до М. Осипова: 20. V. 1856; до О. Плещева 6. IV. 1855; до гр. Н. Толстої 22. IV. 1856.

225. Кобзарь. С.-Петербургъ 1884. вел. 8⁰ (30×21), ст. (1) + (2) + II—III + 236 + портрет. Типографія В. С. Балашева. 12.500 пр., з того 4.000 на веленовому папері.

Цензурний дозвіл: Спб. 28. III. 1884. Передрук видання 1883 р. з додатком вірша Ол. Псьолівни „До сестри“, як поезії Шевченка. Друковано у 2 стовпці. На титуловій карті таке motto:

Учитесь, брати мої,
Учитесь, читайте,
И чужому научайтесь
И своего не цурайтесь:
Бо хто матирь забуває,
Того Богъ карає.

На ст. II—III: Оглавъ; ст. 213—36: Назаръ Стодоля.

226. Лист до Є. Ковалевського 23. IV. 1860. „Рус. Ст.“ 1884, кн. 5, ст. 402 (сообщ. Г. К. Рѣпинскій).

ЗНТШ, т. 89, ст. 159 (із вступом В. Доманицького на ст. 158—9); Я. II, 437 (л. 134); Л. I, 465; У. А. III, 187 (л. 181); В. I. XI, 248—9 (л. 175).

У „Рус. Ст.“, а за нею у Я II, та Л. I, дата невірна — 26. IV; правильну дату подав В. Доманицький.

227. Лист до А. Краєвського з початку 1855 р. „К. Ст.“ т. 8 (1884, кн. 3), ст. 391 (в передмові до повісті „Княгиня“).

У. А. III, 632; В. I. XI, 109 (л. 65).

228. Поезії. Часть перша. Бібліотека „Зорѣ“. Львівъ 1884, 8° (20,5×13,5) ст. 110+(2). Зъ печатня Ставропигійского Института. 1000 пр.

1885

229. Автобіографія Т. Г. Шевченка, писанная для „Народнаго Чтенія“. „К. Ст.“ т. XIII (1885, кн. 11), ст. 432—5 (подав Куліш із короткою передмовою на ст. 432).

Це є оригінальна Шевченкова автобіографія, досі недрукована; у „Нар. Чтеніі“ опублікована Кулішева її перерібка.

Передруки: 1. Явор., ст. 7—11 (з додатком фототипії цілого твору при кінці брошури); 2. „Воронежскій Телеграфъ“ 1914, № 45, ст. 3.

Іст. твору: Згадана вище Кулішева примітка, а крім того його лист до П. Зуйченка І. VIII. 1885: Явор., 12—14 („Письмо П. А. Кулиша Петру Ивановичу З.“).

230. Лист до М. Максимовички 22. XI. 1858.
„К. Ст.“ 1885, кн. 2, ст. 335—6.

Я. II 428 (л. 109); Л. I, 447; У. А. III, 163—4 (л. 138); В. I. XI, 221—2 (л. 136); „Нова Хата“ 1936, ч. 6, ст. 2—3.

231. Лист до М. Максимовички 25. III. 1859.
„К. Ст.“ 1885, кн. 2, ст. 336—7.

Я. II, 429 (л. 112); Л. I, 449—50; У. А. III, 167—8 (л. 144); В. I. XI, 224—5 (л. 140); „Нова Хата“ 1936, ч. 6, ст. 3.

232. Лист до М. Максимовички 10. V. 1859.
„К. Ст.“ 1885, кн. 2, ст. 337—8.

Я. II, 430 (л. 114); Л. I, 450—1; У. А. III, 170 (л. 150); В. I. XI, 227 (л. 144); „Нова Хата“ 1936, ч. 6, ст. 3.

Шевченкові листи до Максимовички і зазначений нижче лист до М. Щепкина опубліковані в „К. Ст.“ під наг. „Къ біографіи Т. Г. Шевченка“. „К. Ст.“ т. XI (1885, кн. 2), ст. 335—8.

233. Лист до М. Щепкина 9—10. II. 1858.
„К. Ст.“ 1885, кн. 2, ст. 334.

Без доданих до листа поезій; поданий як лист до М. Максимовича, пор.: М. К. Чалый, Замѣтка по поводу одного письма Т. Шевченка къ М. Щепкину. „Заря“ 1885, № 37.

Передруки: Я. II, 423 (л. 97); Л. I, 437—8 (у Я. і Л. теж як лист до Максимовича); Дневник III-ка. X. 1925, ст. 242—3 (без поезій); У. А. III, 146—8 (л. 119); В. I. XI, 200—2 (л. 117).

*234. Наймичка. Поэма. Изданіе книгопродавца В. Наголкина. Кіевъ 1885, 16^о, ст. 20. 2.000 пр.

Так за „Кн. В.“ (1885, № 21, ст. 745); Д. подає ст. 30, а К. число пр. 20.000.

Рец.: М. Комарь. „Зоря“ 1887, ч. 4, ст. 70.

235. Поезія. Часть друга. Бібліотека „Зорѣ“. Львівъ 1885, 8^о (20,5×13,5), ст. 95+1. Зъ друкарнѣ Товариства имени Шевченка. 1.000 пр.

Девять поем, в тім дві в скороченні („Гайдамаки“ й „Сон“).

1886

236. Близнецы. (Повѣсть). „К. Ст.“ т. XVI (1886), ст. 199—251 (кн. 10); 409—44 (кн. 11); 589—626 (кн. 12).

Опис рукопису: С. Єфремов, „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 21.

237. Варнакъ. (Повѣсть). „К. Ст.“ т. XV (1886, кн. 7), ст. 410—42.

Іст. твору: 1. Дм. Дорошенко, Оповідання „Варнак“. В. І. VII, 328; 2. С. Єфремов, „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 20 (опис рукопису); 3. С. Є[фремов]. У. А. III, 643—5; 4. Листи Шевченка: до Бр. Залеського 21. IV, 20. V, 3. VII—15. IX та 8. XI 1856; до М. Осипова 20. V. 1856.

238. Кобзарь. — Гайдамаки. Изданіе иллюстрированное художникомъ А. Г. Сластѣномъ. Къ малорусскому тексту приложенъ переводъ Н. В. Гербеля. С.-Петербургъ 1886, f^о (44,5×34,5), ст. (1)+(2)+(2)+(1)+71+14 табл. Типографія А. С. Суворина. 3.000 пр.

За титуловою карткою йде передмова Д. Яворницького на двох ст. (по рос., підписана: Д. И. Эварницкій) Цензурний дозвіл: Спб. 12. XII. 1885.

Рец.: 1. В. Г[орлен]ко, „К. Ст.“ т. XIV (1886, кн. 2), ст. 371—5 (про Сластѣнові ілюстрації); 2. Літературное гайдамачество. „Кієвлянинъ“ 1886, № 21 (теж про ілюстрації); 3. Д. Мордовцевъ, По поводу иллюстрированного издания поэмы „Гайдамаки“. „Новости“ 1885, № 343 і „Заря“ 1885, № 268; про цю статтю див.: „Лыцари“ реклами. „Кієвлянинъ“ 1885, № 280 (22. XII), ст. 2; 4. Ів. Перекотиполе [Б. Грінченко],

Наші патриоти, II. „Зеркало“ 1892, ч. 23 (15/27. XI), ст. 2—3; 5. [Іван Франко], Наближаючий ся 25-тй роковини смерти Т. Шевченка. „Зоря“ 1886, ч. 4 (15/27. II), ст. 65.

Іст. вид.: О. Сластьон, Як утворились ілюстровані мною „Гайдамаки“ Т. Г. Шевченка. 36. „Шевченко“, II. X. 1930, ст. 299—307.

239. Наймичка. (Повѣсть). „К. Ст.“ т. XV (1886, кн. 8), ст. 577—612; т. XVI (1886, кн. 9), ст. 1—36.

Опис рукопису: С. Єфремов, „Україна“ 1925, кн. 1/2 ст. 20.

240. Невольникъ. Київъ 1886, м. 8^о (16×11,5), ст. 32. Типографія Е. Т. Кереръ, аренд. Н. Пилющенко и С. Бродовскимъ.

На обкладинці: Изданіе книжн. магазина С. И. Гомолінскаго. Цензурний дозвіл: Київ, 7. VIII. 1886.

„Кн. В.“ 1886, № 21, ст. 1055 подає наклад 6.000 пр., К. — 15.000 пр.

241. Слѣная. Поэма. „К. Ст.“ т. XV (1886, кн. 6), ст. 310—38.

Про цю поему див. тут же в передмові до рос. творів на ст. 308—9; пор. ще: 1. Ів. Франко, „Новообнайдений творы Т. Шевченка“. „Зоря“ 1886, ч. 12, ст. 215; 2. С. Є[фремов], У. А. III, 382—3; 3. П. Зайцев, Поэзіі Шевченка рос. мовою. В. І. VI, 212—3; 4. Лист Шевченка до Я. Кухаренка з 30. IX. 1842.

1887

242. Капитанша. (Повѣсть). „К. Ст.“ т. XVII (1887, кн. 4), ст. 589—625 і т. XVIII (кн. 5), ст. 1—25.

Опис рукопису: С. Єфремов, „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 21.

243. Катерина. Изданіе В. П. Наголкина. С.-Петербургъ 1887, 8^о (17,5×13), ст. 32. Типографія Дома Призрѣнія Малолѣтнихъ Бѣдныхъ. 20.000 пр.

Вийшла в 1886 р., пор. „Кн. В.“ 1886, № 23 (1. XII), ст. 1199; цензурний дозвіл: Спб. З. X. 1886; *К. і Д.* дають це видання роком 1886, тільки місце у них не-однакове: Спб. у *К.*, Київ у *Д.*

244. Лист до А. Родзянка 23. X 1845. „Юж-ный Край“ 1887, № з 15/27. XII.

„Н. М.“ 1918, кн. 1, ст. 153—4 (подав П. Зайцев); „Всесвіт“ 1926, № 5, ст. 3 (уринок в укр. перекладі в статті Гр. Рогозовського); У. А. III, 24—5 (л. 27); В. І. XI, 35—6 (л. 22).

245. Прогулка съ удовольствіемъ и не безъ морали. „К. Ст.“ т. XVIII (1887), ст. 269—334 (кн. 6—7); ст. 589—626 (кн. 8); т. XIX, ст. 55—89 (кн. 9).

246. Художникъ. (Автобіографическая повѣсть). „К. Ст.“ т. XVII (1887), ст. 1—35 (кн. 1); 193—236 (кн. 2); 385—411 (кн. 3).

Опис рукопису: 1. С. Єфремов, „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 21—2; 2. М. Рудницький, В. І. VII, 311.

1888

*247. Катерина. Поэма. Изданіе В. Уточкина. Одесса 1888, 8°, ст. 32. 2.000 пр. (*К.*).

248. Лист до М. Макарова з травня 1860 [з „Кобзарем“ для Герцена]. „Товариш“ 1888, ч. I, ст. 109.

Подав М. Др[агоманів] як листок до Герцена, пор. ще його Листування, т. I, Л. 1901, ст. 70.

„Правда“ 1889, вип. V, ст. 381; „Рус. М.“ 1902, кн. 12, ст. 165 (в статті „Русские писатели въ ихъ перепискѣ“, як лист до Щепкина); „К. Ст.“, т. 80 (1903, кн. 2), док., ст. 68 („По поводу одной записочки Т. Г. Шевченка“, з увагою ред.); Я. II, 443 (л. 150); Л. I, 475—6; У. А. III, 188—9 (л. 184); В. І. XI, 251 (л. 179).

249. Поэмы, повѣсти и рассказы, писанныя (*sic!*) на русскомъ языкѣ. Съ портретомъ

поэта. Изданіе редакціи „Кіевской Старины“. Кіевъ 1888, 8^о (25×16), ст. V+744+(1)+портрет. Тип. А. Давиденко, аренд. Л. И. Штаммомъ. 500 пр.

Ценазурний дозвіл: Київ. 21. XII. 1887.

Зміст: 1. Предисловіе, ст. I—V; 2. Слѣпая (Поэма), ст. 1—29; 3. Варнакъ, ст. 30—62; 4. Наймичка, ст. 63—133; 5. Близнецы, ст. 134—259; 6. Художникъ, ст. 260—363; 7. Капитанша, ст. 364—424; 8. Прогулка съ удовольствіемъ и не безъ морали, ст. 425—562; 9. Отрывокъ изъ драмы Никита Гайдай, ст. 563—72; 10. Безталанный (Поэма), ст. 575—89; 11. Музыкантъ, ст. 590—658; 12. Княгиня, ст. 659—89; 13. Несчастный, ст. 690—744.

Про всі ці російські твори Шевченка, що їх видання завдячуємо головно В. Беренштамові, див. передмову: „Неизданныя произведенія Т. Г. Шевченка“ — „К. Ст.“ т. XV (1886, кн. 6), ст. 307—9, передруковану з деякими змінами в оцім окремім виданні. Опис рукописів подав С. Єфремов: Спадщина Кобзаря Дармограя. „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 20—22; літ історію П. Зайцев, Прозова творчість Шевченка. В. І., VII, 297—8.

Рец.: 1. „Недѣля“ 1888, № 16 („Новыя книги“); 2. А. Пыпинъ, Рус. сочиненія Т. Г. Шевченка. „В. Е.“ 1888, кн. 3, ст. 247—86. (Скорочений укр. переклад частини статті Пипіна подав Ө. В[ерниволя] (О. Кониський): „Про твори Шевченка писані московською мовою“ — „Правда“ р. XIV, т. 2, вип. 5 (лютий 1889), ст. 341—6); 3. „Рус. М.“ 1888, кн. 10, Библ. отд., ст. 475—8; 4. Сочиненія Т. Г. Шевченка. „Бесѣда“ (Львів) 1888, ч. 3, ст. 35; 5. Ив. Франко, Новообнайдений творы Т. Шевченка. „Зоря“ 1886, ч. 12, ст. 215.

В. Беренштам — дбав за видання „Кобзаря“ 1883 р.
та рос. творів Шевченка (ч. 249).

1889

*250. Катерина. Поэма. 2-е издание В. В. Уточкина. Одесса 1889, 8^о, ст. 32. Тип. Л. Нитче. 15.000 пр.

Див. „Кн. В.“ 1889, № 12, ст. 367. — Наприкінці „Перебендя“.

251. Княгиня. Повість, присвячена автором Б. Заліському. (Переклад Перебенді). „Правда“ р. XIV, т. 2, вип. 5 (лютий 1889), ст. 312—37.

252. Княгиня. Повість. (Переклад Перебенді). Львів 1889, 8^о (23,5×15), ст. 27. З друкарні тов. імени Шевченка.

Поредрок з II т. „Правди“ 1889 р.

253. Княжна. Поэма. Одесса 1889. м. 8⁰ (18×12, 5), ст. 18. Типолитография Е. И. Фесенко. 3.000 пр.

Цензурний дозвіл: Одеса 9. VI. 1889.

254. Кобзарь. Складъ изданія въ книжныхъ магазинахъ Ф. А. Югансона. Кіевъ [1889], 8⁰ (23×16), ст. (3) + 553 + (4) + портрет. [Т-во печатнаго дѣла и торговли И. Н. Кушнеревъ и К-о въ Москвѣ. Кіевское Огдѣленіе]. 10.000 пр.

Цензурний дозвіл: Спб. 24. II. 1888. Дата подана тільки на обкладинці. Також тільки на обкладинці після наголовка поміщене те саме мотто, що у вид. 1883 р. — Ст. 515—52: „Назар Стодоля“.

Рец.: „Рус. М.“ 1889, кн. 5, Библ. отд. ст. 185—6 (безвартісна).

Іст. вид.: Г. Владимирский, Контроль над поэгом. „Лит. Донбас“ 1935, № 8—9, ст. 125 (цензура).

255. Лист до О. Оболенського 1860 р. „Правда“ р. XIV, т. 4, вип. XI (серпень 1889), ст. 156.

„К. Ст.“ 1892, кн. 2, ст. 321, док.; Я. II, 443 (л. 149); Л. I. 475; У. А. III, 203 (л. 209); В. I. XI, 268 (л. 210).

256. Лист до І. Ускова 12. XI. 1857. „К. Ст.“ 1889, кн. 2, ст. 306—8.

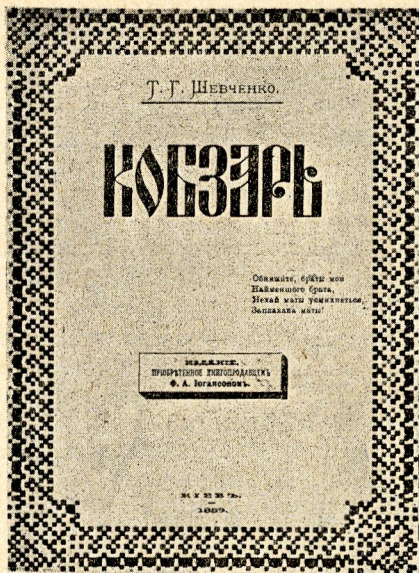
„Зоря“ 1889, ч. 6/7, ст. 100—1; Я. II, 415—6 (л. 85); Л. I, 422—3; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 219—20; У. А. III, 132—3 (л. 105; поправки на ст. 732—3); В. I. XI, 179—81 (л. 100).

257. Лист до І. Ускова 17. II. 1858. „К. Ст.“ 1889, кн. 2, ст. 308—10.

„Зоря“ 1889, ч. 6/7, ст. 101; Я. II, 423—4 (л. 98); Л. I, 438—9; Дневник III-ка. X. 1925 ст. 244; „Ж. Р.“ 1928, № 3, 118—9 (в статті Проніна); У. А. III, 151—2 (л. 122); В. I. XI 205—6 (л. 120).

258. Лист І. Ускова 4. VII. 1858. „К. Ст.“ 1889, кн. 2, ст. 310—11.

Обкладинка „Кобзаря“ 1889 р. (ч. 254).

„Зоря“ 1889, ч. 6/7 ст. 101—2; Я. II, 427 (л. 107); Л. I, 445—6; У. А. III, 158—9 (л. 132, поправки на ст. 803); В. I. XI, 214—5 (л. 130).

Шевченкові листи до І. Ускова подала донька останнього Н. Зарянка у статті: „Воспоминанія Н. И. Усковой о Шевченкѣ“. „К. Ст.“ т. 24 (1889, кн. 2), ст. 297—313.

259. Лист до О. Хропаля 26. XI. 1859. „К. Ст.“ 1889, кн. 2, ст. 463 (в статті: „Посѣщеніе Т. Шевченкомъ сахарного завода Яхненка и Симиренка“).

„Зоря“ 1889, ч. 6/7, ст. 105—6; Я. II, 433 (л. 123); Л. I, 457—8; У. А. III, 177—8 (л. 166); В. I. XI, 237 (л. 160).

260. Москалева крыныця. [„Не на Вкраїні, а далеко“]. Поэма. Одесса 1889, м. 8⁰ (18×12, 5), ст. 18. Типо-хромолитографія Е. И. Фесенко. 3.000 пр. Цензурний дозвіл: Одеса 9. VI. 1889.

261. Назаръ Стодоля. Малороссійская дія. Одесса 1889, м. 8° (17,5×12,5), ст. 64. Типографія Е. И. Фесенко. 2.000 пр.

Цензурний дозвіл: Одеса 9. V. 1887.

262. Перебендя. З переднім словом Ів. Франка. Львів 1889, 16° (13,5×10), ст. 68. З друкарні Товариства ім. Шевченка. 600 пр.

На обкладинці до титулу додано: Літературно-наукова бібліотека, книжка 1. Накладом Івана Франка.

Зміст: Іван Франко, Передне слово, ст. 3—63; Перебендя, ст. 64—8.

Рец.: 1. М. Драгоманів, Переписка з Павликом V, ст. 338 (відзив у листі до Павлика 29. I. — 6. II. 1889); 2. О. Колесса, Шевченко і Міцкевич. ЗНТШ, т. 3, ст. 81—8; 3. К... [В. Коцовський], „Правда“, р. XIV, т. 2, вип. 5 (лютий 1889), ст. 365—9; 4. О. Третьяк, Про вплив Міцкевича на поезію Шевченка. Краків 1892, ст. 16—21; 5. Іван Франко, Відповідь критикові „Перебенді“. „Правда“, р. XIV, т. 3, вип. 7 (цвітень 1889), ст. 72—4; 6) Е. Ч—ный, Поэты и народъ. Памяти Т. Шевченка. „Одесский Вѣстникъ“ 1889, № 54 (26. II).

1890

263. Лист до Н. Білозерської з кінця серпня — початку вересня 1860. „К. Ст.“ 1890, кн. 2 ст. 183
„Зоря“ 1892, ч. 5, ст. 84; У. А. III, 195 (л. 194); В. I. XI, 259 (л. 191).

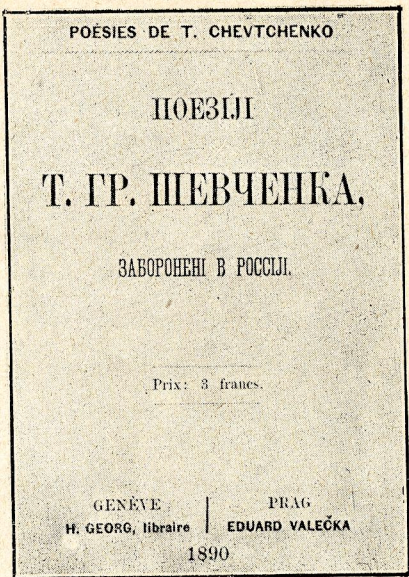
264. Лист до Н. Білозерської 6. IX. 1860. „К. Ст.“ 1890, кн. 2, ст. 183.

„Зоря“ 1892, ч. 5, ст. 84; У. А. III, 195 (л. 196); В. I. XI, 260—1 (л. 194).

265. Лист до Н. Білозерської 18. IX. 1860. „К. Ст.“ 1890, кн. 2, ст. 184.

„Зоря“ 1892, ч. 5, ст. 85; У. А. III, 196 (л. 197); В. I. XI, 261 (л. 195).

Обкладинка „Поезій“ 1890 р. (ч. 266).

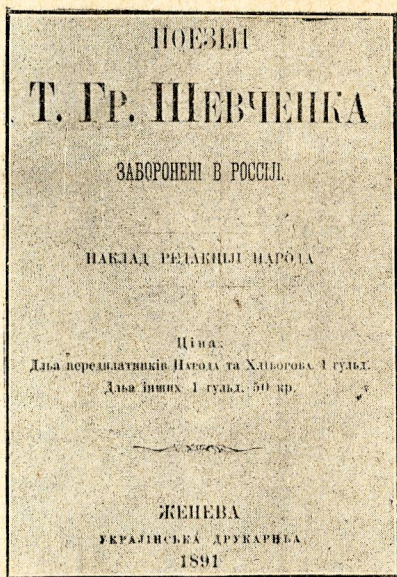
266. Поезії, заборонені в Росії. Женева 1890, м. 8⁰ (16,5×10,5), ст. VII + 248. Українська печатня. 4.000 пр.

Ст. III—IV: Заголовки; V—VII: Українська друкарня в Женеві, Переднє слово.

Виданням „Поезій“ займалися Л. Драгоманова й А. Ляхоцький (Кузьма).

Появилася збірка з двома відмінними наголовками на обкладинках: 1) Poésies de T. Chevtchenko. Поезії Т. Гр. Шевченка, заборонені в Росії. Prix: 3 francs. Genève H. Georg, libraire. Prag Eduard Valečka. 1890; 2) Поезії Т. Гр. Шевченка заборонені в Росії. Наклад редакції Народу. Ціна: Для передплатників Народу та Хлібороба 1 гульд. Для інших 1 гульд. 50 кр. Женева. Українська друкарня. 1891.

Рец.: 1. Г. П[леханов]: а) „Соціалъ-Демократъ“, кн. 3. Женева 1890, відділ 2-й, ст. 125; б) Собрание Сочинений Г. Плеханова. ГИЗ, т. IV,

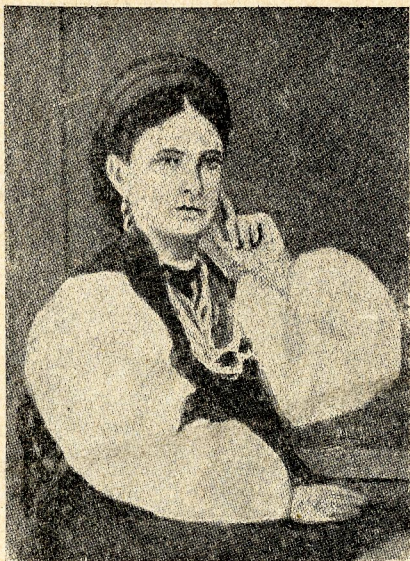

Обкладинка „Поезій“ 1890 р. (ч. 266) для Австрії.

1932, ст. 313; в) „За марксо-ленінську критику“ 1933, № 2, ст. 8 (у статті Ол. Ведмицького); 2. Пера Тодоровіч, пор. М. Драгоманів, Переписка з Павликом VI, 134; 3. Іван Франко, Нове видане Шевченка. „Народ“ 1891, ч. 7 (I. IV), ст. 116—7.

Іст. вид: І. М. Драгоманів: 1. Листи до Франка: Лист 29. III—1. IV. 1890. „Листи до Фр.“ II, ст. 175—6 та „Листування Фр-ка і Др-ва“, К. 1928, ст. 317—8; лист 12/24. V. 1890. „Листи до Фр.“ II, ст. 178 та „Листування Фр-ка і Др-ва“, К. 1928, ст. 331 (подає між ін. число примірників); 2. Листи до М. Павлика: Лист 16—28. XI. 1890. „Переписка з Павликом“ VI, ст. 87—8; лист 31. I. 1891. Там же, ст. 123; лист 23. II. 1891. Там же, ст. 134; лист 10. III. 1891. Там же,

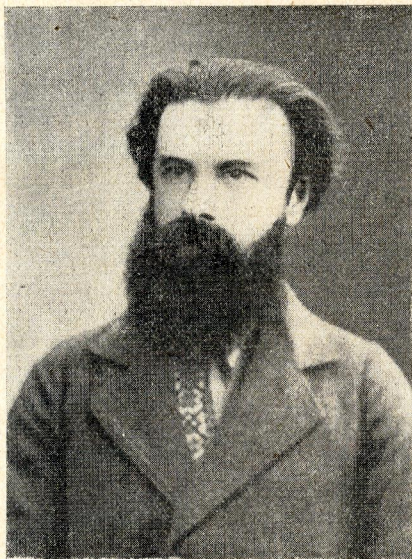

Людмила Драгоманова, займалася виданням „Поезій“ (ч. 266).

ст. 198—9; лист 14. III. 1891. Там же, ст. 142—3; лист 18. III. 1891. Там же, ст. 147—9; лист 24. III. 1892. „Переписка з Павликом“ VII, ст. 17; лист 29. IV. 1892. Там же, ст. 26. — П. М. Павлик, Листи до Драгоманова: Лист 20. III. 1891. „Переписка з Павликом“ VI, ст. 136—7; Лист 24. III. 1891. Там же, ст. 140—1; лист 29. III. 1891. Там же, ст. 145—6; лист 2. IX. 1891. Там же, ст. 264; лист 25. X. 1891. Там же, ст. 276; лист 8. V. 1892. „Переписка з Павликом“ VII, ст. 22—3.

267. [Як ротний командір Богомолов писав „требованіє“ на видачу сокир робочій команді]. Сміховинка. „Южный Край“, 1890, № 3435 (31. XII) (в статті Д. Клеменсова, „Кое-что изъ жизни Т. Шевченка въ Раимѣ“).

Передрук: „Зоря“ 1891, ч. 5, ст. 92 (в укр. перекладі М. Комарівни).

М. Драгоманів, редактор женеvських видань Шевченкових творів.

1891

268. Кобзар. Книжочка для дітей. Накладом Руского Товариства Педагогічного. Львів 1891, м. 8⁰ (16×11,5), ст. 63 + (1). [З друкарні товариства імени Шевченка].

Ч. 13. видань Товариства. Зладив Т. Г[рушкєвич]. Ст. 5—8: Тарас Шевченко [життєпис].

Рец.: В. О[хримович]. „Народ“ 1891 ч. 20/21 (24. X), ст. 282.

269. Лист до М. Лазаревського 20. XII. 1847. „К. Ст.“ 1891, кн. 2, ст. 212—14 (поданий, як лист до Василя Лазаревського).

„Зоря“ 1891, ч. 5, ст. 84; Я. П., 353—4 (л. 20); Л. I, 299—301; М. Плевако, Т. Шевченко. X. 1926, ст. 152—3; У. А. III, 30—2 (л. 35);

Календар Укр. Робітничого Союзу на р. 1931. Scranton, Pa. 1930, ст. 115—6; В. І. XI, 42—4 (л. 28).

Передрукований крім того в отсих підручниках : 1. Читанка руска для 3. кл. шкіл середних. Л. 1896, ст. 249—50; Л. 1908, ст. 257—8; 2. О. Барвінський, Читанка для І. року учительських семінарій. Л. 1907 і 1910, ст. 155—7; 1921, ст. 192—4; 3. А. Крушельницький, Руска читанка для 3. кл. середних шкіл. Л. 1912, ст. 410—1; 4. Він же, Укр. читанка для 3 кл. середних шкіл. Вид. 2. Л. 1920, ст. 304—6; 5. Він же, На провесні життя, т. III. Л. 1931, ст. 348—51; 6. Він же, Сьома читанка. Вид. 5. „Чайка“. Відень 1922, ст. 372—3; Ф. Садківський, Читанка для вищих початкових і середніх шкіл Ч. III. Кам'янець Под. 1919, ст. 398—9. (Як до Лизогуба, без двох останніх дописок).

270. Лист до М. Шевченка 2. III. 1840. „К. Ст.“ 1891, кн. 2, ст. 211—2 (із вступом ред. на ст. 209—11).

„Зоря“ 1891, ч. 5, ст. 83; Я. П., 344 (л. 2); Л. І, 281—2; У. А. III, 5 (л. 3); В. І. XI, 13—16 (л. 2).

*271. Тополя. Баллала. Кієвъ 1891. 16⁰, ст. 14. Въ типографіи Корчакъ-Новицькаго. 20.000 пр. (К.). „Кн. В.“ (1892, № 2, ст. 69) подав наклад 10.000 пр.

1892

272. Золоті слова Тараса Шевченка. Накладомъ ред. „Дзвѣнка“. [Львів 1892], 8⁰ (24,5×16,5), ст. (2). [Друкарня Товариства ім. Шевченка]. 800 пр.

Додаток до ч. 5-го „Дзвѣнка“. Збірка афоризмів із „Кобзаря“, на одній сторінці, вибрав Вол. Шухевич.

273. Наймычка. Харьковъ 1892, 16⁰ (15×11,5), ст. 31. Типо-литографія М. М. Гордона. 50.000 пр.

Цензурний дозвіл: Київ 31 VII. 1892.

На обкладинці виданої у Харкові 1901 р. „Княжни“ (№ 8 вид. Вс. И. Гурта) зазначена, як 1-е число видавництва, й „Наймычка“. Можливо, що є це саме отсе видання, бо іншого видання „Наймычки“, яке

вийшло б у Харкові в рр. 1898—1901, коли появлялися книжечки Гурта, я ніде не налібав — ні в „Кн. В.“, ні у К., ні по укр. часописах, ні по доступних мені бібліотеках.

1893

274. Варнак. Оповідання. На мову українсько-руську переложив Перебендя. „Зоря“ 1893, ч. 5, ст. 81—90.

275. Записки або Журнал Тараса Григоровича Грушівського-Шевченка. Переклав О. Я. Коніський. „Правда“ 1893, ст. 440—7 (т. 18, вип. 54); 486—95 (т. 18, вип. 55); 551—9 (т. 19, вип. 56); 607—16 (т. 19, вип. 57); 672—8 (т. 19, вип. 58).

Ст. 440—1: Вступне слово Редакції.

Згадка: „Діло“ 1893, ч. 191 (26. VIII/7. IX), ст. 3, нов. (про передрук із „Правди“).

*276. Катерина. Одеса 1893, 16°. ст. 31. Экономическая типографія. 20.000 пр. (К.).

Наприкінці „Перебендя“.

277. Кобзарь. Виданє Товариства імени Шевченка. Частина перша. У Львові 1893, 8° (20×12,5), ст. CXVI+315+(1). З друкарні Товариства імени Шевченка. 2.000 пр.

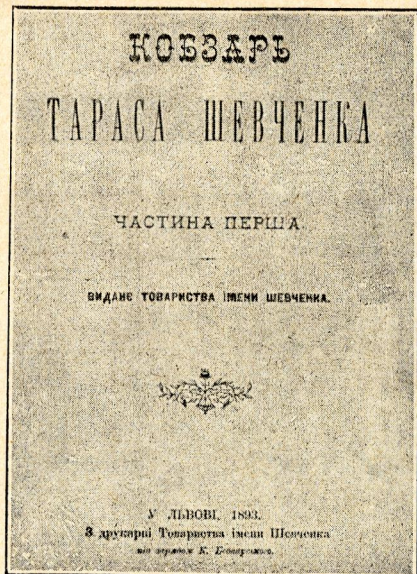
Зміст: 1. Омелян Огоновський, Дещо про жите і літературну діяльність Тараса Шевченка, ст. III—CXVI; 2. Кобзарь: I. Напряма романтично національний. (Від р. 1838 — 1843). II. Напряма політично-національний. (Від р. 1843 — 1847); 3. Омелян Огоновський: Деякі примітки до першої частини „Кобзаря“, ст. 295—311.

Помилково вміщені, як Шевченкові: „До сестри“ О. Псьолівни, ст. 191; „Полуботко“, ст. 248—9.

278. Кобзарь. Частина друга. Виданє Товариства імени Шевченка. У Львові 1893, 8° (20×12,5), ст. 405+(1). З друкарні Товариства ім. Шевченка. 2.000 пр.

Зміст: „Кобзарь“, ст. 3—344: III. Напряма суспільно-національний (від р. 1847—1857). IV. На-

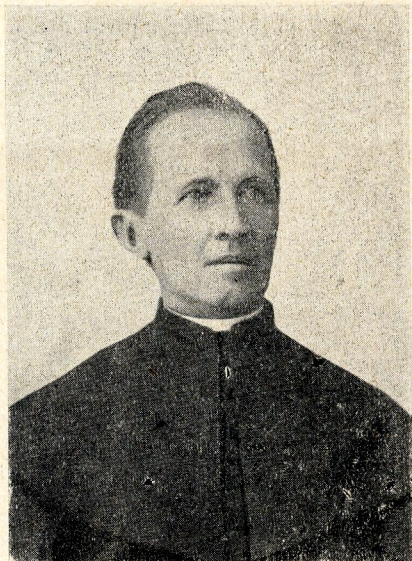

Титулова картка „Кобзаря“ за ред. О. Огоновського.

прям реалістичний (від р. 1857—1861). Додаток до „Кобзаря“: Назар Стодоля, ст. 345—85; Омелян Огоновський, Деякі примітки до другої частини „Кобзаря“, ст. 386—400.

Варіанти: О. Кониський, Варіанти на декотрі Шевченкові твори. ЗНТШ, т. 33, ст. 1—16 і т. 39, ст. 1—22.

Рец.: 1. „Діло“ 1893, ч. 71 (2/14. IV), ст. 4; 2. М. Драгоманов, Т. Шевченко в чужій хаті его імені. „Народ“ 1893, ч. 10 (22. V), ст. 86—8; ч. 11 (8. VI), ст. 95—8 і ч. 15 (1. VIII), ст. 137—40; репліка О. Огоновського на цю рецензію в його „Історії літератури рускої“, Ч. IV. „Зоря“ 1894, ч. 13 (1/13. VI), ст. 301—3 і в окремому виданні:

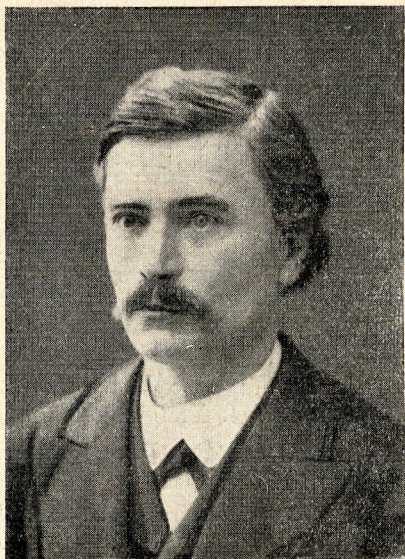

Омелян Огоновський, редактор „Кобзаря“ 1893 р. у вид. НТШ.

Л. 1895, ст. 287—94; 3. В. Лукич, „Зоря“ 1893, ч. 9 (1/13. V), ст. 179—80; 4. О. Мончаловскій, „Бесѣда“ (Львів) 1893, ч. 12, ст. 137—8; 5. „Народна Часопись“ 1893, ч. 76 (8/20. IV), ст. 3; 6. Ю. Романчук, Деякі причинки до поправнішого видання поезій Т. Шевченка. ЗНТШ, т. 34, ст. 1—32 (зокрема на ст. 3-ій заввага до відзиву Драгоманова).

Іст. вид.: 1. Видавництво творів Шевченка. „Діло“ 1891, ч. 76 (3/15. IV), ст. 3; 2. Вол. Дорошенко, Примітки Вол. Антоновича до Шевченкового „Кобзаря“. Прага 1938, вел. 8°, ст. 12; 3) Загальні збори товариства ім. Шевченка. „Діло“ 1890, ч. 57 (12/24. III), вст.; 4. Інтриги противників нашої идеї. „Діло“ 1891, ч. 83 (11/23. IV), ст. 1; 5. О. Огонов-

Вол. Антонович, ініціатор женеv. вид. „Кобзаря“ 1881;
допомагав Ом. Огоновському при коментарях.

ський, Кілька слів від Редакції „Кобзаря“. Кобзар ч. I. Л. 1893, ст. CXIV, CXVI. 6. Редакція. Про видане творів Т. Шевченка. „Народ“, 1890, ч. 6 (15. III), ст. 73—4; 7. Рухъ въ рускихъ товариствахъ. „Діло“ 1891, ч. 84 (12/24. IV), ст. 1 (точка 1); 8. Ю. Романчук, Нове видане Шевченка. „Неділя“ 1911, ч. 20, ст. 1; 9. О. Русов, Лист до О. Огоновського. „Студії з поля суспільних наук і статистики“, т. V. Л. 1938, ст. 77—9; 10. І. Франко. В справі нового видання Шевченка. „Народ“ 1891 ч. 9 (1. V), ст. 160; 11. Він же, Нове видане Шевченка. „Народ“, 1891, ч. 7 (1. IV), ст. 116 (в рецензії на женеvське видання 1890 р.); 12. Він же, *Utwory poetyczne Szewczenki*. „Kurjer Lwowski“ 1891, № 107 (18. IV), ст. 5—6.

279. Лист до кн. В. Репніної 24. X. 1847.
„К. Ст.“ 1893, кн. 2, ст. 262—3.

„Діло“ 1893, ч. 73 (5/17. IV), фел. (укр. пер.); „Зоря“ 1894, ч. 5, ст. 108—10 (укр. пер.): Я. II, 352 (л. 18); Л. I, 296—7; У. А. III, 28—9 (л. 33); В. I. XI, 39—40 (л. 26).

280. Лист до кн. В. Репніної 25—29. II. 1848.
„К. Ст.“ 1893, кн. 2, ст. 263—6.

Я. II, 355—7 (л. 22); Л. I, 303—6; У. А. III, 34—6 (л. 37); В. I. XI, 47—50 (л. 30).

281. Лист до кн. В. Репніної 14. XI. 1849.
„К. Ст.“ 1893, кн. 2, ст. 266—8.

Я. II, 359 (л. 26); Л. I, 310—2; У. А. III, 30—40 (л. 42); В. I. XI, 55 і 58 (л. 36).

282. Лист до кн. В. Репніної 1. I, 1850.
„К. Ст.“ 1893, кн. 2, ст. 268—9.

Я. II, 360—1 (л. 28); Л. I, 312—4; У. А. III, 42—3 (л. 44); В. I. XI, 59—61 (л. 38).

283. Лист до кн. В. Репніної 7. III. 1850.
„К. Ст.“ 1893, кн. 2, ст. 269—72.

Я. II, 363—5 (л. 33); Л. I, 319—21; У. А. III, 47—9 (л. 49); В. I. XI, 66—8 (л. 43).

284. Лист до кн. В. Репніної 12. I. 1851.
„К. Ст.“ 1893, кн. 2, ст. 272—3.

Я. II, 365—6 (л. 36); Л. I, 322—3; У. А. III, 50—1 (л. 51); В. I. XI, 70 і 72 (л. 45).

285. Лист до кн. В. Репніної з 1851 р.
[„Я здѣсь пользуюся покровительствомъ полковника Матвѣева“]. „К. Ст.“ 1893, кн. 2, ст. 273.

Я. II, 366 (л. 36); Л. I, 323—4; У. А. III, 51 (л. 52); В. I. XI, 72 (л. 46).

286. Наймичка. Поема. Коштом і заходом академ. товариства „Ватра“. У Львові 1893, 8⁰ (23×15), ст. 16. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка. 1.100 пр.

Ст. 3—7: „Панове Громада“ (Де, коли і як жив Тарас Шевченко?).

287. [Переправа через Сир-Дарію на рибах].
Сміховинка. „К. Ст.“ т. 46 (1893, кн. 2), ст. 255.
Запис Єгора Косарева.

1894

288. Бенефіс Д. Піунової. 21-ого січня року 1858-ого. На мову українсько-руську пореложив О. Кониський. „Зоря“ 1894, ч. 5 (1/13. III), ст. 115—6.

289. Записки або Журнал. Переклав О. Я. Кониський. „Правда“ 1894, ст. 21—32; 90—103; 159—72; 232—44; 291—7; 253—66; 425—35; 497—511; 577—87; 653—69 (том XX, вип. 59, 60, 61; XXI, вип. 62, 63, 64; XXII, вип. 65, 66, 67; XXIII, вип. 68).

Рец.: Ів[ан] Б[ел]ей. „Зоря“ 1893, ч. 17 (1/13. IX), ст. 343; 2) М. Драгоманов, Дневник Шевченка не в оригіналі. „Народ“ 1895, ч. 17 (20. VIII), ст. 276.

290. Кобзарь. (Съ портретомъ и видомъ могилы). Изданіе К. М. Гамалѣя. Пріобрѣтенное Ф. А. Іогансономъ. Кіевъ 1894, 8^о (23×16, 5), ст. 7+615+(4)+2 табл. Типографія Г. Т. Корчакъ-Новицкаго. 2.000 пр.

Ст. 563—615: Назаръ Стодоля.

Рец.: „Рус. М.“ 1894. кн. 10, ст. 490—1

Іст. вид.: 1. Г. Владимірскій, Контроль над поетом. „Лит. Донбас“ 1935, № 8/9, ст. 125—9; 2. Г. Тисяченко [Саливон]. „Книгарь“ ч. 6 (лютий 1918), ст. 306 (подає 20.000 пр.).

291. Кобзарь. (Съ портретомъ). Изданіе К. М. Гамалѣя. Пріобрѣтенное Ф. А. Іогансономъ. Кіевъ 1894, м. 8^о (18, 5×13), ст. 8+615+(4)+портрет. Типографія Г. Т. Корчакъ-Новицкаго. 4.000 пр.

Ст. 563—615: „Назаръ Стодоля“.

Рец.: 1. Новое изданіе Кобзаря Т. Г. Шевченка. „Куб. Обл. Вѣд.“ 1894, № 65 (27. VIII);

2. Д. Пісочинець [Ткаченко], „Зоря“ 1895 ч. 5 (1/13. III), ст. 99.

Оба вищезазначені Кобзарі тотожні щодо змісту, різняться тільки долученими портретами (в ч. 290 III-ко в сурдуті, без окриття голови; в ч. 291 в кожусі і в шапці) та зверхнім виглядом: ч. 290 більшого формату на кращому папері і коштувало дорожче — 1 р. 50 коп., ч. 291 дешевше — 35 коп.; до видання ч. 290 доданий іще вид могили.

Цензурний дозвіл для обох видань: Москва 25. XI. 1893.

292. Кобзарь. Вибір поезій для народу. Частина перша. Накладом Товариства „Просвіта“. У Львові 1894, м. 8^о (19×13), ст. 115 + (1) + портрет. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. 6.000 пр.

Ст. 3—7: Тарась Шевченко [життєпис]. На обкладинці зазначене число видань „Просвіти“: ч. 173—174. Рік 1894. Книжочка 10, 11.

Рец.: „Діло“ 1894, ч. 238 (22. X/3. XI). ст. 3; 2) Василь Лукич, „Зоря“ 1895, ч. 5 (1/13. III), ст. 99—100; 3) „Учитель“ 1894, ч. 22 (20. XI), ст. 347.

293. Лист до Гр. Квітки-Основ'яненка 8. XII. 1841. „К. Ст.“ т. 44 (1894, кн. 2), ст. 322—3.

Квитка, Сочиненія, изд. Харьк. У. Земства, т. VI. X. 1894, ст. XLIII—XLIV, примітка; „Україна“ 1907, кн. 2, ст. 144—5; Я. II, 344—5 (л. 3); „Кобзарь“. „Рух“. X. 1918, ст. LXIV: Г. Ф. Квітка, Твори, т. I. К. 1918, ст. XXII—III, в додатку; Л. I, 282; У. А. III, 8 (л. 6); В. I. XI, 18—9 (л. 4),

294. Лист до Я. Кухаренка з 1859 р. [„Треба б було мені на Тебе сердитися“]. „Зоря“ 1894, ч. 5, ст. 106.

В „Зорі“ подано з датою 17. I. 1859, як один лист, два окремі листи: оцей і наступний. Нижче скрізь подано як слід.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 88; „ЛНВ.“ 1899, кн. 7, ст. 37—8; Я. II, 428—9 (л. 110); Л. I, 448; У. А. III, 165—6 (л. 141); В. I. XI, 223 (л. 138).

295. Лист до Я. Кухаренка 17. I. 1859. „Зоря“ 1894, ч. 5, ст. 106.

Цей лист, що зачинається: „У нас тут складається Хата“, поданий у „Зорі“ як кінець зазначеного вище листа без дати. Нижче скрізь подано як слід.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 88; „ЛНВ.“ 1899, кн. 7, ст. 38; Я. II, 429 (л. 11); Л. I, 448—9; У. А. III, 166 (л. 142); В. I. XI, 224 (л. 139).

296. Лист до Я. Кухаренка 25. III. 1860. „Зоря“ 1894, ч. 5, ст. 106.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 88; „ЛНВ.“ 1899, кн. 7, ст. 38; Я. II, 436 (л. 131); Л. I, 462; У. А. III, 185 (л. 178); В. I. XI, 246 (л. 172).

297. Лист до г-р. О. Орлова 10. I. 1850. „К. Ст.“ 1894, кн. 2, ст. 321—2.

„Правда“ т. XX, вип. 60 (1894, ч. 2), ст. 136 (укр. пер.); в статті М. Стороженка „Геніальний горемыка“: а) Зб. „Братская Помощь пострадавшимъ въ Турціи армянамъ“. М. 1897; б) „К. Ст.“ т. 62 (1898, кн. 7/8), ст. 51—2, библи.: в) Зб. „На трудовомъ пути“. Къ 35-лѣттю дѣятельности Д. Тихомирова. М. 1901; г) „К. Ст.“ т. 77 (1902, кн. 4), ст. 61, библи.; д) „Изъ области литературы“, збірка статей Ст—ка. М. 1902, ст. 419; Я. II, 363 (л. 32); Л. I, 318—9 (скрізь подано як лист до Дубельта); У. А. III, 46—7 (л. 48); В. I. XI, 65—6 (л. 42).

298. Лист до київ. губернатора Ів. Фундуклея 16. VII. 1847. „К. Ст.“ 1894, кн. 2, ст. 321.

Я. II, 351 (л. 16); Л. I. 294—5; У. А. III, 27 (л. 31); В. I. XI, 37 (л. 24).

299. Художник. Автобіографічна повість. На мову українсько-руську переложив О. Я. Кониський. „Зоря“ 1894, чч. 5—8, ст. 97—106, 121—7, 145—51, 169—77.

300. Художник. Автобіографічна повість. [Львів 1894], 8^о (21,5×13,5), ст. 101. [Друкарня Наукового Тов. ім. Шевченка]. 1.100 пр.

Передрук із „Зорі“.

1895

301. Гайдамаки поему Тараса Шевченка з історичним вступом і поясненнями для міщан і селян видав Остап Василенко. Накладом видавця. Львів 1895, 8° (19×12,5), ст. 90+(2). З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка.

Ст. 3—9: Остап Василенко [Макарушка],
Дещо про Гайдамаччину (1768 р.).

302. Катерина. У Чернигові 1895, 8° (17,5×12,5), ст. 28. Друкарня „Губернского Правління“. 5.000 пр.

Видання Б. Грінченка, ч. 10. Цензурний дозвіл: Одеса 11. IV. 1895.

303. Кобзарь. Видане Товариства імени Шевченка. Частина третя. У Львові 1895, 8° (19,5×12,5), ст. (1)+210+(2)+101+(1). З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. 1.000 пр.

Зміст: I. Записки або Журнал Тараса Григоровича Грушівського Шевченка. Переклав О. Я. Кониський, ст. (1)+210+(2); ст. 3—5: Вступне слово редакції; II. Художник. Автобіографічна повість Т. Шевченка. Переклав О. Кониський, ст. 101+(1).

Частинні передруки уривків із „Щоденника“: 1. О. Барвінський, Читанка для I року учит. семінарій. Л. 1907 і 1910, ст. 150—4; Л. 1921, ст. 147—51 (уривки записів з 13 і 17—20. VI. 1857; скрізь дата замість червень — май); 2. М. Плевако, Шевченко, Х. 1926: а) Останні дні тяжкої неволі Шевченкової (з його „Щоденника“, уривки з записів: 13, 16, 18, 19, 21, 25, 27 і 28. VI та 7, 12 і 13. VII; 3, 9 і 15. IX. 1857), ст. 157—65; б) Погляди Т. Шевченка на науку, літературу, мистецтво і громадське життя по його „Щоденнику“ (уривки з записів 26. VI; 1, 5, 10, 11, 12, 27. VII; 5, 6. VIII; 13. IX; 1, 2, 29. X; 3. XI. 1857), ст. 217—24; в) Діти — Шевченкова радість у неволі (уривки з записів 16. VI; 11 і 29. VII; 30. IX. 1857), ст. 256—7.

Частинні передруки „Художника“: „На волю!“ — 1. М. Плевако, Шевченко. Х. 1926, ст. 137—42, від слів: „Літні ночі в Петербурзі, трохи що не завжди перебував я“ до „...увечері, прощаючись зо мною, мій protégé“; 2. „Червоні Квіти“ 1929, № 5/6 (119—120), ст. 15 і 18 (від слів: „завжди, коли мені доводилося бувати в літньому саду, я ніколи не зупинявся...“ кінчаючи: „але ж все таки на малюнки і не можна було дивитись байдуже“).

304. Кобзарь. Выбѣръ поезій для народа. Частина друга. Накладом Товариства „Просвѣта“. У Львові 1895, м. 8^о (19×13), ст. 136. Зъ друкарнѣ Наукового Товариства им. Шевченка. 5.000 пр.

На обкладинці: Ч. 184—185. Рѣкъ 1895. Книжочка 9, 10.

305. Лист до Я. Кухаренка з кінця лютого 1843. [„Отамане! Шкода, що в тебе руки не такі довгі“...]. „Зоря“ 1895, ч. 5, ст. 88, з приміткою О. Кониського.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 74; „ЛНВ.“ 1899, кн. VII, 29—30; Я. II, 348—9 (л. 9); Л. I, 289—90 (скрізь помилкова дата: 24. III. 1841); У. А. III, 14—15 (л. 12); В. I. XI, 25—6 (л. 10).

306. Лист до Я. Кухаренка 26. XI. 1844. „Правда“ 1895, вип. 74, ст. 143—4 (датований хибно 20. XI).

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 74; „ЛНВ.“ 1899, кн. VII, 30—1; Я. II, 349—50 (л. 11); Л. I, 291—2; У. А. III, 20—1 (л. 20); В. I. XI, 32—3 (л. 18).

307. Лист до Я. Кухаренка з 1844 [„Отамане! будьте ласкаві...]. „Зоря“ 1895, ч. 5, ст. 88.

„Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 74; „ЛНВ.“ 1899, кн. VII, 32; Я. II, 350 (л. 13); Л. I, 292—3 (скрізь позначені 1845 р.); У. А. III, 21 (л. 21); В. I. XI, 34 (л. 19).

308. Лист до Ф. Лазаревського 2. VIII. 1852. „К. Ст.“ т. 48 (1895, кн. 2), ст. 46, док. (на ст. 44—6 вступ М. Комарова, що подав листа).

Я. П., 368—9 (л. 39); Л. I, 329—30; У. А. III, 56—7 (л. 56); В. I. XI, 79—80 (л. 50).

309. Лист до Ів. Сошенка 9. X. 1859. „К. Ст.“ т. 48 (1895, кн. 2), ст. 43 (подав М. Чалий).

Я. П., 434 (л. 124); Л. I. 458; У. А. III, 175 (л. 162); В. I. XI, 233—4 (л. 156).

310. Лист до М. Чалого 2. XII. 1860. „К. Ст.“ т. 48 (1895, кн. 2), ст. 44 (подав М. Чалий).

Я. П., 442 (л. 146); Л. I, 474; У. А. III, 200, (л. 206); В. I. XI, 266 (л. 205).

311. Музика. Повість. Переложив Микола Мих[нов]ський. Під редакцією О. Я. Кониського. „Зоря“ 1895, чч. 5—8, ст. 81—7, 101—8, 126—9, 146—9.

312. Наймичка. Повість. З московської мови переложив О. Коніський. Накладом редакції „Правди“. [Львів 1895], 8^о (22,5×14,5), ст. 61. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Додаток до „Правди“. На ст. 60—61: Р. S., де Кониський доводить, що повість писана на засланні, а не в році 1844.

313. Слова правди і науки. Із поезій Тараса Шевченка списав Омелян Попович. [Чернівці 1895], 8^о (22,5×14,5), ст. 22.

На обкладинці: Видання „Руської Бесіди“, ч. 152.

314. [Споминки]. Изъ воспоминаній Т. Г. Шевченка. (Запись Г. Н. Честаховскаго). „К. Ст.“ т. 48 (1895, кн. 2), ст. 139—40.

Передрук: З споминок Т. Шевченка. (Записка Г. Н. Честахівського). „Зоря“ 1895, ч. 5, ст. 88—9.

Про те, як був учнем Академії Мистецтв та ходив із Штернбергом малювати Смоленське кладовище.

Обкладинка до „Ілюстрованого Кобзаря“ 1896 р.
(Однакова для всіх трьох випусків).

1896

315. Иллюстрированный „Кобзарь“. Иллюстрировалъ М. І. Микѣшинъ. Съ малороссійскимъ и русскимъ текстомъ. Изданіе П. И. Бабкина. Выпускъ 1-й. С.-Петербургъ 1896, 4^о (33, 5×25), ст. 32 + IX табл. [Типо-литографія, фототипія и переплетная П. И. Бабкина]. 10.000 пр.

Цензурный дозвіл: Спб. 11. X. 1895. Ст. 3—4:
Д. Мордовецъ, [Передмова].

316. Иллюстрированный „Кобзарь“. Иллюстрировалъ М. І. Микѣшинъ. Съ малороссійскимъ и русскимъ текстомъ. Изданіе П. И. Бабкина. Выпускъ 2-й. С.-Петербургъ 1896, 4^о (33, 5×25), ст. 24 + XI табл. [Типо-литографія, фототипія и переплетная П. И. Бабкина]. 5.000 пр.

Цензурний дозвіл: Спб. 28. X. 1895., Ст. 3—4: И. Бабкинъ, Отъ издателя [некрольог Мікешина і характеристика його малюнків до „Кобзаря“].

317. Иллюстрированный „Кобзарь“. Иллюстрировалъ М. І. Микѣшинъ. Съ малороссійскимъ и русскимъ текстомъ. Изданіе П. И. Бабкина. Выпускъ 3-й. С.-Петербургъ 1896, 4^о (33, 5×25), ст. 26 + XIII табл. [Типо-Литографія, Фототипія и Переплетная П. И. Бабкина]. 2.000 пр..

Цензурний дозвіл: Спб. 18. III. 1896. Ст. 3: Отъ издателя [заява про припинення видання]. Це був останній випуск. Більше через смерть Мікешина не вийшло.

Рец.: 1. С. К., „Кіевское Слово“ 1896, № 2868; 2. Василь Лукич, „Зоря“ 1896, ч. 1 (1/13. I), ст. 17 (рец. на 1-й вип.); 2. „Буковина“ 1896, ч. 10, ст. 3 (за „Зорею“); 4. О. Пчилка, „По морю и сушѣ“ 1896, № 8; 5. А. М. Уманскій, Памяти М. О. Микѣшина. „Ист. Вѣстн.“ т. 67 (1897, кн. 2), ст. 651 [згадка].

318. Лист до М. Макарова 12. IV. 1859. „Зоря“ 1896, ч. 5, ст. 87.

Я. П., 429 (л. 113); Л. І, 450; У. А. III, 168 (л. 145); В. І. XI, 226 (л. 141).

319. Лист до М. Максимовича 5. IV, 1858. „Зоря“ 1896, ч. 5, ст. 87.

Я. П., 426 (л. 105); Л. І, 444; Дневник III-ка. X. 1925, ст. 262 (з датою 5. IV!) (скрізь без віршів „Полякам“); У. А. III, 155—6 (л. 128); В. І. XI, 210—11 (л. 126).

320. Лист до Г. Честахівського 15—18. V. 1858. „Зоря“ 1896, ч. 5, ст. 87.

Я. П., 426 (л. 106); Л. І, 445; У. А. III, 157 (л. 130); В. І. XI, 213 (л. 128).

1897

321. Безщасний. Оповідання на мову українську переложив О. Я. Кониський. „Зоря“ 1897, чч. 5—7, ст. 87—92, 101—7, 121—6.

322. Капитанша. Оповідання. Переклад Левка Товкача. Під редакцією Перебенді. „Зоря“ 1897, чч. 18—21, ст. 341—5, 361—6, 381—6, і 401—6.

*323. Катерина. Одесса. 1897, 16^о, ст. 31. Тип. Л. Нитче. 30.000 пр.

Пор. „Кн. В.“ 1897, № 3/4, ст. 99.

324. Лист до Ф. Лазаревського з 1852 р. [„Сироті на чужині і сухар хлібом стане“]. „К. Ст.“ т. 56 (1897, кн. 2), ст. 151—2.

Я. П., 370 (л. 41); Л. І, 332; У. А. ІІІ, 59 (л. 58, за копією „К. Ст.“), 567—8 (за оригіналом); В. І. ХІ, 82—3 (л. 52).

1898

325. Гайдамаки. Поема. Накладомъ и печатію Михайла Бѣлоуса. Коломья 1898, м. 8^о (16×12), ст. 140+11 табл. (портрет +10 ілюстрацій О. Слассьона).

Зміст.: Михайль Бѣлоусъ, Тарасъ Григорієвичъ Шевченко, ст. 3—13; Михайль Бѣлоусъ, Що то були гайдамаки?, ст. 14—20; поема, ст. 23—140.

Рец.: 1. „Буковинскій Вѣд.“ 1898, ч. 42 (1/13. ХІ); 2. „Галичанинъ“ 1898, ч. 242 (29. X/10. ХІ); 3. „Діло“ 1898, ч. 242 (30. X/11. ХІ), ст. 3; 4. „К. Ст.“ 1899, кн. 1, ст. 26, док.; 5. „ЛНВ“ т. IV (1898, кн. 11), ст. 159; 6. М. П[авлик], „Гр. Гол.“ 1898, ч. 23 (15/XI), ст. 180; 7. Rř. [Фр. Ржегорж], „Slovanský Přehled“, R. I (1898/9), č. 3, ст. 163—4; 8. „Рус. Слово“ (Львів) 1898, ч. 44 (30. X/11. ХІ).

Рец. 1, 2, 3, 5 і 8 та відзиви польських газет, що нападали на видавця за видання поеми, див. у брошурі: Про изданіе иллюстрованой поеми „Гайдамаки“ славного украинского поэта Тараса Григорієвича Шевченка. Коломия, 1899, 16^о, ст. 31. Черенками и накладом Бѣлоуса.

*326. Катерина. У Чернигови 1898, 8^о (17, 5×12, 5), ст. 28. [Друкарня Губернскаго Правленія]. (К.). 5.050 пр.

Видання В. Грінченка ч. 10.

327. Кобзарь. Виданє Наукового Товариства імени Шевченка. Частина четверта. У Львові 1898, 8° (19, 5×12, 5), ст. (4)+347+(4). З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. 1.000 пр.

Зміст: „Наймичка“, ст. 1—80; „Безпасний“, 81—137; „Капитанша“, 139—203; „Музика“, 205—77; „Княгиня“, 279—311; „Варнак“, 313—47.

Переклади Кониського, крім „Капитанші“ (переклад Товкача) та „Музики“ (переклад Міхновського).

Рец.: „Рус. М.“ 1899, кн. 2, Библ. отд. ст. 25—6.

Передруки: 1. „Варнак“: „Військовий Листок Штрифлера. Пільна часопись“. Відень 1917, чч. 37—40; 2. „Княгиня“: уривки з повісти: а) „Село“ 1911, № 9, ст. 6—8 (від початку повісти до кінця розділу); б) „У школі“: М. Плевако, Т. Шевченко. Х. 1926, ст. 131—7 (від слів: „за два чи три роки, я бачу себе вже в школі“ до кінця розділу); 3. „Музика“: „Часопись для підофіцирів“, Відень 1917, чч. 16—21, 1918, чч. 7 і 8; 4. „Наймичка“: „Засів“ (Київ), 1911, № 1, ст. 7—13 (уривок від слів: „було оце в серпні, в неділю“ до „Марта вернулася з полуднованням“).

328. Кобзар. Вибір творів для ужитку молодіжи. Львів 1898, 8° (20×13), ст. LXVIII+332+(2). Коштом і заходом Руского Товариства педагогічного. З друкарні Наукового Тов. імени Шевченка. 1.000 пр.

Ч. 54 видань Пед. Т-ва.

Зміст; Передне слово, ст. III; Жите і літературна діяльність Тараса Шевченка, ст. V—LXVIII; далі вибір поезій.

Рец.: „ЛНВ.“ т. III (1898, кн. 7/8), ст. 152.

329. Лист до кн. В. Долгорукова 27. Х. 1858. „Рус. М.“ 1898, кн. 6, ст. 200—1 (в статті М. Стороженка).

Н. Стороженко. „Изъ области литературы“. М. 1902. ст. 456—8; У. А. III, 160—2 (л. 135); В. I. XI, 217—9 (л. 133).

330. Лист до В. Жуковського коло 10. I. 1850, [1-а ред., чернетка: „Я три года крѣпился...“]. „Рус. Арх.“ 1898, кн. III, вып. 12, ст. 553—4 (подав К. Герн).

„Одесскія Новости“ 1898, № 4.490 (20. XII); „К. Ст.“ 1899, кн. 2, ст. 71—2, док.; Я. II, 361 (л. 29); Л. I. 314—5; У. А. III, 44—5 (л. 46); В. I. XI, 63—4 (л. 40).

331. Лист до В. Жуковського коло 10. I. 1850. [2-га ред.: „Я не умѣлъ воспользоваться вашимъ благодѣяніемъ“..]. „Рус. Арх.“ 1898, кн. III, вып. 12, ст. 554—5 (подав К. Герн).

„К. Ст.“ 1899, кн. 2, ст. 72, док.; Я. II, 362 (л. 30); Л. I, 315—6; У. А. III, 45—6 (л. 47); В. I. XI, 64—5 (л. 41).

В означенні редакцій іду за П. Зайцевим (В. I. XI, 324), а не за протилежною думкою М. Новицького (У. А. III, 537—8, 540—1).

332. Лист до М. Щенкина 6. XII. 1858. „К. Ст.“, т. 60 (1898, кн. 2), ст. 208—9 (в статті Ярцева).

У. А. III, 164—5 (л. 139); В. I. XI, 222—3 (л. 137).

333. Прычынна. Утоплена. Русалка. Черныця Марьяна. Поэмы. Київъ 1898, 8° (22, 5×16), ст. 32 +4 табл. Тип. С. В. Кульженко. 10.000 пр.

З малюнками Н. Пимоненка. На обкладинці: Изданіе Київскаго Общества грамотности. Цензурний дозвіл: Одеса 19. VI. 1897.

Р е ц.: „К. Ст.“ 1898, кн. 5, ст. 73—5, библи.

Було й вид. 2-е, без року, пор. М. Плевако, Хрестоматія нової укр. літератури, I. 1926, ст. 502.

1899

334. Кобзарь. (Съ портретомъ и автографомъ). Изданіе редакції журналу „Кіевская .Старина“. Київъ 1899, 8° (22, 5×15, 5), ст. 7+614+(2) оп. +2 табл. Тип. Императорскаго Университета св. Владиміра Н. Т. Корчакъ-Новицкаго. 10.000 пр.

Цензурний дозвіл: Спб. 12. III. 1898. Ст. 562—614: „Назар Стодоля“.

*335. Кобзарь. (Съ портретомъ). Изданіе редакціи журнала „Кіевская Старина“. Кіевъ 1899, 8° (18×12, 5), ст. 7+614 + портрет. Тип. Императорскаго Университета св. Владиміра Н. Т. Корчакъ-Новицкаго. 50.000 пр.

Цензурный дозвіл: Спб 12. III. 1898. Видання з самим лише портретом. Ст. 562—614: „Назар Стодоля“.

Звістки і рец.: 1. „ЛНВ“, т. V (1899, кн. 2), ст. 135; 2. С. Єфремов, Депо з приводу нового видання „Кобзаря“. „ЛНВ“, т. (1899, кн. 8), ст. 82—8; 3. Він же, Недбале видання. Збірка статей „Шевченко“. К. 1914, ст. 179—89.

336. Лист до В. Григоровича 28. XII. 1843. „К. Ст.“ т. 67 (1899, кн. 10), ст. 10—11, із вступом В. Науменка на ст. 9—10.

Я. П., 347 (л. 7); Л. I, 287—8; У. А. III, 16—17 (л. 15); В. I. XI, 28—9 (л. 13).

337. Лист до Я. Кухаренка 23. III. 1845. „Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 74.

„ЛНВ“. 1899, кн. VII, 31; Я. П., 350 (л. 12); Л. I, 293; У. А. III, 23—4 (л. 26); В. I. XI, 35 (л. 21).

338. Лист до Я. Кухаренка 30. IX. 1842. „Куб. Обл. Вѣд.“ 1899, № 74.

„ЛНВ“. 1899, кн. VII, 28—9; Я. П., 345—6 (л. 5); Л. I, 283—4; У. А. III, 9—10 (л. 8); В. I. XI, 20—1 (л. 7).

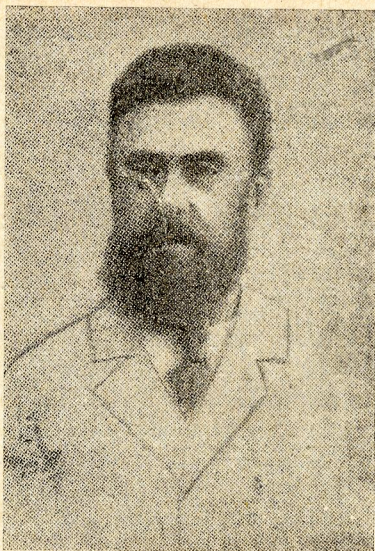
339. Лист до М. Макарова 7. II. 1860. [„Дознайтесь, будьте ласкаві, чи буде дома завтра ввечері В. Як-па?“]. „Кавказъ“ 1899, № 165 (26. VI).

У. А. III, 182 (л. 173); В. I. XI, 242—3 (л. 167).

1900

340. Малый Кобзарь. Черкасы 1900, м. 8° (17×12, 5), ст. 70+II. Друкарня В. В. Колодочки. 10.000 пр.

В. Науменко, редактор „Кобзаря“ 1899 р.

На обкладинці: № 15 [видання „Вік“, „Сільська Бібліотека“]. Цензурний дозвіл: Київ 26. I 1900.

Рец.: 1. М. К. „ЛНВ.“ т. XII (1900, кн. 12), ст. 186—7, хр.; 2. „Что читать народу“, т. III (М. 1906), ст. 487; 3. Д. Дорошенко, Нар. укр. литература. Спб. 1904, ст. 67 (№ 177).

1901

*341. Дещо зъ Кобзаря. Издательскій Комитетъ Харьковскаго Общества распространенія въ народъ грамотности, № 59. Харьковъ 1901, 16° (17×13, 5), ст. 135. Тип. М. Зильберберга. (Я₂).

Рец.: 1. С. Є[фре]мовъ, Обзоръ малорусскихъ изданій 1901 года. „К. Ст.“ т. 76 (1902, кн. 1), ст. 44, библ.; 2. Д. Дорошенко, Нар. укр. литература. Спб. 1904, ст. 67 (№ 178).

342. Княжна поема Т. Г. Шевченко (sic!). Лесишина челядь оповидання І. Франка. Выдано Вс. І. Гуртомъ. Харьковъ 1901, м. 8^о (17×11), ст. 32. Типографія „Печатное Дѣло“ кн. К. Н. Гари́на.

Цензурний дозвіл: Харків 31. VII. 1900. На обкладинці: № 8-й [видань Вс. І. Гурта].

Зміст: „Княжна“, ст. 3—17; Лесишина челядь“, 18—32.

Рец.: 1) Д. Дорошенко, Нар. укр. література. Спб. 1904, ст. 68 (№ 179); 2) Христ. А[лчевська], „Что читать народу?“ Т. ІІІ. М. 1906, ст. 500—1 (№ 1604).

*343. Кобзарь. Київ 1901, 8^о, ст. 614. (К.).

Передрук видання 1899 року.

344. Н. Н. [О думи мої, о славо злая]. ЗНТШ., т. 39, ст. 2—3 („Недруковані поезії Ш—ка“, подав О. Кониський; увага видавця на ст. 3-й).

Передрук: Доман. § 69. „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 404—5 або ст. 205—6 окр. відбитки.

345. Передмова до другого Кобзаря (Седнів, 8. ІІІ. 1847). Кониський, Ш—ко, ІІ, 204—5, прим. 2.

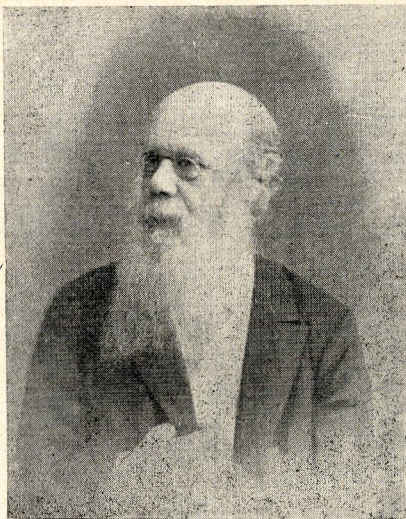
Новодруки: „Былое“ 1906, № 8, ст. 1—3, на ст. 1-й вступ видавця П. Щоголева; „Гр. Думка“ 1906, № 162 (15. VII), ст. 1 (в статті В. Доманицького); „ЛНВ.“ т. 36 (1906, кн. 10), ст. 2; „Україна“ 1925, кн. 1/2 (11), ст. 72—3.

Вперше подав цю передмову з численними пропусками в перекладі на рос. мову М. Стороженко в статті „Мелочи для біографіи Т. Шевченка.“ „Рус. М.“ 1898, кн. 6, ст. 197—9, передрукованій опісля в його збірці „Изъ области литературы“. М. 1902, ст. 454—5. Укр. переклад під наг. „Шевченко про малоруську мову“ подала „Буковина“ 1898, ч. 76, ст. 3,

Іст. вид.: В. І. ІІІ, 251.

346. Повисти. Томъ 1-й. Київ 1901, 8^о (21××12,5), ст. 232+(2)+портрет. Типографія Петра Барскаго. 2.000 пр.

Олександр Кониський.

Публікував укр. та перекладав рос. твори Шевченка.

На обкладинці: № 1 [себто „Українська бібліотека“ кн. 1. Вид. „Вік“].

Цензурний дозвіл: Спб. 10. III. 1901.

Зміст: „Наймичка“, ст. 3—105; „Безщасний“, 106—84; „Варнак“, 185—232.

Переклади за виданням НТШ, див. ч. 327.

347. Повисти. Томъ 2-й. Київъ 1901. 8° (21××12.5), ст. 241+(1)+портрет. Типографія Петра Барскаго. 2.000 пр.

На обкладинці: № 2 [себто кн. 2-а „Української бібліотеки“. Вид. „Вік“].

Цензурний дозвіл: Спб. 10. III. 1901.

Зміст: „Капіганша“, ст. 3—93; „Музика“, 94—196; „Княгиня“, 197—241.

Переклади за виданням НТШ, див. ч. 327.

Рец.: 1. В. [Гнатюк], „ЛНВ.“ т. XVII (1902, кн. 2), ст. 17, хр.; 2. Б. Гринченко, „Волян“, 1902, №№ 41 і 42 (в статті „Изъ новостей укр. лите-

ратуры“); 3. Г. Ко[валенко] — Кол[омацький], „Югъ“ 1902, № 1101 (8. I); 4. В. Кораблевъ, „Лит. Вѣстникъ“ 1902, т. III, кн. 3, ст. 291—2.

348. Подражаніє Іезекиілю. ЗНТШ., т. 39, ст. 1—2 („Недруковані поезії Т. Г. Шевченка“. Подав Ол. Кониський. Увага видавця на ст. 3-й).

Передрук: Доман. § 188. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 546—7 або ст. 346—8 відбитки.

349. Юродивий. ЗНТШ., т. 39, ст. 3—6 („Недруковані поезії Т. Г. Шевченка“, подав Ол. Кониський. Увага видавця на ст. 6—8).

Передрук: Доман. § 169. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 515—8 або ст. 316—9 окр. відбитки.

1902

350. Катерина. У Києві 1902 [на обкладинці 1903], м. 8° (17,5×12,5), ст. 28. Друкарня Петра Барського. 5.000 пр.

На обкладинці: № 26. [„Селянська бібліотека“. Вид. „Вік“. — Цензурний дозвіл: Спб. 18. III. 1902.

351. На незабудь Штернбергови. „К. Ст.“ т. 76 (1902, кн. 2), ст. 73, док.

Передруки: „ЛНВ.“ т. XVIII (1902, кн. 4), хр., ст. 1; „Діло“ 1902, ч. 64, ст. 1; Доман. § 13. „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 9), ст. 46 або ст. 26 окремої відбитки.

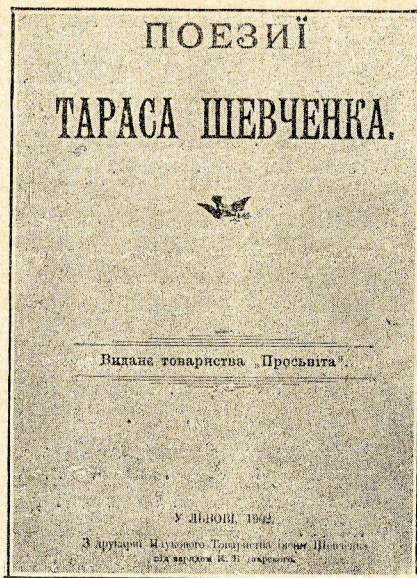
352. Невольникъ. Тополя. Перебендя. Київъ 1902, м. 8° (16,5×12), ст. 46. Типографія Императ. универс. св. Владим. Акц. Общ. Н. Т. Корчакъ-Новицкаго. 10.000 пр.

Цензурний дозвіл: Спб. 24. VII. 1901.

Зміст: Невольник, ст. 3—32; Тополя, ст. 33—42; Перебендя, ст. 43—46.

353. Поезії. Видавнє товариства „Просвѣта“. У Львові 1902, м. 8° (19×13), ст. 698+(1). 3 дру-

Титулова картка 1-го видання „Поезій“
за ред. Ю. Романчука.

карні Наукового Товариства імени Шевченка.
5.000 пр.

Зміст: Юл. Романчук: Передмова, ст. 3—4; Найважніші дати з життя Тараса Шевченка, ст. 5—6; далі Поезії; „Назар Стодоля“, ст. 628—74; Приписки, ст. 675—92.

Реп. 1. Отъ Добромиля. Допись. „Галичанинъ“ 1902, ч. 239 (23. X/5. XI), про цю рец. див. „Inquisitio rediviva“. „ЛНВ.“ т. XXI (1903, кн. 3), ст. 215—6, хр.: 2. В. [Гнатюк], „ЛНВ.“ т. XVII (1902, кн. 2), хр., ст. 31—2; 3. Д. Дорошенко, „Полтавщина“ 1905, № 114; 4. Ман., Нове повне видане поезій Шевченка. „Діло“ 1902, чч. 62 (16/29. III). і 63 (18/31. III), фел.; 5. „Руслан“ 1902, ч. 29 (6/19. II), ст. 3; 6. „Рус. Слово“

Л. 1902, ч. 8 (22. II/7. III), ст. 3, нов.; 7. В. Сімович, „Буковина“ 1902, ч. 20 (14/28. II), ст. 2—3 та „Учитель“ 1902, ч. 5 (5. III), ст. 72—6; 8. ХІ роковини смерті Шевченка. „Воля“ 1902, ч. 5—6, ст. 11.

Іст. вид.: 1. С. Єфремов, Судьба одной книги. „Голосъ Минувшаго“ 1914, № 2, ст. 37; 2. П. Зайцев, Редагування тексту Шевченкових творів. В. І., т. II, 213; 3. Історія Шевченковскаго „Кобзаря“. „Утро“ 1914, № 2236; 4. М. Кр[уп]ський, Замітки до поправнішого видання поезій Т. Шевченка. ЗНТШ., т. LV, ст. 1—28; 5. Ю. Романчук, Уваги до заміток д. Кр[уп]ського. ЗНТШ., т. LX, ст. 29—34 (пор. В. Доманицького, „К. Ст.“ т. 84 (1904, кн. 3), ст. 137—41; 6. Він же, Нове видане Шевченка. „Неділя“ 1911, ч. 20, ст. 1; 7. П. Стебницький, Повний „Кобзарь“ в Росії. „ЛНВ.“ 1914, кн. 2, ст. 278.

354. [Тризна]. І. Тарасъ Гр. Шевченко, Тризна, П. Н. С. Лѣсковъ, Котинъ и Плагонида. „Русская Библіотека“. Изданіе И. Н. Пелеха. 1902 г. Выпускъ I и II. Январь — Февраль. Львовъ [1902], 8° (19,5×12,5), ст. 19+(1)+64. Изъ типографіи Ставропигійскаго Института.

Ст. 1 — 19 + (1): Тризна; ст. 1 — 64: Котинъ и Платонида.

355. Тризна. На память княжнѣ Варварѣ Николаевнѣ Репниной. „Рус. Библіотека“. Изданіе И. Н. Пелеха. Львовъ 1902, м. 8° (19,5×12,5), ст. 19+(1). Изъ типографіи Ставропигійскаго Института.

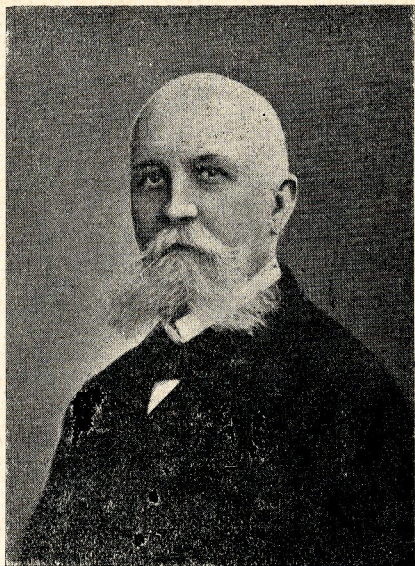
Окрема відбитка з попереднього видання.

1903

356. Лист до А. Лизогуба 9. V. 1848. „К. Ст.“ т. 80 (1903, кн. 2), ст. 63—4, док.

Я. II, 358 (л. 24); Л. I, 308—9; У. А. III, 38—9 (л. 40); В. І. XI, 53 (л. 33).

Ю. Романчук, ред. Шевченкових творів
у вид. львівської „Просвіти“.

357. Лист до А. Лизогуба 29. XII. 1849.
„К. Ст.“, т. 80 (1903, кн. 2), ст. 65—6, док. (да-
тований помилково 1848 р.).

Я. II, 358—9 (л. 25); Л. I, 309—10; У. А.
III, 41 (л. 43); В. I. XI, 58—9 (л. 37).

358. Лист до А. Лизогуба 14. III. 1850.
„К. Ст.“ т. 80 (1903, кн. 2), ст. 67—8, док.

Я. II, 365 (л. 34); Л. I. 321—2; У. А. III,
49—50 (л. 50); В. I. XI, 69—70 (л. 44).

Листи до А. Лизогуба подав В. Н[ауменко]
з архіву М. Марковички під наг. „Три письма Т. Гр.
Шевченка къ А. И. Лизогубу“. „К. Ст.“ т. 80, док.,
изв. и зам., ст. 63—8.

1904

359. Наймичка. Поэма. Съ портретомъ автора
и 29 малюнками М. Н. Каразина. Благотворитель-

ное Общество изданія общепользнихъ и дешевыхъ книгъ [№ 26]. С.-Петербургъ 1904, м. 8⁰ (17,5×13) ст. 32. Типографія Училища Глухонѣмыхъ. 24.900 пр.

Наклад — за звѣдомленнямъ Общества; „Кн. В.“ подав кругло 25.000 пр.

Частина накладу вийшла з відмінною титуловою карткою, де зазначено: „Зъ 30 малюнками“.

Цензурний дозвіл: Спб. 13. VI. 1903.

Рец.: 1. А. А., „Образованіе“ 1905, № 1, Критика и библи.; 2. Д. А. [н то нов ич], „Сяйво“ 1914, ч. 2, ст. 67 (про малюнки Каразіна); 3. Гр. С [ь о г о б о ч] н і й [К о в а л е н к о], „Южныя Записки“ 1904, № 20, ст. 51.

1905

360. Думки та песни Кобзаря. Коштомъ книгарни „Киевской Старины“. Выдавательство „Викъ“. № 49. У Києви [1905], м. 8⁰ (18,5×13), ст. 113 [Зъ друкарни Н. А. Гирича]. 5.000 пр.

Цензурний дозвіл: Спб. 5. V. 1905.

361. Катерина. Поэма. Зъ 15 малюнками Н. Н. Каразина. Благотворительное общество изданія общепользнихъ и дешевыхъ книгъ. № 29. С.-Петербургъ 1905, м. 8⁰ (17,5×13), ст. 32. Типографія Училища Глухонѣмыхъ. 15.000 пр.

Без титулової картки, тільки з обкладинкою.

Цензурний дозвіл: Спб. 4. I. 1905.

362. Кобзар. Книжочка для дітей. [На обкладинці: Для малих дітей]. Видане друге. Накладом Руского Товариства Педагогічного. Львів 1905, м. 8⁰ (16,5×11), ст. 63 + (1). [З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка].

Ч. 13-е видань Пед. Т-ва. Зладив Т. Г[рушкє-в ич]. — Ст 5—8 „Тарас Шевченко“ [житєпис].

363. Лист до М. Шевченка 15. XI. 1839. „К. Ст.“ т. 89 (1905, кн. 6), ст. 238—9 (на ст. 237—8 вступ ред.).

Я. II. 343—4 (л. 1); Л. I. 279—80; М. Плевако, Т. Шевченко. X. 1926, ст. 142—4; У. А. III,

3—4 (л. 2); В. І. XI, 11—13 (л. 1); Календар „Батьківщина“ на 1939 р., Л. 1938, ст. 59—60.

364. Лист до М. Щепкина 4. І. 1858. „Вѣстникъ Екатеринославскаго Земства“ 1905, № 16/17, ст. 405.

Явор., ст. 47; Дневник Ш-ка, X. 1925, ст. 233; У. А. III, 208 (л. 221); В. І. XI, 191 (л. 107).

365. Назаръ Стодоля. Драма на 3 дії. Коштомъ книгарни „Кіевскоі Старини“. Видавництво „Викъ“ № 50. [У Києві 1905], м. 8^о (17.5×12), ст. 73. [Зъ друкарни Н. А. Гирича]. 5.000 (?) пр.

В серіі „Сільська Бібліотека“.

1906

366. Дівочії ночі. „Нова Громада“ 1906, кн. 10, ст. 67—8.

Передруки: Доман. § 23. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 10), ст. 204 або ст. 68 окремої відбитки; „ЛНВ“ 1906, кн. 12, ст. 340—1; „Свѣт“ 1906, ст. 291.

367. Єретик або Іван Гус. [Невідоме досі докінчення поеми, знайдене в архіві департаменту поліції]. „Былое“ 1906, кн. 6, ст. 1—5 („Неизданныя стихотворенія Т. Г. Шевченка, І. Поэма „Єретикъ.“ Із вступом видавця П. Щоголева на ст. 1).

Передруки: 1. „Нова Громада“ 1906, кн. 8 ст. 105—7 (із вступом В. Доманицького на ст. 104—5); 2. Доман. § 31. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 10), ст. 228—30 або ст. 92—4 окремої відбитки); 3. „ЛНВ.“ т. 35 (1906, кн. 8), ст. 185—6 (на ст. 185 примітка Ред.).

Іст. вид.: 1. Доман. § 31. „К. Ст.“ 1906, кн. 10. ст. 221—2 або ст. 85—6 окремої відбитки, 2. С. Є[фремов], У. А. IV, 704—6; 3. П. Зайцев, В. І. XI, 314—8.

368. Кавказ, Сон, Холодний Яр і други (!) твори з коротким нарисом життя поета. Зклала

М. Калинович. С.Петербургъ 1906, 8° (19,5×13,5), ст. 61. Електропечатня товарищества „Лѣло“.

На обкладинці: Изданіе А. Сурагъ. Складъ при книгоиздательствѣ „Донская Рѣчь“ въ Ростовѣ на Дону. № 179.

Ст.3—10: Тарас Григоріевич Шевченко [життєпис].

Рец.: М. Залізняка, „ЛНВ.“ 1907, кн. 7, ст. 159—61.

369. Маленькій Маряні. [„Рости, рости, моя пташко!“]. „Нова Громада“ 1906, кн. 10, ст. 68—9.

Передруки та варіанти: 1. Доман. §. 39. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 333 або ст. 134 відбитки; 2. „ЛНВ.“ 1906, кн. 12, ст. 341; 3. „Свѣт“ 1906, ст. 291—2; 4. „Україна“ 1925, кн. 12, ст. 112.

370. Сова. [„Породила мати сина“]. „Нова Громада“ 1906, кн. 10, ст. 60—7.

Передруки: 1. Доман. §. 22. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 10), ст. 200—3 або ст. 64—7 відбитки; 2. „ЛНВ.“ 1906, кн. 12, ст. 337—40; 3. „Свѣт“ 1906, ст. 289—90.

371. Три літа. [„І день — не день, і йде — не йде“]. „Нова Громада“ 1906, кн. 10, ст. 69—72.

Передруки: Доман. §. 42. „К. Ст.“ т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 337—8 або ст. 138—9 відбитки; 2. „ЛНВ.“ 1906, кн. 12, ст. 341—2; 3. „Свѣт“ 1906, ст. 292—3.

1907

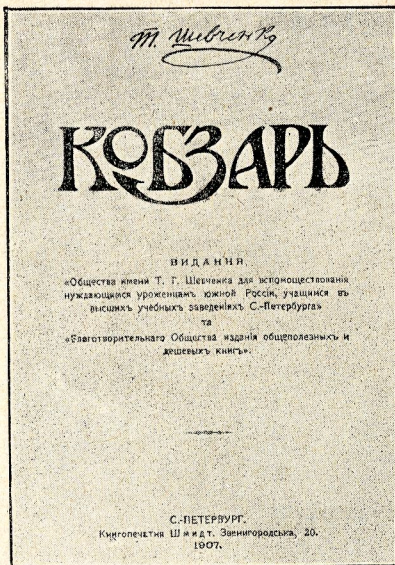
372. Дурні та гордії ми люди. „Україна“ 1907, кн. 7/8, ст. 11—12.

373. Изъ ничего почти баринъ. [Плян рос. твору]. „Україна“ 1907, кн. 7/8, ст. 17—18

Укр. переклад: В. І. VI, 168.

374. Кобзарь. Видання „Общества имени Т. Г. Шевченка для вспомошествованія нуждающимся уроженцамъ южной Россіи, учащимся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ С.Петербурга“

Титулова картка 1-го вид. повного „Кобзаря“
за ред. В. Доманицького.

та „Благотворительнаго Общества изданія общепользныхъ и дешевыхъ книгъ“. С.-Петербург 1907, 8^о (23×16), ст. XVI+635+(1)+портрет. Книгопечатня Шмидт. 10.000 пр.

Зміст: Од видавців, ст. III—IV; В. Доманицький, Од редактора, ст. V—IX; Зміст, ст. X—XVI; да і „Кобзар“; В. Д[оманицький], „Примітки“, ст. 609—35; „Панове субскрибенти“, ст. 614; Передмова до другого „Кобзаря“, ст. 619—21.

Рец.: 1) В. Батуринскій, „Былое“ 1907, № 5, ст. 318—9; 2) М. Грушевський, „ДНВ.“ 1907, кн. 2, ст. 368; 3) Ол. Дорошкевич, Принципи організації тексту Шевченкової поезії. „Ж. Р.“ 1932, кн. 6/7, ст. 187—8; 4) И. Житецкій, Т. Г. Шевченко въ новѣйшихъ изданіяхъ

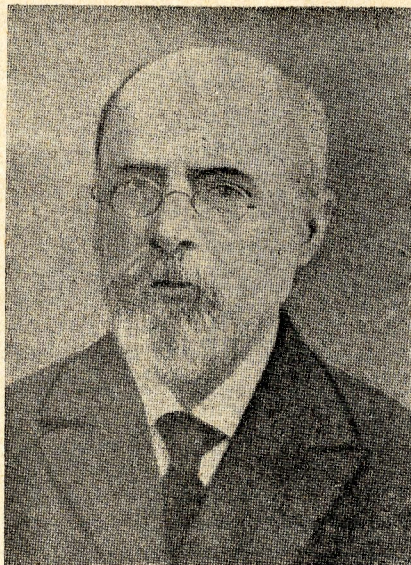

В. Доманицький, ред. 1-го повного вид. „Кобзаря“.

его твореній. „В. Е.“ 1907, кн. 8, ст. 710—1;
5) П. З[алозний], „Рідний Край“ 1907, № 9,
ст. 14; 6) А. Калишевський, „Критическое Обо-
зрѣніе“, 1907, вып. 1, ст. 36—8.

Іст. вид.: 1) [І. Айзеншток — М. Пле-
вако], Від редакторів. Шевченко, Поезії —
„Кобзар“, вид. 1-е. Х. 1925 і вид. 2-е, Х. 1927,
ст. 6—7 (про заслуги і прогріхи В. Доманиць-
кого); 2) О. Багрій, Доманицький jako дослідник
та редактор Шевченка. „Шевченко“ II (1931),
ст. 203; 3) Г. Владимирский, Контроль над
поетом, „Лит. Донбас“ 1935, № 7/8, ст. 133—4;
4) М. Вознак, З приводу двадцятиліття „Кобзаря“
в редакції В. Доманицького (його листування
з Ів. Франком). „За сто літ“, кн. 5, ст. 272—304;
5) В. Доманицький, Про видання повного
Кобзаря Т. Шевченка. „Гр. Думка“ 1906, ч. 148

П. Стебницький.

Заслужився коло видання 1-го повного „Кобзаря“.

(29. VI), ст. 1; 6) Д. Дорошенко, Памяти В. М. Доманицького. „Спудей“, ч. 4 (1926), ст. 23—30; 7) С. Єфремов, Пропала книга — книга знайшлася. „Рада“ 1907, № 47, фел. або в його збірці „Шевченко“, К. 1914, ст. 190—200; 8) П. Зайцев, Редагування тексту Шевченкових творів. В. І. II, ст. 213—4; 9) О. К. [Михайло Возняк], Кілька слів про повне видання поезій Т. Шевченка. „Неділя“ 1912, ч. 12, ст. 5—6; 10) Къ изданію полнаго Кобзаря Т. Шевченка. „Ист. Вѣстн.“ 1906, кн. 8, ст. 657—8; 11) О. Лотоцький, Спогади про перше повне видання Кобзаря 1906 р. та про працю В. Доманицького над його текстом. „Праці Укр. Іст. Філолог. Т-ва в Празі“, т. I, Прага 1926, протоколи, ст. 201—2; 12) Він же, Сторінки минулого,

ч. III. Варшава 1934, ст. 129—43 (видання повного Кобзаря), ст. 144—54 (В. М. Доманицький, зокрема ст. 146—8 про його редагування повного Кобзаря); 13) Він же, Як появилoся повне видання Кобзаря. „Тризуб“ 1926, ч. 23, ст. 4—12; 14) Ф. Матушевський. В роковини смерті друга-товариша. „Рада“ 1911, №№ 193 і 194, фел. (в кінці фел. ч. 194 — про працю Доманицького над Кобзарем); 15) М. Новицький, [Критика видань Кобзаря за ред. Доманицького]. „Ж. Р.“ 1925, кн. 6/7, ст. 125 (в рец. на видання творів Ш-ка, вид. „СіМ“); 16) Новое дѣло о „Кобзарѣ“ Шевченка. „У. Ж.“ 1913, № 9, ст. 95—6 (про конфіскацію повного вид. Кобзаря 1907 р.); 17) Перше в Росії повне видання Кобзаря Т. Г. Шевченка. „Гр. Думка 1906, № 183 (9. VIII), ст. 1 (оп. про друк); 18) М. Плевако, Хрестоматія нової укр. літератури. Т. І. Житомир 1926, ст. 500; 19) Полное издание „Кобзаря“ Т. Г. Шевченка. „К. Ст.“ т. 92 (1906, кн. 2), ст. 21, док. (звѣстка); 20) Ю. Ромачук, Нове видання Шевченка. „Неділя“ 1911, ч. 20, ст. 1; 21) П. Стебницький, Кобзар під судом. „Зап. Іст. Філ. ВУАН“, IV, ст. 36—48; 22) Він же, Повний Кобзар в Росії. „ЛНВ.“ 1914, кн. 2 ст. 277—81; 23) Н. Сумцовъ, Вторичное раскрытіе Шевченка. „Южный Край“ 1906, № 9.023; 24) М. Ш[адлуи], „Обрусѣніе“ України. „Вільна Україна“ 1906, ч. 1/2, ст. 127—8.

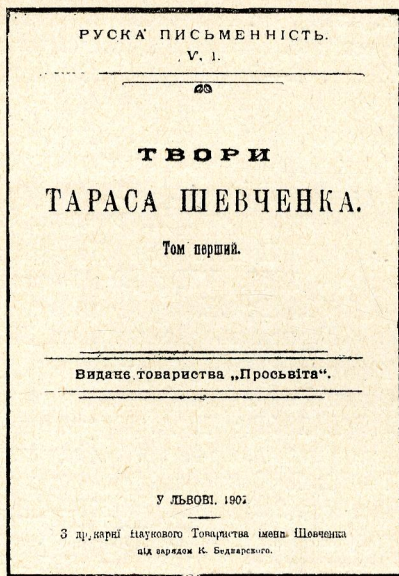
375. Кобзарь. (Съ портретомъ). С.-Петербургъ 1907, 8° (23×16), ст. (2)+388. [Типографія И. Флейтмана]. 5.000 пр.

Ст. 361—88: „Назар Стодоля“.

Безправне видання Гайдебурова, передрук видання 1883 р. з цензурними пропусками, ярижкою. Пор.: 1. В Д[оманицький], Нечувана експропріяція. „Рада“ 1907, № 257 (15. XI), ст. 3; 2. Кара за контрафакцію „Кобзаря“. „Рада“ 1910, № 46 (27. II), ст. 4, телеграма з Петербургу.

376. Твори. Том перший. Видане товариства „Просвіта“. Руска Письменність. V, 1. У Львові,

Титулова картка Творів Шевченка т. I, за ред. Ю. Романчука.

1907, м. 8⁰ (16,5×11,5), ст. 543. З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. 5.000 пр.

Зміст: Ю. Романчук, Передмова, ст. 2—3; Найважливіші дати з життя Тараса Шевченка; ст. 7—8; Тарас Шевченко. (Автобіографічні звістки). (Переклад з російського), ст. 9—23: I) Письмо до редактора часописи „Народное Чтеніє“, ст. 9—16; II) З повісти „Княгиня“, ст. 16—23; Передмова до другого видання Кобзаря, ст. 27—9; Поезії до заслання, ст. 31—373; Артист (Художник), ст. 374—507; Приписки, ст. 508—34; Доповнення. 534—7.

Передруки Романчукового перекладу уривка з „Княгині“: 1. „Дзвінок“ 1910, ч. 5. (10. III), ст. 52—55 під наг. „Де стовпи небо підпирають“ (перша половина); 2. „Дзвінок“, Рік XXVI, ч. 13

(10. III. 1914), ст. 196—202 (під наг. „Дитинячий вік Тараса“; 3. Календар „Просьвіти“ на рік 1914. Л. 1913, ст. 2—5 (під наг. „Спомини з дитинних літ).

377. Твори. Том другий. Видане товариства „Просьвіта“. Руска Письменність. V, 2. У Львові, 1907, м. 8^о (16,5×11,5), ст. 532. З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. 5.000 пр.

Зміст: Презії: Б) На заслання (1847 II. піврік — 1857. VII); В) По заслання (1857. VIII — 1861. II); „Назар Стодоля“, ст. 315—61; Записки (Журнал або Денник), ст. 362—492.

Частинні передруки з „Щоденника“ у перекладі Романчука (уривки з записів 12, 13, 17, 18. VI. 1857): 1. А. Крушельницький, Руска читанка для 4. кл. серед. шкіл. Л. 1913, ст. 277—80; 2. Він же, Укр. читанка для 4. кл. сер. шкіл, вид. 2. Л. 1923, ст. 208—11; 3. Він же, На провесні життя. Т. IV. Укр. читанка для 4. кл. серед. шкіл. Л. 1931, ст. 335—8; 4. „Америка“ 1929, ч. 29, ст. 2; 5. „Український Голос“ (Вінніпег) 1912, чч. 47—51.

1908

378. Кобзарь. Друге видання „Общества имени Т. Г. Шевченка для вспомоществованія нуждающимся уроженцамъ Южной Россіи, учащимся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ С.-Петербурга“, та „Благотворительнаго Общества изданія общепользныхъ и дешевыхъ книгъ“. С.-Петербург, 1908, 8^о (23,5×15), ст. XXXII+612+(1)+портрет. Ціна 60 коп. Книгопечатня Шмидт. 16.000 пр.

Зміст: Од видавців, ст. III—IV; В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка, ст. V—XXVI; Зміст книги, ст. XXVII—XXXII; далі Кобзар.

379. Кобзарь. Друге видання „Общества имени Т. Г. Шевченка для вспомоществованія нуждающимся уроженцамъ Южной Россіи, уча-

Ів. Франко (портрет роботи Ів. Труша).
Редагував „Кобзар“ у вид. НТШ 1908 р.

щимся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ С.-Петербургъ“ та „Благотворительнаго Общества изданія общепользнихъ и дешевыхъ книгъ“. С.-Петербург 1908, 8^о, ст. XX + 634 + (1) + портрет. Книгопечатня Шмидт.

Видання мало два наклади: менше (23 × 15) — 7.000 пр., ціна 1 руб. 50 коп. і більше (23 × 17) — 2.000 пр., ціна 3 карб.

Зміст: Од видавців, ст. III—IV; В. Доманицький, Передмова до другого видання, V—IX; Передмова до першого видання, X—XIV; Зміст книги, XV—XX; далі Кобзар: Примітки, ст. 613—34; Панове субскрибенти, 617; Передмова до другого Кобзаря, 624—5; „Та головонько моя бідна“, 633.

Іст. вид.: 1. Дѣло о Кобзарѣ. „У.Ж.“ 1913, № 1, ст. 110; 2. С. Єфремов, Пропала книга — книга знайшлася. „Рада“ 1908, ч. 47 та його ж

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКА БІБЛІОТЕКА
 ВИДАЄ ФІЛЬОЛЬОГІЧНА СЕКЦІЯ
 НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА
 ТОМ VI

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

КОБЗАРЬ.

ТОМ I.

(1838—1847)

„Кобзар“ за ред. Ів. Франка. — 1-й титул.

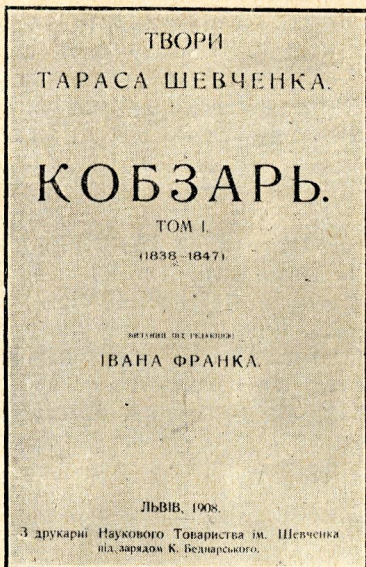
збірка „Шевченко“. К. 1914, ст. 190; 3. Він же, Судьба одной книги. „Голосъ Минувшаго“ 1914, № 2, ст. 33—4; 4. П. Стебницький, „Кобзар“ під судом. „Зап. Іст. Філ. ВУАН“ IV, 37, 40—8; 5. Він же, Повний „Кобзарь“ в Росії. „ЛНВ.“ 1914, кн. 2, ст. 281.

380. Лист до кн. М. Долгорукова 16. I. 1845. „Труды Полтавской Ученой Архивной Коммиссии“, вып. V, ст. 6.

У. А. III, 22—3 (л. 23); В. I. XI, 34 (л. 20).

381. Твори. Кобзарь. Том I. (1838—1847) виданий під редакцією Івана Франка. [Українсько-руська бібліотека. Видає Фільольогічна Секція Наукового Товариства імені Шевченка, том VI]. Львів 1908, 8° (20×13), ст. X + 439 + (2). З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. 2.000 пр.

„Кобзар“ за ред. Ів. Франка. — 2-й титул.

Ст. V—X: Іван Франко, Передмова.

В 1-му томі поміщені між іншим отсі твори: Дівочії ночі, ст. 239—40; На незабудь В. І. Штернбергу, ст. 35; Панове субскрібенти, 152—3; Передмова до „Гайдамаків“, 151—2; Передмова до другого видання „Кобзаря“, 414—17; Приписи до „Гайдамаків“, 148—50; Сова, 231—8; рос. поеми: Слѣпая, 173—202 і Тризна, 209—23. Крім того подав Франко уваги П. Куліша до „Маряни Черниці“ (з „Основи“), ст. 164—5, з своєю заміткою, ст. 165—6.

382. Твори. Кобзарь. Том II. (1847—1860) виданий під редакцією Івана Франка. [Українсько-руська Бібліотека. Видав Фільбольгічна Секція Наукового Товариства імени Шевченка, том VII].

Львів 1908, 8^о (20×13), ст. (2)+(1)+(3)+423+(5).
З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.
2.000 пр.

У 2-му томі поміщені, між іншим, отсі твори:
А нумо знову віршувать (дві ред.),
ст. 69—70 і 71—2; Варнак (дві ред.), ст. 76—81
і 82—4; Ми вкупочці колись росли
(друге закінчення), ст. 240; Москалева Кри-
ниця (обидві ред.), ст. 57—67 (ред. 1) і 283—96
(ред. 2); Чернець, ст. 39—44 (довша ред.);
Якби тобі довелося (закінчення 2-ої ред.),
ст. 218—20. Крім того подав Франко й записані
або й перероблені Шевченком народні пісні: Ти-
тарівна біля криниці, ст. 105; Ой у саду,
саду ходила кокошка, ст. 245; Ой на горі
по тім боці, ст. 245—6, та „Хоть годину
посидимо вкупочці з тобою“, ст. 246.

Рец.: 1. Ол. Дорошкевич, Принципи
організації тексті Шевченкової поезії. „Ж. Р.“
1932. кн. 6/7, ст. 187; 2. В. Доманицький,
„Рада“ 1908, № 164 (18/31. VII), ст. 3; 3. С. Тома-
шівський, „ЛНВ.“ 1908, кн. 2, ст. 440—1;
4. Č[erný A], „Slovanský Přehled“, R. X, č. 8/9
(květen — červen 1908), ст. 432.

Іст. вид.: 1. Др. Іван Франко, Нове
видане Шевченка. „Діло“ 1907, ч. 269 (13. XII),
ст. 1, фел. (повідомлення про власне видання);
2. Юл. Романчук, Три нові видання Шевченка.
„Діло“ 1908, ч. 5 (6/I), ст. 3 і окрема відбитка
[Львів 1908], ст. 8, 8^о (відповідь Франкові);
3. М. Возняк, З приводу двадцятиліття „Коб-
заря“ в редакції В. Доманицького. (Його листу-
вання з Ів. Франком). „За сто літ“ VI (1930).
ст. 280, 281, 283, 294, 295, 297; 4. П. Зай-
цев, Редагування тексту Шевченкових творів,
В. І. П., 214.

1909

383. Катерина. Поема. Зъ 15 малюнками
Н. Н. Каразина. Благотворительное общество из-
данія общепользньхъ и дешевыхъ книгъ [№ 29].

Видання друге. С.-Петербургъ 1909, м. 8^о (17,5×13,5), ст. 35+(1). Тип. Спб. уч. глухонѣмыхъ (М. Алленовой). 10.000 пр.

384. Човен. [„Вітер з газм розмовляє“]. „В.Е.“ 1909, кн. 5, ст. 195—6 (з передмовою М. Могиланського на ст. 194—5: „Неизвѣстное стихотвореніе Т. Г. Шевченка“).

Передрук: „Оренбургская Газета“ 1909.

1910

385. Кобзарь. Третє повне видання під редакцією В. М. Доманицького. З портретом і життєписом. Видання В. І. Яковенка. [Спб] 1910, 8^о (20×14), ст. XXIX+600. [Тип. Ю. Н. Эрлихъ]. 10.000 пр.

Зміст: В. Доманицький, Од редактора, ст. III; Він же, Життя Тараса Шевченка, V—XXIII; далі Кобзар; Примітки, ст. 581—600.

Рец.: С. Є[фремов], „Рада“ 1910, № 268 (25. XI/8.XII), ст. 3—4.

Іст. вид.: 1. О. Лотоцький, Поезії Т. Шевченка під рос. цензурою. В.І. IV, 386—7; 2. П. Стебницький, „Кобзар“ під судом. „Зап. Іст. Філ. ВУАН“ IV, 38—42.

386. Кобзар для молодіжи. [Коломия 1910], 8^о (19×13), ст. 32. [З друкарні А. В. Кисілевського і С-ки]. 2.500 пр.

На обкладинці: Кобзар. Вибір поезій для молодіжі. „Народні читанки“, ч. 1—2. Видано накладом „Видавничої Спільки Українського Учительства“ в Коломійі, під редакц. Антона Крушельницького.

Ст. 3: М. [и х а й л о] С. [л о б о д а], Тарас Шевченко.

1911

387. Варнак. З малюнком артиста-маляра Н. Орлова і заставкою І. Северина. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 49. [Київ 1911], 8^о

(18×11), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки] 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [короткий життєпис].

388. Варнак. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 15. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 11. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

389. Відьма. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 12. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 24. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

390. Гайдамаки. З 15 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 4. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 95. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

391. Гамалія. З малюнком артиста-маляра І. Іжакевича і заставкою І. Северина. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 46. [Київ 1911], 8° (18×11), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко.

392. Гамалія. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 7. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 12. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

393. До мертвих і живих і ненарождених земляків моїх. З портретом Т. Шевченка, мальованим артистом-маляром Ф. Красицьким, і заставкою І. Северина. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 41. [Київ 1911], м. 8° (18×11), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко.

394. Думки и песни. Зъ „Кобзаря“. Книгоиздательство „Эдиторъ“. [Вільна 1911], 16° (14×10), ст. 81 + портрет [Тип. Іосифа Завадзкаго]. 2.000 пр.

На обкладинці: Образцова Бібліотека № 49.
На титуловій картці після слів „Зъ Кобзаря“ motto:

Учитесь, браты мои,
Учитесь, чытайте,
И чужому научайтесь,
И своего не цурайтесь:
Бо хто матирь забуває,
Того Богъ карає.

395. Єретик або Іван Гус. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 9. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 18. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

396. Збірник дрібних віршів. З 7 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 23. Випаця В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 66+II. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

397. Збірник дрібних віршів про Україну та козацтво. З 4 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 24. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 67+(1). 5.100 пр.

398. Іван Підкова. — До Основяненка. Малюнок артиста-маляра А. Ждахи. Видавництво „Час“ у Київі. Серія 5-та. № 45. [Київ 1911], м. 8° (18×11), ст. 8. [Друкарня 2-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко.

399. Катерина. Видання „Посредника“ № 946. [Москва 1911], 32° (13×9,5), ст. 32. [Типо-литограф. Т-ва И. Н. Кушнеревъ и Ко]. 30.200 пр.

Без титулової картки.

400. Катерина. Поэма. Книгоиздательство „Эдиторъ“. [Вільна 1911], 16° (14×10), ст. 39+портрет. [Тип. Іосифа Завадзкаго]. 2.000 пр.

На обкладинці: Образцова Бібліотека № 45.

401. Катерина. З 3 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 2. Ви-

данія В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8⁰ (19×13), ст. 28. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

402. Катерина. Наймичка. Дві поэмы (sic!). Изданіе книгопродавца Т. А. Губанова. Кіевъ 1911, 8⁰ (20×13), ст. 48. [Типографія И. И. Чоколова]. 10.000 пр.

I. Катерина, ст. 3—27; II. Наймичка, ст. 29—48.

403. Княжна. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 13. Видавня В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8⁰ (19×13), ст. 17. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

404. Кобзарь. Складъ изданія у Н. И. Холмушина. С.-Петербургъ 1911, 8⁰ (18×14), ст. 602+VI. [Типографія П. Я. Синченко]. 15.000 пр.

Пор. „Кн. Л.“ 1912, № 2 (14. I), ст. 39 (ч. 1490).
Ст. 3—4: Ив. Леонъвъ, Тарасъ Григорьевичъ Шевченко [короткий життєпис].

*405. Кобзарь. Складъ: Кн. Торговля Н. И. Холмушина. С.-Петербургъ 1911, 8⁰ (19×14), ст. 570+VI. Типографія П. Я. Синченко. 3.000 пр.

Пор. „Кн. Л.“ 1911, № 30 (30. VII), ст. 22 (ч. 17457).

406. Кобзарь. Друге видання В. Яковенка (в редакції В. Доманицького) з портретом і життєписом (sic!). С.-Петербургъ 1911. 8⁰, ст. XXVIII+ +600+портрет. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 1.000 пр.

Окреме видання I-го тому „Творів“ по конфіскації; без малюнків, лише з портретом.

Ст. III: Од видавця; V—XXIII: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка.

Рец.: 1. М. Славинскій, „В. Е.“ 1911, кн. 10, ст. 385—6.

407. Кобзарь. Собрание сочиненій. Томъ первый. [С.-Петербургъ 1911], 8⁰ (20,5×14), ст. (5)+127+(1). [Типографія М. А. Безсонова].

[Безплатное приложеніе къ журналу „Пробужденіе“].

Друковано у два стовиці. Обкладинка друкована в друкарні „Т-во Художественной Печати“.

Ст. 5—8: Тарасъ Григорьевичъ Шевченко [життєпис, по рос.].

408. Кобзарь. Собрание сочинений. Томъ 2-й. [С.-Петербургъ 1911], 8° (20, 5×14), ст. (5) + 134—303. [Типографія М. А. Безсонова].

[Безплатное приложение къ журналу „Пробужденіе“].

Обкладинка друк. в друкарні „Т-во Художественной Печати“. Поезії друковано у два стовпці. Передрук вид. Доманицького з додатком вірша „Човен“, але без поеми „Марія“.

Ст. 271—99: „Назар Стодоля“.

Рец.: М. Вороний, „Рада“ 1911, № 113 (19. V/1. VI), ст. 3 (на обидва томи).

409. Маленький Кобзарь. З портретом, життєписом і з 32 малюнками. Упорядкував В. Доманицький. Благотворительное Общество изданія общепользовныхъ и дешевыхъ книгъ [№ 62]. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×14), ст. VI+(1)+(1)+143++(3). Тип. Т-ва п. ф. „Электро Типографія Н. Я. Стойковой“. 10.000 пр.

Ст. I—VI+(1): В. Доманицький, Хто був Тарас Шевченко?

410. Маленький Кобзарь. Избранныя стихотворенія Т. Г. Шевченко. На малороссійскомъ языкѣ и въ переводахъ русскихъ поэтовъ. Составилъ В. Л. Съ рисунками и портретомъ Т. Г. Шевченко. Москва 1911, 8° (19, 5×14), ст. 32. [Типографія Русскаго Товарищества]. 2.000 пр.

На обкладинці: Изданіе „Школьной Библіотеки“.

Ст. 3—16 укр. текст із паралельним рос. перекладом; ст. 17—32 самі рос. переклади.

411. Малий Кобзарь для дітей. З малюнками. Видавництво „Український Учитель“, 33. У Києві 1911, 8° (23, 5×16), ст. 64. [Друкарня Ак. Т-ва „Петръ Барскій въ Кіевѣ“]. 3.000 пр.

Ст. 3—17: Тарас Шевченко [життєпис].

Рец.: 1. М. Вороний, „Рада“ 1911, № 129 (9/22. VI), ст. 4; 2. Къ юбилею Т. Г. Шевченко. „Утро“ (Харків) 1911, № 1282; 3. С. Р[усова], „Світло“. Р. I, кн. 7 (Март 1911), ст. 61—2.

412. Марина. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 17. Ви-

данья В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 15. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

413. Москалева Криниця. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 14. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13). Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.000 пр.

Обидві редакції.

414. Назаръ Стодоля. Малоросійская дія. Книгоиздательство „Эдиторъ“. [Вільва 1911], 16^о (13,5×9,5), ст. 110+портрет. [Гип. Іосифа Завадзкого]. 2.000 пр.

На обкладинці: Образцовая Бібліотека № 57.

415. Назар Стодоля. (Малоросійська дія). З 2 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 22. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 43. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

416. Наймичка. Видання „Посредника“ № 947. [Москва 1911], 32^о (13×9,5), ст. 32. [Типо-лит. Т-ва И. Н. Кушнеревъ и К^о]. 30.200 пр.

В „Книжной Лѣтописи“ не зазначена!

417. Наймичка. З 2 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 11. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 22+П. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

418. Невольник. З 2 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 10. Видання В. Яковенка. С. - Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 27. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

419. Невольник. Поема. (З портретом поета). „Народна Бібліотека“. Рік І. Число 5. 15. лютого 1911. Видає Видавничий Відділ Союзу руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньська Каса“. Чернівці [1911], 8^о (17×12), ст. 32. [З друк. тов. „Руска Рада“].

420. Перебендя. — Думи мої, думи мої. З малюнком Грутовського і портретом Т. Шевченка. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та.

№ 47. [Київ 1911], м. 8 (18×11), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Зміст: Тарас Шевченко [життєпис], ст. 2; Перебендя, ст. 3—6; Думи мої, думи мої, ст. 6—12.

421. Петрусь. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 19. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 12. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.000 пр.

422. Причинна. З малюнком артиста-маляра І. Іжакевича. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 44. [Київ 1911], м. 8^о (18×11). ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

423. Причинна. З 2 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека № 1. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911. 8^о (19×13), ст. 12. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

424. Русалка. Як би тобі довелось. З 2 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 21. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 12. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

425. Сова. З 1 малюнком. Видання В. Яковенка. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 8. С.-Петербургъ 1911. 8^о (19×13), ст. 12. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

426. Сотник. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 18. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 20. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

427. Тарасова ніч. Іван Підкова. Перебендя. З 2 малюнками і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 20. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911. 8^о (19×13), ст. 16. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

428. Твори в двох томах. Видання В. Яковенка. Том перший. Кобзарь. Під редакцією В. Доманицького з життєписом, портретом і 53

малюнками Н. Ткаченка та С. Дудіна. С.-Петербургъ 1911, 8' (20×14), ст. XXIX + 600 + 53 табл. + 1 портрет. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 2.100 пр.

Видання перед конфіскацією. Передрук 3-го вид. „Кобзаря“ 1910 року, з викрапкуванням слова цар у надто нецензурних поезіях.

Зміст: В. Доманицький, Од Редактора, ст. III; В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка, ст. V—XXIII; Зміст книги, ст. XXV—XXIX; Кобзарь, ст. 1—580; Примітки, ст. 581—600.

Рец.: 1. В. Кричевський, Ілюстрований Кобзарь. „ЛНВ.“ 1911, кн. 4, ст. 119—21; 2. Опішнянський Гончар, Твори Т. Шевченка з малюнками. „Рада“ 1911, № 38 (17. II), ст. 3—4.

429. Твори в двох томах. Том перший. Кобзарь. Друге видання В. Яковенка. Під редакцією В. Доманицького, з життєписом, портретом і 53 малюнками Н. Ткаченка і С. Дудіна. С.-Петербургъ 1911, 8^о (20×14), ст. XXVIII + (1) + 600 + 53 таблиці + портрет. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 1.000 пр.

Зміст: В. Яковенко, Од видавця, ст. III; В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка, ст. V—XXIII; Зміст книги, XXV—XXVIII; далі Кобзар; Примітки, ст. 581—600.

Видання по конфіскації; вийшло після судового присуду, який понівечив багато поезій (Сон), а цілком сконфіскував отсі: 1. Бували війни, 2. Гимн черничий, 3. І. Архімед і Галілей, 4. Марія, 5. Молитви, 6. О люди, люди небораки, 7. Осії, гл. XIV, 8. Саул, 9. Світе, ясний світе тихий, 10. Хоча лежачого не б'ють, 11. Царі, 12. Юродивий, 13. Якось то йду я уночі, 14. Я не нездужаю нівроку. З огляду на те, що довелося вирізати більше 6 аркушів проскрібованих поезій і передрукувати деякі сторінки, в отьому виданні зараз за ст. 173 на звороті йде ст., значена як ст. 174—76; за ст. 361 на звороті йде ст. 378; на звороті ст. 521 йде ст., значена 522—524; на звороті ст. 547 маємо ст., значену 548—580! Позатим зміст той, що й у виданні перед конфіскацією. По конфіскації вийшов Кобзар ще й окремо, але без малюнків.

Іст. вид.: 1. П. Айзеншток, Судьба лит. наследства Т. Г. Шевченко. „Лит. насл.“ 19—21,

ст. 454; 2. Г. Владимирский, Контроль над поэтом. „Лит. Донбас“ 1935, № 8/9, ст. 135; 3. С. Єфремов, „Пропала книга“. „Рада“ 1912, № 291 (21. XII), ст. 1, передрук. під наг. „Знов пропала книга“ у збірці „Шевченко“ К. 1914, ст. 201—2; 4. „Кобзар“ перед судом. „Неділя“ 1912, ч. 22, ст. 8; 5. Конфіскація „Кобзаря“ в Росії. „Неділя“ 1912, ч. 47/48, ст. 12; 6. О. Лотоцький, Сторінки минулого, т. III, 1934, ст. 138—42; 7. Він же, Поезії Т. Шевченка під рос. цензурою. В. І. IV, ст. 386—90; 8. Сочиненія Шевченка перед судом. „Биржевыя Вѣдомости“ 1912, № 13.306 (19. XII); 9. Справа з „Кобзарем“, Т. Шевченка. „Рада“ 1912, № 120 (27. V/9. VI) ст. 3; 10. Суд над „Кобзарем“. „Неділя“ 1912 ч. 24, ст. 8; 11. Дѣло о „Кобзарѣ“. „У. Ж.“ 1913, № 1, ст. 110; 12. Історія Шевченковскаго Кобзаря. „Утро“ 1914, № 2236; 13. Новое дѣло о „Кобзарѣ“. „У. Ж.“ 1913, № 9, ст. 95.

430. Твори в двох томах. Том другий. З портретом і трома (sic!) малюнками. Видання В. Яковенка. [Спб] 1911. 8° (19×13), ст. IV+447 + 4 табл. [Типографія Ю. Н. Эрлихъ]. 5.100 пр.

На титуловій картці, після слів „Том другий“ іде уривок із віршу Некрасова про Шевченка.

Зміст: В. Яковенко, Од издателя ст. III—IV; Назар Стодоля, ст. 1—37; Слѣпая, ст. 39—67; Безталанный, ст. 69—82; Передмова до другого видання Кобзаря, ст. 83—5; Автобіографическая замѣтка Т. Шевченка (по его собственноручной рукописи), ст. 86—9; Автобіографичес. письмо Т. Г. Шевченка къ редактору „Народнаго Чтенія“, ст. 90—6; Матеріали по политическому дѣлу Т. Г. Шевченка (Редакція Иг. П. Житецкаго), ст. 97—144; Дневникъ, ст. 145—342; Письма, ст. 343—445; Оглавленіе, ст. 447—8.

Матеріали: 1. Устав Кирило-Мет. Т-ва, ст. 98—9; 2. „Головні правила“ Т-ва, ст. 99—100; 3. Лист 3-го Відділу до Президента Академії

Мистецтв у справі Шевченка, 12. IV. 1847, ст. 102; 4. Відповідь президента гр. Орлову 14. IV. 1847, ст. 102—3; 5. Супровідний лист київського губернатора Фундуклея при відсилці Ш-ка до Спб., 6. IV. 1847, ст. 103; 6. Квітанція, видана з 3-го Відділу квартальному надзирателеві, що привіз Ш-ка, ст. 104; 7. речі відібрані у Ш-ка, ст. 104; 8. Допит Ш-ка в 3-му Відділі (запити Відділу й відповіді Ш-ка), ст. 104—9; 9. конфронтація („очная ставка“) Андрузького з Ш-ком, ст. 109—10; 10. доповідь гр. А. Орлова, ст. 110—25; 11. невідписана Ш-ком складена 3-ім Відділом заява з приводу засуду, ст. 126; 12. Лист Мін. Військових Справ до Команданта Окремого Оренбурзького Корпусу про Ш-ка 30. V. 1847, ст. 126—7; 13. Рапорт начальника 23-го піхотної дивізії до Міністерства Військових Справ про прибуття і зачислення Ш-ка в салдати, 23. VI. 1847, ст. 127; 14. Слідство проти Ш-ка, від 28. VI. до 5. VII. 1850 („вопросные пункты“ й відповіді на них Ш-ка), ст. 134—140.

Поправки до рос. поем у виданні Яковенка подав за автографом П. Зайцев у своїй статті „Русскія поэмы Шевченка“. „Вѣстникъ Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества“, вып. 3, ст. 23—36, що вийшла й окремою брошурою: Харків 1913, вел. 8^о, ст. 16; Слѣпная, ст. 24—27 або ст. 4—8 брошури (поправки на ст. 25—27 чи 5—7); Тризна, ст. 28—36 або 8—16 (поправки 30—34 або 10—14).

Р е ц.: 1. „Бюлетени литературы и жизни“ № 1 (сентябрь 1911), отд. 2, ст. 9; 2. С. Єфремов, „Рада“ 1911, № 89 (21. IV/4. V), ст. 3—4; 3. В. Л[ьвов]-Р[огачевскій], „Современный Миръ“ 1911, № 6, ст. 330—1; 4. М. Могилянскій, „Дневникъ поэта-мученика. „Жизнь для всѣхъ“ 1910, № 2, ст. 149; 5. М. Славинскій, „В. Е.“ 1911, кн. 10, ст. 385—7; 6. К. Чуковскій, „Воскресающий Шевченко. „Рѣчь“ 1911, № 158 (12/25. VI), фел. (про Шевченків Щоденник). — укр. переклад: „Рада“ 1911, № 135 (16/29. VI), ст. 1—2.

Твори Т. Шевченка

В ДВОХ ТОМАХ

ТОМ ДРУГИЙ

„...Съ давного времени: молодость, трудня,
 Полная страсти, надеждъ, увлеченія,
 Смысля рѣчи, борьба безразсудная,
 Вслѣдъ за тѣнь долгіе дни заточенія...
 Все онъ изытывалъ: торому петербургскую,
 Справилъ, допросы, канцарюва любовности,
 Все: и раздольную степь оренбургскую
 И ея крѣпость. Въ нуждѣ, въ неизвѣстности
 Жилъ онъ солдатами съ солдатами жалкими,
 Жилъ, оскорбляемый всѣми невѣждою!...“

Мекрасовъ

З портретом і трома малюнками;

ЦІНА 1 Р. 50 К;

Видання В. ЯКОВЕНКА.
1911.

Титулова картка Шевченкових „Творів“,
 вид. В. Яковенка, т. 2-й.

431. Титарівна. З малюнком Д. (sic!) Трутовського і О. Сластьона. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 50. [Київ 1911], 8° (18×11), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [короткий життєпис].

432. Титарівна. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 16. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8° (19×13), ст. 12. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

433. Тополя. З двома малюнками артиста-маляра П. Холодного. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 43. [Київ 1911], 8° (18×11), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [короткий життєпис].

434. Тополя. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 3. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 12. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

435. Утоплена. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 6. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 11. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.100 пр.

436. Утоплена. — Хустина. З власноручним портретом Тараса Шевченка і заставкою К. Василенка. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 8. [Київ 1911], 8^о (18×11), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Зміст: Тарас Шевченко (життєпис), ст. 2; Утоплена, 4—9; Хустина, 10—12.

437. Чернець. З двома малюнками артиста маляра П. Холодного. Видавництво „Час“ у Києві. Серія 5-та. № 42. [Київ 1911], 8^о (18×11), ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

Рец.: на цілу Ювілейну Шевченківську серію (5-ту) вид. „Час“: 1. Б. С. „Світло“, Р. І, кн. 7 (март 1911), ст. 61; 2. Б. Ю. „У. Х.“ 1911, кн. 4, ст. 61; 3. Д. А [нтонович], „Сяйво“ 1914, ч. 2, ст. 66—7 (на ілюстрації).

438. Черниця Марьяна. З 1 малюнком і портретом. Ілюстрована Шевченківська бібліотека. № 5. Видання В. Яковенка. С.-Петербургъ 1911, 8^о (19×13), ст. 15. Типографія Ю. Н. Эрлихъ. 5.000 пр.

1912

439. Кобзарь. Изданіе Н. И. Холмушина. С.-Петербургъ 1912, 8^о (19×14), ст. 570 + VI. [Типографія П. Синченко]. 3.000 пр.

Зміст: Ив. Леоновъ, Тарас Григорьевичъ Шевченко [краткий життєпис, по рос.], ст. 3—4; далі Кобзар; оглав, ст. I—VI.

440. Кобзарь. Видання в редакції В. Доманицького. З портретом, автобіографією, матерія-

лами по політичному ділу і з 20 малюнками з картин Т. Г. Шевченка. Южно-Русское Книгоиздательство Ф. А. Іогансонъ. Владѣлецъ П. И. Бонадуреръ. Кієвъ-Петербургъ-Одесса 1912, 8⁰ (23×16, 5), ст. 622+(1) оп. +15 табл. малюнків. [Київ, Друкарня О. Дубовика]. 12.000 пр.

З перших 20 ст. пагіновані тільки ст. зі змістом (I—III).

Вийшов у 1911 р., пор. „Кн. Л.“ 1911 № 49 (10. XII), ст. 42 (ч. 30.605). Друковано у два стовпці. Видання сильно поконфісковане: після ст. 203 йде ст. 220, бракує 24 творів, як: Великий Лъох, Кавказ, Марія, Неофіти, Розрита могила, Сон, Холодний яр, та ін.

Зміст: Від видавництва, ст. 5; Передмова до Гайдамаків, ст. 15; Панове субскрібенти, ст. 16; Три літа. Передмова до другого „Кобзаря“, ст. 17—19; Кобзар, ст. 21—436; Назар Стодоля, ст. 437—92; Безгаланний, ст. 493—504; Сльпая, ст. 504—28; Матеріяли по политическому дѣлу Т. Г. Шевченка. (Р. дакція И. П. Житецкаго), ст. 529—88; Автобіографическая замѣтка. (По его собственноручной рукописи), ст. 589—94; Автобіографическое письмо Т. Г. Шевченка къ редактору „Народнаго Чтенія“, ст. 595—604; В. Доманицький, Примітки, ст. 605—22.

Рец.: 1. Союзницьке видання Т. Шевченка. „Рада“ 1911, № 175 (4/17. VIII), ст. 2, по Україні; 2. С. Єфремов. „Рада“ 1911, № 289 (23. XII), ст. 3.

*441. Кобзарь. Твори. Видання в редакції В. Доманицького. З портретом, автобіографією, матеріялами по політичному ділу і з 17 малюнками з картин Т. Г. Шевченка. Южнорусское Книгоиздательство Ф. А. Іогансонъ. Спб. 1912, 8⁰ (23×11), ст. (1)+III+628+ портрет. Тип. Мильштейна. 3.000 пр. (*Кн. Л.*).

442. Наймичка. Изд. Посредника. Москва 1912, 16⁰ (12×9), ст. 32. Тип. Т-ва И. Н. Кушнерева и К^о. 30.200 пр.

Див. „Кн. Л.“ 1912 № 35 (8. IX), ст. 27 (ч. 22.136).

443. Твори. Накладом Товариства „Просьвіта“. Том I. (Третє виданє). Руска Письменність. V, 1.

У Львові 1912, 8° (17×12), ст. 552. З друкарні Наукового Товариства ім Шевченка. 10.000 пр.

Зміст: Юл. Романчук, Передмова до першого видання („Поезії“ Т. Шевченка), ст. 3—4; Передмова до другого видання („Твори“ Т. Шевченка), ст. 4—7; Передмова до третього видання, ст. 7—8; Найважливіші дати з життя Тараса Шевченка, ст. 9—10; Тарас Шевченко. (Автобіографічні звістки) (Переклад з рос.), ст. 11—25: 1. Письмо до редактора часопису „Народное Чтеніє“, ст. 11—18; 2. З повісти „Княгиня“, ст. 18—25; Передмова до другого видання „Кобзаря“, ст. 29—31; Поезії: А) До заслання, ст. 33—375; Артист (Художник), ст. 376—509; Приписки, ст. 510—44; Шевченко як маляр (за Ол. Новицьким), ст. 544—5; Доповнення, ст. 545—6.

444. Твори. Накладом Товариства „Просьвіта“. Том II. Третє виданє. Руська письменність. V. 2. У Львові 1912, м. 8° (17×12), ст. 544. З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. 10.000 пр.

Зміст: Поезії: Б. На заслання. В. По заслання, ст. 5—361; Назар Стодоля, ст. 315—61; Записки (Журнал або Дневник). (Переклад з російського. В скороченю), ст. 362—492; Доповнення, ст. 493—7; Пояснення, ст. 498—534.

Рец.: 1. [Возня]к [Михайл]о, Кілька слів про повне видання поезій Т. Шевченка. „Неділя“ 1912, ч. 12, ст. 5—6; 2. У. С. Р. [Улян Романчук], Нове виданє творів Шевченка і остатні томи „Руської Письменности“. „Діло“ 1912, ч. 193 (27. VII), ст. 6; 3. Ю. Романчук, Нове виданє Шевченка. „Неділя“ 1911, ч. 20, ст. 1—2 (про засади свого видання).

1913

445. Кобзарь. В редакції В. Доманицького. З портретом і життєписом. 3-є видання В. Яковенка. [Спб.] 1913, 8° (19×13), ст. XXVI+560+портрет. [Типографія Ю. Н. Эрлихъ]. 6.100 пр.

На кращому папері 1.000 пр., ц. 1 руб. 10 коп.; на гіршому 5.100 пр. по 60 коп.

Вийшов у 1912 р., пор. „Кн. Л.“ 1912, № 43 (з. XI), ст. 39 (ч. 28.725).

Ст. III—XX: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка; XXI—XXVI: Зміст книги; 543—60: Примітки.

446. Кобзарик. [Видавництво „Нашим дітям“ № 15. Малюнки Г. Павловича. Петербург 1913], 16° (10, 5×13), ст. 15+(1). [Друкарня Бр. В. та Й. Линників]. 10.000 пр.

Між 1913 і 1918 р., коли вийшло 3-є вид., було вид. 2-е, але я ані бачив його, ані здибав вістки про нього в пресі.

447. Кума моя і я. ЗНТШ, т. 115, ст. 176 (опублікував О. Новицький).

448. Лист до М. Максимовича 4. І. 1858. „Рѣчь“ 1913, № з 13. VIII (опублікував П. Зайцев). „Руслан“ 1913, ч. 195 (4. IX); У. А. III, 141—2 (л. 114); В. І. XI, 193—4 (л. 110).

449. Лист до кн. М. Цертелева 23. IX. 1844. ЗНТШ, т. 114, ст. 157 (із вступом П. Зайцева на ст. 157 та післясловом на ст. 158: Шевченків лист в справі „Живописної України“).

У. А. III, 19—20 (л. 19); В. І. XI, 31 (л. 17).

450. Стихотворенія на малоросійскомъ языкѣ и въ переводѣ русскихъ поэтовъ. [Спб.] 1913, 16° (15×10,5), ст. 64. [Т-во Худож. Печати].

На обкладинці: ст. 1. Избранныя стихотворенія для дѣтей; ст. 4: Бесплатное приложение къ журналу „Жаворонокъ“.

1914

451. А. О. Козачковському. (Давно те діялось). Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна. серія (шоста) № 57. [Київ 1914], 8° (18, 5×11, 5), ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

452. Вибір поезій. В столітні роковини уродин Поета видала Видавнича Комісія Укр. Студ. Союзу. Дешева Бібліотека ч. 13. Львів 1914, 8° (21×14), ст. 20. З друкарні „Діла“. 2.000 пр.

Сс. 3—8: Антін Жила, Тарас Шевченко [життєпис і оцінка].

Рец.: „Нове Слово“ 1914, ч. 534 (27. VI), ст. 5.

453. Відьма. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві. № 15]. [Київ 1914], 8° (17×11), ст. 24. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

454. „Єретик“ або Іван Гус. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві. № 20]. [Київ 1914], 8° (17×11), ст. 16. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

455. Історичні поеми. Зі вступом і примітками Дмитра Николишина. Коломия 1914, 8° (20,5×13), ст. LVI+26+портрет. З друкарні Вільгельма Браунера. 3.000 пр.

На обкладинці: Загальна Книгозбірня, ч. 1.

Зміст: 1. Вступ (1. Коли і які історичні поеми написав Шевченко. 2. З яких жерел черпав Шевченко свої історичні відомости. 3. Як уявляв собі Шевченко козачину. 4. Історична основа поем. 5. Замітки до поодиноких поем), ст. III—LVI; Поеми: 1. Іван Підкова (1—3); 2. Гамалія (3—8); 3. Тарасова ніч (9—13); 4. Вибір гетьмана („У неділеньку, у святую“) (13—15); 5. Здача Дорошенка („Заступила чорна хмара“) (15—18); 6. Іржавець (18—21); 7. Чернець (21—25); 8. Швачка (25—26).

Рец.: 1. Д. Л[укіянович]. „Діло“ 1914, ч. 44 (27/II), ст. 7; 2. Ів. Чепига, „Ілюстр. Україна“ 1914, ч. 9, ст. 151; 3. Ів. Ющишин, „Учитель“ р. XXVII, ч. 10 (20. VI. 1914), ст. 318.

456. Катерина. Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 55. [Київ 1914], 8° (18,5×11,5), ст. 24. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

457. Катерина. Як би ви знали паничі. [Видавниче Товариство „Криниця“. № 12]. [Київ 1914], 8^о (17×11), ст. 28. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

458. Княжна. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві. № 16]. [Київ 1914], 8^о (17×11), ст. 16. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

459. Кобзарь. В редакції В. Доманицького. З портретом. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві]. [Київ 1914], 8^о (19,5×13), ст. VII+644+ +портрет. [Друкарня А. Гросмана].

Вид. більше, без життєпису, ціна 1 карб.

460. Кобзарь. В редакції В. Доманицького. З портретом і життєписом. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві]. [Київ 1914], м. 8^о (18×11,5), ст. XXXVI+644+(8) оп. + портрет. [Друкарня А. Гросмана]. 10.000. пр.

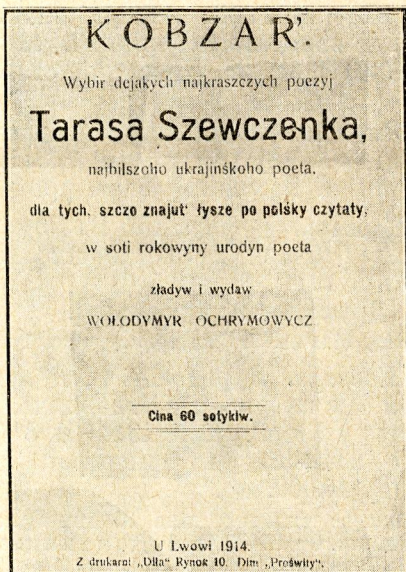
Дешеवे видання, ціна 35 коп з портретом та ілюстраціями. Ст. III—XXX: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка.

У виданнях „Криниці“ 1914 р. проти повних видань із рр. 1910—11 бракує отсих поезій: Гимн черничий, І Архімед і Галилей, Марія, Саул, Світе ясний, світе тихий, Юродивий.

Іст. вид.: 1. „Кобзар“ вид. „Криниця“, „Діло“ 1914, ч. 67 (26. III), ст. 5, нов. (скасування конфіскації); 2. Конфіскація „Кобзаря“. „Діло“ 1914 ч. 54 (11. III), ст. 4, нов.; 3. Конфіскація „Кобзаря“. „Раннее Утро“ 1914, № 46, ст. 3; 4. Конфіскація „Кобзаря“. „УЖ“ 1914, № 4, ст. 95 (скасування конфіскації); 5. Конфіскація літератури. „Рус. Слово“ (Москва) 1914, № 46, телеграма у відділі „Юбилей Шевченка“.

461. Кобзарь. Фототипія першого видання з 1840 р. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів 1914, 8^о (18,5×11,5), ст. 114. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. 3.000 пр.

У передруку НТШ. не репродуковано обкладинки, де зазначений видавець П. Мартос, бо примірник Кобзаря в Бібліотеці НТШ не має обкладинок.

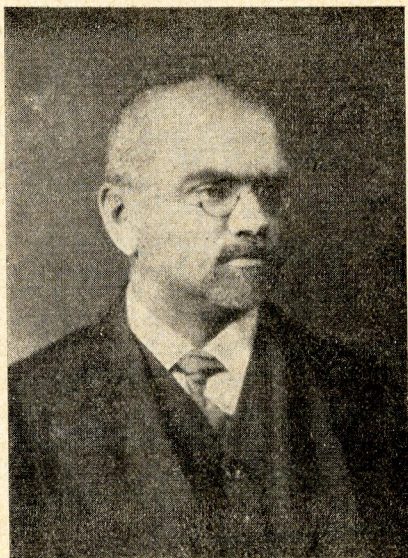
Титулова картка.

Рец.: В. Щурат, Кобзар Т. Шевченка.
„Діло“ 1914, ч. 53 (10. III), ст. 5.

462. Kobzar'. Wybir dejakych najkraszczych poezyj Tarasa Szewczenka, najbilszoho ukrajinskoho poeta, dla tych, szczo znajut' łysze po polsky czytaty, w soti rokowyny urodyn poeta zładyw i wydaw Wołodymyr Ochrymowycz. U Lwowi 1914, 8° (19×12), ст. VII + (1) + 93 + (1) + (1). Z drukarni „Diła“. 3.000 pr.

З м і с т: Chto buw Taras Szewczenko, ст. III—VIII; Iwan Pidkowa; Do Osnowianenka; Topola; Chustyna; Rozryta mohyla; Zapowit; Dumka syroty (Oj odna ja); Weczir; Dumka (Sonce zachodyt'); Dumka diwczyny (Jakby meni czerewyky); Dumka matery (Oj luli, luli); Dumka (Oj czoho ty poczorniło); Spiwanka (Utoptała ste-

Вол. Охримович, ред. „Kobzarja“.

zeczku); Pokynena diwczynyna (Na horodi); Nad Dniprowoju sahoju; Najmyczka; Kateryna; Ne-wolnyk.

463. Кобзарь (вибір поезій). Видання Союзу Визволення України. Випуск другий. Львів 1914, 8^о(18×13), ст. 232 + портрет. Друкарня Артистично-просвітнього Товариства. 10.000 пр.

В дійсності друковано у Відні 1915 р. в Державній друкарні.

Зміст: Тарас Шевченко, Автобіографічні звістки. Письмо до редактора часопису „Народное Чтение“ (по укр.), ст. 3—8; Денис Лукіянович, Про Шевченкові твори, 9—25; далі вибір поезій.

Рец.: 1. „Вістник Союзу визволення України“ 1915, ч. 23/24 (15. VIII), ст. 20; 2. Пав.

Зайцев. „Книгарь“ ч. 12—13 (серпень-вересень 1918), ст. 757—8; Іван Калинович, Огляд „воєнної“ укр. бібліографії. „Укр. Слово“ 1915, ч. 59, ст. 4.

464. Кобзар. Вибір поезій з життєписом, ілюстраціями і поясненнями. Видання товариства учителів висших шкіл „Учительська Громада“, І. У Львові 1914, м. 8^о (16,5×11,5), ст. 367+(1). З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.

Вибір зладив Юл. Романчук.— Ст. 3—23: Житє і твори Тараса Шевченка; 343—62: пояснення.

Рец.: 1. Др. Яр. Гординський, „Кобзар“ для шкіл. „Руслан“ 1914, ч. 104 (13. V), ст. 3; 2. „Наша Школа“ 1914, зш. 1, ст. 50.

465. Кобзар. Вибір для дітей. Ювілейне виданє в соті роковини уродин Поета. Накладом Українського Педагогічного Товариства. Львів 1914, м. 8^о (16,5×11), ст. 63+(1). [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка]. 10.000 пр.

Ч. 13 видань Пед. Т-ва, вид. третє. На обкладинці: Кобзар для малих дітей.

466. Кобзарь. Русское Книжное Товарищество „Дѣятель“ С.-Петербургъ [1914], 8^о (18×12), ст. V+162. [Типо-литографія В. В. Шварцъ]. 7 000 пр.

На обкладинці: Общедоступная Библиотека № 381—3.

Вийшов тільки випуск 1-ий Кобзаря, бо через війну видання припинилося.

Зміст: Павель Зайцевъ, Предисловіє, ст. III—V; далі Кобзар; Приписи, ст. 161—2.

У цім виданні П. Зайцев уперше опублікував повнішу редакцію „Черниці Маряни“ за копією Г. Псьол (ст. 70—86).

Рец.: 1. Ол. Дорошкевич, Принципи організації тексту Шевченкової поезії. „Ж. Р.“ 1932, кн. 6/7, ст. 188; 2. Лука Мельниковъ, „У.Ж.“ 1914, № 11/12, ст. 108—10.

Іст. вид.: П. Зайцев, Редагування тексту Шевченкових творів. В. І. II, 215.

*467. Кобзарь. Изданіе Н. И. Холмушина. Спб. 1914, 8° (19,5×15), ст. VI+570. Тип. П. Я. Синченко. 20.000. пр. (Я₂).

„Кн. Л.“ 1914 № 10 (8. III), ст. 42 (ч. 6293) подає розмір 18×14, а сторін: 570+VI.

468. Лист до невідомої особи 28. VII. 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 22 (подав П. Зайцев, як лист до Ликері).

У. А. III, 191 (л. 188); В. I. XI, 255 (л. 185).

469. Лист до В. Лазаревського з квітня 1859 р. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 8 (на ст. 6 факсиміле);

У. А. III, 169 (л. 147); В. I. XI, 226 (л. 142).

470. Лист до М. Лазаревського 31. V 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, ст. 257 (л. 178).

471. Лист до М. Лазаревського 20. VI. 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, 251 (л. 180).

472. Лист до М. Лазаревського 28. VI. 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, 254 (л. 184).

473. Лист до М. Лазаревського 23. IX. 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, 261 (л. 196).

474. Лист до М. Лазаревського 16. XII. 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, 267 (л. 206).

475. Лист до М. Лазаревського 21. XII. 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, 267 (л. 208).

476. Лист до М. Лазаревського 13. II. 1861. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, 273 (л. 219).

477. Лист до М. Лазаревського 14. II. 1861. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 25.

В. I. XI, 273 (л. 220).

478. Лист до А. Лазаревської 9. X. 1858. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 8.

У. А. III, 160 (л. 134); В. I. XI, 216—7 (л. 132).

479. Лист до Д. Каменецького 18. XI. 1860. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 26.

У. А. III, 199 (л. 204); В. I. XI, 265—6 (л. 203).

480. Лист до Марії та Мих. Максимовичів 22. VII. 1859. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 15.

У. А. III, 172 (л. 156); В. I. XI, 229—30 (л. 150).

481. Лист до Марії та Мих. Максимовичів 26. VII. 1859. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 15.

У. А. III, 172—3 (л. 157); В. I. XI, 230 (л. 151).

482. Лист до Марії та Мих. Максимовичів 9. X. 1859. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, 16.

У. А. III, 174—5 (л. 161); В. I. XI, 233 (л. 155).

483. Марина. Петрусь. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві. № 17]. [Київ 1914], м. 8° (17×11), ст. 20. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

484. Наймичка. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві № 13]. [Київ 1914], м. 8° (17×11), ст. 20. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

485. Невольник. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві. № 18]. [Київ 1914], м. 8° (17×11), ст. 23. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

486. Невольник. Поема Тараса Шевченка. Памятка зі здвигу у Львові, в пам'ять 100-літніх роковин його уродин. Накладом Українського Січового Союзу. Львів 1914, м. 8° (18,5×12,5), ст. 32. З друкарні Ігнаца Єгера.

487. [Никита Гайдай]. Із драми „Никита Гайдай“. На укр. мову переклав Василь Щурат. „Діло“ 1914, чч. 134, 136 і 138, фел.

488. Оксані К..... ко. [„Вітер в гаї наги-нає“]. „В. Е.“ 1914, кн. 2, ст. 253—4 (в статті П. Зайцева).

Вступ до поеми „Черниця Маряна“, присвяче-ний Оксані Коваленківній. Тут уперше ввесь.

Передруки і варіанти: „День“ (Спб.) 1914; „Діло“ 1914, ч. 35, ст. 7; „Новини“ (Едмонтон) 1914, ч. 29, ст. 3; „Путь“ (Москва) 1914, № 2; „У. Ж.“ 1914, кн. 3, ст. 70; „Южный Край“ 1914, № 11.880 (6. II), ст. 2; П. Зайцев, „Оксана. Перше кохання Шевченка“. К. 1918, ст. 5—6; варіант (тільки початок): „За сто літ“ I, 16 (автограф з альбому Н. Д. Селецької).

489. Повний збірник творів. Під редакцією Д. Дорошенка. З портретом поета, його біографією, критичною статтею і 50 малюнками художника Б. Смирнова. Видання Л. Н. Ротенберга. Катеринослав 1914, в. 8^о (27,5×19), ст. XXIII + 701 + II + 48 табл. [Типографія Исаакъ Коганъ]. 10.000 пр.

Зміст: 1) Д. Д., Од редакції, ст. III; 2) Д. Д., Тарас Григорієвич Шевченко, ст. V—XXIII; 3. Одділ перший. Поезії (Кобзарь), ст. 1—300; 4. „Назар Стодоля“, ст. 301—21; 5. „Слѣпая“, ст. 323—35; 6. Безталанний, ст. 337—49; Повісті: 7. Наймичка, ст. 353—86; 8. Безшасний, ст. 387—412; 9. Капитанша, ст. 412—41; 10. Музика, ст. 441—74; 11. „Княгиня“, ст. 474—88; 12. Варнак, ст. 488—503; 13. Близнята (переклали О. Кониський і С. Єфремов), ст. 503—64; 14. Художник, ст. 564—611; 15. Прогулка з приемністю та й не без моралі (переклали С. Буда й Д. Дорошенко), ст. 611—78; 16. Уривок з драми Микита Гайдай, ст. 679—84 [по рос.]; 17. Передмова до другого видання „Кобзаря“, ст. 685—6; 18. Автобіографічна замітка Т. Шевченка [оригінальна, по рос.], ст. 687—8; 19. Автобіографічний лист Т. Г. Шевченка до редактора „Народнаго Чтенія“ [ред. П. Куліша, по рос.], ст. 689—92; 20. Примітки, ст. 693—701; 21. Зміст, ст. I—II.

В „Кобзарі“ за ред. Д. Д-ка, проти повного видання в редакції Доманицького, поміщена записана Ш-ком нар. пісня „Титарівна біля криниці“, зате нема багатьох поконфіскованих поезій, як от: Гімн черничий, І Архімед і Галилей, Марія, Саул, Світе ясний, Юродивий.

Рец.: Ф. М[атушевський], „Україна“, 1914, кн. 4, ст. 90—1.

490. Поезії. Все йде, все минає. [Передмова до „Гайдамаків“]. Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 53. [Київ 1914], м. 8° (18,5×11,5), ст. 12. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

491. Поезії. На вічну пам'ять Котляревському. Зоре моя вечірняя. Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 59. [Київ 1914], м. 8° (18,5×11,5), ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

492. Поезії. Ой чого ти почорніло. — Не завидуй багатому. — На що мені чорні брови. — Не женися на багатій. — Зацвіла в долині. — Буває, иноді старий! Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 56. [Київ 1914], 8° (18,5×11,5), ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

493. Поезії. Село! І серце одпочине. — Вечір. — Мати-покритка. — Не так тії вороги. Видавниче Товариство „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 54. [Київ 1914], м. 8° (18,5×11), ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

494. Поезії. Тарасова ніч. Заповіт. Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 60. [Київ 1914], м. 8° (18,5×11,5), ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

495. Поезії. У неділеньку, у святую. — Лилея. Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 58. [Київ 1914], м. 8⁰ (18,5×11,5), ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

496. Поезії. Чигирин. — Минають дні. — Мені однаково. — І широку долину. Видання Товариства „Час“ у Києві. Ювілейна серія (шоста) № 52. [Київ 1914], м. 8⁰ [18,5×11,5], ст. 8. [Друкарня 1-ої Київськ. Друкар. Спілки]. 5.000 пр.

Ст. 2: Тарас Шевченко [життєпис].

497. [Поеми]. Памятка від Батька нашого Тараса Шевченка зі здвигу у Львові в пам'ять столітніх роковин Його уродин. Накладом V. Секції Шевченкового Ювілейного Комітету тов. „Просвіта“. Львів 1914, 8⁰ (19×12), ст. 32. З друкарні Ігнаца Єгера.

Зміст: Іван Підкова, Гамалія, Розрита могила, Кавказ, Чигирин, Суботів.

498. Поминки. На українську мову переклав Василь Щурат. „Діло“ 1914, чч. 142, 144—147, фел.

Переклад „Тризни“. Пропущений у цензурному виданні й тому недоступний для перекладача кусник із поеми переклав М. Голубець для збірки „Шевченкова Криниця“, Л. 1922, ст. 71—2 (див. IV. 30).

499. Проект спростування фелетону „Сѣверной Пчелы“. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, ст. 21 (подав П. Зайцев).

Передрук: В. I. VI, 166.

500. Сліпа. На українську мову переклав Василь Щурат. „Діло“ 1914, чч. 126—133, фел.

501. Сова. — Варнак. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві. № 19]. [Київ 1914], м. 8⁰ (17×11), ст. 16. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

502. Сон. Ювілейне популярне виданє. Дешева Бібліотека ч. 12. Виданє просвітнього кружка

при III. Секції Укр. Студ. Союзу. Львів 1914, 8° (20×13,5), ст. 24. З друкарні „Діла“. 5.000 пр.

Зміст: В. Черевко, Про Шевченків „Сон“, ст. 3—5; далі „Сон“; наприкінці „Заповіт“, ст. 23—24.

*503. Тополя. Київ 1914. (П).

504. Тополя. — Утоплена. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві. № 14]. [Київ 1914], м. 8° (17×11), ст. 16. [Друкарня А. Гросмана]. 5.000 пр.

1915

505. Великий льох. З передмовою й поясненнями Др. Василя Сімовича. Видання „Союза визволення України“. Відень 1915, 8° (20,5×14), ст. 45+(3). З друкарні Ад. Гольцгавзена. 5.000 пр. (?)

Зміст: Василь Сімович, Передмова, ст. 3—14; Поема, ст. 15—42.

Рец: Іван Калинович, Огляд „воєнної“ укр. бібліографії. „Укр. Слово“ 1915, ч. 59 (9. IX), ст. 2.

506. Гайдамаки. — Текст. Примітки подав Іван Шпитковський. Коломия 1915, 8° (20,5×13), ст. (1)+95+портрет. З друкарні Вільгельма Бравнера. 2.000 пр.

На обкладинці: Загальна Книгозбірня ч. 3.
Ст. 94—5; Шевченкова Передмова.

507. Кобзар (вибір поезій). Випуск перший. Видання „Союза Визволення України“. Відень 1915, м. 8° (18×13), ст. XXXIX+157. З друкарні Мехітаристів. 6.000 пр.

Ст. III—VI: Від видавництва; VII—XXXIX: Д. Лукіянович, Про життя Тараса Шевченка.

Рец: 1. Пав. Зайцев, „Книгарь“ ч. 12/13 (серпень—вересень 1918), ст. 757—8; 2. Іван Калинович, Огляд „воєнної“ укр. бібліографії. „Укр. Слово“ 1915, ч. 59 (9/X), ст. 2.

1916

508. [Вибір „Із Кобзаря“]. Тарасови Шевченкові в 101 роковини його уродин. 19-го Марця 1916 року. Полонені Українці Вецлярського табору. Вецлярська бібліотека українськ. полонеників. № 3. Bibliothek d. Wetzlarer Ukrainisch. Kriegsgefangenen. № 3. [Вецляр 1916], м. 8⁰ [17×12], ст. 48. [З друкарні „Союза Визволення України“ у Вецлярі].

Зміст: Степан Журба, Тарас Шевченко [життєпис], ст. 5—13; А. П[олубо]ток, Великий невільник, ст. 14—17; „Із Кобзаря“ [вибір 21 творів, в цілості і в скороченні], ст. 10—48.

Рец.: П. Зайцев, „Книгарь“ ч. 12—13 (серпень—вересень 1918), ст. 746—7.

*509. Собрание Сочинений. Издание Т-ва издат. дѣла „Копейка“. Приложение къ журналу „Всемирная Панорама“. Петроградъ 1916, 8⁰ (21,5×16), ст. 126. Типогр. Акц. О-ва Изд. дѣла „Копейка“. (Я₂).

1917

*510. Великий льох. Полтава 1917. (П.).

*511. Єретик або Іван Гус. Видання Кубанського Українського Товариства „Просвіта“. Катеринодар 1917, ст. 14. (Я₁).

Рец.: В. Д[икансь]кий [Королів], „Книгарь“ ч. 4 (грудень 1917), ст. 211.

*512. Заборонені поезії. Українське Видавництво у Катеринославі. № 22. Катеринослав 1917, 8⁰ (17,5×13), ст. 96. (М.). 5.000 пр.

У Я₂ розмір 19×14,5, число ст. 91; висоту накладу подає „Книгарь“ ч. 5 (січень 1918), ст. 247.

Зміст: Сон; Великий льох; Заповіт; Царі; Юродивий; Осії гл. XIV; Молитви; Гимн черничий; Світе ясний; І Архімед і Галілей; Саул; Хоча лежачого й не бють; І тут і всюди скрізь.

погано; О люди, люди; Якось то йду я уночі;
Бували війни.

Згадки: „Нова Рада“ 1917, № 21 (23. IV),
ст. 4, оп.; „Шлях“ (Київ) 1917, № 5/6 (липень—
серпень), ст. 116 (подає число сторін — 19).

Рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів],
„Книгарь“ ч. 2 (жовтень 1917), ст. 90.

*513. Заборонені твори. Кн. 1—4. Видання
Лубенської „Просвіти“. Лубні 1917. (Я₂).

*514. Заповіт. Київ 1917. 10.000 пр.

Окреме видання. Пор. „Книгарь“ Ч. 5. (січень
1918), ст. 247.

515. Заповіт. Мені однаково. — Я не
нездужаю. — Суботів. — Розрита мо-
гила. — Чигирин. — Осії гл. XIV. — Бу-
вали війни. — [Видавниче Товариство „Кри-
ниця“ у Києві № 27. Київ 1917] м. 8^о (18×11,5),
ст. 16. [Друкарня Герольд]. 50.000 пр.

Пор. „Нова Рада“ 1917, № 23 (26. IV), ст. 4, оп.;
„Книгарь“ ч. 5 (січень 1918), ст. 247.

*516. Збірка поезій, які раніше заборон-
ялися до друку. Вінниця 1917, 8^о (21×14,5),
ст. 74. Друкарня Вінницького самоуправління. (М.)

*517. Кавказ. Видання Кубанського Україн-
ського Товариства „Просвіта“. Катеринодар 1917,
ст. 7. (Я₁).

Рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів], „Кни-
гарь“ ч. 4 (грудень 1917), ст. 211.

*518. Кавказ. Посланіє. Холодний Яр. Пол-
тава 1917. (П.).

Котрий твір стоїть на початку, не знати, бо ав-
тор у своїй бібліографії подає всі три поеми тричі,
кожного разу зачинаючи з іншої.

519. Кобзарь. В редакції В. Доманицького.
З двома портретами, життєписом та автобіогра-
фією. [Видавниче Товариства „Друкарь“ у Петро-
граді]. [На обкл.: Т. І]. Петроград 1917, 16^о (14,5×
×10,5), ст. XXVIII+(1)+3—344+портрет+Дода-
ток, ст. 15. [Друкарня А. Ф. Дреслера]. 10.000 пр.

Дозвіл військової цензури 20. I. 1917. Додаток (поезії, пропущені з цензурних причин) друковано вже за революції.

Ст. III—XXV: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка; ст. XXVII—XXVIII: Зміст.

520. Кобзарь. В редакції В. Доманицького. З двома портретами, життєписом та автобіографією. [Видавниче Товариство „Друкар“ у Петрограді]. [На обкл.: Т. II]. Петроград 1917, 16° (14,5×10,5) ст. XIII+(1)+(1)+3—347+(1) оп.+портрет. [Друкарня А. Ф. Дреслера]. 10.000 пр.

Ст. III—VII: Автобіографічна замітка Т. Шевченка [по рос.; 1-а редакція, не змінена Кулішем].

*521. Кобзарь. В редакції В. Доманицького. [Видавниче Товариство „Криниця“ в Києві. Київ 1917], 8°, ст. XXXI+704. [Друкарня Т-ва „Криниця“].

Видання без портрету. Виходило партіями; останні партії вийшли з датою: березень 1918. (М.).

Ст. III—XXXI: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка; ст. 679—97: Примітки.

Рец.: П. Зайцев, „Книгарь“, ч. 8 (квітень 1918), ст. 470—2.

*522. Кобзарь. Видання Г. Маркевича. Полтава 1917, 8°, ст. 616, ц. 2 карб. 75 коп. 5.000 пр.

Згадка: М. Р[удинський], Шевченко і полтавські видавництва за рік волі. „Нова Школа“ 1918, № 2, ст. 79.

523. Маленький Кобзарь. Вид.-во „Відродження“ у Москві, № 2. Москва 1917, 32° (12,5×8,5), ст. 32.

Зміст: О. Ч—й, Життя Т. Г. Шевченко (!), ст. 3—7; поезії: Заповіт, Розрита могила та інші дрібні, ст. 8—32.

Рец.: В. Д[иканський] [Королів], „Книгарь“ № 2 (жовтень, 1917), ст. 90.

*524. Маленький Кобзарь. Вид.-во „Відродження“ № 2. Друге видання. Москва 1917, 32°, ст. 32. (М.).

*525. Маленький Кобзарь. Вид-во „Відродження“. Видання третє. Москва 1917, 32^о, ст. 32 (М.).

Видання перше, друге і третє щодо змісту ідентичні, тільки в вид. 2-ім від ст. 17-ої твори розміщено в інакшій послідовності; вид. 3-є це передрук вид. 2-го. (М.).

*526. Назар Стодоля. Київ 1917. (П.).

*527. Псалми Давидові. Полтава 1917. (П.).

*528. Розрита могила. Видання Кубанського Українського Товариства „Просвіта“. Катеринодар 1917, ст. 2. (Я₁).

Рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів], „Книгарь“, ч. 4 (грудень 1917), ст. 211.

*529. Саул. Видання Кубанського Українського Товариства „Просвіта“. Катеринодар, 1917, ст. 5. (Я₁).

Рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів], „Книгарь“, ч. 4 (грудень 1917), ст. 211.

*530. Сон. [„У всякого своя доля“]. Катеринослаб 1917. (И.).

531. Сон. [„У всякого своя доля“]. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві, № 32]. [Київ 1917], м. 8^о (17×10,5), ст. 20. [Друкарня „Герольд“]. 23.000 пр.

Висоту накладу подає „Книгарь“ ч. 5 (січень 1918), ст. 247.

Згадка: „Нова Рада“ 1917 № 70 (22. VI), ст. 4, оп.; Рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів], „Книгарь“ ч. 2 (жовтень 1917), ст. 90.

*532. Сон. [„У всякого своя доля“]. Видання Кубанського Українського Товариства „Просвіта“. Катеринодар 1917, ст. 15. (Я₁).

Рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів], „Книгарь“ ч. 4 (грудень 1917), ст. 211.

*533. Царі. Видання Кубанського Українського Товариства „Просвіта“. Катеринодар 1917, ст. 24. (Я₁).

Рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів], „Книгарь“ ч. 4 (грудень 1917), ст. 211.

534. Царі. — Саул. — Юродивий. — Молитви. [Видавниче Товариство „Криниця“ у Києві № 31]. [Київ 1917], м. 8^о (17 × 10,5), ст. 19 + (1). [Друкарня „Герольд“].

Було два накладі: вид. 1-е, в кількості 30.000 пр., вид. 2-е, 5.000 пр. — Пор. „Книгарь“ ч. 5 (січень 1918), ст. 247.

Згадка: „Нова Рада“ 1917 № 23 (26. IV), ст. 4, оп.; рец.: В. Д[иканськ]ий [Королів], „Книгарь“ ч. 2 (жовтень 1917), ст. 90.

1918

535. [Вибір з Кобзаря]. М. Савицька. Тарас Шевченко. Життєпис і вибір з „Кобзаря“. Педагогічне Бюро Полтавської Губернської Народної Управи. У Полтаві 1918, 8^о (22,5 × 17), ст LX + 72 + 1 табл. + портрет. З друкарні М. Амчиславського. 25.000 пр.

Обкладинка друкована в Літ. Т-ва Друкар. Справи.

Рец.: 1. М. Р[удинський], Шевченко і полтавські видавництва за рік волі. „Нова Школа“ 1918, № 2, ст. 80—81; 2. П. Филипович, „Книгарь“ ч. 15 (листопад 1918), ст. 919.

*536. Гайдамаки. Вид. Т-ва „Криниця“. Київ 1918, ст. 92. (Я₁).

Пор. „Книгарь“, ч. 8 (квітень 1918), ст. 488.

*537. Гайдамаки. З передмовою Щепотьєва і примітками за виданням „Кобзаря“ Доманицького. „Просвітянська Книгозбірня“. Видання Полтавської Спілки Споживчих Товариств. Полтава 1918, 16^о, ст. IX + 99. 30.000 пр.

Згадки: 1. „Нова Рада“ 1918 № 192 (20. X), ст. 4, оп.; 2. М. Р[удинський], „Нова Школа“ 1918, № 2, ст. 80.

538. Гайдамаки. Поема. Видавництво „Рух“. [Вовча на Харківщині, 1918], 8^о (24,5 × 17), ст. 64 + 2 табл. [Друкарня І. Гессена].

Без титулової картки, тільки з обкладинкою.

Зміст: Поема, ст. 1—63; Шевченкова „Передмова“, ст. 64.

*539. Гайдамаки. Видавництво „Українська Книжка“ ім. Б. Грінченка у Харькові під редакцією М. Плевако та О. Синявського. Харків [1918], 8°, ст. 86. (*Я₁*).

„Народня Книгозбірня“ ч. 1. Пор. „Нова Рада“ 1918, № 117 (18. VII), ст. 4, Літ., наука.

Зміст: 1. Тарас Шевченко [життєпис]; 2. М. П[левако], Що таке Гайдамачина; 3. Поема; 4. Шевченкова передмова.

540. Думи і пісні. Федерація Українців з Злучених Державах. [Українська Друкарська і Видавнича Спілка]. Нью-Йорк, New-York. 1918, 8° (19,5×13,5), ст. 64. Друкарня не зазначена.

541. Іван Підкова. Гамалія. Тарасова ніч. Т-во „Дзвін“. Видавництво „Українська Школа“ під орудою С. Русової, Ю. Сірого, Я. Чепіги і С. Черкасенка. № 11. [У Києві 1918], м. 8° (18,5×14), ст. 16. [Друк. б. 1-ої Київської Друкарської Спілки]. 20.000 пр.

Без титулової картки. З малюнками О. Судомори. Висоту накладу подає „Книгарь“ ч. 20 (квітень 1919), ст. 1313.

Згадка: „Нова Рада“ 1918, № 174 (27. IX), ст. 4. оп.; рец.: С. Паночіні, „Книгарь“, ч. 19 (березіль 1919), ст. 1221—2.

*542. Катерина. Видавництво „Відродження“ у Києві № 6. Київ 1918.

Відомість узято з оповістки на 4-ій ст. обкладинки ч. 11 цього видавництва.

*543. Катерина. Видання Кооперативного Товариства „Українська Книгарня“ в Херсоні, № 3. Херсон 1918, 16°, ст. 32. (*Я₁*).

Згадка: „Нова Рада“ 1918 № 71 (9. V), ст. 4, оп.; рец.: В. Дикий [Королів], „Книгарь“ ч. 19 (березіль 1919), ст. 1227.

*544. Катерина. Шевченківська Бібліотека № 1. Вид. 6. Череповського. Київ 1918, ст. 32. (Я₁). 10.000 пр.

Згадка: „Книгарь“ ч. 8 (квітень 1918), ст. 488; висота накладу там же, ч. 20 (квітень 1919), ст. 1313.

*545. Катерина. — **Тополя.** Всеукраїнське Учительське Видавниче Товариство. Київ 1918, ст. 39. 10.000 пр.

Згадка: „Книгарь“ ч. 11 (липень 1918), ст. 680; про висоту накладу див. там же, ч. 20, ст. 1313.

546. Кобзарь. Издательство П. Д. Калугина. Харьков 1918, 8° (27×18), ст. 208+III. Друкарня не зазначена.

У два стовпці. Передрук вид. Доманицького, але без життєпису і без поезії „Човен“; в вірш „Дурні та горді ми люди“.

На титуловій картці невеличкий портрет Шевченка (без шапки) і мотто: „Світе тихий, краю милий, моя Україно...“

*547. Кобзарь. Під ред. В. Доманицького. Вид. Кубанського Обл. Союзу С.-Х. Кредитних Товариств. Катеринодар 1918. (Б.).

548. Кобзарь. (В редакції Доманицького). Статті професорів: Д. Багалія, „Шевченко і Кирило-Меєодієвське Братство“; М. Сумцова, „Слобожанщина і Шевченко“. Куншти, різблені на лінолі К. Неметца. Видавництво „Рух“. Харків-Київ-Львів 1918, 8° (27×18,5), ст. LXXIX+502++(2)+2 портрети+12 окремих ілюстрацій. [Друкарня І. Гессена. Вовча на Слобожанщині].

Зміст: Од видавництва, ст. III—IV; В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка, V—XVIII; Д. Багалій, Т. Г. Шевченко і Кирило-Меєодієвське Братство, XXI—LIV; М. Сумцов, Слобожанщина і Шевченко, LV—LXXIII; далі „Кобзарь“.

Рец.: 1. П. Зайцев, Два „Кобзарі“. „Книгарь“ ч. 19 (березіль 1919), ст. 1164—5; 2. С. Паночіні, там же, ст. 1219—21.

549. Кобзарь. Текст складений в хронологичньому (!) порядку по найповнішому другому виданню „Петроградського Общества имени Т. Г. Шевченка“, під редакцією В. Доманицького 1908 року. Катеринослав 1918, 8° (18×13,5), ст. XVI+ +655+(1)+портрет. Друкарня Єременка-Ларченка — Норовіч.

Видавці зазначені на ст. 4-й обкладинки:

Українське Видавництво в Катеринославі. Видавництво „Слово“. Катеринославський Союз Споживчих Товариств.

На титуловій картці зазначено: 5% чистого прибутку призначено на збудування пам'ятника Т. Шевченкові в Києві. — Ст. I—XVI: Тарас Шевченко [життєпис].

550. Кобзарь. В редакції В. Доманицького. З життєписом та примітками. [Видання Кооперативного Товариства „Українська Книгарня“ в Херсоні]. Херсон 1918, 8° (25 5×17,5), ст. XI+ +272+XIX×(1). Друкарня С. Ольховикова та С. Ходушина.

Ст. I—IX: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка.

Згадка: „Нова Рада“ 1918, № 71 (9. V), ст. 4, оп.

*551. Кобзарь. Повний текст в редакції В. Доманицького. З життєписом, портретами письменника й малюнками хати, де народився Т. Шевченко, й його могили. Видавництво книгарні Є. Череповського. Київ 1918 (на хребті 1919), 8° (20×14), ст. II+XXVI+576+1 табл. [Друкарня І. І. Чоколова]. 15.000 пр.

Зміст: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка, ст. II—XXVI; далі „Кобзарь“; Примітки, ст. 545—70; оглав, ст. 571—6.

Опис вид. подає „Укр. Тиждень“ 1938, ч. 12 (258), висоту накладу „Книгарь“, ч. 20 (квітень 1919), ст. 1313.

Рец.: С. Паночіні, „Книгарь“, ч. 19 (березіль 1919), ст. 1221.

*552. Кобзар. „Просвіта“. Народна Бібліотека, ч. 2 Вінніпег, Манітоба 1918, 8^о (17×12,5), ст. 512+(4). [З друкарні Кан. Української Видавничої С-ки].

Ст. 5—58: Богдан Л[епкий], Життя Тараса Шевченка; вкінці — ст. (3—4) пояснення до „Гайдамаків“.

Опис вид.: „Укр. Тиждень“ 1938, ч. 12 (258).

553. Кобзарик. [Видавництво „Нашим Дітям“. Видання третє (sic!). Київ 1918], 32^о (12×13,5), ст. 15+(1). [Друкарня Київської Народньої Управи].

З малюнками Г. Павловича.

Згадка: „Нова Рада“ 1918, № 42 (26. III), ст. 4, оп.; рец.: Б. Заклинський, „Шлях“ 1918, ч. 8, ст. 75.

554. Лист до Г. Квітки-Основ'яненка 19. II, 1841. „Н. М.“ 1918, кн. 2, ст. 45—6 (у статті І. Айзенштока).

„Кобзарь“, вид. „Рух“ 1918, ст. LXII—III (в статті Сумцова); У. А. III, 6—7 (л. 5); В. І. XI, 16—18 (л. 3).

*555. Маленький Кобзарь. Видавництво „Відродження“, № 2. Видання четверте. Київ 1918, 16^о (12×8,5), ст. 32. (М.).

Ст. 3—7: О. Ч—ий, Життя Т. Г. Шевченка.

*556. Маленький Кобзарь. Видавництво „Відродження“, № 2. Видання п'яте. Київ 1918, 16^о (12×8,5), ст. 32. (М.).

Ст. 3—7: О. Ч—ий, Життя Т. Г. Шевченка.

*557. Маленький Кобзарь. Книгоиздательство „Земля“. Лубны 1918, 16^о (12,5×8,5), ст. 64. (М.).

Зміст: Н. М., Тарас Шевченко (по рос.), ст. 3—8; Поезії, ст. 9—35; рос. переклад їх, ст. 37—64.

558. Маленький Кобзарик. Видавництво „Селянська Самоосвіта“, № 2-й. Одеса 1918, 8^о (23×12,5), ст. 16. Друкарня Губерніяльного Комісаріата (!) Освіги.

*559. Малий Кобзарь. Видання Баршпільської Учительської Спілки на спомин про Шевченкове свято. Баршполе 1918, 16°, ст. 32.

Рец.: С. Єфремов, „Книгарь“, ч. 7 (березіль 1918), ст. 410.

560. Назар Стодоля. Драма на 3 дії. У Києві [1918], м. 8° (17,5×11), ст. 60+(1)+(1) оп. З друкарні „Енергія“.

Обкладинка: Друкарня В. Голованевського і К-о. Склад видання в Гуртовій Книжній Коморі Т-ва „Час“ у Києві.

561. Назар Стодоля. Драма на 3 дії. Видавництво Книгарні Є. Череповського. Київ 1918, 8° (18×14), ст. 48. [Друкарня І. І. Чоколова]. 10.000 пр.

На обкладинці: „Театральна Вібіліотека“ № 3.

Висоту накладу подає „Книгарь“ ч. 20 (квітень 1919), ст. 1321.

*562. Назар Стодоля. Піеса на 3 дії. Видання книгарні Г. І. Маркевича. Полтава 1918, ст. 44. (Я₁).

*563. Наймичка Видання Кооперативного Товариства „Українська Книгарня“, № 6. Херсон, 1918, ст. 24.

Пор. „Книгарь“ ч. 10 (червень 1918), ст. 615; „Нова Рада“ 1918, № 71 (9. V), ст. 4, оп.

564. Плач Ярославни. — Бій з Половцями. Малюнки Павли Діденко. [Видавниче Товариство „Сіверянська Думка“]. [Чернігів 1918], м. 8° (16×12), ст. 12.

Видання літографоване. — Ст. 3–4: П. Д., Передмова.

Рец.: Проф. М. Г. Бурачек, „Книгарь“ ч. 7 (березіль 1918), ст. 413 (тільки про малюнки).

565. Твори. Том І. „Про життя й твори Т. Шевченка“. „Кобзарь“ (до першого арешту). Київ-Ляйпціг Українська Накладня. Коломия Галицька накладня. Wennipeg (sic!) Man. Ukrainian Publisheng (sic!). [Ляйпціг 1918], 8° (22×15), ст. (2)+544+портрет. [Друкарня Spamer у Ляйпцігу]. 10.000 пр.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

ТВОРИ

ТОМ I

„ПРО ЖИТТЯ Й ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА“
 „КОБЗАРЬ“ (ДО ПЕРШОГО АРЕШТУ)

Київ-Ляйпціг

УКРАЇНСЬКА НАКЛАДНЯ.

КОЛОМІЯ
Галицька Накладня.WENNIPEG MAN.
Ukrainian Publishing.

Титулова картка I-го тому „Творів“ за ред. Б. Лепкого.
 „Твори“ вийшли накладом Я. Оренштайна

Рец.: П. Зайцев, Два „Кобзарі“. „Книгарь“
 ч. 19 (березіль 1919), ст. 1165—8.

566. Три поеми. (Сон, Кавказ, Суботів).
 „Народня Бібліотека“ ч. 4. Накладом „Вістника
 Життя“. Фрайштадт 1918, м. 8° (16×12), ст. 31+(1).
 З друкарні „Союза визволення України“ у Фрай-
 штадському таборі.

Зміст: „Сон“, ст. 3—23; „Кавказ“, ст. 23—9;
 „Суботів“, ст. 30—31.

567. Три поеми (Сон. — Великий льох. —
 Неофіти) з передмовами і поясненнями Б. Леп-
 кого. Нова Бібліотечка ч. 4. Українська Накладня.
 Київ-Ляйпціг 1918, 8° (20×13,5), ст. 134. [З дру-
 карні Шарфого в Вецлярі]. 2.000 пр.

Зміст: 1. Сон: ст. 5—15 вступ, 17—35 поема, 36—8 пояснення; 2. Великий Лях: ст. 39—51 вступ, 52—70 поема, 71—88 пояснення; 3. Неофіти: ст. 83—104 вступ, 105—26 поема, 127—34 пояснення.

1919

568. Гайдамаки. Видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоном. Українська Накладня Київ - Ляйпціґ. Галицька Накладня Коломия. Ukrainian Publishing Winnipeg Man. [Берлін 1919], м. f° (45×34), ст. 50+14 таблиць+портрет. [Друкарня Sabo—Berlin]. 3.000 пр.

Ілюстрації О. Сластьона, портрет роботи Ф. Крайського.

Ст. 5—6: Видавництво, [Передмова про відміни цього видання від видання 1886 р.; написав В. Лепкий].

569. [Думки про мистецтво]. Богдан Лепкий, Шевченко про мистецтво. „Шлях“ (Зальцведель) 1919, чч. 77—80, фел.

570. [Іван Гус]. Ivan Hus. (Jeretyk). Nákladem ukrajinského vydavatelského družstva „Čas“ Kyjev-Praha. [Прага] 1919, 8° (23×15,5), ст. 37. Tiskem fy Koppe-Bellmann.

Зміст: Dr. Štěpán Smal-Stočkyj [Úvodem], ст. 5—13; Dr. Sm. St[očkyj], Vysvětlivky ke čtení ukrajinského originálu, ст. 14; F. T[ichý], Poznámky překladatelovy, ст. 15—16; Ivan Hus (Jeretyk) — український текст, транскрибований по чеськи, та паралельний чеський переклад Фр. Тіхого, ст. 18—37.

*571. Кобзарь. Видання Комісії при Одеському Українському Секретаріаті. Одеса 1919, 8° (16,5×12), ст. XXX+704. (М.).

Ст. V—XXX: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка.

572. Кобзарь. В редакції В. Доманицького. З портретом та життєписом. Київ 1919, 8° (13,2×8,5), ст. XXVI+691+портрет. [Друкарня (б.) Київ. Губ. Нар. Управи].

На звороті титулової картки: В. Т. Друкарь [марка видавництва].

Ст. — XXVI: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка; 649—91: Примітки.

*573. Кобзарь. Повне видання. Видавництво Кубанського Центрального Союзу установ дрібного кредиту. Катеринодар 1919, 8° (23,5×15), ст. 280. (М.).

Ст. 3—16: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка.

574. Кобзарь. Українська Накладня. Київ-Ляйпціг [1919], 8° (22×15), ст. XVI+707+портрет. [Друкарня Spamer]. 3.000 пр.

Це окреме видання другого тому п'ятитомового видання за ред. В. Ленкого.

*575. Кобзарь. Українське видавництво в Січеславі. II. вид. Катеринослав 1919 [на обкладинці: 1920], 8° (24,5×15), ст. XXVI+528. Друк. Запорожської залізниці. (М.).

Ст. V—XV: П. Щукін, Тарас Шевченко.

576. Лист до П. Корсакова 8—27. П. 1843. „Н. М.“ 1919, кн. 1/2, ст. 42 (у статті С. Єфремова). У. А. III, 14 (л. 11); В. І. XI, 25 (л. 9).

577. [Мазепа і Войнаровський]. „Н. М.“ 1919, кн. 1/2, ст. 21.

Опис композиційного ескізу олівцем на сюжет із життя Мазепи, записаний Г. Честахівським із слів Шевченка.

578. Маленький Кобзарь. Українське видавництво в Катеринославі. Правобережна філія. № 13. Кам'янець на Под. 1919 [на обкладинці: 1920], м. 8° (18×13,5), ст. 94+(2). Друкарня „Подольський Край“.

Обкладинка друк. у друкарні Фукса, Рехтера й Когена. Упорядкувала „Мал. Кобзар“ Л. Жигмайло [Любов Віднова].

Ст. 3—26: Короткі відомості про Т. Г. Шевченка.

Іст. вид.: Ст. Сірополко, „Маленький Кобзарь“, як історична пам'ятка. „Новий Час“ 1935, ч. 52 (10. III), ст. 8.

579. Повне видання творів. Том I. Про життя і твори Тараса Шевченка — написав Богдан Лепкий. — Література — Матеріяли до процесів Шевченка — Листи Тараса Шевченка — Автобіографічна замітка Т. Шевченка — Автобіографічний лист Т. Шевченка — Спомини про старшого боярина Тараса Шевченка — Шевченко серед поетів славянства — написав Н. (sic!) Корш. Київ-Ляйпціг, Українська Накладня. Коломия, Галицька Накладня. Wennipeg (sic!) Man. Ukrainian Publsicheng (sic!). [Ляйпціг 1919], 8° (22×15), ст. XVII + 513 + (1) + портрет. [Друкарня Spamer у Ляйпцігу]. 5.000 пр.

Зміст: Зміст книжки, ст. V—XVII; Богдан Лепкий, Про життя і твори Тараса Шевченка, ст. 1—240; Матеріяли до процесів Тараса Шевченка, ст. 240—276; Листи, ст. 277—479; Автобіографічна замітка Т. Шевченка (по його автографу) [по рос.], ст. 480—3; Автобіографічний лист до редактора „Народного Чтенія“ [ред. П. Куліша; по рос.], ст. 484—91; Ганна Барвінок [О. Куліш], Спомин про старшого боярина Тараса Шевченка, на весіллі Пантелія Куліша і Олександри Кулішевої в 1847 р., ст. 493—5; Х. Корш, Шевченко серед поетів славянства, ст. 496—513.

580. Повне видання творів. Том II. Кобзарь. Київ-Ляйпціг, Українська Накладня. Коломия, Галицька Накладня. Wennipeg (sic!) Man. Ukrainian Publsicheng (sic!). [Ляйпціг 1919], 8° (22×15), ст. XVI+707+ портрет. [Друкарня Spamer у Ляйпцігу]. 5.000 пр.

Тут поміщені оці не Шевченкові твори: 1. Та головонько моя бідна, ст. 645; 2. Титарівна біля криниці, ст. 455.

Рец.: 1. И. Айзеншток, „Путь Просвещения“ 1922, № 2, ст. 343—4; 2. І. Айзеншток, „Шляхи Мистецтва“ 1922, ч. 2, ст. 51—3; 3. Вол. Дорошенко, „Стара Україна“ 1925,

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ТОМ I

Про життя і творчість Тараса Шевченка — нарисав Богдан Лепкий —
 Література — Матеріали до прози Шевченка — Листи Тараса
 Шевченка — Автобіографічні замітки Т. Шевченка — Автобіогра-
 фічний лист Т. Шевченка — Спомини про старшого брата Тараса
 Шевченка — Шевченко серед поетів славянства — нарисав Н. Корш.

Київ-Ляйпціг

УКРАЇНСЬКА НАКЛАДНЯ.

КОЛОМІЯ

Галицька Накладня.

WENNIPEG MAN.

Ukrainian Publisheng.

Титулова картка I-го тому Повного вид. творів
 за ред. Б. Лепкого.

ч. III—IV, ст. 73 (на всі 5 томів); 4. О. Дорош-
 кевич, Етюди з Шевченкознавства. Х. 1930,
 ст. 25; 5. П. Зайцев, Редагування тексту Шев-
 ченкових творів. В. I. II, 215.

581. Твори. Том II. Кобзарь (в „Петро-
 павловській кріпости“. — На заслання
 і пізнійше). — Варіанти й доповнення
 до „Кобзаря“. Київ-Ляйпціг, Українська На-
 кладня. Коломия, Галицька Накладня. Wenni-
 peg (sic!) Man. Ukrainian Publisheng (sic!). [Ляйпціг
 1919], 8° (22×15), ст. (2)+656+портрет. [Друкарня
 Spamer у Ляйпцігу]. 10.000 пр.

Зміст: Кобзарь, ч. II, ст. 1—351; Варіанти
 й доповнення, ст. 353—640; Зміст, ст. 641—56.

Тут поміщені ті самі не Шевченкові твори, що
 й вище: „Та головонько моя бідна“ (ст. 289 і 636)
 і „Титарівна біля криниці“ (99).

582. Твори. Том III. Назарь Стодоля. — Артист. — Дневник. — Княгиня. — Автобіографічна замітка. — Лист до редактора „Нар. Чтенія“. — Пояснення. Київ-Ляйпціґ, Українська Накладня. Коломия, Галицька Накладня. Wennipeg (sic!) Man. Ukrainian Publisheng (sic!). [Ляйпціґ 1919], 8° (22 × 15), ст. (2) + 467 + (1) + портрет. [Друкарня Spamer у Ляйпціґу]. 10.000 пр.

Зміст: Назар Стодоля, ст. 1—44; Артист (Художник) (переклад Б. Л-ого), ст. 47—163; Дневник (Журнал) (укр. пер.), ст. 165—370; Княгиня (за перекладом у виданні Д. Дорошенка), ст. 371—406; Автобіографічна замітка Т. Шевченка (по його автографу) (по рос.), ст. 407—10; Автобіографічний лист Т. Шевченка до редактора „Народного Чтенія“ (по рос.), ст. 411—8; Пояснення до повісті „Артист“, ст. 419—32; Пояснення до Дневника, ст. 433—67.

583. [Український люд у кріпацькій неволі]. „Н. М.“ 1919, кн. 1/2, ст. 20—1.

Шевченкові вислови, записані Г. Честахівським.

584. [Щоденник]. Недруковані місця з журналу (щоденника) Т. Шевченка. „Н. М.“ 1919, кн. 1/2, ст. 3—16 (подав П. Зайцев).

1920

585. Гайдамаки. З портретом автора й ілюстраціями. Вецляр 1920, 8° (20,5 × 14,5), ст. 100 + портрет. [Друкарня Шарф'єго]. 5.000 пр.

На обкладинці: Бібліотека „Українського Слова“ ч. 12.

Ст. 92—3: Передмова (Шевченкова); 93—4: Панове субскрибенти; 95—100: Пояснення

Рец.: 1. І. Зеленкевич [Чепига], „Книжка“ 1922, ч. 4/7, ст. 83; 2. І. Пі[гуляк], „Промінь“ (Чернівці) 1922, ч. 9/10, ст. 253.

586. Гамалія. Тарасова ніч. (Поеми). Видавництво „Всесвіт“. Серія українська, чис. 3. Київ-

Прага 1920, 8° (18×13), ст. 15+(1). [Друкарня Політики в Празі]. 5.000 пр.

Зміст: С. С. [С. Смаль-Стоцький], Т. Шевченко [життєпис], ст. 3—4; І. Гамалія, ст. 5—11; ІІ. Тарасова ніч, ст. 12—16.

587. [Думки про мистецтво]. Богдан Ле-
кий й, Шевченко про мистецтво. Накладом автора.
Зальцведель 1920, м. 8° (18×13), ст. 26. З дру-
карні С. В. У.

Відбитка з час. „Шлях“.

588. Єретик або Іван Гус. (Поема). Видав-
ництво „Всесвіт“. Серія українська, чис. 7. Київ-
Прага 1920, 8° (18×13), ст. 15+(1). [Друкарня
Політики в Празі]. 5.000 пр.

Ст. 3—4: С. С. [С. Смаль-Стоцький];
Т. Шевченко [життєпис].

*589. Збірка творів Т. Шевченка з нагоди
106-річниці його уродин. З поясненнями
С. С. Пастушенко. Видання Повітового Відділу На-
родньої Освіти. Умань 1920, 8° (18×11,5), ст. 46. (М.).

590. Кавказ. Холодний яр. Розрита могила.
(Поеми). Видавництво „Всесвіт“. Серія україн-
ська, ч. 6. Київ-Прага 1920, 8° (18×13), ст. 15.
[Друкарня Політики в Празі]. 5.000 пр.

Зміст: С. С. [Смаль-Стоцький],
Т. Шевченко [життєпис], ст. 3—4; І. Кавказ,
ст. 5—10; ІІ. Холодний яр, ст. 11—13; ІІІ. Роз-
рита могила, ст. 14—15.

*591. Кобзарь. Повний текст в редакції В. До-
маницького. Видання „Дніпровського Союзу Спо-
живчих Союзів України“ („Дніпросоюз“). Київ
1920, 8° (20,5×14), ст. XXVI+576. Друк. „Дні-
просоюзу“ (М.).

Я₂ подає розмір 22×15,5.

Ст. II—XXVI: В. Доманицький, Життя Та-
раса Шевченка.

*592. Кобзарь. Видання „Союзу Споживчих
Товариств Кременчуцького району“. Кременчук
1920, 8° (22×16), ст. VII+87. (Я₂).

Ст. I—VII: М. О. Китаєв, Життєпис Шевченка.

*593. Кобзарь. Повне видання з поясненнями Юліана Охримовича, під редакцією Юрія Ясницького. Видавництво „Гай“. Т. І. Вип. І. Мелітополь 1920, 8° (16,5×13), ст. X+54. Друк. „Наша Жизнь“. 500 пр. (Я₂).

Зміст: Від видавництва, ст. III—V; Коротенький огляд життя Т. Г. Шевченка, ст. VII—X; далі: На вічну пам'ять Котляревському, До Основ'яненка, Розрита могила, Чигирин, Сон, Н. В. Гоголю, Суботів.

*594. Кобзарь. Повне видання з поясненнями Юліана Охримовича, під редакцією Юрія Ясницького. Видавництво „Гай“. Т. І. Вип. II. Мелітополь 1920, 8° (16,5×13), ст. 63. Друк. „Наша Жизнь“. 500 пр. (Я₂).

Зміст: Великий льох, Кавказ, До мертвих і живих, Холодний яр, Заповіт, За байраком байрак, Мені однаково.

До поезій додано історичний коментар.

*595. Кобзарик. 59 святкування пам'яті. Херсон 1920, м. 8° (16,5×11,5), ст. 32 (М.).

Ст. 3—4: життєпис Шевченка.

596. Малий Кобзар. Вибір для дітей. „Діточі читанки“ ч. 10. Вид-во „Діточі Читанки“. Станиславів 1920, 16° (15,5×11), ст. 31+(1). [З п'ятні Льва Данкевича]. 5.000 пр.

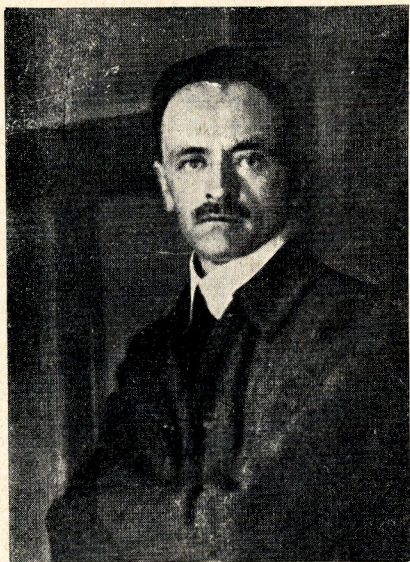
Видання Ів. Чепиги; передрук зі змінами „Малого Кобзаря“ для дітей вид. Укр. Педагог. Т-ва. — Ст. 3—5: Видавництво, Життя Т. Г. Шевченка.

*597. Назар Стодоля. Драма на 3 дії. Вид. „Союзу Споживчих Товариств Кременчуцького району“. Кременчук 1920, 8°, ст. 32. (Б.).

598. Наймичка. „Мати“. Книжки для читання в школі. Кн. 3. Видання кооперативу „Допомога Школі“ Черкаської повітової вчительської спілки. Черкаси 1920, 8° (21,5×14,5), ст. 18. Друкарня не зазначена.

Книжки збірки „Мати“ мають спільну шабатурку під наг. „Слово“. Хрестоматія для читання в школі. Збірник II. Мати.

Б. Лепкий, ред. Шевченкових творів у вид. „Укр. Накладні“
Я. Оренштайна.

599. Наймичка. Суботів. (Поеми). Видавництво „Всесвіт“. Серія українська, чис. 5. Київ—Прага 1920, м. 8° (18×13), ст. 24. [Друкарня Політики в Празі]. 5.000 пр.

Зміст: С. С. [С. Смаль-Стоцький], Т. Шевченко [життєпис], ст. 3—4; 1. Наймичка, ст. 5—22; 2. Суботів, ст. 23—24.

600. Невольник. — Іржавець. (Поеми). Видавництво „Всесвіт“. Серія українська, чис. 9. Київ—Прага 1920, 8° (18×13), ст. 31+(1). [Друкарня Політики в Празі]. 5.000 пр.

Зміст: С. С. [С. Смаль-Стоцький], Т. Шевченко [життєпис], ст. 3—4; 1. Невольник, ст. 5—28; 2. Іржавець, ст. 28—32.

601. Повне видання творів. Том III. Варіанти й доповнення. Пояснення до „Коб-

заря“ — Слѣпая (поэма) — Безталанний (поэма) — Уривок з драми: „Никита Гайдай“. Київ—Ляйпціґ, Українська Накладня. Коломия, Галицька Накладня. Winnipeg, Man. Ukrainian Publishing. [Ляйпціґ 1920], 8^о (22×15) ст. (1)+ +451+портрет. [Друкарня Spamer у Ляйпціґу]. 5.000 пр.

Зміст: Варіанти й доповнення, ст. 3—383; Слѣпая, ст. 385—418; Безталанний, ст. 419—35; Никита Гайдай, ст. 437—51.

602. Повне видання творів. Том IV. Назарь Стодоля — Артист — Дневник — Княгиня — Безщасний — Капитанша — Пояснення. Київ — Ляйпціґ, Українська Накладня. Коломия, Галицька Накладня. Wennipeg (sic!) Man. Ukrainian Publischeng (sic!). [Ляйпціґ 1920], 8^о (22×15), ст. 602+(1)+ портрет. [Друкарня Spamer у Ляйпціґу]. 5.000 пр.

Зміст: Назар Стодоля, ст. 5—44; Артист (Художник) (переклад Б. Л—ого), ст. 47—163; Дневник, 165—370; Княгиня (за перекладом у виданні Д. Дорошенка), ст. 371—406; Безщасний (за перекладом О. Кониського), ст. 407—67; Капитанша (за виданням Д. Дорошенка), ст. 469—537; Пояснення: до повісти „Артист“, ст. 539—52; до Дневника, ст. 553—587; до „Княгиня“, ст. 588—91; до „Безщасний“, ст. 592—6; до „Капитанша“, ст. 597—602.

Пояснення зладив Б. Лепкий].

Передрук: Княгиня. „Народна Воля“ (Скрентон) 1929, чч. 28—32 і 34—6.

603. Повне видання творів. Том V. Музика — Варнак — Близнята — Прогулька — Наймичка — Спомини Лазаревського — Чого стоїть Шевченко, яко поет народній (Куліша) — Слово над гробом Шевченка — Пояснення. Київ—Ляйпціґ, Українська Накладня. Коломия, Галицька Накладня. Winnipeg Man. Ukrainian Publishing. [Ляйпціґ 1920], 8^о

(22×15), ст. (1)+514+портрет. [Друкарня К. Г. Редера у Ляйпцігу]. 5.000 пр.

Зміст: Музика, ст. 1—78; Варнак, ст. 79—116; Близнята, ст. 117—259; Прогулька з приємністю та й без моралі, ст. 261—418; Наймичка, ст. 419—98; М. Лазаревський, Спомини про Тараса Шевченка, ст. 499—503; П. Куліш, Чого стоїть Шевченко як поет народній, ст. 504—12; П. Куліш, Слово над гробом Шевченка, ст. 513—4.

Повісті за виданням Д. Дорошенка. Пояснень бракує.

Передрук: Варнак. „Нове Життя“ (Олифант) 1927, чч. 26—34, фел.

604. Тополя. Перебендя. (Поеми). Видавництво „Всесвіт“. Серія українська, чис. 3 [на обкладинці: 4]. Київ—Прага 1920, м. 8° (18×13), ст. 16. [Друкарня Політики в Празі]. 5.000 пр.

Зміст: С. С. [С. Смаль-Стоцький], Т. Шевченко [життєпис], ст. 3—4; І. Тополя, 5—12; П. Перебендя, 13—16.

1921

605. Аргист. Повість. Переклав Олександр Кониський. Українська Накладня. Київ—Ляйпціг [1921], м. 8° (17,5×11,5), ст. 192. [Друкарня: К. Г. Редер, тов. з обм. порукою в Ляйпцігу]. 2.000 пр.

На обкладинці: Загальна бібліотека № 151—151а. Ст. 184—92: Коментар [склав В. Сімович].

606. Вибрані твори. На 60-літні роковини Шевченка. Всеукраїнське (sic!) Державне Видавництво. Одеса 1921, м. 8° (17×11), ст. 54. (М.).

Рец.: „Книга Государственного Издательства Украины. Бюллетень Торгового Отдела“ № 1 (1922), ст. 67.

607. Гайдамаки. Поема. Українська Накладня. Київ—Ляйпціг [1921], м. 8° (17×11,5), ст. 140+ + (4). [К. Г. Редер, тов. з обм. порукою в Ляйпцігу]. 2.000 пр.

На обкладинці: Загальна Бібліотека ч. 155—6.

Зміст: Василь Верниволя [Сімович], Передмова, ст. 3—14; далі поема; Передмова [Шевченкова], ст. 112—3; Панове субскрібенти, ст. 114; Примітки, 117—40.

608. Історичні поеми. Пояснив Дмитро Николишин. Друге, доповнене видання. Накладом „Загальної Книгозбірні“. Коломия 1921, м. 8^о (17,5×11), ст. 145 + (2) + портрет. [З друкарні Вільгельма Бравнера]. 4.000 пр.

На обкладинці: Загальна Книгозбірня ч. 1.

Зміст: Передне слівце, ст. 3—4; Вступ (1. Коли та які історичні поеми написав Шевченко; 2. Жерела історичних відомостей Шевченка; 3. Історична основа поем; 4. Замітки до поодиноких поем; 5. Суцільний погляд на історичні поеми Ш-ка), ст. 5—84.

У книзі подані отсі поеми: 1. Іван Підкова (ст. 26—32 замітки); 2. Гамалія (ст. 32—40 замітки); 3. Буває в неволі (ст. 40—4 замітки); 4. Тарасова ніч (44—8 замітки); 5. Вибір гетьмана (У неділеньку у святую) (48—53 замітки); 6. Задача Дорошенка (Заступила чорна хмара) (53—6 замітки); 7. Чернець (56—62 замітки); 8. Іржавець (62—7 замітки); 9. Швачка (67—8 замітки); 10. Невольник (69—78 замітки).

Рец.: 1. „Батьківщина“ 1921, ч. 14 (5/VI), ст. 8 (прих. згадка); 2. М. Галушинський, „Вперед“ 1921, ч. 89 (15. VI), ст. 3; 3. В. Королів-Старий, „Книжка“ 1922, ч. 4/7, ст. 83.

609. Кобзарь. За редакцією В. Доманицького. Державне Видавництво. Київ 1921, м. 8^о (21,5×13,5), ст. XXVI+576+ портрет. [7-ма Радянська Друкарня].

Це є видання Дніпросоюзу з 1920 р. зі зміненними титуловою карткою та обкладинкою. Ст. II—XXVI: В. Доманицький, Життя Тараса Шевченка.

610. Кобзар. Вибір для дітей. Третє виданє; в 60-ті роковини смерти Поета. Накладом Українського Педагогічного Товариства. Львів 1921,

16° (15×11,5), ст. 63+(1). [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка]. 10.000 пр.

Ч. 13 видань У. П. Т. — Ст. 5—8: Тарас Шевченко.

611. Кобзарь. Народне видання з поясненнями і примітками Д-ра Василя Сімовича. Українське видавництво в Катеринославі. Заходами Євг. Вирового. Катеринослав—Кам'янець—Ляйпціг 1921, 8° (22,5×15), ст. XXIX+431. [Друковано в друкарні К. Г. Редера, тов. з обм. порук. в Ляйпцігу]. 10.000 пр.

Зміст: Др. Василь Сімович [Передмова], ст. V—VIII; Життя Тараса Шевченка, ст. IX—XXIII; зміст книги, ст. XXV—XXIX.

Рец.: 1. Л. Білецький, „Укр. Трибуна“ 1921, ч. 177 (З. XII), ст. 3; 2. М. Возняк, „Письмо з Просвіти“ 1922, ч. 5/6 (15. I), ст. 50—1; 3. Д. Дорошенко, „Хліборобська Україна“, зб. V/VI (1921), ст. 211—6; 4. Н. Д[орошенко], „Життя і Знання“ 1933, ч. 1 (64), ст. 30; 5. Б. Лепкий, Нове народне видання „Кобзаря“. „Укр. Слово“ (Берлін), 1922, ч. 151 (18. III), ст. 2, фел.; 6. П. Талан, Шевченкова „Катерина“ і коментатори. „Вістник“ 1936, кн. 5, ст. 364—7; 7. П. Тиховський, „Ч. III.“ 1924, кн. 7, ст. 262—3; 8. „Учительське Слово“ 1922, ч. 2/4, ст. 31; 9. С. Шелухин, Про конечну потребу нових пояснень „Кобзаря“. (Про розяснення „Кобзаря“ Д-ром В. Сімовичем). „Дзвони“ 1933, ч. 10, ст. 457—64; 1934, ч. 3, ст. 97—103.

612. Кобзарь. Скорочене ювілейне видання. 1861—1921. Всеукраїнське Державне Видавництво. [Харьків 1921], м. 8° (18,5×12), ст. XIX+332+портрет. [Урядова Друкарня]. 10.000 пр.

Зміст: Од видавництва, ст. I; В. Коряк, Тарас Шевченко. Що написав Кобзаря, ст. II—XIX; далі „Кобзар“; Заповіт (ноти), ст. 315; Примітки, ст. 317—29.

Рец.: „Книга Государственного Издательства Украины. Бюллетень Торгового Отдела“ № 1 (1922), ст. 67.

*613. Кобзарик. Шостидесятирічне святкування пам'яті Г. Шевченка. Видання Всеукраї- вид. Заходами Комісії по влаштуванню Шевчен- ківського свята при Херс. Повіт. Політосвіті. Херсон 1921, 8⁰ (18×11), ст. 32. (М.).

На ст. 3—4: життєпис Шевченка.

614. Музика. Повість. Переклав Микола Міх- новський. Українська Накладня. Київ—Ляйпціг [1921], м. 8⁰ (17×11), ст. 132. [Друкарня: К. Г. Редер, тов. з обм. порукою в Ляйпцігу].

На обкладинці: Загальна Бібліотека ч. 149—149а, Ст. 3—8: Василь Верниволя [Сімович], [Перед- мова]; ст. 126—132: Примітки.

615. Назар Стодоля. Драма в трех (sic!) діях. Український Театр. Ч. 4. Видання Книгарні Нау- кового Товариства ім. Шевченка. Львів 1921, 8⁰ (23×15), ст. 34 Друкарня Наукового Товариства ім. Шевченка. 3.000 пр.

616. Наймичка. Текст по Доманицькому з пе- редмовою Р. Волкова. Всеукраїнське Державне Видавництво. Одеса 1921, 8⁰ (17×13), ст. 23. [Дру- ковано у 8-ій Радянській друкарні]. 5.000 пр.

Передмова, ст. 3—6.

617. Революційні поезії. З передмовою Є. Гри- горука. Універсальна бібліотека № 16. Державне Видавництво. Київ [1921], м. 8⁰ (16,5 × 12,5), ст. XXIII + (1) + 87 + (1) + портрет. [Друга Радян- ська Друкарня]. 15 000 пр.

Зміст: Є. Григорука, Передмова, ст. V— —XXIII + (1); далі поезії: Сон; Кавказ; Холодний яр; Заповіт; Царі; Пророк; Юродивий; Во Іудеї, во дні они; Подражаніє Іезекиїлю; Осії, глава XIV; Молитви; Світе ясний, світе тихий; І Архімед і Галилей; Саул; Хоча лежачого й не бють; І тут і всюди, скрізь погано; Якось то йду я уночі; Бували війни і військові свари.

Рец.: Мик. Зеров, „Голос Друку“ № 1 (1921), ст. 201—2.

1922

618. Думки. Бібліотека „Українського Слова“, Ч. 23. Berlin 1922, 16° (14×11), ст. 48. [Друкарня Шарфого в Вецлярі].

Брошура видрукована ще в р. 1920 накладом Вид. „Струя“, але ці відомості на титуловій картці задруковано вініетою.

619. [Думки про Бога, людей і Україну]. Шевченкова криниця. Думки про Бога, людей і Україну. З творів Шевченка вибрав і впорядкував Володимир Дорошенко. Накладом фонду „Учітеся, брати мої“. Ч. 1. Львів 1922, 8° (17×12,5), ст. VIII+256+портрет. [Друкарня Ставропігійського Інституту]. 5.000 пр.

Рец.: 1. М. Галущинський, „Письмо з Просвіти“ 1922, ч. 7/8 (1. II), ст. 65—6; В. Сімович, „Укр. Слово“ (Берлін) 1922, ч. 151 (18. III), ст. 2—3, фел.

620. Кобзар. Повний ілюстрований збірник віршованих творів поета з життєписом та передмовою. Бібліотека „Українського Слова“ ч. 19. Берлін 1922. 8° (23×15,5), ст. XV+(1)+309+(3). [Друкарня Шарфого в Вецлярі]. 5.000 пр.

Ст. V—X: Зміст книжки; ст. XI—XV+(1): Богдан Лепкий, Про життя Тараса Шевченка.

В дійсності це видання друковано в Вецлярі 1921 р. накладом вид. „Струя“, але ці відомості на титуловій картці заліплено.

Рец.: 1. І. Зеленкевич [Чепига], „Книжка“ 1922, ч. 4/7, ст. 83; 2. І. Пігуляк, „Промінь“ (Чернівці) 1922, ч. 9/10, ст. 253.

621. Малий Кобзар. Видання Кременецького Повітового Союзу Кооперативів на Волині. Кременець 1922. м. 8° (16×9,5), ст. 32. Друк. Бр. Юзефових. 4.000 (?) пр.

Без титулової картки. Ст. 3—7: Життя Тараса Шевченка.

622. Повісти. Том I. Артист. Музика. Під редакцією Богдана Лепкого. Бібліотека „Україн-

ського Слова“ ч. 21. Берлін 1922, м. 8° (16,5×11,5), ст. 242 + (2) оп. [Вецляр, Scharfes Druckereien]. 5.000 пр.

Зміст: Артист (Художник), ст. 3—146; Музика [за перекладом О. Кониського], 147—242.

623. Повісти. Том II. Найми́чка. Варнак. Близнята. Під редакцією Богдана Лепкого. Бібліотека „Українського Слова“ ч. 22. Берлін 1922, м. 8° (16,5×11,5), ст. 321 + (1) + (2) оп. [Вецляр, Scharfes Druckereien]. 5.000 пр.

Зміст: Найми́чка [за вид. Д. Дорошенка], ст. 3—99; Варнак, 101—46; Близнята, 147—320 [переклад О. Кониського].

Згадка: Золотницький, „Книжка“ 1923, ч. 1/5, ст. 41.

624. [Щоденник]. Уривки з Тарасового щоденника. „Вісти“ (Харків) 1922, № 58 (11. III), ст. 5—7, фел.

Уривки записів у перекладі С. Пилипенка з його вступним словом (1857 р.: 19, 26, 27, 28. VI; 1, 2, 5, 7, 11, 12, 18, 22. VII; 5, 27, 29. VIII; 5, 7, 17, 27. IX; 16. X; 3. XI; 1858 р.: 30. IV; 4, 10, 13, 16. V).

1923

625. Лист до О. Корсуна з січня 1842. „Зап. Іст. Філ. ВУАН“, кн. IV (1923, на обкл. 1924), ст. 30 (опублікував М. Новицький).

Дописка при автографі поеми „Маряна Черниця.“ У. А. III, 207 (л. 219); В. I. XI, 19 (л. 5).

626. Лист до А. Лизогуба 16. VII. 1852. „Ч. III.“ 1923, кн. 8, ст. 227—8 (в статті І. Айзенштока). У. А. III, 53—4 (л. 54); В. I. XI, 75—6 (л. 48).

Першу вістку про цей лист подав В. Доманицький, пор. „Діло“ 1910, ч. 45 (1/XI), ст. 5, нов.: „Незнаний лист Т. Шевченка“.

627. Малий Кобзар. Вибір для дітей з образками. „Діточа бібліотека“. Книжечка 33. Накладом Видавництва „Світ Дитини“. Львів 1923, м. 8°

(17×12), ст. 63+(1). [З друкарні О. О. Василян у Жовкві]. 15.000. пр.

Рец.: Н. Д[орошенк]о, „Життя і Знання“ 1933, ч. 1 (64), ст. 30.

1924

628. [Вибір з творів]. Тарас Шевченко. Збірка до читання в школах малописьмених та для самостійного читання. З нагоди 110-роковин народження уложив А. Воронець. Всеукраїнська Надзвичайна Комісія ліквідації неписьменності (ВНКЛН). Головополітосвіта. Видавництво „Шлях Освіти“ при Н.К.О. У.С.Р.Р. Харків 1924, 8° (23×15), ст. 98+(2). [Друкарня-літографія видавництва „Шлях Освіти“]. 5.000 пр.

Вибір на ст. 33—98.

629. Лист до Г. Галагана 27. V. 1858. „Шевченківський Збірник“, вид. Сорабкоп, т. I. К. 1924, ст. 128 (подав М. Новицький).

У. А. III, 157—8 (л. 131); В. I. XI, 213 (л. 129).

630. Лист до г-р. Ф. Толстого 12. IV. 1855. „Шевченківський Збірник“ т. I. К. 1924, ст. 126—7 (з факсиміле, подав М. Новицький).

У. А. III, 86—7 (л. 77); В. I. XI, 119—20 (л. 72).

631. Маряна Черниця. „Зап. Іст. Філ. ВУАН“ IV, 19—30 (подав М. Новицький за автографом з архіву О. Корсуна).

Текст трохи різниться від копії Псьолівни, опублікованої в „Кобзарі“ 1914 р. за ред. П. Зайцева.

Зміст: „Оксані К—ко на пам'ять того, що давно минуло“, ст. 19; Маряна Черниця, ст. 20—30.

Передруки і варіанти: 1. Багрий, Шевченко в лит. обстановке. Баку 1925, прим. 41, ст. 149—52 (поема); 2. „За сто літ“ I (1927), ст. 16—19 (автограф присвяти).

Іст. рукопису: С. Є. [Фремов], У. А. III, 390—2; П. Зайцев, В. І. II, 322—4; М. Новицький, „Зап. Іст. Філ. ВУАН“ IV, 30—5.

632. Щоденник. (Уривки). Під редакцією, з примітками й вступною статтею М. Плевака. Бібліотека „Книгоспілки“. Серія критики й історії літератури № 11. Всеукраїнське Кооперативне Видавниче Т-во „Книгоспілка“. Харків—Київ 1924, м. 8^о (17×12), ст. XXXI+88+8 табл. [Харків, літографія-друкарня „Книгоспілки“]. 4.000 пр.

Ст. III—XXXI: М. Плевако, Шевченків „Щоденник“.

Рец.: 1. В. Коряк, „Література, Наука, Мистецтво“ (Київ) 1924, № 10 (9. III), ст. 8; 2. М. Мироненко, „Більшовик“ (Київ) 1924, № 74 (972) (2. IV).

1925.

*633. Вибрані твори. (Проза). Бібліотека „Час“. Т-во „Час“. Київ 1925, 8^о (17×12.5), ст. (2)+169+(3). 5.000 пр. [Трест „Київ-Друк“, 7-а друк.]. (І.Д.).

Зміст: Музика, ст. 5—91; Капітанша, ст. 95—169.

Рец.: 1. О. Дорошкевич, „Нова Книга“ 1925, № 3, ст. 39; 2. Мих. Чаус, „Більшовик“ (Київ) 1925, № 41 (1236) (20. II).

634. Власноручні записи [з археологічних поїздок по Полтавщині й Чернігівщині]. „Україна“ кн. 11 (1925, кн. 1/2), ст. 69—72.

Передрук: В. І. VI, 155—62.

635. Дневник. Редакция, вступительная статья и примечания И. Я. Айзенштока. Изд. „Пролетарий“. [Харків] 1925, 8^о (28×17), ст. XXXI+287+ (2)+7 табл. [Типо-Цинкография Кооперативного Издательства „Пролетарий“]. 6.000 пр.

Зміст: Предисловие, III—IV; Вступительная статья, V—XXXI; Дневник, 1—164; Примечания, 165—274.

Рец.: 1. П. Богацький, „ЛНВ.“ 1927, кн. 5, ст. 69—70; 2. Ст. Гаєвський, „Україна“ кн. 35 (1929, липень—серпень), ст. 148; 3. Вол. Дорошенко, „ЛНВ.“ 1925, кн. 7/8, ст. 347—50; 4. П. Зайцев, В. І. Х, 328; 5. М. Могиллянський, „Ч. III.“ 1925, кн. 8, ст. 234—6; 6. М. Плевако, Нове про Т. Г. Шевченка. „Культура і Побут“ (Харків) 1925, № 10 (12. III), ст. 2—3; 7. Ю. Соболев, „Красная Новь“ 1925, № 4, ст. 293—5; 8. А. Цинговатов, Дневник Шевченко. „Молодая Гвардия“ (Москва) 1926, кн. 2, ст. 178—81; 9. Мих. Чаус, „Більшовик“ (Київ) 1925, № 98 (3. V).

636. За що ми любимо Богдана. „Стара Україна“ 1925, ч. III/IV, ст. 59 (в статті К. Студинського).

Невідомий чотиривірш із рукописного Кобзаря 1844 р.: „Wirszy T. Szewczenka“.

Передрук: „Шевченко“ I (1928), ст. 6 (в статті С. Єфремова).

*637. Кобзар. Том I. Т-во „Час“. Київ 1925, 8° (17,5×12,5), ст. (2)+302+(2)+портрет. [Трест „Київ—Друк“, 8-ма Держ. Друк.]. 10.000 пр. (М.).

Ст. 3—35: С. П[аночіні], Мужичський поет [короткий життєпис Шевченка].

Рец.: П. Богацький, „ЛНВ.“ 1927, кн. 5, ст. 71—2.

638. Лист до Ф. Лазаревського 22. IV. 1848. „Глобус“ 1925, № 5, ст. 105 (подав М. Новицький).

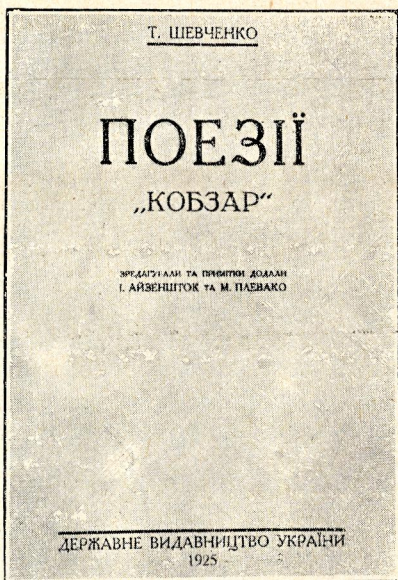
У. А. III, 37—8 (л. 39); В. І. XI, 51—2 (л. 32).

639. Лист до М. Щепкина 17—18. I. 1858. „Шевченко та його доба“ I (К. 1925), ст. 194—5 (подав М. Сперанський).

У. А. III, 142—3 (л. 115); В. І. XI, 194—6 (л. 111).

640. Поезія. Діточа бібліотека часопису „Пчолка“, ч. 5. В Ужгороді 1925, 8° (24,5×17), ст. 15+(1). Друкарня Акційного Товариства „Уніо“.

На обкладинці: Поезія для дітей.

Титулова картка 1-го вид. „Поезій“ за ред. Айзенштока й Плевака.

Рец. А. Животко, Огляд руської літератури для дітей Подкарпатської Русі рр. 1916—1926. „Подкарпатська Русь“ 1927, ч. 2 (15. II), ст. 42.

641. Поезії. „Кобзар“. Зредагували та примітки додали І. Айзеншток та М. Плевако. Державне Видавництво України. [Харків] 1925, 8^о (21,5×17,5), ст 443+(1). [Друкарня Держвидаву України ім. Г. І. Петровського]. 10.000 пр.

Ст. 5—8: Від редакторів.

Про основи вид., крім передмови, див. у М. Плевака „Хрестоматія нової укр. літ.“ т. I, 1926, ст. 501.

Рец.: 1) П. Богацький, „ЛНВ“. 1927, кн. 5, ст. 68—9; 2) О. Дорошкевич, Етюди з Шевченкознавства. Х. 1930, ст. 28; 3) Він же, Принципи організації тексту Шевченкової поезії.

„Ж. Р.“. 1932, кн. 6/7, ст. 189; 4) П. Зайцев, Редагування тексту Шевченкових творів. В. І. П., 216; 5) В. Коряк, „Нова Книга“ 1925, № 9/10, ст. 58; 6) П. Тиховський, На шляху до наукового видання Шевченкового „Кобзаря“. „Шевченко“ I (1928), ст. 95—112. (Пор. А. Багрій, „Ч. Ш.“ 1928, № 9/10, ст. 137 та Л. Білецький, „Дзвони“ 1932, ч. 4, ст. 288); 7) Ф. Я[кубовський], „Большовик України“ (Київ) 1925, № 83 (1278) (12. IV).

642. Політичні поеми. („Три літа“). Пояснив Омелян Цісик. Накладом „Загальної Книгозбірні“. Коломия 1925, 8^о (16,5×10), ст. IX+240+VIII (оп.). + портрет. [З друкарні Михайла Бойчука]. 2.200 пр.

На обкладинці: Загальна Книгозбірня ч. 12.

Зміст: Редакція, Передне слівце, ст. III—IV; Ом. Ц[ісик], Доповнення і справки, ст. V—VI; Увід, ст. 1—97 А. „Три літа“, ст. 1—4; Б. Генеза політичних поем Т. Шевченка, ст. 5—61; В. Шевченкові суспільно-політичні ідеї на тлі західно-європейських та російських ліберальних стремлень першої половини XIX. ст., ст. 62—90; У 80-и літню річницю „Заповіту“, ст. 91—5; Спис поетичних творів Т. Шевченка від „Розр. могили“ до „Заповіту“, ст. 96—7; Політичні поеми, ст. 101—240 (Розрита могила; Чигирин; Сон; Чого мені тяжко; Пустка (М. С. Щепкину); Н. В. Гоголю; Великий Лях; Суботів; Кавказ; Посланіє; Холодний Яр; Три літа; Заповіт).

Рец.: Я. Константинович, „Укр. Школа“ 1925, зш. 10/12, ст. 72—4.

643. Твори. Повний збірник в двох томах за редакцією Володимира Гадзінського та Костя Буревія. [Перший том]. „Кобзар“ в текстах В. Доманицького. Драматичні твори, проза та щоденник в перекладах на українську мову. Видання ілюстроване малюнками Т. Шевченка, І. Репіна, С. Васильківського, М. Самокиша та инш. Обгортка

Анатолія Петрицького. „Шевченко і революція“ — вступна стаття Костя Буревія. Центральне Видавництво Союзу українських пролетарських і селянських письменників (Село і Місто) „СіМ“. [Гор. Сергієв, Моск. Губ.] 1925, 8^о (25×17,5), ст. XXV+351 [Типографія „Шестой Октябрь“]. 45.000 пр.

Зміст: Редакція, Передмова до першого тому, VII—VIII; Кость Буревій, Шевченко і Революція, ст. IX—XXV; „Кобзар“: До заслання (1838—47). В неволі (1842—1857). На волі (1857—61); Назар Стодоля, ст. 255—76; Микита Гайдай (переклад Ф. Скляра), ст. 277—85; Артист (переклад Б. Л[епк]ого), ст. 289—345; Зміст книги, ст. 346—50; Примітки редакції, ст. 351.

644. Твори. Повний збірник в двох томах за редакцією Володимира Гадзінського та Костя Буревія. [Другий том]. Центральне Видавництво Союзу українських пролетарських та селянських письменників (Село і Місто) „СіМ“. [Москва 1925], 8^о (25×17,5), ст. XVI+399+(1). [5-я типографія „Транспечати“ НКПС. „Пролетарское Слово“]. 45.000 пр.

Зміст: Редакція, Передмова до другого тому, ст. VII—VIII; Володимир Гадзінський, Прозові твори Т. Шевченка, ст. IX—XVI; Княгиня, ст. 3—19; Музика, 21—58; Нещасний, 59—88; Капітанша, 89—121; Близнята, 123—92; Прогулька з приємністю та й не без моралі, 193—269; Сліпа (переклав Ф. Скляр), 273—83; Безталанний (переклав Ф. Скляр), 384—9; Щоденник (переклала М. Зелінська), 291—399.

Рец.: 1) І. Айзеншток, Рецидив не критичности. (З приводу нового видання „Кобзаря“ Шевченка). „Культура і Побут“ 1925, ч. 21; 2) П. Богацький, „ЛНВ“ 1927, кн. 5, ст. 72—3; 3) О. Дорошкевич, Етюди з Шевченкознавства. Х. 1930, ст. 43 (про статтю Гадзінського);

- 4) М. Новицький, „Ж. Р.“ 1925, кн. 6/7, ст. 124—6; 5) М. П., „Більшовик“ (Київ) 1925, № 119 (1314) (28.V); 6) Анд. Річ[ицький], „Нова Книга“ 1925, № 4/6, ст. 40.

1926

645. Автобіографія. М. Плевако, Т. Г. Шевченко. Х. 1926, ст. 123—6.

Укр. переклад оригінального Шевченкового листа до ред. „Нар. Чт.“, опублікованого Кулішем щойно в 1885 р.

646. [Анекдоти про українських панів]. „Зап. Іст. Філ. ВУАН“ VII/VIII, 371—2.

Записи П. Куліша в листі до П. Плетньова з 29. XII. 1846.

647. Вибрані твори. (Проза). Видання друге. Бібліотека „Час“. Видавниче Т-во „Час“. [Київ] 1926, 8° (17,5×13), ст. 156+(1)+(2) оп. [Трест „Київ-Друк“, 3-я друкарня]. 5.000 пр.

Зміст: Музика, ст. 3—84; Капітанша, 85—156.

648. [Добърні думки]. [Ужгород 1926], 8° (24×16), ст. (8). [Друкарня Крживанек и Спѣлка].

Без обкладинок. Відбитка з календаря ужгородської „Просвіти“ на рік 1927. — Ст. 2: Тарас Шевченко [короткий життєпис].

Рец.: А. Животко, Огляд руської літератури для дѣтей Підкарпатської Русі рр. 1916—26. „Подкарпатська Русь“ 1927, ч. 4 (15.IV), ст. 89.

649. Кобзар. До друку упорядкував та передмову написав Юр. Меженко. Видавниче Т-во „Час“. Київ 1926, 8° (18×13,5), ст. 320. [Трест „Київ-Друк“, 6-та друкарня]. 25.000 пр.

Зміст: Видавництво, [Передмова], ст. 3; Ю. М[еженко], Страдницьке життя, ст. 5—20; далі тематично уложений вибір із „Кобзаря“.

Рец.: М. Новицький, „Ж. Р.“ 1926, кн. 2/3, ст. 129—31.

650. Кобзар. Повне зібрання поезій за редакцією Василя Доманицького. З додатками та

змiнами за найновiшими матерiялами. Вступна стаття Ан. Лебеда. „Сяйво“. [Київ 1926], 8° (21×15). ст. 263+(1)+ портрет. [Держтрест „Київ-Друк“, 1-ша фото-лiто-друкарня]. 25.000 пр.

Ст. 3—10: Ан. Лебiдь, Т. Шевченко.

*651. Кобзар. На пiдставi текстiв В. Доманицького, Iв. Франка, П. Зайцева та Б. Лепкого до друку зладив С. Паночiнi. Видавн. Т-во „Час“. Київ 1926, 8° (18×13), ст. 688+ портрет. [Трест „Київ-Друк“, 6-а друк.]. 10.000 пр. (М.):

652. Кобзар. Том II. Видавниче Товариство „Час“. Київ 1926, 8° (17×24), ст. 292+IV. [Трест „Київ-Друк“, 6-та друкарня]. 10.000 пр.

Поезiї вiд заслання до смертi.

Рец.: П. Богацький, „ЛНВ“. 1927, кн. 5, ст. 70—1.

653. Лист до А. Козачковського 24. I. 1860. „Зап. Iст. Фiл. ВУАН“ VII/VIII, 370 (в статтi О. Дорошкевича).

У. А. III, 181 (л. 170); В. I. XI, 241 (л. 164).

Як слiд прочитав текст тiльки О. Дорошкевич.

654. Маленький Кобзарь. З 2-ма портретами, життєписом i 4-ма малюнками. Видано заходом i коштом укр. просвiтного товариства „Руська Бесiда“ в Чернiвцях. [Чернiвцi] 1926, 16° (15,5×11,5), ст. (7)+8—64+2 табл. Друк. Ф. Ганiцький.

Ст. 2: Видiл тов-а „Руська Бесiда“, Вiд видавцiв; 3—6: Життя Шевченка.

1927

655. Єретик. Попереднє слово акад. Дм. Багалiя, П. Филиповича. Редакцiя тексту М. Новицького. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харкiв 1927], 8° (18,5×12), ст. 28+(3) оп. [Перша друкарня ДВУ.]. 10.000 пр.

Ст. 5—12: Акад. Дм Багалiй, П. Филипович, Шевченкова поема про Iвана Гуса. [Ст. 5—9: Багалiй, 10—12: Филипович].

*656. Кавказ. „Український Робітник“. [Дешева бібліотека красного письменства № 27]. [Харків 1927], м. 8° (15×10,5), ст. 32. [Друкарня „Український Робітник“]. 10.160 пр. (Л. Д.).

Зміст: Кавказ; Єретик, або Іван Гус.

657. Катерина. Передмова Ол. Дорошкевича. Редакція тексту Мих. Новицького. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1927, 8° (18×12), ст. 39+(1). [Перша друкарня ДВУ]. 10.000 пр.

Ст. 3—12: Ол. Дорошкевич, Поема дівочого горя.

658. Кобзар. Вступна стаття В. Коряка. Книгоспілка. [Київ 1927], 8° (23,5×16), ст. XIV + +269+(1)+портрет. [Трест „Київ-Друк“. 8-ма друкарня]. 25.000 пр.

Ст. III—XIV: В. Коряк, Тарас Шевченко.

659. Кобзар. Народне видання. З передмовою Анд. Річицького. Державне Видавництво України. [Київ 1927], 8° (22×15,5), ст. 258+(2). [Трест Київ-Друк“, 6-та друкарня]. 25.000 пр.

Ст. 5—13: Анд. Річицький, Передмова [Життя і творчість Шевченка].

660. Кобзар. На підставі текстів В. Доманицького, Ів. Франка, П. Зайцева, Б. Лепкого та акад. С. Єфремова. До друку зладив С. Паночіні. Видавниче Тов. „Час“. Київ 1927, 8° (22×15,5), ст. 258+(2). [Трест „Київ-Друк“, 6-та друкарня]. 15.000 пр.

Видання щодо тексту й зверхнього вигляду—ідентичне з попереднім; різняться лише передмовами.

Ст. 3—14: С. Паночіні, Мужичський поет [Короткий життєпис III-ка].

*661. Кобзар. На підставі текстів В. Доманицького, І. Франка, П. Зайцева та Б. Лепкого до друку зладив С. Паночіні. Видавниче Т-во „Час“. [Київ 1927], 8° (27×18), ст. 436+портрет. [Трест „Київ-Друк“, 6-та друкарня]. 10.000 пр. (М.).

Ст. 5—28: С. Паночіні, Мужичський поет [Короткий життєпис III-ка].

662. Кобзар. На підставі текстів В. Доманицького, Ів. Франка, П. Зайцева, Б. Лепкого та акад. С. Єфремова до друку зладив С. Паночіні. Видавниче Т-во „Час“. Київ 1927, 8° (18×11,5), ст. 670+портрет. [Трест „Київ-Друк“, 6-та друкарня]. 10.000 пр.

Ст. 5—41: С. Паночіні, Мужичський поет [Короткий життєпис Ш-ка].

663. Кобзар. (Вибрані поезії). Упорядкував, примітки подав і передмову написав Ол. Попів. Дитяча бібліотека українських письменників. За редакцією В. Арнаутова та О. Попова. Державне Видавництво України. [Харків] 1927, 8° (22×15), ст. 135+(3)+(1) оп. [Перша Друкарня Державного Видавництва України імени Г. І. Петровського]. 5.000 пр.

Ст. 5—18: Ол. Попів, В неволі [життя Ш-ка].

664. Лист до О. Макшеева 26. III. 1849. „Ж. Р.“ 1927, кн. 3, ст. 347.

У. А. III, 207 (л. 220); В. І. XI, 54 (л. 34).

665. Марія. Передмова П. Филиповича. Редакція тексту М. Новицького. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1927, м. 8° (17,5×12), ст. 39+(1). [Перша друкарня ДВУ]. 7.000 пр.

Ст. 3—10: П. Филипович, Шевченкова „Марія“.

666. Назар Стодоля. Вступна стаття А. Шамрая. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1927, 8° (18×12), ст. 72. [Перша друкарня ДВУ]. 5.000 пр.

Ст. 3—16: А. Шамрай, Передмова.

Рец.: П. Рулін, „Ж. Р.“ 1927, кн. 3, ст. 186—8.

667. Наймичка. Передмова Б. Навроцького. Редакція тексту М. Новицького. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1927, 8° (18×12), ст. 30+(2) оп. [Перша друкарня ДВУ]. 10.000 пр.

Ст. 5—9: Передмова.

668. Повна збірка творів. Поезії. [Кобзар]. Упорядковано згідно з редакцією історично-літературного товариства при Українській Академії Наук. Вступна стаття Ф. Якубовського. Примітки до тексту упорядкував О. Полторацький. Малюнки П. Носка. Обкладинка А. Середи. „Сяйво“. [Київ 1927], 8° (18×13,5), ст. 364+(4) оп. [„Київ-Друк“, 6-та друкарня]. 50.000 пр.

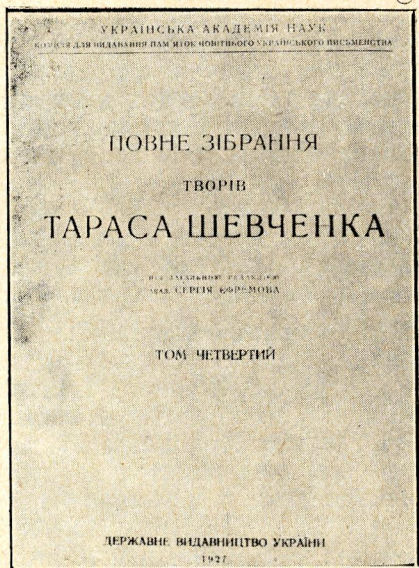
Зміст: Ф. Якубовський, Тарас Григорович Шевченко, ст. 5—28; далі поезії; примітки до поезій, ст. 347—61; зміст книги, ст. 362—4.

669. Повне зібрання творів. Під загальною редакцією акад. Сергія Єфремова. Том четвертий. Щоденні записки (Журнал). Текст. Первістні варіанти. Коментарій. Редакція і вступне слово акад. Сергія Єфремова. Українська Академія Наук. Комісія для видавання пам'яток новітнього українського письменства. Державне Видавництво України. Київ 1927, 8° (24×16), ст. XL+786+(1)+(1)+6 портретів. [Трест „Київ-Друк“, 8-ма друкарня]. 5.000 пр.

Зміст: Од редактора, ст. V—VIII; Сергій Єфремов, Літературний автопортрет Шевченка, ст. XIII—XL; Щоденні записки (Журнал), ст. 1—187; Додатки до тексту Шевченкового журналу (первістні варіанти, виправки, то-що), ст. 188—210; Коментарій, ст. 211—767; Показчик імен, ст. 769—787+(1).

В складанні коментарів брали участь крім С. Єфремова: акад. А. Лобода, В. Міяковський, М. Новицький, О. Новицький, Д. Ревуцький, П. Рулін, П. Филипович.

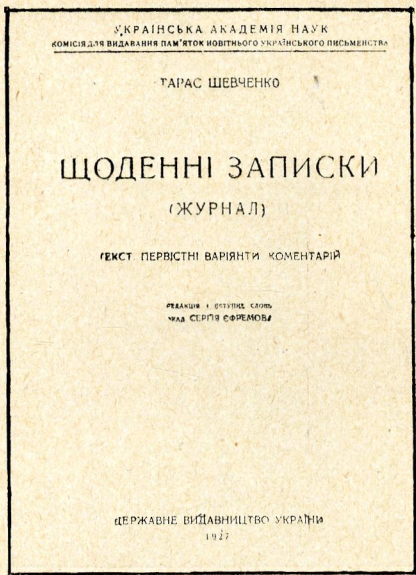
Рец.: 1. І. Айзеншток, Академічний Шевченко. „Ч. III.“ 1928, № 4, ст. 110—17; 2. П. Богацький, Академічне видання творів Тараса Шевченка. „Студенський Вісник“ 1927, ч. 3/4, ст. 26—31; 3. В. Гадзінський, „Літ. Газ.“ (Київ) 1928, № 4 (6. V); 4. Ол. Дорошківич, Новий Шевченко. „Пролетарська Правда“ 1927, № 58 (11. III); 5. Він же, Етюди з Шевченкознавства. X. 1930, ст. 22—3; 6. Він же,

Щоденник, вид. У. А. — 1-й титул.

Принципи організації тексту Шевченкової поезії.
 „Ж. Р.“ 1932, кн. 6/7, ст. 18; 7. П. Єфремов,
 „Зоря“ (Дніпропетровське) 1927, № 4/5, ст. 59;
 8. П. Зайцев, В. І. Х, 328; 9. К. Копержин-
 ський, „Україна“ 1928, кн. 3 (28), ст. 113;
 10. П. Кудрявцев, Академічне видання Шев-
 ченкового „Журналу“. „Зап. Іст. Філ. ВУАН“,
 кн. 21—22, ст. 406—10; 11. „Літ. Газ.“ (Київ)
 1927, № 15 (25. X), ст. 5; 12. М. Марков-
 ський, „Україна“ 1928, кн. 4 (29), ст. 140—2;
 13. А. Москаленко. Листування й журнал
 Шевченка. „Зоря“ (Дніпропетровське) 1930, ч. 2,
 ст. 23—25; 14. В. Мякотин, Из прошлого
 и настоящего. Дневник Шевченка. „Дни“ (Париж)
 1928, № 1336; 15. Ю. Оксман, „Ж. Р.“ 1928,
 кн. 3, ст. 188—90; 16. Він же, „Каторга
 и ссылка“ 1929, № 5 (54), ст. 180—1.

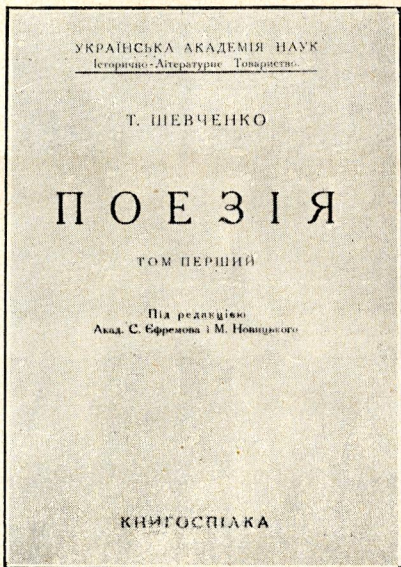

Щоденник, вид. У. А. — 2-й титул.

670. Поезії. „Кобзар“. Зредагували та примітки додали І. Айзеншток та М. Плевако. Видання друге. Державне Видавництво України [Харків] 1927, 8^о (21,5×17,5), ст. 445+(2) оп. [1-а друк. ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 7.000 пр.

Ст. 5—8: Від редакторів.

Рец.: 1. О. Дорошкевич, Етюди з Шевченкознавства. Х. 1930, ст. 28; 2. Р. Заклинський, „Ж. Р.“ 1927, кн. 5, ст. 270; 3. К. Копержинський, Укр. наукове літературознавство за останнє десятиліття. „Студії з історії України“ II. К. 1929, ст. XXVI, або ст. 8 окр. відбитки; 4. П. Тиховський, На шляху до наукового видання Шевченкового „Кобзаря“. „Шевченко“, І. Х. 1928, ст. 95—112.

„Поезія“ 1927 р. т. I. Титулова картка.

671. Поезія. Том перший. Під редакцією Акад. С. Єфремова і М. Новицького. Українська Академія Наук. Історично-Літературне Товариство. Книгоспілка. [Київ 1927], 8^о (18×13), ст. VII+(1)+ +476+(2)+(2) оп.+2 табл. [Друкарня Київської Філії Книгоспілки]. 5.000 пр.

Ст. V—VII+(1): Од редакторів; ст. 443—474: Примітки.

672. Поезія. Том другий. Під редакцією Акад. С. Єфремова і М. Новицького. Українська Академія Наук. Історично-Літературне Товариство. Книгоспілка. [Київ 1927], 8^о (18×13), ст. 482+(2)+ 2 табл. [Друкарня Київської Філії Книгоспілки]. 5.000 пр.

Ст. 421—75: Примітки.

Рец.: 1. І. Айзеншток, „Кобзарева повідь“. „Ч. III.“ 1927, кн. 4, ст. 247—9; 2. Ол.

Сергій Єфремов, ред. творів Шевченка
академічного видання.

Дорошкевич, Етюди з Шевченкознавства. Х. 1930, ст. 26—8; 3. П. Єфремов, „Зоря“ 1927, № 4/5, ст. 59—60; 4. П. Зайцев, Редагування Шевченкових творів. В. І. П., 216; 5. Р. Заклинський, „Ж. Р.“ 1927, кн. 5, ст. 270; 6. К. Копержинський, Укр. літературознавство і критика. „Україна“, кн. 28 (1928, кн. 3), ст. 113; 7. Він же, Укр. літературознавство за останнє десятиліття. „Студії з історії України“ П. К. 1929, ст. XXVI або ст. 8 відбитки.

*673. Сон. (Поема). „Український Робітник“. [Дешева бібліотека красного письменства, № 42]. [Харків 1927], 16° (15×10), ст. 32. [Друкарня „Укр. Робітник“]. 10.160 пр. (Л. Д.).

674. Сон. Кавказ. Дві поеми. Передмови акад. Д. Багалія. Редакція тексту М. Новицького.

Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1927, 8⁰ (18×12), ст. 44 + (4). [Перша друкарня ДВУ]. 10.000 пр.

Зміст: Акад. Дм. Багалій, Про поему „Сон“, ст. 3—10; Сон, ст. 11—32; Акад. Дм. Багалій, Про поему „Кавказ“, ст. 33—35; Кавказ, ст. 37—44.

1928

675. Гайдамаки. Передмова М. Горбаня. Примітки до тексту М. Новицького. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Київ] 1928, 8⁰ (18,5×14), ст. 146 + (2). [Третя друкарня Тресту „Київ—Друк“]. 5.000 пр.

Зміст: Мик. Горбань, Передмова, ст. 5—16; Панове субскрибенти, ст. 19; Передмова [Шевченко] ст. 20—21; далі поема; Примітки, ст. 127—46 + (1).

676. Катерина. Передмова О. Дорошкевича. Редакція тексту М. Новицького. Видання друге. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1928, м. 8⁰ (18×11,5), ст. 38 + (1). [Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 10.000 пр.

Ст. 3—12: Ол. Дорошкевич, Поема дівочого горя.

677. Катерина. Вступна стаття Ф. Якубовського. Видавництво „Сяйво“. Дешева бібліотека красного письменства. [Київ 1928], м. 8⁰ (16×11,5), ст. 31 + (1). [Трест „Київ—Друк“, 6-та друк.]. 15.000 пр.

Ст. 3—8: Ф. Якубовський, Правда про кризду.

678. Катерина. Видавництво „Український Робітник“. [Харків 1928], 16⁰ (14,5×10), ст. 29 + (1) + + (2) оп. [Друкарня „Укр. Робітник“. 15.160 пр.

На обкладинці: Дешева бібліотека красного письменства № 163.

679. Кобзар. Вступна стаття В. Коряка. Малюнки художників: Іжакевича, Мартиновича, Пи-

моненка, Сластьона, Смирнова, Ткаченка, Трутовського, Шевченка. Видання друге. Книгоспілка. [Київ 1928], 8° (24×16), ст. XV+(1)+299+(1)+(4) оп. [Держтрест „Київ—Друк“, 1-ша фото-літо-друкарня]. 31.000 пр.

Ст. V—XV+(1): В. Коряк, Тарас Шевченко.

680. Кобзар. Вступна стаття В. Коряка. Малюнки художників: Іжакевича, Мартиновича, Пимоненка, Сластьона, Смирнова, Ткаченка, Трутовського, Т. Шевченка. Обкладинка художника О. Сухомори. „Радянське Село“. [Київ 1928], 8° (24×16), ст. XV+(1)+299+(1)+(4) оп. [Держтрест „Київ—Друк“, 1-ша фото-літо-друкарня]. 50.000 пр.

Видання тотожне з попереднім, виготовлене до друку „Книгоспілкою“ на замовлення В-ва „Радянське Село“, різниться тільки обкладинкою.

681. Лист до С. Аксакова 16. II. 1858. „Искусство“, т. III, вып. 1/2 (Москва 1928), ст. 157—8. У. А. III, 148—9 (л. 120); В. I. XI, ст. 202—3 (л. 118).

682. Лист до С. Аксакова 25. IV. 1858. „Искусство“, т. III, вып. 1/2, ст. 158—9.

У. А. III, 156—7 (л. 129); В. I. XI, 211—3 (л. 128).

683. Лист до С. Аксакова 15. VII. 1858. „Искусство“, т. III, вып. 1/2, ст. 160.

У. А. III, 159 (л. 133); В. I. XI, 215—6 (л. 131).

684. Лист до М. Маркевича 22. I. 1844. „Глобус“ 1928, ч. 5, ст. 71 (з факсиміле на ст. 70; опублікував М. Новицький).

У. А. III, 17—18 (л. 16); В. I. XI, 29 (л. 14).

685. Наймичка. Передмова Б. Навроцького. Редакція тексту М. Новицького. Видання друге. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Київ] 1928, м. 8° (17,5×13), ст. 31+(1). [Держтрест „Київ—Друк“, 1-ша фото-літо-друкарня]. 10.000 пр.

Ст. 3—12: Б. Навроцький, Передмова.

686. Повна збірка творів. Повісти. Вступна стаття Ф. Якубовського. Малюнки Тараса Шевченка. „Сяйво“. [Київ 1928], 8° (19×14), ст. 654 + (2). [„Київ - Друк“, 6-та друкарня]. 10.000 пр.

Зміст: Ф. Якубовський, На узбічних стежках поета, ст. 5—18; далі: Наймичка, ст. 19—80; Варнак, ст. 81—109; Княгиня, ст. 110—136; Музика, ст. 137—198; Нещасний, ст. 199—246; Капитанша, ст. 247—300; Близнята, ст. 301—412; Прогулянка з приємністю та й не без моралі, ст. 413—532; Артист, ст. 533—621; Назар Стодоля, ст. 622—654.

Рец.: І. Оришкевич, „Ж.Р.“ 1928, кн. 6, ст. 188—90.

687. Сон. — Кавказ. Дві поеми. Передмова акад. Д. Багалія. Редакція тексту М. Новицького. Видання друге. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1928, 8° (18×12), ст. 41 + (1) + (1). [Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 10.000 пр.

Зміст: Акад. Дм. Багалій, Про поему „Сон“, ст. 3—8; Акад. Дм. Багалій, Про поему „Кавказ“, ст. 9—30; Сон, ст. 31—33; Кавказ, ст. 35—41 + (1).

688. Утоплена. Думи мої. „Український Робітник“. [Харків 1928], 16° (15×10,5), ст. 14 + (1). [Друкарня „Український Робітник“]. 15.160 пр.

Без титулової картки.

Зміст: Утоплена, ст. 2—10; Думи мої, думи мої, 11—14 + (1).

689. Художник. (Автобіографічна повість). Переклад з російської. За редакцією та з переднім словом І. Айзенштока. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1928, м. 8° (17,5×11,5), ст. 166 + (3). [Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 7.000 пр.

Зміст: І. Айзеншток, Передне слово, ст. 3—9; далі „Художник“ у перекладі О. Кониського; примітки, ст. 163—5 + (1).

690. Юродивий. „Український Робітник“. [Харків 1928], 16° (15×11,5), ст. 14 + (1). [Друкарня „Український Робітник“]. 15.160 пр.

Без титулової картки.

Зміст: Юродивий. — Доля. — Сон (На панщині пшеницю жала). — Я не нездужаю, нівроку. — Якби ви знали, паничі. — NN (Мені тринадцятий минало).

1929

691. Єретик. Попереднє слово акад. Д. І. Багалія і проф. П. Филиповича. Редакція тексту М. Новицького. Видання друге. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1929, 8° (18×12), ст. 28 + (3). [Перша друкарня ДВУ]. 10.000 пр.

Акад. Дм. Багалій, П. Филипович, Шевченкова поема про Івана Гуса, ст. 5—12 [ст. 5—9: Д. Багалій; 10—12: П. Филипович]. Примітки під текстом склав П. Филипович.

692. Заповіт. Поезії. Книгоспілка. [Харків 1929], 16° (15×11,5), ст. 15 + (1). [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 15.000 пр.

Зміст: Заповіт. — І виріс я на чужині. — Ляхам. — Молитви. — Юродивий.

693. Заповіт. Поезії. Друге видання. Книгоспілка. [Харків 1929], 16° (15,5×11), ст. 15 + (1). [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 20.000 пр.

Зміст той самий, що й вище.

694. Кавказ. [Видання друге]. „Український Робітник“. Дешева бібліотека красного письменства № 27. [Харків 1929], 16° (14×10), ст. 30 + + (2). [Друкарня „Український Робітник“]. 20.180 пр.

Без титулової картки, тільки в обкладинці.

Зміст: І. Кавказ; примітки, ст. 9—11; II. „Єретик“ або „Іван Гус“; примітки, ст. 29—30 + (1).

695. Княжна. Вступна стаття й примітки Б. Навроцького. Інститут Тараса Шевченка.

Державне Видавництво України. [Київ] 1929, 8^о (18×12), ст. 34+(2). [Трест „Київ-Друк“. 3-тя друкарня]. 10.000 пр.

Зміст: Б. Навроцький, Вступна стаття, ст. 5—12; Княжна, ст. 13—31; Примітки від ст. 33-ої до кінця.

Рец.: „Літ. Газ.“ (Київ) 1929, № 16 (58) (15. VIII).

696. Княжна. Відьма. З передмовою І. Лакизи. Видавництво „Український Робітник“. [Харків 1929], 16^о (14×10), ст. 59+(1)+(1)+(2) оп. [Друк. „Укр. Робітник“]. 15.180 пр.

На обкладинці: Дешева бібліотека красного письменства 232—233.

Зміст: Іван Лакиза, Передмова, ст. 3—6; Княжна, ст. 7—30; Відьма, ст. 31—59+(1).

697. Кобзар. Вступна стаття В. Коряка. Малюнки художників: Іжакевича, Мартиновича, Пимоненка, Сластьона, Смирнова, Ткаченка, Трутовського, Шевченка. Видання третє (sic!). Книгоспілка. [Київ 1929], 8^о (24×16), ст. XVI+(1)+299+(1)+(4) оп. [Держтрест „Київ-Друк“, 1-ша фото-літо-друкарня]. 50.000 пр.

Ст. V—XVI: В. Коряк, Тарас Шевченко.

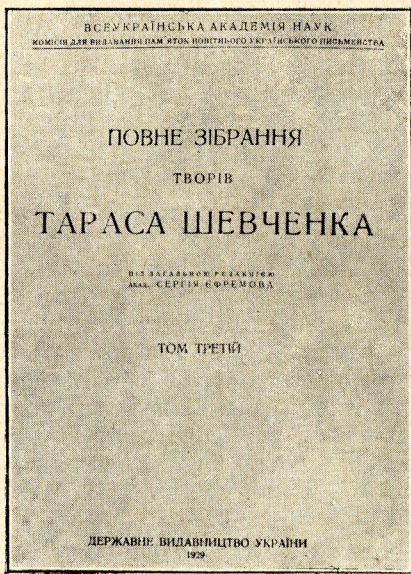
698. Кобзар. Вступна стаття В. Коряка. Малюнки художників: Іжакевича, Мартиновича, Сластьона, Смирнова, Ткаченка, Трутовського. Видання четверте. Книгоспілка. [Київ 1929], 8^о (18,5×13), ст. 319+(1). [Держ-трест „Київ-Друк“, 1-ша фото-літо-друкарня]. 75.000 пр.

Ст. 5—16: В. Коряк, Тарас Шевченко.

699. Кобзар. Повне видання з поясненнями зладив Др. Микола Сабат. Том І. Романтична доба творчости Тараса Шевченка. (До кінця 1842 р.). Частина 1. Видавництво „Для школи і дому“ ч. 11. Наклад Книгарні Наук. Товариства ім. Шевченка. У Львові 1929, 8^о (20×14), ст. 72. З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. 3.000 пр.

Ст. 3—6: Микола Сабат, Передмова.

Листування, вид. У. А. — 1-й титул.

700. Марина. Поема. З передмовою Ол. Дорошкевича. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. [Харків] 1929, 8^о (17,5×12), ст. 24. [Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 10.000 пр.

Ст. 3—11: Ол. Дорошкевич, Переднє слово.

701. Марія. „Український Робітник“. Дешева бібліотека красного письменства № 240. [Харків 1929], 16^о (15×10), ст. 30 + (2). [Друкарня „Український Робітник“]. 20.180 пр.

Без титулової картки.

Ст. 1—2: Іван Лакіза, Передмова.

702. Повне зібрання творів. Під загальною редакцією акад. Сергія Єфремова. Том третій. Листування. Текст. Коментарій. Редакція і вступне слово акад. Сергія Єфремова. Всеукраїнська Ака-

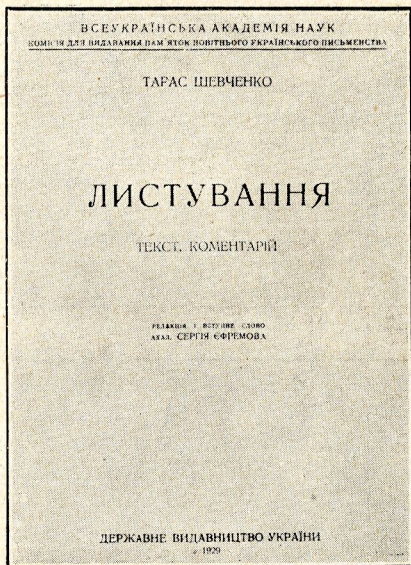
демія Наук. Комісія для видавання памяток новітнього укр. письменства. Державне Видавництво України. [Харків] 1929, 8° (24×16), ст. XXXV+(1)+1000+(3)+2 портрети+4 факсимілі. [Державний трест „Київ-Друк“, 8-ма друкарня]. 5.000 пр.

В коментуванні брали участь ті самі вчені, що коментували т. IV.

Зміст: Од редактора, ст. V—VI; Сергій Єфремов, Шевченко в своєму листуванні, ст. XI—XXXV+(1); Листи Тараса Шевченка, ст. 1—208; Листи до Тараса Шевченка, ст. 209—345; Коментарій до листів Шевченкових, ст. 347—952; М. Н[овицький], Бібліографічні про листи до Шевченка нотатки, ст. 953—63; Хронологічний показчик листування [Шевченкові листи — листи до Шевченка], ст. 965—72; Абетковий показчик листів Т. Шевченка, ст. 973; Абетковий показчик листів до Т. Шевченка, ст. 974; далі показчики до тому.

Тут уперше надруковані оті листи: 1. до Вас. Григоровича коло 12. IV. 1855, ст. 84 (л. 75); передрук: В. І. XI, 116 (л. 70); 2. до В. Закревського 10. XI. 1843, ст. 15—16 (л. 13) (увесь); В. І. XI, 26—7 (л. 11) (з пропусками); 3. до П. Куліша з кінця січня 1858, ст. 208 (л. 222); В. І. XI, 198 (л. 115); 4. до М. Лазаревського з початку лютого 1861, ст. 206 (л. 216) (як до „Невідомого“); В. І. XI, 272 (л. 217); 5. до А. Лазаревської 28. VIII. 1860, ст. 919; В. І. XI, 260 (л. 192); 6. до П. Симиренка 26. XI. 1859, ст. 177 (л. 165); В. І. XI, 236 (л. 159); 7. до П. Симиренка 3. I. 1860, ст. 179—80 (л. 168); В. І. XI, 239—40 (л. 162); 8. до П. Симиренка 1. II. 1860, ст. 181 (л. 171); В. І. XI, 241—2 (л. 165); 9. до Н. Суханової 4. V. 1859, ст. 170 (л. 149); В. І. XI, 226—7 (л. 143); 10. до В. Тарновського (молодшого) з травня 1859, ст. 171 (л. 153); В. І. XI, 228—9 (л. 147); 11. до

Листування, вид. У. А. — 2-й титул.

О. Хрущова 24. V. 1859, ст. 170 (л. 151) (як до „Невідомого“); В. І. XI, 228 (л. 145).

Рец.: А. Москаленко, Листування і журнал Шевченка. „Зоря“ (Дніпропетровське) 1930, № 2, ст. 23—25; І. „Літ. Газ.“ (Київ) 1930, № 1 (67) (10. І.), Нові видання ДВУ.

703. Світе ясний. Поезії. Книгоспілка. [Харків 1929], 16° (15×11), ст. 14+(2). [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 15.000 пр.

Зміст: Світе ясний; Саул; Ликері; Гимн черничий; Колись-то ще во время оно.

704. Світе ясний. Поезії. Друге видання. Книгоспілка. [Харків 1929], 16° (15×11), ст. 14+(2). [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 20.000 пр.

Зміст той самий, що й вище.

705. Сон. Книгоспілка. [Харків 1929], 8^о (16×11,5), ст. 16. [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 15.000 пр.

706. Сон. Видання друге. Книгоспілка. [Харків 1929], м. 8^о (16×11,5), ст. 16. [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 20.000 пр.

707. Сон. Видання друге. Видавництво „Український Робітник“. Дешева 6-ка красного письменства [№ 42]. [Харків 1929], 16 (14,5×10), ст. 31+(1). [Друкарня „Український Робітник“]. 20.180 пр.

Ст. 29—31+(1): Примітки.

708. Царі. Книгоспілка. [Харків 1929], 16^о (15,5×11,5), ст. 14+(2). [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 15.000 пр.

709. Царі. Видання друге. Книгоспілка. [Харків 1929], 16^о (15,5×11,5), ст. 14+(2). [Літ.-друкарня „Книгоспілки“]. 20.000 пр.

710. [Щоденник]. Із щоденника Шевченка. „Червоні квіти“ 1929, № 5/6 (119/120), 4^о (30,5×23), ст. 13—14.

Уривки з записів 25 і 26. VII. 1857 р.

1930

711. Гайдамаки. Передмова й примітки до тексту Мик. Горбаня. Текст перевірів М. Новицький. Видання друге. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. Харків 1930, 16^о (15×10,5), ст. 164+(1). [Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 15.000 пр.

Зміст: Мик. Горбань, Передмова, ст. 5—22; Панове субскрибенти, ст. 25; Шевченкова передмова, ст. 27—28; Поема, ст. 29—141; Примітки, ст. 145—64+(1).

712. Єретик. Попереднє слово акад. Д. І. Багалія і проф. П. Филиповича. Редакція тексту М. Новицького. Видання третє — Державне Видавництво України. Харків — Дніпропетровське

1930, 16° (15×10,5), ст. 32. [Друкарня ім. 25 р. ВКП. Поліграфтресту. Дніпропетровське]. 20.000 пр.

На обкладинці: Масова художня бібліотека.

Ст. 5—13: акад. Дм. Багалій, П. Филипович, Шевченкова поема про Івана Гуса [Багалій, ст. 5—10, Филипович, 10—13].

713. Катерина. Передмова О. Дорошкевича. Редакція тексту М. Новицького. Видання третє. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. Харків 1930, 16° (15×10,5), ст. 46+(1). [Перша друк. ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 20.000 пр.

Ст. 5—16: Ол. Дорошкевич, Поема дівочого горя.

714. Кобзар. Вступна стаття В. Коряка. Малюнки художників: Іжакевича, Мартиновича, Сластьона, Смирнова, Ткаченка, Трутовського. Видання п'яте. Книгоспілка. Харків-Київ 1930, 8° (19×13,5), ст. 319+(1). [Держтрест „Київ-Друк“, 1-ша фото-літо-друкарня]. 50.000 пр.

Ст. 5—16: В. Коряк, Тарас Шевченко.

*715. Кобзар. Вступна стаття В. Коряка. Редакція М. Новицького. Видання 6. Книгоспілка. Харків-Київ 1930, 8° (19×13,5), ст. 312. 10.000 пр. (Л. Д.).

716. Кобзар. Зредагували та примітки додали І. Айзеншток та М. Плевако. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. Харків 1930, 8° (23×16), ст. 296+(1)+(3)+(2) оп. + портрет. [Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 160.000 пр.

Рец.: М. Білівець, „Літ. Архів“ 1931, I—II, ст. 203—6.

717. Кобзар. Повне видання з поясненнями зладив Др. Микола Сабат. Том I. Романтична доба творчості Тараса Шевченка (до кінця 1842 р.). Частина 2. Наклад Книгарні Наук. Товариства ім. Шевченка. У Львові 1930, 8° (20,5×14),

ст. 119+(3). З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. 3.000 пр.

На обкладинці: „Для школи і дому“ ч. 14.

718. Малий Кобзар. (Вибрані поезії). Упорядкував, примітки подав і передмову написав Ол. Попів. Видання друге, виправлене й доповнене. Дитяча Бібліотека українських письменників. За редакцією В. Арнаутова та О. Попова. Державне Видавництво України. Харків 1930, 8° (22,5×16)-ст. 155+(4). [Перша друкарня Державного Видавництва України імени Г. І. Петровського], 25.000 пр.

Ст. 5—7: Ол. Попів, В неволі [життя Шевченка].

Рец.: [Р. Шевченко], „Літ. Архів“ 1930, I—II, 325—8.

719. Малий Кобзар. (Вибрані поезії). Упорядкував Ол. Попів. Видання третє, виправлене й доповнене. Дитяча бібліотека українських письменників. Державне Видавництво України. Харків 1930, 8° (21,5×15), ст. 162+(2). [Перша друкарня Державного Видавництва України ім. Г. І. Петровського]. 50.000 пр.

Ст. 5—26: Ол. Попів, В неволі [життя та творчість Шевченка].

Рец.: 1. І. М. „ЛНВ.“ 1930, кн. 7/8, ст. 735—40; 2. М. D—an, Nové vydání Tarasa Ševčenka. „Středisko“ (Brno) 1930, č. 3, ст. 11 (за „ЛНВ“).

720. Малий Кобзар. Збірка для дітей. В-во „Бистриця“. Львів 1930, 16° (15×11), ст. 31+(1). [З печатні Ставропігійського Інституту]. 1.000 пр.

Видав Іван Чепига. — Ст. 3—5: Т. Г. Шевченко [коротенький життєпис].

721. Малий Кобзар. Збірка для дітей. В-во „Русалка“. Львів 1930, 16° (15×11), ст. 31+(1). [З печатні Ставропігійського Інституту]. 5.000 пр.

Видав Гр. Гануляк, у світ пустив тільки 2.000, решту з огляду на помилки в життєписі стягнув із продажі.

Ст. 3—5: Т. Г. Шевченко [коротенький життєпис].

Обидва видання тотожні, випущені на спілку.

722. Марина. Поема. З передмовою Ол. Дорошкевича. Видання друге. Державне Видавництво України. Харків-Одеса 1930, 16⁰ (15×10,5), ст. 23+(1). [„Укрполіграфоб'єднання“ 4-а Держдрук ім. К. Маркса. Одеса]. 20.000 пр.

На обкладинці: Масова художня бібліотечка. — Ст. 3—11: Ол. Дорошкевич, Переднє слово.

723. Москалева криниця. Передмова В. Міяковського. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. Харків 1930, 16⁰ (15×10,5), ст. 47+(1). [Перша друк. ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 20.000 пр.

Обидві редакції. — Ст. 3—15: В. Міяковський, [Передмова]

724. Музика. Повість. Редакція тексту, переднє слово та примітки Н. Склярова. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. Харків - Дніпропетровське 1930, 16⁰ (15×11), ст. 135+(1). [Дніпропетр., друк. ім. 25-р. ВКП]. 20.000 пр.

На обкладинці: Масова художня бібліотека.

Зміст: Н. Скляров, Передмова [про рос. повісті загалом та про „Музику“ зокрема], ст. 5—19; далі повість; Примітки, ст. 128—34; Додаток з „Журналу“ Шевченка (25 і 27. VIII. 1857), ст. 135—6 [в ориг.].

725. Назар Стодоля. Драма в трьох діях. Друге видання. Український Театр. Ч. 4. Видання Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка. Львів 1930, 8⁰ (24×16), ст. 35+(1). Друкарня Наукового Товариства імени Шевченка. 3.000 пр.

726. Наймичка. Передмова Б. Навроцького. Редакція тексту М. Новицького. Третє видання. Інститут Тараса Шевченка. Державне Видавництво України. Харків 1930, 16⁰ (15×10,5), ст. 34+(1). [Перша друк. ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 20.000 пр.

Ст. 3—13: Б. Навроцький, Передмова.

727. Твори. За редакцією А. Березинського, ак. О. Новицького, А. Шамрая, Р. Шевченка.

„Рух“. Том I. Поезії. Редакція і примітки Романа Шевченка. Малюнки Тараса Шевченка. [Харків 1930], 8° (22,5×16,5), ст. 350+(1)+3 табл. [Державний Трест „Харполіграф“]. 10.000 пр.

Зміст: А. Березинський, [Передмова], ст. 5—6; далі Поезії за виданням „Книгоспілки“ 1927 р.; Примітки, ст. 317—41 (Передмова до „Гайдамаків“ і „Панове субскрибенти“, ст. 321; „Осика“, ст. 329).

728. Твори. За редакцією А. Березинського, ак. О. Новицького, А. Шамрая, Р. Шевченка. „Рух“. Том II. Проза. Редакція і примітки А. Шамрая. Малюнки Тараса Шевченка. [Харків 1930], 8° (22,5×15,5), ст. 559+(1)+12 табл. [Укрполіграфоб'єднання. Третя Друк. ім. фрунзе (sic!)]. 4.000 пр.

Зміст: Наймичка, ст. 5—57; Варнак, ст. 58—81; Книгиня, ст. 82—103; Музика, ст. 104—55; Нещасний, ст. 156—95; Каптанша, ст. 196—241; Близнята, ст. 242—336; Прогулянка з приємністю та й не без моралі, ст. 337—440; Артист, ст. 441—518; Назар Стодоля, ст. 519—46; Никита Гайдай, ст. 549—55; Примітки, ст. 556—9.

Повісті в укр. перекладі, „Никита Гайдай“ в рос. оригіналі.

1931

729. Дневник. Предисловие А. Старчакова, редакция, вступительная статья и примечания С. П. Шестерикова. „Academia“. Москва-Ленинград 1931. 8° (17,5×12,5), ст. 437+(1). [4-я типография ОГИЗ'а. Ленинград]. 4.000 пр.

Зміст: А. Старчаков, Предисловие, ст. 5—20; С. Шестериков, От редактора, ст. 21—24; далі Дневник; Примечания, ст. 303—421.

Примітки Шестерикова чимало поправляють і доповнюють коментарі видання ВУАН.

Рец.: П. Зайцев, В. І. Х, 328.

730. Кобзар. Зредагували та примітки додали І. Айзеншток та М. Плевако. Видання друге.

Інститут Тараса Шевченка. ДВОУ „Література і Мистецтво“. Харків 1931, 8^о (22,5×15,5), ст. VII+296+ + (1) + (3) + (2) оп. + портрет. [Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського]. 150.000.

Ст. I—VII: А'нд. Річицький, Передмова.

731. Кобзар. Передмова А. Річицького. Ілюстрації В. Седляра. ДВОУ. Література і Мистецтво. Харків-Київ 1931, 4^о (30,5×25,5), ст. XI+480+ III+(1)+портрет. [11-та друк. УПО. Київ]. 5.000 пр.

Текст упорядкував Мих. Новицький [за виданням „Поезій“ 1927 р.]. Оформлення Ол. Гера.

Зміст: А. Річицький, [Передмова], ст. I—XI; далі Кобзар; зміст, 478—80; Ivan Myronetz, Chevtchenko et sa poésie, ст. I—III+(1).

Голоси про видання: 1. Нове видання „Кобзаря“. „Ч. Ш.“ 1931, № 4, ст. 138; 2. р. е., „Wiadomości Literackie“ (Warszawa) 1931, № 35 (400) (30. VІІІ), ст. 3. (Пор. „Польський часопис про ілюстрований „Кобзар“ Т. Шевченка“. „Ч. Ш.“ 1932, № 1/2, ст. 140); 3. М. Любченко-М. Тардов, Проти контрреволюційної фальсифікації — за марксистський коментар. „Комуніст“ (Харків) 1934, № 59 (4431) (11. ІІІ), ст. 2 [проти Річицького]. Пор.: Шевченко-большевиком. „Укр. Слово“ (Париж) 1934, ч. 12, ст. 11—12 [про статтю Любченка й Тардова].

1932

732. Кавказ та інші вірші. Редакція та упорядкування Дмитра Ніценка. Література і Мистецтво. Харків — Київ 1932, 16^о (15×11,5), ст. 125+(1)+(1) оп. [Шоста друкарня Київ ДВОУ УПП]. 75.000 пр.

733. Катерина. Література і Мистецтво. Харків-Київ 1932, 16^о (15,5×11,5), ст. 31+(1). [Шоста друкарня Київ ДВОУ УПП]. 30.000 пр.

На обкладинці: Масова художня бібліотека.

734. Кобзар. Зредагували та примітки додали І. Айзеншток та М. Плевако. Видання третє.

Інститут Тараса Шевченка. Література і Мистецтво. Харків-Київ 1932, 8^о (23×15), ст. 300+(4)+ портрет. [Шоста друкарня Київ ДВОУ УПП]. 100.000 пр.

Ст. 3—8: Анд. Річицький, Передмова; ст. 37: „Панове субскрібенти“ й передмова Шевченка до „Гайдамаків“.

735. Наймичка. Редакція тексту М. Новицького. Література й Мистецтво. Харків-Київ 1932, 16^о (15×11,5), ст. 23+(1). [Шоста друкарня Київ ДВОУ УПП]. 30.000 пр.

1933

736. Кобзар. Передмова А. Річицького. Ілюстрації В. Седляра. Література і мистецтво. Видання друге. Харків-Київ 1933, 4^о (29,5×22,5), ст. VIII+459+ портрет. 10.000 пр.

Оформлення Ол. Гера.

Ст. III—VIII: Анд. Річицький, [Передмова]; ст. 440: Від редакції тексту; 441—56: Примітки.

Рец.: Є. Кирилюк, „Ж. Р.“ 1934, кн. 1, ст. 178—80.

*737. Твори. Том I—III. За редакцією Ол. Дорошкевича. Література і Мистецтво. Харків 1933.

Це видання сконфіскувала совітська влада, пор. П. Зайцев, Текст ранніх поезій Шевченка. В. І. П., ст. 226, прим. 2.

Справу упорядкування тексту „Творів“ зясував Ол. Дорошкевич у статті: Принципи організації тексту Шевченкової поезії. „Ж. Р.“ 1932, кн. 6/7, ст. 186—206.

1934

738. Кавказ. Передмова, примітки, редакція А. Панова. „Радянська Література“. [Харків] 1934, 16^о (15,5×11), ст. 30+(2). [Надруковано в друкарні ДНТБУ]. 55.000 пр.

Зміст: А. Панів, Передмова, ст. 3—12; Поема, 13—21; Примітки, 22—30.

739. Кобзар. Повне видання в трьох томах у редакції, з передмовою та примітками Івана Ставничого. Том I. Накладом „Універсальної Бібліотеки“ [ч. 1—3]. Станиславів 1934, м. 8° (16,5×11), ст. XLVII+312+ портрет. [Відбито в „Союзній друкарні“]. 3.000 пр.

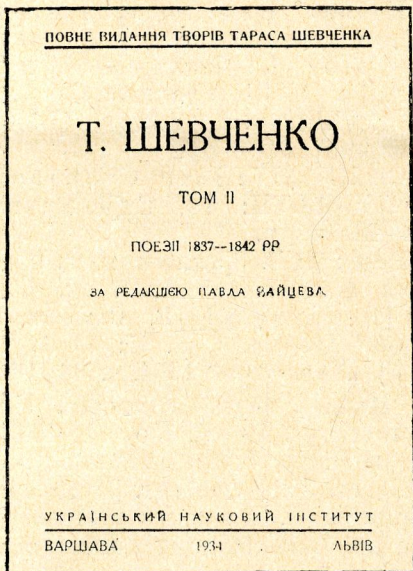
Ст. III—XIV: Іван Ставничий, Передмова; XV—XLVII: Ів. Ст[авничий], Життя Тараса Шевченка.

Рец.: 1) Б. З[аклинський], „Шлях виховання й навчання“ 1934, кн. 4, ст. 275—6; 2) Вв [Верниволя] [В. Сімович], „Життя і Знання“ 1935, ч. 3, ст. 95; 3) А. Ч[екановський], „Нова Зоря“ 1934, ч. 96 (16.XII), ст. 7.

740. Повне видання творів. Український Науковий Інститут. Том II. Поезії 1837—1842 рр. За редакцією Павла Зайцева. Варшава-Львів 1934, 8° (19,5×13), ст. 352+ портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 5.210 пр. (в тім 200 пр. на кращому папері та 10 на голандському).

Зміст.: Передмова, ст. 3—4; I. Чигиринський Кобзар і Гайдамаки, ст. 5—130 (Шевченкова передмова до Гайдамаків, 129—30; Панове субскрибенти, 130); II. Поезії ранньої доби (1837—42), що не ввійшли до „Чигиринського Кобзаря“, ст. 131—76; III. Варіанти та уваги до тексту, ст. 177—208; IV. Пояснювальні статті, 211—349.

Пояснювальні статті: Л. Білецький: Балади Шевченка (331—9), „Катерина“ (287—95); Ів. Брик: „Гайдамаки“ (296—307); В. Дорошенко: Альманахи, що в них співробітничав Шевченко (250—7); П. Зайцев: „Гамалія“ (316—21), Жандармська оцінка політичного значіння першого „Кобзаря“ (247—9), Іван Підкова (277—83), „Маряна-Черниця“ (322—30), Ода на смерть Котляревського (308—12), „Перебендя“ (258—68), Перші три „Кобзарі“ (229—46), Посланіє до М. Маркевича (313—15), Посланіє до Основ'яненка (269—76), Редагування тексту Шевченкових поезій (211—18), „Тарасова ніч“ (284—6), Текст ранніх поезій Шевченка (219—28); 6. Маланюк: Ранній Шевченко (340—9).

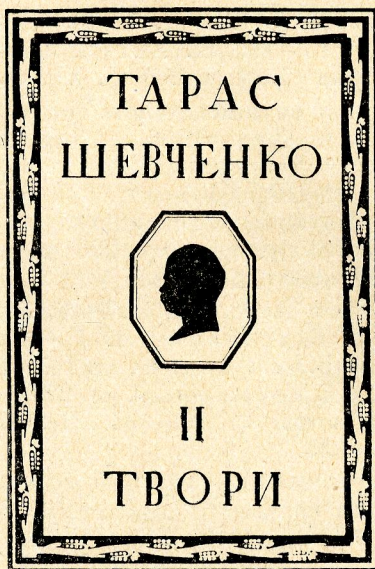

Твори, вид. В. І., т. II. Титулова картка.

Про видання інформували спеціальні проспекти українською й польською мовою під наг. „Т. Шевченко“ — Твори“ I—XVI, 8^о, ст. 8 — по українськи й ст. 7+(1) — по польськи. Пор. теж: 1) Шевченко у 16 томах. Розмова з директором Українського Наукового Інституту О. Г. Лотоцьким. „Назустріч“ 1934, ч. 20 (15. X), ст. 1; 2) Звичайні читачі про надзвичайні твори. Там же, ч. 22, ст. 3.

Рец. та згадки: 1. M. Antonowycsch, „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven“, Bd. X. Н. 3/4, ст. 627—8; 2. Видання творів Шевченка. „Дажбог“ 1934, ч. 5, ст. 70; з приводу цієї замітки див. уваги: „Rochopne wnioski młodego „Dązboha“ в „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1934, № 21 (56), ст. 11—12, репліку Е. Ю. П[еленського], Зайва полеміка. „Дажбог“ 1934, ч. 6 (17), ст. 86 та контррепліку Kos'a, Worek

Твори, вид. В. І., т. II. Обкладинка.

fałszów „Dażboha“ czyli słabe nerwy p. E. Ju. P. „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1934, № 26 (61), ст. 12; 3. В. Дороженко, Повне видання творів Т. Шевченка. „Життя і Знання“ 1936, ч. 3 (102), ст. 92—93 (про томи 2, 3, 6, 7 та 11); 4. Він же, Найкраще видання Шевченкових творів. Інформаційний огляд. „Новий Час“ 1937, чч. 56—(15. III) і 68 (29. III); 5. Він же. Повне видання творів Т. Шевченка. ЗНТШ, т. 150 (1937 р.), ст. 290—2 (на томи 2, 3, 5—11 і 14); 6. „Життя і Знання“ 1934, ч. 11, ст. 334; 7. Е. К., Zbiorowe wydanie dzieł Szewczenki. „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1934, N. 44 (79), ст. 2—4; 8. Є. Ю. Пеленський, Повне видання творів Т. Шевченка. „Новий Час“ 1936, ч. 54 (9. III), ст. 6 (загальна); 9. м. р. [Мих. Рудницький], Повне видання Шевченка. „Діло“

1934, ч. 293 (І. ХІ), ст. 5; 10. „Тризуб“ 1934, ч. 41, ст. 13—14; 11. Євген Яворівський, „Новий Час“ 1934, ч. 280 (8. ХІ), ст. 2.

741. Новне видання творів. Том VII. Повісті й оповідання. Художник. — Наймичка. — Варнак. Український Науковий Інститут. Варшава-Львів 1934, 8^о (19,5×13), ст. 337+(1)+портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 5.210 пр. (в тому 200 на кращому та 10 на голяндському папері).

Зміст: Передмова, ст. 3—6; Художник (переклав Л. Білецький), ст. 7—140; Наймичка (переклав В. Сапіцький), ст. 141—228; Варнак (переклав Д. Дорошенко), ст. 229—68; П. Зайцев, Примітки, ст. 269—94; Пояснювальні статті, ст. 297—333.

Пояснювальні статті: Л. Білецький: Повість „Наймичка“ (324—7); Д. Дорошенко: Оповідання „Варнак“ (328—33); П. Зайцев: Прозова творчість Шевченка (297—310); М. Рудницький: Повість „Художник“ (311—23).

Рец.: 1. М. Antonowycz, „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven“ Bd. X, Н. 3/4, ст. 628; 2) „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1935, № 12 (99), ст. 136; 3. Вв [Василь Верриволья-Сімович], „Життя і Знання“ 1935, ч. 3 (90), ст. 93; 4. м. р. [М. Рудницький], Новий том збірних творів Шевченка. „Діло“ 1935, ч. 47 (22. II), ст. 6; 5. „Тризуб“ 1934, ч. 41 (447) (11. ХІ), ст. 13—14.

742. Поезії. Під редакцією А. А. Хвилі і Є. С. Шабліовського. Вступна стаття А. А. Хвилі. Література і Мистецтво. Харків 1934, 8^о (23×16), ст. 426+(6)+портрет. [Друкарня ім. Фрунзе]. 50.000 пр.

На обкладинці: К о б з а р.

В укладанні коментарів, приміток та редагуванні тексту брали участь наукові співробітники Інституту Шевченка: Є. С. Шабліовський, К. Г. Гуслистий, Ю. Д. Йосипчук, А. І. Костенко, М. Р. Гайовий, А. С. Пачов і Ю. Г. Блохин. Суперобкладинка, палітурка.

форзац та ілюстрації за малюнками художника В. І. Касіяна. Портрети-дереворити його ж роботи. Технічне оформлення Й. С. Письменного.

Ст. 5—26: А. А. Хвиля, Великий демократ — поет революціонер.

Рец.: 1. Ф. Бутенко, Новое издание „Кобзаря“. „Лит. Ленинград“ 1934, № 11; 2. Петр Колесник. „Известия“ (Москва) 1934, № 222 (5.470) (21. IX); 3. „Комуніст“ (Київ) 1935, ч. 58 (4731) (2. III); 4. А. Недзвідський, „Лит. Жовтень“ 1935, кн. 1/2, ст. 67—70; 5. „Пролетарська Правда“ 1935, № 88 (3990) (16. IV); 6. Пронь, „Лит. Газ.“ 1935, № 15 (24. III).

743. Сон. Передмова, й примітки. Редакція А. Панова. „Радянська література“. [Харків] 1934, 16° (15×11,5), ст. 47+(1). [УПП. ДВОУ. 7 друкарня ім. Фрунзе]. 55.000 пр.

Зміст: А. Панів, Передмова, ст. 3—10; „Сон“, ст. 11—34; Примітки, ст. 35—47+(1).

Рец.: Е. К., „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1936, № 7 (146), ст. 62.

744. [Щоденник]. З щоденника. Редакція, передмова і примітки Ю. Блохина. Інститут Тараса Шевченка. „Радянська Література“. Харків 1934, 16° (15×11). ст. 93+(1)+(1). [Надруковано в друкарні ДНТВУ]. 27.000 пр.

Зміст: Ю. Блохин, Передмова, ст. 3—20; Уривки з „Журналу“ (в оригіналі), ст. 21—77; Примітки, ст. 79—94.

1935

745. Гайдамаки. Поема. Вступні статті та примітки К. Гуслистого та Ю. Йосипчука. Українська Академія Наук. Інститут Тараса Шевченка. Видавництво Української Академії Наук. Київ 1935, 8° (23×15), ст. 158+(2). [З друкарні-літографії УАН]. 15.000 пр.

Зміст: К. Гуслистий, Селянське повстання на Україні 1768 р. і „Гайдамаки“ Шев-

ченка, ст. 5—22; Ю. Йосипчук, Поема селянського повстання, ст. 23—58; далі „Гайдамаки“: Примітки, ст. 151—8+(1).

Рец.: 1. Академічне видання поеми Т. Г. Шевченка „Гайдамаки“. „Літ. Газ.“ 1935, № 36 (24. VIII); 2. Е. К., „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1936, № 7 (146), ст. 62.

746. Лист до П. Королева 22. V. 1842. „Лит. насл.“ 19/21 (Москва 1935), ст. 558.

Передруки: „Тризуб“ 1936, ч. 12 (516) (22. III), ст. 2; „Назустріч“ 1937, ч. 15 (1. VII), ст. 2.

747. Лист до П. Королева 18. XI. 1842. „Лит. насл.“ 19/21, ст. 558—9 (факсиміле на ст. 561—2).

Передруки: „Тризуб“ 1936, ч. 12, ст. 23; „Назустріч“ 1937, ч. 15, ст. 2—3.

Листи до Королева опублікував І. Айзеншток; у „Тризубі“ передрукував їх із своєю передмовою Ст. Сірополко, а в „Назустрічі“ з передмовою і післясловом Д. Лукіянович

748. Лист до М. Осипова 10 IX. 1856. „Україно-Български Вести — Українсько-Болгарські Вісти“ (Софія) 1935, кн. 1, ст. 28 („Найдені листи Тараса Шевченка“, з факсиміле кінця листу).

В. І. XI, 274 (л. 223, укр. переклад поданого вище уривка); „Укр. Книга“ 1937, ч. 3, ст. 79 (ввесь лист, подав Є. Ю. П[еленський], із факсиміле на початку книги).

749. Повне видання творів. Том III. Поезії 1843—47 рр. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава-Львів 1935, 8⁰ (19,5×13). ст. 334+(2)+портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 3.210 пр. (в тому 200 на кращому та 10 на голяндському папері).

Зміст: Передмова, ст. 3—4; далі: Три літа; Другий Кобзар; В казематі; П. Зайцев, Ва-

ріянти та примітки до тексту, ст. 198—262; Пояснювальні статті, ст. 265—334.

Пояснювальні статті: І. Брик: „Єретик“ (283—94); Л. Дорошенко: Історичні сюжети й мотиви в творчості Шевченка (313—34); П. Зайцев: Текст поезій Шевченка від 1843 р. до заслання (265—9); Є. Маланюк: Три літа (270—6); Ст. Смаль-Стоцький: Великий Лях (295—302), Послання (303—12) і Сон (277—82).

Рец: 1. „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1936, № 44 (143), ст. 33; 2. І[гор] Л[оський], „Новий Час“ 1936, ч. 8 (12. І), ст. 7; 3. м. р. [Мих. Рудницький], Новий том збірних творів Шевченка. „Діло“ 1935, ч. 343 (23. XII), ст. 3.

750. Повне видання творів. Том VI. „Назар Стодоля“ та різні твори. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава-Львів 1935, 8° (19,5×13), ст. 302+(2)+ портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 3.210 пр. (в тому 200 на кращому й 10 на голяндському папері).

Зміст: Передмова, ст. 3—4; Автобіографія: Автобіографічний нарис Т. Шевченка, ст. 7—12; Автобіографічний лист Т. Шевченка до редактора часопису „Народное Чтение“ О. О. Оболенського, ст. 13—18; Назар Стодоля, ст. 21—64; Уривок із драми „Никита Гайдай“, ст. 65—76; Сльпая, ст. 79—108; Тризна, ст. 109—26; Букварь южнорусский, ст. 127—52; Статті, записки та інші дрібні твори: Археологічні записки з Полтавщини та Чернігівщини, ст. 155—62; Бенефіс Пані Піунової 21 січня 1858 р., ст. 163—5; Проект спростування фелетону „Съверной Пчелы“, ст. 166; Три дара, ст. 167; Мало не з нічого — пан, ст. 168; Документи, ст. 169—90; Пояснювальні статті, ст. 193—290; П. Зайцев, Примітки та варіанти, ст. 291—302.

Документи: Прохання до Академії Мистецтв то інші; Контракт із видавцем Лисенковим (172); Зізнання на жандармському слідстві 1847 р. (176—81);

Зізнання на військовому слідстві 1850 р. (181—6); „Обясненіє“ 6. VIII. 1859 р. (188—90).

Пояснювальні статті: Д. Антонович: Шевченко драматург (201—11); І. Брик: Шевченко й освіта (229—44); П. Зайцев: Альбоми Т. Шевченка (281—90), Дві автобіографії Т. Шевченка (193—200), Поезії Шевченка рос. мовою (212—28); М. Кордуба: Т. Шевченко, як краєзнавець і археолог (256—80); С. Сірополько: Шевченків „Букварь Южнорусскій“ (245—55).

Рец.: 1. К., „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1935, № 40 (127), ст. 431—2; 2. м. р. [М. Рудницький], Шевченко — драматург. Діло“ 1935, ч. 251 (20. IX), ст. 6; 3. Він же. Всесторонність Шевченка. „Діло“ 1935, ч. 272 (12. X), ст. 5.

751. Повне видання творів. Том XI. Листи. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава-Львів 1935, 8° (19,5×13), ст. 400 + портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 5.210 пр. (в тому 200 на кращому та 10 на голяндському папері).

Зміст: Передмова, ст. 3—8; Листи, ст. 9—274; Примітки, ст. 275—384; Примітки до тексту листів, 385—6; Абетковий показчик листів, ст. 387.

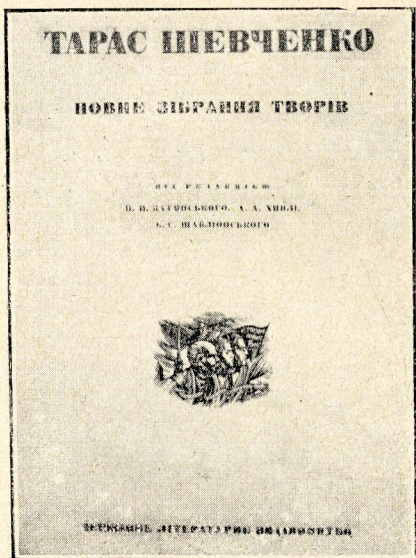
Тут уперше надруковано лист до А. Веніжиновського 8. VI. 1851, пор. ст. 386 (рос. оригінал) і ст. 274 (л. 222. укр. переклад).

Рец.: 1. Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1935, № 26 (113), ст. 292—3; 2. Листування Шевченка. „Новий Час“ 1935, ч. 200 (8/IX), ст. 8; 3. м. р. [М. Рудницький], Шевченкові листи. „Діло“ 1935, ч. 153 (12. VI), ст. 5.

752. Повне зібрання творів під редакцією В. П. Затонського, А. А. Хилі, Є. С. Шабліовського. [Видання ювілейне. 1814—1934]. Том перший. Поезії 1838—1847. Державне Літературне Видавництво. [Київ 1935], в. 8° (26,5×19), ст. 654 + (1) + 15 табл. [Книжкова ф-ка Партвидаву ЦК КП(б)У. Київ]. 15.000 пр.

Оправа, форзац, фронтиспіс, кінцівки В. І. Касіяна. Оформлення, художня та технічна редакція Л. С. Козіна.

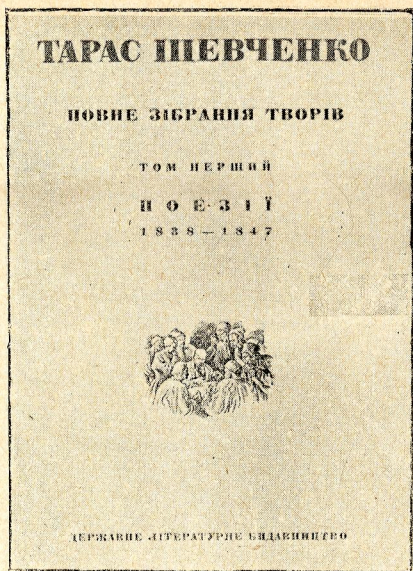

Твори, вид. А. У., т. І. — 1-й титул.

Зміст: А. Хвиля, Великий демократ, поет-революціонер, ст. 3—127; далі Поезії, ст. 129—532; Варіанти, ст. 535—96; Примітки, ст. 597—647 [склали наукові співробітники Інституту Шевченка К. Г. Гуслистий, Ю. Д. Йосипчук, М. Р. Гайдовий, П. Й. Колесник та Є. С. Шабліовський).

Про це ювілейне видання вийшов спеціальний проспект під наг.: Т. Шевченко. (Про академічне видання творів Т. Г. Шевченка в зв'язку з 120-річчям з дня народження). [Харків 1934]. Література і Мистецтво, ст. (8). 10.000 пр. (Л. Д.).

У І-му томі поміщені між іншим отсі твори: „Осика“ (484—505), Панове субскрибенти (272), Передмова до „Гайдамаків“ (271), Передмова до другого видання „Кобзаря“ (506—8), „Сліпий“

Твори, вид. А. У., т. I. — 2-й титул.

(393—411) та рос. поеми: „Слепая“ (293—320) і „Тризна“ (327—41).

Рец.: 1. А. Костенко, Я. Галайчук, Велика перемога. „За марксо-ленінську критику“ 1935, кн. 6, ст. 54—66; 2. Г. Пронь, Справжній Шевченко. „Літ. Газ.“ 1935, № 13 (24. III), ст. 1; 3. Г. Синько, А. Костенко, Об академическом издании произведений Т. Г. Шевченка. „Под марксистско-ленинским знаменем“ 1935, кн. 2 (6), ст. 171—4; 4. Г. Синько, А. Костенко, Про академічне видання творів Т. Г. Шевченка. „Під марксистсько-ленінським прапором“ 1925, кн. 2 (6), ст. 140—3; 5. Ст. Сірополко, Ювілейне видання творів Т. Шевченка на Сов. Україні. „Діло“ 1937, ч. 52 (10. III), ст. 3—4, фел.

753. Сон. — Кавказ. Поеми. За редакцією Є. Шаблювського. Бібліотека художньої літера-

тури. Державне Літературне Видавництво. Київ—Харків 1935, м. 8⁰ (17×13), ст. 58+(2). [Друкарня ім. Фрунзе. Харків]. 20.000 пр.

Ст. 7—13: Передмова.

1936

*754. Вибрані поезії. Бібліотека малописьменного. Державне Літературне Видавництво. Київ—Харків 1936, 8⁰ (22×14,5), ст. 16. Друк. ім. М. В. Фрунзе в Харкові. 70.000 пр. (Л. Д.).

Зміст: Садок вишневий коло хати; Костомарову; П. С.; В неволі, в самоті немає; Якби ви знали, паничі; Я не нездужаю; Ой на горі ромен цвіте; Світе ясний, світе тихий; Н. Я. Макарову.

*755. Гайдамаки. Поема. Вступні статті та примітки К. Гуслистого та Ю. Йосипчука. Видавництво Академії Наук УСРР. [Академія Наук УСРР. Інститут Тараса Шевченка]. Київ 1936, 8⁰ (21,5×15,5), ст. 158+(2)+портрет. Друк. літогр. Академії Наук УСРР. 10.000 пр. (Л. Д.).

Зміст: К. Гуслистий, Селянське повстання на Україні 1768 р. і „Гайдамаки“ Шевченка, ст. 3—20; Ю. Йосипчук, Поема селянського повстання, ст. 21—57; далі Поема.

756. Журнал (Щоденник). Редакція і вступна стаття А. І. Костенка. Коментарі А. Костенка та Л. Сукачова. Інститут Тараса Шевченка. Державне Літературне Видавництво. Київ-Харків 1936, м. 8⁰ (18×13), ст. XXI+(1)+308+(1)+1 табл. [Друкарня імені М. В. Фрунзе. Харків]. 15.000 пр.

Зміст: А. Костенко, Шевченків Щоденник, ст. V—XXI+(1); далі „Щоденник“ (в оригіналі); Примітки, ст. 241—308+(1).

Рец.: 1. А. Костенко, Щоденник поета-борця. „Вісті“ 1936, № 58 (4646) (10. III); 2. Ю. Костюк, Нотатки про „Щоденник“ Шевченка. „Літ. Газ.“ 1936, № 12 (12. III).

757. Кавказ. [Державне Літературне Видавництво. Харків 1936], 32^о (9×7), ст. 17+(1)+(1)+(1)+(1). [Друк. ім. М. В. Фрунзе]. 3.000 пр.

З двома дереворитами О. Рубана. — Чотири поеми в одній шабатурці.

758. Катерина. [Державне Літературне Видавництво. Харків 1936], 32^о (9×7), ст. 49+(1)+(1)+(1). [Друкарня ім. М. В. Фрунзе]. 3.000 пр.

З двома дереворитами О. Рубана. — Чотири поеми в одній шабатурці.

*759. Катерина. (Поема). Бібліотека малописьменного. Державне Літературне Видавництво. Київ—Харків 1936, 8^о (22×14,5) ст. 32. [Друкарня ім. Фрунзе в Харкові]. 50.000 пр. (Л. Д.).

760. Катерина. Поема. Бібліотека читача початківця. Державне Літературне Видавництво. [Харків] 1936, 16^о (15×11,5), ст. 34+(2). [Друкарня ім. Фрунзе]. 33.000 пр.

*761. Кобзар. Вибрані поезії для дітей старшого шкільного віку. Впорядкували Ю. Д. Йосипчук та А. І. Костенко. Дитвидав ЦК ЛКСМУ. Харків—Одеса 1936, 8^о (22,5×15), ст. 286+(6)+16 табл. Друкарня ім. Леніна в Одесі. 30.000 пр. (Л. Д.).

Рос. „Кн. Л.“ 1936, № 35, ст. 84 подає розмір 23×16, ст. 285+(6)+17 табл.

Ст. 7—43: Ю. Йосипчук, А. Костенко: Про життя та діяльність Т. Г. Шевченка.

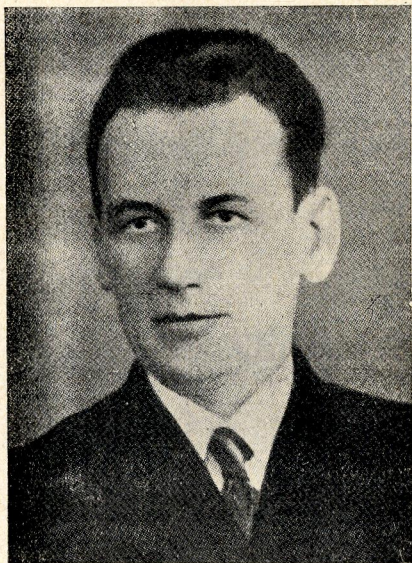
762. Кобзар-метелик. Видавництво „Сині дзвіночки“. Серія „Метелики“ ч. 1. Рогатин 1936, 16^о (15×11,5), ст. 31+(1). Друкарня Школьника. 3.000 пр.

Зміст: Від видавництва, ст. 3; Тарас Шевченко [життєпис], ст. 4—6; далі вибір поезій.

763. Наймичка. [Державне Літературне Видавництво. Харків 1936], 32^о (9×7), ст. 35+(1)+(1)+(2). [Друкарня ім. М. В. Фрунзе]. 3.000 пр.

З двома дереворитами О. Рубана. — Чотири поеми в одній шабатурці.

П. Зайцев, редактор Творів, вид. В. І.

764. Найми́чка. Поема. Бібліотека читача початківця. Державне Літературне Видавництво. [Харків] 1936, 16° (15×11), ст. 26+(2). Друкарня ім. М. В. Фрунзе. 33.000 пр.

765. Повне видання творів. Том VIII. Повісті й оповідання. Княгиня. — Музика. — Нещасний. — Капітанша. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1936, 8° (19,5×13), ст. 326+(2)+портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім Шевченка у Львові]. 2.710 пр. (в тому 200 на кращому папері та 10 на голландському).

Зміст: Передмова, ст. 3—4; Княгиня, 5—42; Музика, 43—129; Нещасний, 131—98; Капітанша, 199—274; П. Зайцев, Примітки, ст. 275—305; Пояснювальні статті, 309—24.

Пояснювальні статті: П. Зайцев: Оповідання „Княгиня“ (309—13), Повість „Капітанша“ (320—24), Повість „Музика“ (314—16), Повість „Нещасний“ (317—19).

766. Повне видання творів. Том IX. Повісті. Близнята. Мандрівка з приємністю та й не без моралі. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1936, 8^о (19,5×13), ст. 381+(2)+1 портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 2.710 пр., з того 200 на кращому та 10 на голяндському папері.

Зміст: Передмова, ст. 3—4; Близнята (переклав В. Прокопович), ст. 5—152; Мандрівка (переклав Д. Дорошенко), ст. 153—316; Примітки, ст. 317—52; Пояснювальні статті, 353—77.

Пояснювальні статті: Д. Дорошенко і П. Зайцев, Повість „Мандрівка з приємністю та й не без моралі“, 364—77 (примітки до повісті 341—52); П. Зайцев, Повість „Близнята“, 355—63 (примітки, 317—44).

Рец.: Н., „Тризуб“ 1937, ч. 1/2 (10. I), ст. 41.

767. Повне видання творів. Том X. Журнал (Щоденні записки). За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1936, 8^о (19,5×13), ст. 361+(3)+портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 2.710 пр. (в тому 200 на кращому та 10 на голяндському папері).

Зміст: Передмова, ст. 3—4; „Щоденник“, ст. 9—246; П. Зайцев, Примітки 247—323; Пояснювальні статті, 327—47.

Пояснювальні статті: П. Зайцев, Попередні видання „Журналу“, 327—8; Д. Чижевський, Шевченко й релігія, 329—47.

Рец.: 1. Н., „Тризуб“ 1936, ч. 43/44 (547/548) (13. XII), ст. 26; 2. м. р. [М. Рудницький], Щоденні записки Шевченка. „Діло“ 1936, ч. 275 (6. XII), ст. 7; 3. [В. Сімович], „Життя й Знання“ 1936, ч. 10, ст. 304.

768. Повне видання творів. Том XIV. Переклади поезій на польську мову. За редакцією Богдана Лепкого. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1936, 8° (19,5 × 13), ст. 385+(1)+портрет. [З друкарні Наукового Товариства Шевченка у Львові]. 3210 пр. (в тому 200 на кращому та 10 на голяндському папері).

Зміст: Передмова, ст. 3—4; Переклади, ст. 7—342; Статті і бібліографія, ст. 345—79.

Статті: П. Зайцев, Про польські переклади з Шевченка, 345—53; Б. Лепкий і П. Зайцев, Бібліографічні завваги, 354—7; Спис перекладів поезій Т. Шевченка на польську мову, 358—79.

Рец.: 1. Jan Bielatowicz, Największy poeta ruski. „Warszawski Dziennik Narodowy“ 1936, 16/IX (про цю рец. див. Е. К., Przebrzmiała legenda. „Biuletyn Polsko-Ukraiński“ 1936, № 39 (178), ст. 401—2); 2. О. Боднарович, Шевченко по польськи. „Назустріч“ 1936, ч. 10 (58) (15. V), ст. 5—6; 3. М. Н. [echter], Ševčenko in polnischen Gewande. „Prager Presse“ 1936, 12/VII; 4. К. К., Uszczenie wielkiego poety. „Kurier Poranny“ (Warszawa) 1936, 30/IV, ст. 6; 5. Е. Маґаніук, Dusza Ukrainy. „Ateneum“ (Warszawa) 1938, № 1, ст. 38—45; 6. м. р. [М. Рудницький], Шевченкові поезії в польських перекладах. „Діло“ 1936, ч. 94 (30. IV), ст. 4—5.

769. Сон. [Державне Літературне Видавництво. Харків 1936], 32° (9 × 7), ст. 39+(1)+(1)+(2). [Друкарня ім. М. В. Фрунзе]. 3.000 пр.

З двома дереворитами О. Рубана. — Чотири поеми в одній шабатурці.

1937

770. Кобзар. Державне Літературне Видавництво. Київ 1937, 8° (20 × 13,5), ст. 640+(1)++(5)+(1)+(6)+портрет. [Друкарня ім. М. В. Фрунзе, Харків]. 6.500 пр.

Ст. 143—4: Передмова до Гайдамаків; 144: Панове субскрибенти; 326—8: Передмова до другого „Кобзаря“.

771. Малий Кобзар. З малюнками Т. Шевченка. Приготовив до друку та пояснив Володимир Калинович. Państwowe Wydawnictwo książek szkolnych we Lwowie. [Львів 1937], м. 8°, ст. 91 + (5). [Druk wykonała Drukarnia Towarzystwa Naukowego im. Szewczenki]. 5.500 пр.

Цікава книжка, число 1—2.

Ст. 7—20: Життя поета.

*772. Назар Стодоля. Державне Літературне Видавництво. Київ 1937, 8° (17,5×12,5), ст. 60. Друк. ім. М. В. Фрунзе в Харкові. 30.000 пр. (Л. Д.)

На обкладинці: Театральна бібліотека.

*773. Назар Стодоля. Драма на 3 дії. Київ—Харків. „Мистецтво“. 1937, 8° (18×13), ст. 70 + + (2) + портрет. Фабрика худ. друку вид-ва в Харкові. 12.000 пр. (Л. Д.)

774. Новые (sic!) стихотворения Пушкина и Шавченки (sic!). Лейпцигъ, Волфгангъ Гергардъ. Leipzig, Wolfgang Gerhard. 1859. [Державне Літературне Видавництво УРСР. Харків 1937], 8° (17,5×11,5), ст. 43 + (1) + + (2). [Друкарня ім. М. В. Фрунзе]. 3.000 пр.

Фотоскопія видання 1859-го року.

Рец.: В. Д[орошен]ко. Навдала демонстрація. „Укр. Книга“ 1937, IV/V, ст. 118—9.

775. Новне видання творів. Том IV. Поезії 1847—1850 рр. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1937, 8° (19,5×13), ст. 394 + портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 2.710 пр. (в тому 200 на кращому та 10 на голландському папері).

Зміст: Передмова, ст. 3—4; далі: Невольнича Муза; Уривки та відмінні редакції деяких поезій; Варіанти та примітки до тексту; Пояснювальні статті, ст. 341—90.

Пояснювальні статті: П. Зайцев: Текст поезій, написаних Шевченком на засланні (341—8); О. Лотоцький: Державницький світогляд Т. Шевченка (349—69), Поезії Т. Шевченка під рос. цензурою (370—90).

Рец.: 1. Вол. Дорошенко, Нові видання Шевченкових творів. „Новий Час“ 1937, ч. 97 (6. V), ст. 4; 2. „Тризуб“ 1937, ч. 23/24 (13. VI), ст. 28.

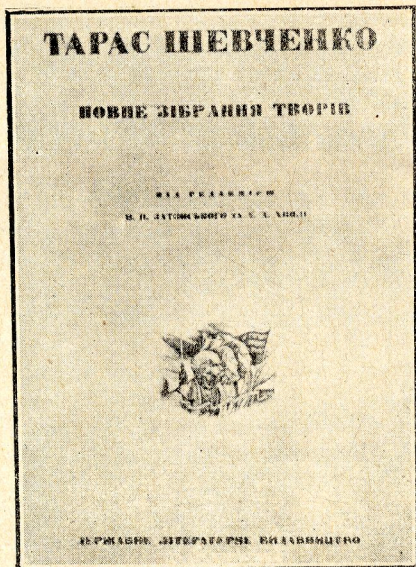
776. Повне видання творів. Том XII. Пластична творчість Т. Шевченка. 160 репродукцій. Дмитро Антонович: Шевченко як маляр. Статті В. Січинського й П. Зайцева. Тексти і документи. Український Науковий Інститут. Варшава—Львів 1937, 8^о (19,5×13), ст. 451+(1)+портрет. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові]. 2.710 пр., з того 200 на кращому, а 10 на голяндському папері.

Зміст: Передмова, ст. 3—8; Д. Антонович, Т. Шевченко як маляр, 9—366; В. Січинський, Шевченко — гравер, 369—404; П. Зайцев, Різбарська творчість Шевченка, 405—25; П. Зайцев, Архітектурні проекти Шевченка, 426—34; Тексти і документи, 435—41; П. Зайцев, Примітки до текстів і документів, 442—5; Спис репродукцій, 446—51.

Тексти і документи: 1. Тексти під офортами „Живописной Украины“, 435—6; 2. Проспект „Живописной Украины“, 436; 3. Рекламний проспект „Живописной Украины“, 437—8; 4. Офіційні документи про мистецьку освіту Т. Шевченка, 439—41.

Рец.: 1. С. Гординський, Шевченкове малярство. „Назустріч“ 1937, ч. 6 (78) (15. III), ст. 1—2; 2. П. Ковжун, Малярство Шевченка. „Назустріч“ 1938, ч. 6 (102) (15. III), ст. 2; 3. М. Рудницький, Невідомий маляр — Шевченко. „Діло“ 1937, чч. 283 (23. XII) і 284 (24. XII), ст. 3—4, фел.

777. Повне зібрання творів. [Видання ювілейне. 1814—1934]. Під редакцією В. П. Затонського та А. А. Хвилі. Том другий. Поезії 1847—1861. Державне Літературне Видавництво. [Харків 1937], вел. 8^о (26,5×19), ст. 614+(2)+21 табл. [Друкарня ім. Фрунзе Держлітвидаву. Харків]. 15.000 пр.

Твори, вид. А. У., т. II. — 1-й титул.

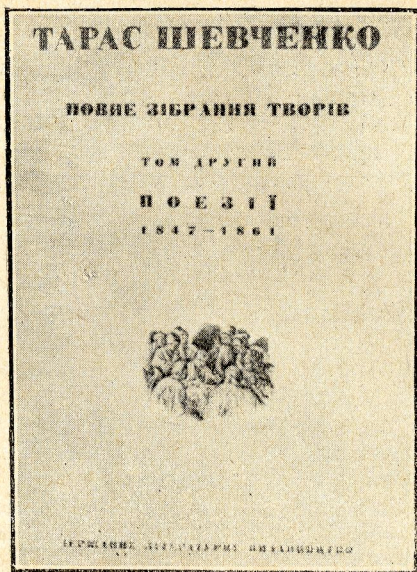
Зміст: Поезії. ст. 1—387; Варіанти, ст. 389—479 і 559—603; Від редакції, ст. 483—6; Примітки, ст. 487—557.

Вперше тут надруковано: „Тихе поле аж хрокнуло“ (в друку помилка — „крикнуло“), ст. 468 та варіант „І золотій й дорогої“ („Мені, щоб знали ви не жаль“, за Малою книжкою), ст. 430.

Рец.: Вол. Дорошенко. Нові видання Шевченкових творів. „Новий Час“ 1937, ч. 97 (6. V), ст. 4.

778. Поеми. Державне Літературне Видавництво. Київ 1937, м. 4^о (27×20,5), ст. 114+(1)++(2)+портрет. [Друкарня ім. М. В. Фрунзе. Харків]. 5.000 пр.

Твори, вид. А. У., т. II. — 2-й титул.

Зміст: Катерина; Марьяна черниця; Сон; Наймичка; Кавказ; Москалева криниця.

*779. Сон. — Кавказ. Поєми. Бібліотека малописьменного. Державне Літературне Видавництво. Кнїв 1937. 8^о (21,5×14,5), ст. 31+(1). [Друкарня ім. М. В. Фрунзе в Харкові]. 50.000 пр. (Л. Д.).

1938

780. [Вибір поезій]. Тарас Шевченко вчитель і пророк. 1814—1864 (!). Editura „Cartea Ucraineană“. Видавництво „Українська Книжка“. Сern uti 1938, 16^о (15×11,5), ст. 31+(1). [Tipografia Coop. ziar. germ]. 2.000 пр. на звичайному папері і 50 на кращому.

Ст. 5—6: Тарас Шевченко, вчитель і пророк.

781. Іван Гус. Бібліотека „Віри і Науки.“ Накладом Видавництва „Віра і Наука“. Коломия 1938, м. 8° (17,5×12,5), ст. 31+(1). [Друкарня видавництва „Прозри“. Станиславів]. 1.000 пр.

Зміст: Іван Гус (з англійського переклав М. К.), ст. 3—19; „Єретик“ або „Іван Гус“ — передмова до поеми, ст. 20; далі поема.

*782. Катерина. Поема. Дитвидав Шкільна Бібліотека. [Одеса] 1938, 8° (21×?), ст. 36. [Друк. ім. Леніна в Одесі]. 39.200 пр. (Л. Д.).

783. Кобзар. Вибір поезій для середніх загально-освітніх шкіл. З 50 малюнками Т. Шевченка. Приготував до друку й пояснив Володимир Калинович. Państwowe Wydawnictwo książek szkolnych we Lwowie. [Львів 1938], 8° (18×12,5), ст. 353+(3). [Druk wykonała drukarnia Towarzystwa im. Szewczenki we Lwowie]. 6.600 пр.

Зміст: Від видавництва, ст. 5; Життя поета, ст. 7—38; Творчість Т. Шевченка, ст. 39—54; далі вибір.

Рец.: М. Полоницький, „Кобзар“ у польському шкільному державному виданні. „Літ.-наук. додаток Нового Часу“ 1938, ч. 38 (3. X), ст. II.

784. Наймичка. Поема. З мовними поясненнями проф. др. І. Огієнка для вивчення української літературної мови. „Бібліотека Рідної Мови“ [ч. 9]. Видає проф. др. Іван Огієнко. [Жовква] 1938, м. 8° (17×11), ст. 32. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. 2.000 пр.

*785. Наймичка. Поема. Дитвидав. Шкільна бібліотека. [Одеса] 1938, 8° (20×?), ст. 28. [Друк. ім. Леніна в Одесі]. 43.000 пр. (Л. Д.).

786. Повне видання творів. Том XV. Шевченко в чужих мовах. За редакцією Романа Смаль-Стоцького. Український Науковий Інститут. Варшава-Львів 1938, 8° (19,5×13), ст. 452+(3)+1 табл. [З друкарні Наукового Товариства ім. Шев-

Ол. Лотоцький, Голова Комісії для вид. творів Шевченка при Укр. Науковім Інституті у Варшаві; заслужився також у справі видання повного Кобзаря 1907 р.

ченка у Львові]. 2.810 пр., з того 200 на кращому та 10 на голяндському папері.

Зміст: Передмова, ст. 3—8; І. Дубицький і Р. Смаль-Стоцький, Шевченко в англійській мові, ст. 9—35 (переклади, ст. 36—65); Вони-ж, Шевченко в німецькій мові, ст. 66—87 (переклади, ст. 88—123); А. І. Стендер-Петерсен, Шевченко в Скандинавії, ст. 124—40 (переклади на шведську мову, ст. 141—6); Л. Пачіні-Савой, Шевченко в італійській мові, ст. 147—57 (переклади, ст. 157—60); Г. Попп, Шевченко в румунській мові, ст. 161—4 (переклади, ст. 165—6); І. Дубицький, Шевченко у французькій мові, ст. 167—85 (переклади, ст. 186—93); Л. Луців, Шевченко в білоруській

мові, ст. 194—202 (переклади, ст. 203—8); М. Арнаудов, Шевченко й болгарська література, ст. 209—35 (переклади, ст. 236—48); П. Зайцев, Шевченко в російських перекладах, ст. 249—304 (переклади, ст. 305—34); Л. Луців. Сербсько-хорватські переклади Шевченка, ст. 335—9 (переклади, ст. 340—6); Л. Луців, Шевченко в словінській мові, ст. 347—50 (переклади, ст. 351—6); Ф. Тихий, Шевченко в чеській та словацькій літературі, ст. 357—69 (переклади, ст. 370—85); Є. Ціцenas, Шевченко в литовській мові, ст. 386—9 (переклади, ст. 390—2); К. Егле, Шевченко в лотиській мові, ст. 393—5 (переклади, ст. 396—401); А. Зігні Соїсал, Шевченко в турецькій мові, ст. 402—7 (переклади, ст. 408—14); О. Бонкало, Шевченко в угорській мові, ст. 415—19 (переклади, ст. 420—4); М. Цотадзе, Шевченко в грузинській мові, ст. 425—30 (переклади, ст. 431—6); Ш. Мельцер, Шевченко в жидівській мові, ст. 437—9 (переклади, ст. 440—44); І. Дубицький, Відгуки про Шевченка в мовах голяндській, еспанській, португальській, каталонській, фінській, естонській та інших, ст. 445—32.

Рец.: 1. м. р. [М. Рудницький]. Шевченко в 19 мовах. „Діло“ 1938, ч. 88 (24.I V), ст. 17; 2. Він же, Лірика Шевченка в західноєвропейських перекладах. Там же, ч. 98 (8. V), ст. 9; 3. Ševčenko in der Weltliteratur. „Prager Presse“ 1938, № 140 (31. V), ст. 8.

*787. Поезії. Упорядкував В. Барбарич. Дитвидав. Шкільна Бібліотека. [Одеса] 1938, 8^о (20×?), ст. 44. [Друк. ім. Леніна в Одесі]. 69.600 пр. (Л. Д.).

788. Твори. Кобзарь. Том III. Поезії російською мовою. Переклав Василь Щурат. „Українська Бібліотека“. Видав Фільольогічна Секція Наукового Товариства імени Шевченка.

Том IX. Львів 1938, 8° (20×13), ст. VIII+64.
З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка.
500 пр.

Зміст: [В. Сімович], Передмова, ст. V—VIII; Сліпа, ст. 1—30; Із драми „Микита Гайдай“, ст. 31—43; Поминки [Тризна], ст. 44—58; [В. Сімович], Дещо про Шевченкові поезії російською мовою, ст. 59—64.

Видання апокрифічні.

1. (789). Катерина. Поэма Т. Шевченка.
Спб. 1840, 12°, ст. 32. (К.).

Це видання очевидний міт. Досі його ніде не знайдено. В ніякій книгозбірні — приватній чи громадській — окремого видання „Катерини“ з р. 1840 нема. Я переглянув цілу низку передвоєнних каталогів різних більших бібліотек на Україні й Московщині — міських, університетських і державних, скрізь здибав — у тій чи іншій книгозбірні — котресь із перших видань Шевченкових творів, але ніде не знайшов згадки за „Катерину“ 1840 р. Також П. Зайцев, що, перебуваючи перед війною в Петербурзі, шукав це видання, ніде — ні в Публичній бібліотеці, ні в бібліотеці Академії Наук не міг його знайти. І. Бичков, бібліотекар петербурзької Публичної бібліотеки, де є всі видання Шевченкових творів, що виходили в тодішній Росії, та відомий рос. літературознавець С. Венгеров запевняли його, що таке видання не існує. Цієї самої думки були й директор бібліотеки Академії Наук у Спб. Е. Вольтер, бібліотекар її А. Орлов та відомий рос. бібліограф Н. Лісовський. Вони казали, що коли б була справжня відбитка, а не то вже окреме видання, то мусіла б зберегтись хоча б в одній із бібліотек, що одержували обов'язковий примірник.

Завзятий збирач Шевченкових рукописів та рідких видань його творів Іван Любов, що об'їздив цілу Україну й Росію й оглянув велику кількість громадських та приватних книгозборів, теж, — каже проф. Зайцев, — не натрапив на слід цього „першого“ видання „Катерини“. А Любов зібрав був комплект Шевченкових видань. Отож проф. Зайцев думає, що окремого такого видання таки й зовсім не було, а що-найбільше могла бути одно-дво-примірникова відбитка цієї поеми з „Кобзаря“ 1840 р. спеціально для автора, яку зробили йому в дарунку або за напивок складачі.

2. (790). Наймичка. Поема. З рисунком
Гр. Коваленка. Чернівці 1896. (К.).

Видання теж мітичне. Воно не приготоване в жаднім буковинським чи галицьким часописі того часу, нема його теж у ніякій бібліотеці у Львові, ні, як інформує мене проф. М. Гарас, і в університетській у Чернівцях. Можна б думати, що у Комарова зайшла тут помилка щодо місця виходу видання: Чернівці замість Чернігів, але й такого видання нема ні в Грінченковому списі („Видання коштом Ів. Череватенка“. „ЛНВ“ 1901, кн. 3, пор. ст. 194—8), ні в „Кн. Вѣстнику“.

3. (791). Наймичка. Видання „Благотворительнаго Общества изданія общепользныхъ и дешевыхъ книгъ“. Спб. 1909. (Я₁).

Цього вид. нема ні в списі видань петербурзького „Благодійного Товариства“, ні в „Кн. Лѣтописи“; не стрічаємо його й по бібліографічних рубриках тогочасних українських часописів, ані по книгарських каталогах.

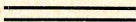
4. (792). Катерина. Перебендя. Спб. 1902.

Див. Каталогъ книжного магазина редакції журналу „Кіевская Старина“. Кієвъ 1902, ст. 31.

5. (793). Назар Стодоля. Київ 1907, 16⁰, ст. 73.

Катальог Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Додаток І. [Л. 1910], ст. 127.

Дуже сумнівно, чи були такі видання. На відомостях книгарських каталогів без перевірки полягати не можна, а тимчасом ніякі інші джерела їх не підтверджують. Дуже можливо, напр., що ч. 793 це ніщо інше, як ч. 365. На жаль у Львові цих сумнівних позицій не можна перевірити.

II. Знимки (фототипії) з Шевченкових рукописів

1. Оригінальні твори

1. Автобіографія (власноручна, що лягла в основу Кулішевої перерібки, т. зв. Письма до ред. „Народного Чтенія“). Явор., в додатку (усе). Уривки див. у виданнях: „Знання“, 1925, № 9, ст. 7; „Зоря“, Катеринослав 1925, № 3, ст. 12; „Радянська Академія“, К. 1935, № 4 (84), ст. 3; „Ч. III.“ 1935, кн. 3, за ст. 164 (окремий листок) (початок).

2. Варнак. (Поезія: „Тиняючи на чужині...“). А. У. II, 75 (17 останніх рядків; за „Малою книжкою“).

3. Великий Лях. А. У. I, 417 (уривок, 16 рядків, перед і по розділі „Три ворони“).

4. Гайдамаки. 1. 89-а ст. видання 1841 р. з власноручними поправками Шевченка. Кобзарь в пер. Ф. Сологуба, Ленинград 1934, між ст. 145—6; 2. 142-а ст. вид. „Кобзаря“ 1860 р. з такими ж поправками. А. У. I, 213.

5. Готово! Парус розпустили. Т. Шевченко. Поезія. Книгоспілка. II, 1937, між ст. 244 і 245 (усе); В. I. IV, ст. 206 (усе).

6. Думи мої, думи мої [ви мої єдині]. „Нива“, Спб. 1914, № 8, ст. 151 (16 рядків).

7. Дурні та гордії ми люди. А. У. II, окремий листок між ст. 218—9 (усе).

8. Єретик. Власноруччя незабутнього українського Кобзаря... [Відепь 1863], 4^о ст. [8]. (Присвята Шафарикові, 12 рядків і початок поеми, 7 рядків); „Slovanský Přehled“ 1934, с. 2/3, ст. 36 (присвята, 12 рядків); В. І. III, ст. 51 (присвята, 12 рядків).

9. За байраком байрак. А. У. I, 511. (Від початку до „Став на самій могилі“; за „Більшою книжкою“).

10. Заповіт. [Як умру...]. „Кіевская Мысль“ 1911, додаток № 9 (до № 56), ст. 69 (перших 8 і 4 останні рядки); „Рѣчь“ (Спб.) 1911, № 55 (26. II), ст. 3 (15 перших рядків); Гр. Гетьманець [Коваленко-Коломацький], Хто такий Тарас Шевченко. Київ 1913, ст. 3 (8 перших + 4 останні рядки); „Дзвін“ 1914, № 2, ст. 105 (теж перших 8 і 4 останні рядки); Гр. Коваленко-Коломацький, Хто такий Тарас Шевченко. Київ 1914, перших 8 рядків на титуловій картці (так само і в 3 вид. 1918 р.); „Приазовскій Край“ 1914, № 52, ст. 3; „Одесскій Листокъ“ 1914, илюстр. прилож. кь № 49, ст. 2; „Одесскія Новости“ 1914, № 9276, илюстр. прилож., ст. 2; „Глобус“ 1924, № 9, ст. 3 (усе); Т. Шевченко, Твори. I, „Рух“, 1930, окрема картка після ст. 32 (два повні варіанти); Шабльовський, Пролетарська революція і Шевченко. Х.—К. 1932, ст. 91 (усе); А. У. II, 477 (остання строфа); „Кооперативна Родина“ 1935, ч. 3, ст. 2; „Хліборобська Молодь“ 1935, ч. 3 (5), ст. 35.

11. І золотої й дорогої. А. У. II, 221 (усе; за „Більшою книжкою“).

12. Із-за гаю сонце сходить. А. У. II, 145 (усе; за „Більшою книжкою“).

13. Кавказ. А. У. I, 447 (уривок від „За горами гори хмарою повиті“ до „Кригою окуті“); Т. Шевченко, Кобзарь в пер. Ф. Сологуба. Ленинград 1914, між ст. 216—7; В. У. III, 119 (початок, 14 рядків).

14. Козачковському. „Кіевская Мысль“ 1914, ілюстр. додаток № 10 (до № 56), ст. 74 (уривок від

слів „Зо мною знову лихо діє“ включно до „О смерті багатих“).

15. Колись дурною головою. „Наше Слово“ (Полтава) 1928, № 4, ст. 26.

16. Колись то ще, во время оно. А. У. II, 349 (усе; за „Більшою книжкою“).

17. Кума моя і я. А. У. II, між ст. 384—5 (окремий листок; перші 10 рядків).

18. Лист до Н. М. Білозерської 6. IX. 1860. У. А. III, між ст. 194 і 195.

19. Лист до П. Королева 18. XI. 1842. „Лит. Насл.“ 19/21 (М. 1935), ст. 561—2.

20. Лист до В. Лазаревського з квітня 1859. „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, ст. 6.

21. Лист до А. Лизогуба 29. XII. 1849. А. У. III, між ст. 40 і 41; В. I. XI, 56—57.

22. Лист до М. Макарова 7. II. 1860. „Все-світ“ 1926, № 6, ст. 5.

23. Лист до Ів. Мокрицького 24. II. 1861. У. А. III, 201.

24. Лист до М. Осипова 10. IX. 1856. „Украино-Български Вести — Укр. Болгарські Вісти“ (Софія) 1935, кн. 1, ст. 28 (кінець листу); „Укр. Книга“ 1937, ч. 3, окрема картка на початку (ввесь лист).

25. Лист до П. Смирненка 26. XI. 1859. У. А. III, між ст. 176 і 177.

26. Лист до Г. Тарновського 26. III. 1842. „Гайдамаки“, К. 1935, ст. 233.

27. Лист до Г. Тарновського 25. I. 1843. „Знання“, Х. 1925, № 9, ст. 10; У. А. III, ст. 12; Є. С. Шабльовський, Т. Г. Шевченко, К. 1934, ст. 165; В. I. XI, 22 (скрізь тільки остання сторінка з рисунком „Катерини“).

28. Лист до гр. Ф. Толстого 12. IV. 1855. „Шевченківський Збірник“, Сорабкоп, I. К. 1924, дві картки між ст. 126 і 127.

29. Лист до гр. А. Толстої 22. IV. 1856. У. А. III, між ст. 92 і 93.

30. Лист до В. Фльорковського. „Рус. Вѣд.“ 1914, № 46 (25. II), ст. 3 (в статті П. Зайцева).

31. Лист до Микити Шевченка 2. III 1840. „К. Ст.“, ст. 32 (1891, кн. 2), ст. 211—2 (додаток, дві окремі картки); В. І. XI, 14—15.

32. Лілея. „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 111 (від початку включно до „Заплакала і сказала“; за автографом Чернігівського Музею).

33. Лічу в неволі дні і ночі. А. У. II, 229 (перші 24 рядки; за „Більшою книжкою“).

34. Маленькій Маряні. „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 112 (усе).

35. Марія. Твори, I, „Рух“, 1930, другий бік окремої картки перед ст. 33 (1-а ред., уривок від слів „Коза напється та й пасється“ до „Головоньку свою смутную“; за автографом Чернігівського Музею); А. У. II, 313 (титулова картка); там же, окремих листок між ст. 320—321 (2-а ред., уривок, 17 рядків, від „У бондаря чи тесляря, у Йосипа того старого...“; за автографом Чернігівського Музею).

36. Маряна черниця. „Всесвіт“ 1934, № 5, ст. 3 (від „Діду, серце, голубчику“, 28 рядків); В. І. II, 165 (те саме).

37. Мені однаково. „Рѣчь“ 1914, № 54; Шевченко, Поезія. Книгоспілка, I, 1927, між ст. 422 і 423; „Будинок-Музей Шевченка“. К. 1929, ст. 29; „Знання“ 1929, № 5, ст. 18 (усе); „Пробовм“, Л. 1934, ч. 1, ст. 2 (уривок); В. І. III, 183 (усе); Історія укр. культури, вид. І. Тиктора. Л. 1937, ст. 361 (усе).

38. Москалева криниця. (1-а ред.). „Кіевская Мысль“ 1914, ілюстр. додаток № 10 (до № 56 газети), ст. 74 (від початку, кінчаючи „Ні, дівонька вона не та“).

39. Москалева криниця. (2-а ред.). „Кіевская Мысль“ 1914, ілюстр. додаток № 10 (до № 56),

ст. 74 (присвята Кухаренкові й початок поеми, 27 рядків).

40. Не додому вночі йдучи. А. У. II, 181—2 (з альбому Ф. Лазаревського).

41. Не кидай матері. „Кіевская Мысль“ 1914, ілюст. додаток № 10 (до № 56), ст. 74; Л. I, 494; „Всесвіт“ 1926, № 5, ст. 3. Скрізь тільки два рядки:

„І стежечка, де ти ходила,
Колючим терном поросла“.

42. Неофіти. А. У. II, 271 (присвята М. С. Щепкину і перші 16 рядків вступу до поеми; за „Більшою книжкою“).

43. Ой люлі, люлі, моя дитино. А. У. II, 149 (усе; за „Більшою книжкою“).

44. Ой маю, маю я оченята. „Стара Україна“ 1925, ч. III/IV, ст. 43 (за автографом, що був у Музеї Наук. Т-ва ім. Шевченка).

45. Ой по горі ромен цвіте. „Стара Україна“ 1925, ч. III/IV, ст. 42; „Світ“ (Львів) 1926, ч. 6, ст. 6 (скрізь за автографом, що був у Музеї Н.Т.Ш.).

46. О люди, люди небораки. А. У. II, 375 (усе; за „Більшою книжкою“).

47. Осика. А. У. I, 465 (уривок, від слів „Росте в полі на могилі“ до „Після осіннього Миколи...“; за автографом, що був у 3-му Відділі).

48. Понад полем іде. А. У. I, 533 (остання строфа, 5 рядків, від „І мене не мине“ до кінця; за „Малою книжкою“).

49. Пророк. („Неначе праведних дітей“). Шевченко, Поезії. „Кобзар“, вид. 1. Д. В. У. X. 1925, ст. 295 (перші 18 рядків, з автографу, подарованого Н. Тарновській); М. Плевако, Т. Шевченко, X. 1926, ст. 221; Поезії. „Кобзар“. Вид. 2, Д. В. У. X. 1927, ст. 295.

50. П. С. (Не жаль на злого...“). А. У. II, 101 (усе; за „Більшою Книжкою“).

51. Садок вишневий. („Вечір“). „Всесвіт“ 1926, № 6, ст. 5 (автограф, присвячений Н. Хрушовій); Твори, I, „Рух“, 1930, перед ст. 33, перший бік окремої картки („Майський вечір“).

52. Самому чудно. А де ж дітись? А. У. II, 47 (усе; за „Більшою книжкою“).

53. Світе ясний! Світе тихий. А. У. II, 359 (усе; за „Більшою книжкою“).

54. Слава. („А ти задрипанко-шинкарко“). А. У. II, 295 (усе; за „Більшою книжкою“).

55. Сон. (Поема). А. У. I, ст. 365 (уривок, від слів: „Ввести тебе. Тільки знаєш“ включно до „Тебе, п'яне, й раз“; рядки 302—323); Т Шевченко. Кобзарь в пер. Ф. Сологуба, 1934, між ст. 178—179 (від „А мене послали“ включно до „Так Бог не пускає“); В. I. III, ст. 37 (те саме).

56. Сон. („На панщині пшеницю жала“). У. А. IV, ст. 185 (з Щоденника).

57. Старенька сестро Аполона. А. У. II, 81 (Вступ до поеми; за „Більшою книжкою“).

58. Утоплена. Сторінка 19-а Кобзаря 1860 р. з власноручними поправками Шевченка: „Зеркало“ (Москва) 1911, № 9, ст. 5; „Заря“ (Москва) 1914, № 8, ст. 8; „Новое Время“ (Спб.) № 12557, ілюстр. додаток, ст. 10; В. I. II, 225.

59. Холодний Яр. Т. Г. Шевченко, Кобзарь в пер. Ф. Сологуба, 1934, між ст. 228—9; В. I. III, ст. 133 (початок, 16 рядків)

60. Художник. „Рвч“ (Спб) 1911, № 55 (26. II), ст. 3 (початок); „Україна“ 1925, кн. 1/2 (11), ст. 22 (сторінка з повісти).

61. Царі. (V: „Бодай кати їх постинали“). Є. С. Шабліовський, Т. Г. Шевченко. К. 1934, ст. 231.

62. Чернець. („У Києві на Подолі“). А. У. II, 41 (перші 20 рядків; за „Більшою книжкою“).

63. Чи ви ще зійдетеся знову. Кобзарь. К. 1899, таблиця перед титуловою карткою.

64. Ще як були ми козаками. („Полякам“). А. У. II, ст. 37 (перші 24 рядки; з автографу, присвяченого С. Незабитовському).

65. Щоденник. У. А. IV, ст. 5 (перша сторінка); ст. 107 (останні рядки запису 26. IX і перші 27. IX з рисунком „безобразного чудовища“); 131 (портрет Герцена й частина запису під ним з 12. XII); 165 (ст. 85 Щоденника); Є. С. Шабльовський, Пролетарська революція і Шевченко. Х.—К. 1932, ст. 121 (рисунок „безобразного чудовища“ між рядками записів); Він же, Т. Г. Шевченко, К. 1934, ст. 211 (сторінка щоденника з портретом Герцена); „Гайдамаки“. К. 1935, ст. 135 (4 рядки з запису 1. VII 1857); Журнал (Щоденник). К.—Х. 1936, окремих листок між ст. 140 і 141 (рис. „чудовища“ з кількома рядками вгорі і вдолі).

66. Якби ви знали, паничі. А. У. II, окремих листок між ст. 244—245 (перші 20 рядків; за „Малою книжкою“).

67. Якось-то йдучи уночі. Є. Шабльовський, Шевченко і російська революційна демократія. К. 1935, ст. 87 (автограф 1860 р.; від початку, кінчаючи словами „Коло апостольської брами“); А. У. II, окремих листок між ст. 380—381 (перша сторінка).

68. Я не нездужаю, нівроку. Є. С. Шабльовський, Т. Г. Шевченко. К. 1934, ст. 245; Він же, Шевченко і російська революційна демократія. Київ 1935, ст. 69; А. У. II, 299 (усе; за „Більшою книжкою“).

2. Чуже, переписане чи підписане Шевченковою рукою.

1. Мотто до „Неофітів“ (з Ісаїї). А. У. II. 270.

2. Мотто до збірки „Три літа“ (з Єремії).
А. У. I, окремий листок перед ст. 343.

3. Ой пiana я, пiana. Народня пісня (альбом
Ф. Сулієва). „Рус. Библиофилъ“ 1914, I, ст. 5.

4. Посвідка 3-му Відділові про одержання
портфелю з рисунками (29. I. 1859). „Глобус“ 1925,
ч. 5, ст. 106 і 1926, № 5, ст. 102.

III. ФАЛЬСИФІКАТИ Й ПЕРЕРІВКИ ШЕВЧЕНКОВИХ ТВОРІВ

1. Марія. Михайло Лободовський. Перéглядъ поэмы „Марія“ Тараса Грыгоровыча Шевченка, напечатанной у Кобзарі 1907 року і тажъ такы поэма по четвертому чьемусь рукопысу. Рóбота Михайла Лободовскаго. Харьковъ, 1910, 8^о, ст. 72+(2).

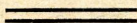
Фальсифікат.

Зміст: [Вступ], ст. 1—30; Марія, ст. 31—68; [Післяслово], ст. 68—72+(2).

Література: 1. Ан. Василько (Ніковський), Замах на Шевченка. „Рада“ 1910, ч. 169 (28. VII/10. VIII), фел.; 2. С. Єфремов, З нашого життя. „Рада“ 1910, ч. 172 (31. VII/13. VIII), фел.; 3. Какъ исправляютъ Шевченка. „Южный Край“ 1910, № 9985 (11. V); 4. М. Лободовскій, Отвѣтъ нашимъ оппонентамъ. „Тавричанинъ“ (Симферополь) 1910, № 313/314; 5. С., Грубый фальсифікат. „Рада“ 1910, ч. 164 (22. VII/4. VIII), ст. 4.

2. Сирота. [На Великдень на соломі]. А. Волошинъ, Азбука и перва читанка. Будапештъ [1913], ст. 94—95 та в дальших вид., як от: Азбука карпато-руського и церковно-славянскаго чтенія. 6-е изд. Ужгородъ 1920 (на обкл. 1921), ст. 98 або його-ж, Читанка для II. классы народныхъ школъ. Ужгородъ 1921, ст. 75.

Перерібка.

IV. ЧУЖІ ТВОРИ ПРИПISУВАНІ ШЕВЧЕНКОВІ

1. **Безталання.** „Основа“ 1861, кн. 11/12, ст. 9—10. Вірш Невідомого (О. Афанасієва-Чужбинського).

2. **В альбом.** („Ти якось так собі“). Кобзар, т. II, Прага 1876, ст. 73; Поезії, Женева 1890, ст. 73, „Кобзар“, ред. О. Огоновського, т. I. 1893, ст. 192.

Література: Примітка О. Огоновського.
„Кобзар“ I, Л. 1893, ст. 303—4.

3. **Гарно твоя кобза грає.** (Вірш Афанасієва-Чужбинського, присвячений Шевченкові). „Правда“ 1876, ч. 4, ст. 125; „Кобзар“, т. II. Прага 1876, ст. 73—4; Поезії. Женева 1890, ст. 74—5.

4. **Дивлюсь я на небо — та й думку гадаю.** (Вірш М. Петренка). „Правда“ 1876, ч. 4, ст. 127.

5. **Дівочка правда.** „Основа“ 1861, кн. 11/12, ст. 12. Вірш Невідомого (О. Афанасієва-Чужбинського).

6. **До сестри.** („Не питай моїх ти пісень, сестро моя мила“ — вірш Ол. Псьолівни). „Кобзар“. Спб. 1884, ст. 98; „К. Ст.“, т. 11 (1885, кн. 3), ст. 522 (у статті Ф. Камінського); „Ватра“, альманах. Стрий 1887, ст. 11; „Кобзар“, К. 1889, ст. 553; „Зоря“ 1892, ч. 14, ст. 275; „Кобзар“, ред. О. Огоновського, т. I. 1893, ст. 191; „Кобзар“. К. 1894, ст. 256—7; Поезії, ред. Романчука, 1902, ст. 677; Н. М. Каринскій, Историческая Хрестоматія по древне-церковно-славянському и русскому языкамъ. Петроградъ 1914, ст. 68—9.

Література: О. Каминскій, Еще щепотка на могилу Шевченка. „К. Ст.“ т. XI (1885

кн. 3 (Л), 522—6; В. Луквич. „Ватра“ 1887, ст. 11 (примітка до вірша, за Камінським); Кн. В. Н. Репнина, Къ біографіи поета Т. Г. Шевченка. „Рус. Архивъ“ 1887, т. 2, кн. 6, ст. 258; О. Огоновський, Історія літератури руської. „Зоря“ 1888, ч. 3, ст. 50 й окреме вид., т. II, часть 2, Львів 1889, ст. 472; Р. С., Причинокъ до біографіѣ Тараса Шевченка. „Зоря“ 1889, ч. 2, ст. 36 (проти думок Камінського та Огоновського, за словами Репніної); О. Колесса, Дві мало знані поезії Т. Шевченка. „Зоря“ 1892, ч. 14, ст. 275—6; О. Огоновський, Примітка до вірша. „Кобзар“, I, Л. 1893, ст. 303 (обстоює авторство Шевченка); Н. И. Стороженко, „Свячена вода“, стих. А. И. Псьоль. „К. Ст.“, т. 44 (1894, кн. 2), ст. 323—4 (пор. ст. 324); Ю. Романчук, Поезії Шевченка, Л. 1902, ст. 677 (в заввазі до вірша готов таки бачити в ньому твір Шевченка).

7. Думка. („Як ранок осипле квіточки росю“). Вірш Невідомого (О. Афанасієва Чужбинського). „Основа“ 1861, кн. 11/12, ст. 14—15.

Література: (до чч. 1, 5 і 7): 1. Заввага Ред. „Основа“ 1861, кн. 11/12, ст. 16; 2. Н. Захаровъ, Библиографическая замѣтка. „Основа“ 1862, кн. 10, ст. 93—4.

8. Не журюсь я, а не спиться. А. [Афанасьєвъ]-Чужбинській, Воспоминанія о Шевченкѣ. „Рус. Слово“. Спб. 1861, № 5 і окрема відбитка, Спб. 1861, ст. 33, а також Собр. Соч. т. VI Спб. 1891, ст. 445; Чалий, 160; „Кобзар“, ред. О. Огоновського, т. II, 1893, ст. 229—30; Поезії, ред. Романчука, 1902, ст. 76; Твори, ред. Романчука, т. I, 1907, ст. 495 (у виданні 1912 р. вже нема!).

Література: Згадані вище спомини Чужбинського.

9. І драгуни і піхота. „Рус. Курьеръ“. М. 1889 (у статті Українця); „Одесскій Вѣстникъ“ 1889, № 80; „Елисаветградскій Вѣстникъ“ 1889, № 60; „К. Ст.“ т. 25 (1889, кн. 4), ст. 242, библ.;

там же, кн. 5, ст. 618, док.; „Бесѣда“ (Львів) 1889, ч. 7 (1/13. IV), ст. 85; „Червоная Русь“ (Львів) 1889, № 62 (19/31. III), ст. 3.

Література: М Комаровъ, По поводу одного стихотворенія, приписываемаго перу Т. Шевченка. „К. Ст.“, т. 25 (1889, кн. 5), ст. 618—21, док.

10. Лист до кн. В. Репніної з 1845 р. [Дм. Єфімова]. „Рус. Прописки“, т. II, М. 1916, ст. 256—8 (подав М. Гершензон — разом із „автографом“); „Н. М.“ 1918, кн. 1, ст. 157—8 (передрукував П. Зайцев у статейці „Новий лист Т. Шевченка“)

11. Ой у саду, у саду гуляли кокошки. Народня пісня. Н. Стороженко, Первые четыре года ссылки Шевченка. „К. Ст.“ т. 23 (1888, кн. 10), ст. 13 (передрук у його збірці „Изъ области литературы. Москва 1902, ст. 437); по укр. Першій чотыри рокі засланя Шевченка, „Зоря“ 1889, ч. 6/7, ст. 92); „Оренбургскія Губернскія Вѣдомости“ 1888; Г. П. Доценко, Нѣсколько словъ о Т. Г. Шевченкѣ. „К. Ст.“, т. 40 (1893, кн. 2), ст. 260; „Кобзар“, ред. Огоновського, т. II, 1893, ст. 57; „Поезії“, ред. Романчука, 1902, ст. 114; „Твори“, ред. Романчука, т. II, 1907 і 1912, ст. 494; „Кобзар“, ред. І. Франка, т. II, 1908, ст. 245.

Література: Згадана вище стаття Доценка. Пор. також примітку Романчука до вірша („Твори“ II, ст. 494).

12. Полуботко. („Віє вітер, віє буйний“). „Кобзар“, т. II, Прага 1876, ст. 76—7; „Кобзар“ ред. О. Огоновського, т. I, 1893, ст. 248—9.

Як Шевченків, підклав цей вірш під ноти В. Безкоровайний, див. Каталог Шевченківської вистави. Львів 1920, ст. 21.

Література: В примітці до вірша О. Огоновський обстоює авторство Шевченка, пор. „Кобзар“ I, Л. 1893, ст. 308—9.

13. Славянам. (Діти Слави). [Вірш М. Костомарова]. „К. Ст.“, т. 59 (1897, кн. 10), ст. 2—5; „Зоря“ 1897, ч. 22, ст. 432—3.

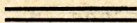

Література: Гр. Коваленко, Чи справді Т. Шевченко написав вірші „Славянамъ“? „Зоря“ 1897, ч. 22, ст. 438—9; Др. Іван Франко, Чи справді Шевченко написав вірші „Славянамъ“? „Зоря“ 1897, ч. 23, ст. 455—6; В. Науменко, О стихотвореніи „Славянамъ“, приписанномъ Т. Шевченку. „К. Ст.“, т. 66 (1899, кн. 7), ст. 1—3, док.; Н. Стороженко, „Славянамъ“. „К. Ст.“, т. 59 (1897, кн. 10), ст. 1—2 (передмова до вірша) й по укр.: „Зоря“ 1897, ч. 22, ст. 432; Він же, Письмо къ редактору „Кіевской Старини“ о стих. „Славянамъ“. „К. Ст.“, т. 67 (1899, кн. 12), ст. 123—5, док.

14. Та головонька моя бідна. Народня пісня. „Нова Громада“ 1906, VIII, 113; Доман. § 184. „К. Ст.“, т. 94 (1906, кн. 11/12), ст. 527, або ст. 328 окремої відбитки; „Кобзар“ ред. І. Франка, т. II, 1908, ст. 341; Повний збірник творів, ред. Д. Дорошенка, 1914, ст. 281; Твори, ред. Б. Лепкого, II, ст. 289 і 636; Повне видання творів, ред. Б. Лепкого, т. II, ст. 645.

15. Титарівна біля криниці. („Повій, вітре, понад яром“). „Україна“ 1907, кн. 7/8, ст. 10—11; „Кобзар“ ред. І. Франка, II, ст. 105; Повний збірник творів, ред. Д. Дорошенка, 1914, ст. 198; Твори, ред. Б. Лепкого, II, 99; Повне вид. творів, ред. Б. Лепкого, II, 455.

16. Ще не вмерла Україна. (Укр. нац. гимн, слова П. Чубинського). „Мета“ 1863, ч. 4 (грудень), ст. 271—2; Шевченко, Поезії, т. II, Л. 1867, ст. 66—7.

ДОПОВНЕННЯ.

До ч. 8 (ст. 22): **Никита Гайдай.**

Передрук: „К. Ст.“ т. XIX (1887, кн. 10),
ст. 277—88.

До ч. 33 (ст. 36):

[6.050 пр.] в тім 50 на веленовому папері.

До ч. 33 (ст. 38):

Іст. вид.: під О. Кониський додати:
Шевченко, II, 329—34.

До ч. 34 (ст. 39):

Передруки: 5. Хустина. „Слово“
(Львів) 1862, ч. 12 (10/12 III), ст. 46—7, фел.

До ч. 41 (ст. 42):

Цензурний дозвіл (Ф. Рахманінов)

До ч. 42 (ст. 42):

Відзив (ворожий): Свящ. Левъ Крамарен-
ковъ. „Домашняя Бесѣда для народнаго Чтенія“
(Спб.) 1861, вып. 12 (25. III), ст. 234—7 (Жур-
нальныя замѣтки).

До ч. 47 (ст. 47):

7. Чернець. „Вечерницѣ“ 1863, ч. 3 (17. I),
ст. 17—18.

До ч. 65 (ст. 53):

після: Я. II, 366—7 додати: (л. 37).

До ч. 139 (ст. 69):

Іст. вид. додати: 15. Н. Ш[угуров],
Свѣдѣнія по вопросу о мѣстѣ погребенія Т. Г. Шев-
ченка и о первомъ посмертномъ изданіи его со-

чиненій. „К. Ст.“ т. 64 (1889, кн. 2), ст. 174—84 (про наклад на ст. 179).

До ч. 160 (ст. 88):

Іст. вид. під А. Русов після 28 додати: Він же, Лист до Огоновського з 8. VIII. 1890. „Студії з поля суспільних наук і статистики“, НТШ., т. V. Л. 1938, ст. 76; в позиції 29 перед: Твори Марка Вовчка додати: „Зап. Іст. Філ. ВУАН“ VII/VIII, 382—4.

До ч. 172 (ст. 98):

Іст. вид. додати: IV. Ив. Франко, „Наближаючий ся 25-тй роковини смерти“ [Шевченка]. „Зоря“ 1886, ч. 4 (15/27. II), ст. 65 та „Стереотипове видане „Кобзаря“ Т. Шевченка“. Там же, ч. 15/16 (8/20. VIII), ст. 271.

До ч. 173 (ст. 98):

Опис рук.: С. Єфремов, „Україна“ 1925, кн. 1/2, ст. 22—3.

До ч. 175 (ст. 99):

„Луна“ дозволена цензурою 17. III. 1881.

До ч. 247 (ст. 115):

Іст. вид.: Литературный процессъ. (О самовольномъ изданіи Уточкина). „Одесскій Вѣстникъ“ 1889, № 276 (Д.).

До ч. 268 (ст. 124):

Наклад: 2.000 пр.

До ч. 342 (ст. 144):

Видазництво В. И. Гурта провадив Гнат Хоткевич на спілку з Василем Шваєвим. (Інформація Ю. Колларда).

До ч. 348 (ст. 146):

У Кониського початок поезії помилково: „Возстань, пророче“, замість: Восплач.

До ч. 353 (ст. 147):

Рец. 1. додати: та „Шевченко въ опалѣ“.
„К. Ст.“ т. 80 (1903, кн. 2), ст. 87;

До ч. 362 (ст. 150):

Наклад: 10.000 пр.

До ч. 420 (ст. 169) та до ч. 688 (ст. 282):

При „Думи мої“ додати: [лихо мені з вами].

До ч. 436 (ст. 174) та до ч. 462 (ст. 180):

При „Хустина“ додати: [„У неділю не гуляла“].

До ч. 464 (ст. 182):

Наклад: 3.000 пр.

До ч. 550 (ст. 196):

Наклад: 100.000 пр. (Подав П. Зайцев).

До ч. 572 (ст. 200):

Наклад: 40.000 пр. (Подав П. Зайцев).

До ч. 586 (ст. 205):

В-во „Всесвіт“ провадив В. Королів

До ч. 627 (ст. 215):

В-во „Світ Дитини“ провадить М. Таранько.

До ч. 671 (ст. 228):

Зміст: ст. 264—87 Сліпий; ст. 374—416

Осика.

До чч. 699 і 717:

Редакторів багато допомагав др. Я. Гординський.

До ч. 702 (ст. 236):

Зміст, додати: Панове субскрибенти,
ст. 384.

До ч. 778 (ст. 263):

Москалева криниця — додати: („Не
на Україні, а далеко“).

Після ч. 783 (ст. 264) вставити:

*783. а. Кобзар. Дитвидав. Шкільна бібліотека. [Одеса?], 1938, 8^о. 21.000 пр.

Пор. „Літ. Газ.“ 1938, № 33 (18. VIII), ст. 4.

На ст. 270 до ч. 10 додати після „Глобус“:

„Молодий Більшовик“ (Харків) 1925, № 3, ст. 52 (усе).

Наприкінці мушу скласти додатково свою щиру подяку ще отсім особам, що так чи інакше допомагали мені в моїй праці: В. Гуцулякові у Вільні, Є. Гловінському у Варшаві та О. Кондратчукові у Львові за розшукування видань; др. В. Щуратові за вказівку статті о. Л. Крамаренка про Шевченків Буквар; проф. І. Галушинському, А. Жукові, дир. Ів. Криловському, др. В. Сімовичеві у Львові та Я. Ткачеві у Станиславові за інформації про наклади або поміч при їх виявлюванні, а своїй дружині Софії й доньці Гапунці за поміч при укладанні покажчиків.

V. РІЧЕВИЙ ПОКАЖЧИК ВИДАНЬ*).

I.

Збірні видання творів.

Збірник творів. Друк. Балашова — 194, 195.

Повна збірка творів. „Сяйво“ — 668, 686.

Повне видання творів. Укр. Накладня — 579 (I), 580 (II), 601 (III), 602 (IV), 603 (V).

Повне видання творів. Укр. Науковий Інститут — 740 (II), 749 (III), 775 (IV), 750 (VI), 741 (VII), 765 (VIII), 766 (IX), 767 (X), 751 (XI), 776 (XII), 768 (XIV), 786 (XV).

Повне зібрання творів. Академія Наук України — 752 (I), 777 (II).

Повне зібрання творів. Всеукр. Академія Наук. — 702 (III), 669 (IV).

Повний збірник творів. Ред. Д. Дорошенка. — 489.

Собраніє сочиненій. „Копейка“ — 509.

Твори. Вид. Яковенка. — 428, 429 (I), 430 (II).

Твори. „Просвіта“. [Вид. 1. — 353]; вид. 2 — 376 (I), 377 (II); вид. 3. — 443 (I), 444 (II).

Твори. НТШ. — 381 (I), 382 (II), 788 (III).

Твори. Укр. Накладня. — 565 (I), 581 (II), 582 (III).

Твори. СіМ. — 643 (I), 644 (I').

Твори. „Рух“. — 727 (I), 728 (II).

Твори. ЛіМ. — 737.

II.

Збірні видання поезій.

1. Кобзарі.

Кобзар. Друк. Балашова — 194, 195, 225.

„ Вид. „Гай“ — 503, 594.

„ Вид. Гайдебурова — 375.

„ Вид. Гамалія — 290, 291.

„ ДВУ. — 609, 612, 659; ред. Айзеншток і Плевака: [641, 670], 716, 730, 734.

„ Держ. Літ. Вид. — 770.

„ Дитвидав — 761.

„ Вид. Дитяча Бібліотека. ДВУ. — 663.

„ Вид. „Дзятель“. — 466.

„ Вид. „Дніпросоюз“. — 591.

„ Вид. „Друкар“ — 519, 520, 572.

*) Арабські цифри показують числа видань; у квадратних дужках — додатки від автора (з інших рубрик, тощо).

Кобзар. Вид. Драгоманова — 169, 171, 172.
 „ Вид. Іогансона — 254.
 „ Вид. Іогансона — Бонадурера — 440, 441.
 „ Вид. Книгарні НТШ — 699, 717.
 „ Вид. Кожанчикова — 139.
 „ Вид. Калугина — 546.
 „ Вид. ред. „Кієвская Старина“ — 334, 335, 343.
 „ Вид. „Книгоспілка“ — 658, 679, 697, 698, 714, 715.
 „ Вид. „Криниця“ — 457, 460, 521.
 „ Вид. Кубанського Обласного Союзу С.-Х. Кредит. Товариств — 547.
 „ Вид. Кубанського Центрального Союзу установ дрібного кредиту — 573.
 „ Вид. ЛіМ — 731, 736; [ілюстрації В. Седляра] 727, 742.
 „ Вид. Г. Маркевича — 522.
 „ Вид. П. Мартоса 1; [461].
 „ Вид. В. Нагірного [„Діла“] — 196.
 „ Вид. НТШ, ред. О. Огоновського — 277 (I); 278 (II); ред. О. Кониського — 303 (III), 327 (IV); ред. І. Франка — 381, 382.
 „ Вид. Общества ім. Шевченка та Благотворительного Общества — 374, 378, 379.
 „ Вид. Одеського Укр. Секретаріату — 571.
 „ „Основа“ 1861-2 — 47, 63.

Кобзар. Вид. В. Охримовича (латинкою) — 462.
 „ Państwowe Wydawnictwo książek szkolnych — 783.
 „ Вид. пражке — 159, 160.
 „ Вид. „Пробужденіє“ — 407, 408.
 „ Вид. „Просвіта“ (Віннігер) — 552.
 „ Вид. тов. „Просвіта“ (Львів) — 292, 304.
 „ Вид. „Радянське Село“ — 680.
 „ Вид. Руське (Укр.) Т-во Педагогічне — 268, 328, 362, 465, 610.
 „ Вид. „Рух“ — 548.
 „ Вид. Семеренка — 33.
 „ Вид. „СіМ“ — 643.
 „ Вид. Союзу Визволення України — 463, 507.
 „ Вид. Союзу Споживчих Товариств Кременчуцького району — 592.
 „ Вид. „Сяйво“ — 650, 668.
 „ Вид. Укр. Книгарні в Херсоні — 550.
 „ Вид. Укр. Накладні — 565, 574, 580, 581, 601.
 „ Вид. Укр. Видавництва в Катеринославі (Січеславі) — 549, 575, 611.
 „ Вид. „Укр. Слова“ — 620.
 „ Вид. „Універсальна Бібліотека“ — 739.
 „ Вид. Учительської Громади — 464.
 „ Вид. Холмушина — 404, 405, 439, 467.

- „ Вид. „Час“ — 637,
649, 651, 652, 660, 661,
662.
„ Вид. Яковенка — 385,
406, 428, 429, 445, 551.
„ Вид. „Шкільна бі-
бліотека“ — 783 а.
„ (ст. 285).

Ілюстрований Кобзарь
(Микешина) — 315, 316,
317.

Чигиринський Кобзар — 17,
142, 143; [740].

2. Поезії. Поезія.

Поезії. Вид. Академії Наук
України — 752 (I),
777 (II).

„ ДВУ, ред. Айзенштока
— Плевака — 641, 670.

„ „Просвіта“ (Львів) —
(ред. Романчука) 353;
376, 377; 443, 444.

„ „Рух“ — 727.

„ Вид. Сушкевича —
140, 141.

„ Укр. Наукового Інсти-
туту — 740, 749, 775.

Поезія. „Книгоспілка“ — 671,
672.

„ „ЛіМ“ — 742.

III.

Дрібні збірки поезій.

1. Малі Кобзарі, Коб-
зарик.

Кобзар (для дітей) диви: Коб-
зар Руського (Укр.) Пе-
дагог. Т-ва.

Кобзар для молодіжи. Видав-
ничої Спілки Укр. Учи-
тельства — 386.

Кобзар-метелик. „Сині дзві-
ночки“ — 762.

Маленький Кобзар:

— „Благотворительное Об-
щество“ — 409.

— „Відродження“ — 523,
524, 525, 555, 556, 557.

— „Руська Бесіда“ — 654.

— „Селянська Самоосвіта“
— 558.

— Укр. Видавництво в Ка-
терінославі — 578.

Маленький Кобзарь.

— „Школьная Библиоте-
ка“ — 410.

Малий Кобзар.

— Баришпільської Учи-
тельської Спілки — 559.

— „Бистриця“ — 720.

— „Вік“ — 340.

— Дитяча Бібліотека. ДВУ
— [663], 718, 719.

— „Діточа бібліотека“ —
627.

— „Діточі читанки“ — 596.

— Кременецького Повіто-
вого Союзу Кооперати-
вів — 621.

— Państwowe Wydawnictwo
książek szkolnych — 771.

— „Русалка“ — 721.

— „Укр. Учитель“ — 411.

Кобзарик. Вид. „Нашим Ді-
тям“ — 446, 553.

„ Херсонський —
595, 613.

2. Збірки інших назв.

Думи і пісні. — Укр. Друкар-
ська і Вид. Спілка (Нью-
Йорк) — 540.

Думки. „Укр. Слово“ — 618.

Збірник дрібних віршів. Вид.
Яковенка. — 396.

Збірник дрібних віршів про
Україну та Козацтво.
Вид. Яковенка — 397.

Вибір „Із Кобзаря“. [Т. Шев-
ченкові в 102 роковини].
— 508.

Вибір з Кобзаря. М. Савиць-
ка, Т. Шевченко. — 535.

Дещо з Кобзаря. Харьковское
Общество распростране-
нія грамотности — 341.

Думки і пісні. З Кобзаря.
„Едитор“. — 394.
Думки та пісні Кобзаря. „Вік“
— 360.
Кобзарський Гостинець — 34.
Поезії. Бібліотека „Зорі“ —
228, 235.
Поезії. „Час“. Ювілейна серія
— 490—496.
Поезії. „Пчілка“ — 640.
Поезії. Дитвидав — 787.
Вибір поезій. Укр. Студ. Союз
— 452.
Вибір поезій. [Т. Шевченко
вчитель і пророк] — 780.
Вибрані поезії. Держ. Літ.
Вид. — 754.
Заборонені поезії. Укр. вид.
у Катеринославі — 512.
Збірка поезій, які раніше за-
боронялися до друку —
516.
Поезії заборонені в Росії —
266.
Революційні поезії. Всеукр.
Держ. Вид. — 617.
Поєми. [Памятка 100 літніх
роковин] — 497.
Поєми. Держ. Літ. Вид. — 778.
Історичні поєми. „Загальна
Книгозбірня“ — 455, 608.
Політичні поєми. „Загальна
Книгозбірня“ — 642.
Три поєми. Укр. Накладня —
— 567.
Три поєми. „Нар. бібліотека“
(Фрайштадт) — 566.
Стихотворення. „Жаворонок“
— 450.
Новые стихотворения — 23,
774.
Вибір з творів. [А. Воронець.
Т. Шевченко] — 628.
Вибрані твори. Всеукр. Держ.
Вид. — 606.
Заборонені твори. „Просвіта“
(Лубні) — 513.
Збірник творів. Вид. Повіто-
вого Відділу Нар. Освіти
(Умань) — 589.

IV.

Російські твори.

1. Збір невидання ори-
гінальних творів.
Поэмы, повѣсти и рассказы
— 249.
2. Укр. переклади пові-
стей та оповідань.
„Вік“ — 346, 347; НТШ
— 327; ред. Д. Дорошенка
— 489; „Рух“ — 728; „СіМ“
— 644; „Сяйво“ — 686; Укр.
Накладня — 602, 603; „Укр.
Слово“ — 622, 623; Укр. На-
уковий Інститут — 741, 765,
766; „Час“ — 633, 647.

V.

Щоденник.

(Дневник, Журнал, Записки,
Щоденні Записки).

1. Оригінал:

„Academia“ — 729; Держ.
Літ. — Вид. 756; „Основа“ —
44, 62; „Пролетарий“ (ред.
Айзенштока) — 635; Укр.
Академія Наук — 669; Яко-
венка — 430; дрібні уривки
— 584, 724, 744.

2. Укр. переклади:

Білецького, вид. Укр.
Наук. Інституту — 767; Зе-
лінської („СіМ“) — 644; Ко-
ницького (НТШ) — 303,
(„Правда“) — 275, 289; Леп-
кого (Укр. Накладня) — 582,
602; Плевака („Книгоспілка“) —
632; Романчука („Просві-
та“) — 377, 444; дрібні урив-
ки — 624, 710.

VI.

Листування.

Укр. Академія Наук —
702; Укр. Накладня — 579;

Укр. Науковий Інститут 751; Думки про Бога, людей і У-
Яковенка — 430. країну („Шевченкова
криниця“) — 619.

VII.

Думки про мистецтво — 569,
587.

Золоті слова — 272

Слова правди і науки — 313.

Вибрані думки з творів.

Добірні думки — 648.

VI. АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ.

(Чорні цифри — першодруки; курсивні цифри — окремі видання; зазначені зірочкою — наголовки не Шевченкові).

1. ПОЕЗІЇ.

- А нумо знову віршувать — 139,₁; 382.
- А ти, задрипанко-шинкарко (А ти циндро-орандарко) диви: Слава.
- А ти, пречистая, святая — див.: Муза.
- Бандуристе, орле сизий — див.: Маркевичу Н.
- Барвінок цвів і зеленів — див.: Макарову Н.
- Бодай кати їх постинали — див.: Царі, V.
- Буває в неволі іноді згадаю — 139,₂; 608 (диви ще: „Не знаю, як тепер ляхи живуть“).
- Буває іноді старий — 139,₃; 492.
- Бували війни і військові свари — 160,₁; 169,₁; 512, 515, 617.
- Було колись — в Україні див.: Іван Підкова.
- Було роблю що, чи гуляю — 139,₄.
- Бють пороги, місяць сходить див.: До Основ'яненка.
- Барнак („Тиняючи на чужині“) — 139,₅; 158, 382, 387, 388.
- Великий Лях — 141 (ст. 72), 144, 505, 510, 512, 567, 642.
- Великомученице кумо — див.: N. T.
- Веселе (Весіннє) сонечко ховалось — див.: Костома-рову Н.
- Вечір — див.: Садок вишневий.
- Випеш чарку — 140.
- Відьма („Молюся, знову уповаю“) — 61, 156, 389, 453, 696.
- Вітер в гаї нагинає [Оксані Коваленко] — 47,₁₂.
- Вітер в гаї не гуляє — див.: Утоплена.
- Вітре буйний — 2, 33, 171.
- В неволі, в самоті немає — 63,₆₅; 754.
- В неволі тяжко, хоча й волі — 47,₁₉.
- В непробудимому Китаї — див.: „Саул“.
- * Вночі — див.: „Випеш чарку“.
- Вночі і ожеледь і мряка. [Уривок із „О люди, люди небораки“] — 47,₁₆; 139,₆.
- Во дні фельдфебеля-царя — див.: Юродивий.
- Возлюблену муз і грацій — див.: Неофіти.
- Во Іудеї во дні они — 139,₇, 617.

В Путивлі граді, вранці рано
— диви: Плач Ярославни.
Все йде, все минає і краю не
має — диви: Гайдамаки.
Все упованіє моє — диви:
Марія.

Г 3. [Ганні Закревській]
(„Немає гірше, як в нево-
лі“) — 34,⁵.

Гайдамаки — 3, 4 (ст. 18, 19),
33, 43, 147, 172, 238, 301,
325, 390, 490, 506, 536, 537,
538, 539, 568, 585, 607, 675,
711, 745, 755.

Гамалія („Ой нема, нема ні
вітру, ні хвилі“) — 14, 29,
33, 171, 391, 392, 455, 497,
541, 586, 608.

Гимн черничий („Удар, громе,
над тим домом“) — 160,²,
169,², 512, 703, 704.

Гоголю Н. („За думою дума
роєм вилітає“) — 23,⁵;
63,⁶⁶; 642.

Гори мої високії — диви:
Сон.

Готово! Парус розпустили —
139,³ (і ст. 67).

Давид, святий пророк і цар —
диви: Царі, II.

Давидові псалми — диви:
Псалми Давидові.

Давно це діялось колись —
диви: Титарівна.

Дев'ята сестро Аполлона (Ца-
рі, I) — 160,³.

Дівичії ночі („Розплелася гу-
ста коса“) — 366, 381.

Дівча любе, чорнобриве —
139,¹⁰.

Добро, у кого є господи —
139,¹¹.

* До зорі — диви: „Зоре моя
вечірняя“ (вступ до
„Княжни“).

Доля („Ти не лукавила зо
мною“) — 34,⁹; 690.

До мертвих і живих і т. д. —
диви: I мертвим і живим...

До Основ'яненка („Бють по-
роги, місяць сходить“) —
1,⁶; 17,⁵; 33; 142,⁵; 171,
398, 462.

Думи мої, думи мої, ви мої
єдині — 139,¹².

Думи мої, думи мої, лихо ме-
ні з вами — 1,¹ (ст. 15 і
16); 17,¹; 33; 142,¹; 171, 420,
688.

Думи мої молодії — диви:
Невольник.

Думка („Нашо мені чорні
брови“) 1,⁵; 17,⁴; 33; 142,⁴;
171, 492.

Думка („Тече вода в синє мо-
ре“) — 7, 33.

Думка („Тяжко-важко в світі
жити“) — 9, 33, 171.

Дурні та гордії ми люди —
372.

Єретик або Іван Гус — 47,^{2,32}
(і ст. 47); 136 (уринок),
146, 367, 395, 454, 511, 570,
588, 655, 656, 691, 694, 712,
781.

За байраком байрак — 139,¹³.

Заворожи мене, волохве —
диви: Пустка.

За горами гори, хмарами по-
виті — диви: Кавказ.

За думою дума — диви: Го-
голю.

Закувала зозуленька — 63,⁴⁶.

Запалили у сусіда — диви:
Єретик.

Заповіт („Як умру, то похо-
вайте“) — 23,³; 169,⁴; 462,
494, 512, 514, 515, 523, 612,
617, 642, 692, 693.

Заросли шляхи тернами —
— 139,¹⁵ (і ст. 68).

За сонцем хмаронька пливе
— 47,⁴¹.

Заступила чорна хмара —
139,¹⁶ (і ст. 68), 455, 608.

Зацвіла в долині — 63,⁵⁰; 169,⁵;
492.

За що ми любимо Богдана —
636.

Згадайте, братія моя — 63,⁵⁵.
 Зійшлись, побрались, поєдна-
 лись — 47,²⁹.
 Злоначинающих спини (Мо-
 литви, 3) — 45.
 Зоре моя вечірняя (вступ до
 „Княжни“) — 34,⁷, 491.
 Зперед світа до вечора — ди-
 ви: Плач Ярославни.
 І Архімед і Галілей — 160,⁴;
 512, 617.
 І багата я — 30.
 Іван Гус — диви: Єретик.
 Іван Підкова („Було колись
 — в Україні“) — 1,⁷; 17,⁸;
 33; 46; 142,⁶; 171, 398, 427,
 455, 462, 497, 541, 608.
 І виріс я на чужині — 139,¹⁸;
 169,⁶; 692.
 І день іде, і ніч іде — 47,¹⁷.
 І день не день, і йде — не йде
 — диви: Три літа.
 І досі сниться — під горою —
 47,⁴⁰.
 І живим і мертвим і ненарожд-
 еним землякам моїм —
 диви: І мертвим і живим...
 Ізза гаю сонце сходить —
 139,¹⁹.
 І знов мені не привезла —
 139,²⁰.
 І золотої, й дорогої — 139,²¹;
 777.
 Із „Слова о Полку Ігоревім“
 — диви: Плач Ярославни.
 І мертвим і живим і ненаро-
 жденим землякам моїм в
 Україні і не в Україні,
 мое дружнє посланіє („І
 світає і смеркає“) — 23,³
 (і ст. 34); 47,³³ (урибок);
 169,³ 393, 518, 642.
 І небо невміє і заспані фи-
 лі — 47,³³.
 І поживе Давид на світі —
 диви: Царі, III.
 Іржавець („Наробили колись
 шведи“) — 139,²²; 455,
 600, 608.

І світає, і смеркає — диви: І
 мертвим і живим.
 І станом гнучим, і красою —
 139,²³.
 І тут, і всюди — скрізь пога-
 но — 47,¹⁵; 512, 617.
 І широку долину — 31; 47,²⁸;
 496.
 Ісаія. Глава XXXV — диви:
 Подражаніє Ісаїї.
 Кавказ („За горами гори,
 хмарами повиті“) — 23,¹
 (і ст. 34); 169,⁷; 368, 497,
 517, 518, 566, 590, 617, 643,
 656, 674, 687, 694, 732, 738,
 753, 757, 778, 779.
 * Калина, диви: Чого ти хо-
 диш на могилу.
 Катерина („Кохайтеся, чор-
 нобріві, та не з моска-
 лями“) — 1,³ (і ст. 16); 17,⁸;
 32, 33, 142,⁸; 157, 171, 176.
 243, 247, 250, 276, 302, 323,
 326, 350, 361, 383, 399, 400,
 401, 402, 456, 457, 462, 542,
 543, 544, 545, 657, 676, 677,
 678, 713, 733, 758, 759, 760,
 778, 782, 789, 792.
 Княжна („Зоре моя вечір-
 ня“) — 139,²⁴ (і ст. 68),
 158, 253, 342, 403, 458, 493
 (урибок), 695, 696.
 * Козацька доля — диви: На-
 що мені женитися.
 Козачковському А. О. („Дав-
 но те діялось! Ще в шко-
 лі“) — 63,⁷²; 451.
 Колись дурною головою —
 63,⁵¹.
 Колись-то ще, во время оно
 139,²⁵; 703, 704.
 Коло гаю в чистім полі —
 63,⁷⁰.
 * Косар — диви: Понад по-
 лем іде.
 Костомарову, Н. І. („Весінне
 або Веселе сонечко хова-
 лось“) — 132, 754.
 Кума моя, і я — 447.

- Л. [Ликері] („Поставлю хагу і кімнату“) 63,⁶¹ (і ст. 54).
 Лазаревському, Ф. М. — див.: Не додому вночі йдучи.
 Ликері („Моя ти люблю, мій ти друже“) — 63,⁵⁹; 169,⁸; 703, 704.
 Лилея („За що мене, як росла я“) — 64, 495.
 Лічу в неволі дні і ночі — 63,⁵⁶.
 Ляхам — див.: Полякам.
 Макарову Н. Я. („Барвінок цвів і зеленів“) — 63,⁶⁰ (і ст. 53), 754.
 Маленькій Маряні („Рости, рости, моя пташко“) — 369.
 Марина („Неначе цвяшок в серце вбитий“) — 139,²⁶; 162, 412, 483, 700, 722.
 Марія („Все упованіє моє“) — 160,⁵; 161, 191, 665, 701.
 Маркевичу Н. („Бандуристе, орле сизий“) — 10, 171.
 Марку Вовчку („Недавно я поза Уралом“) — 139,²⁷ (і ст. 68).
 Маряна-черниця („У неділю на вигоні“, із вступом: „Вітер в гаї нагинає“) — 47,³⁴; 171, 333, 438, 466, 631, 778.
 * Мати-покритка — див.: „У наших раї, на землі...“.
 Меж скалами, неначе злодій — див.: Між скалами...
 Мені здається, я не знаю — 139,²⁸.
 Мені однаково — 134, 169,¹⁰, 496, 515.
 Мені тринадцятий минало — див.: Н. Н.
 Мені, щоб знали ви, не жаль — див.: І золотої й дорогої.
 Ми вкупочці колись росли — 139,³⁰ (і ст. 68), 382.
 Ми в-осени таки похожі — 139,³¹.
 Ми заспівали, розійшлись — 139,³².
 Минають дні, минають ночі — 47,⁷ (і ст. 47), 496.
 Минаючи убогі села — див. Сестрі.
 Минули літа молодії — 47,¹⁴.
 Між скалами, неначе злодій — 139,³³.
 Мій Боже милий, знову лихо — 169,¹¹.
 Мій Боже милий, як то мало — див.: Подражаніє XI псалму.
 Мов за подушне, оступили — 63,⁶⁹.
 * Могила Богданова — див.: Суботів.
 * Моїм союзникам — див.: Згадайте, братія моя.
 Молитви (I—V) — 160,⁴; 512, 534, 617, 692.
 Молюся, знову уповаю — див.: Відьма.
 Москалева криниця (1-а ред. „Не варт, їй Богу, жигь на світі“) — 160,⁷; 382; 413, 723.
 Москалева криниця (2-а ред. „Не на Україні, а далеко“) 47,⁶; 260, 382, 413, 723; 778.
 Муза („А ти пречистая, святая“) — 126.
 Н. Н. („Мені тринадцятий минало“) — 139,²⁹; 690.
 Н. Н. („Сонце заходить, гори чорніють“) — 139,⁶⁰; 462.
 Н. Н. („Така, як ти колись лилея“) — 160,⁸.
 Н. Т. [Надії Тарновській] („Великомученице кумо“) — 160,⁹.
 На батька бісового трачу — 139,³⁵.
 * На Україну — див.: Г. З.
 Навгороді коло броду — 47,²⁷; 139,³⁶ (і ст. 68); 462.

- На городі коло броду — диви: Навгороді.
- На великдень, на соломі — 63,⁵².
- На вічну память Котляревському („Сонце гріє, вітер віє“) — 5, 171, 491.
- Над Дніпровою сагою — 47,³⁷; 462.
- Наймичка („У неділю вранці рано“) — 19, 33, 36, 155, 234, 273, 286, 359, 402, 416, 417, 442, 462, 484, 563, 598, 599, 616, 667, 685, 726, 735, 763, 764, 778, 784, 785, 790, 791.
- Наїхали старости — диви: Подраженіє сербському.
- На незабудь Штернбергові („Поїдеш далеко“) — 351, 381.
- На ниву в жито уночі — диви: Сичі.
- На панщині пшеницю жала — диви: Сон.
- * На Різдво — диви: Не додому вночі йдучи.
- Наробили колись шведи — диви: Іржавець.
- На розпутті кобзар сидить — диви: Тарасова ніч.
- * На смерть Григорія, митрополита петербурзького — диви: Умре муж велій.
- На улиці невесело — 139,³⁷.
- Нашо мені женитися — 34.
- Нашо мені чорні брови — диви: Думка.
- Не вернувся із походу — 22, 47,³⁰.
- Не видно нікого в Іерусалимі — диви: Царі, І.
- Невольник (Думи мої молодії) — 47,¹³ (і ст. 47), 63,⁶² (уривок), 240, 352, 418, 419, 462, 485, 486, 600, 608.
- Не гріє сонце на чужині — 160,¹⁰.
- Недавно я поза Уралом — диви: Марку Вовчку.
- Не для людей і не для слави — 47,¹.
- Не додому вночі йдучи — 34,³ (і ст. 39), 63,⁴³.
- Не жаль на злого, коло його — диви: П. С.
- Не женися на багатій — 47,⁸ (і ст. 47), 492.
- Не завидуй багатому — 47,⁹; 492.
- Не знаю, як тепер ляхи живуть (закінчення твору: „Буває, в неволі іноді згадаю“) — 139,³⁸ (і ст. 68).
- Не кидай матері — 139,³⁹.
- Не має гірше, як в неволі — диви: Г. 3.
- Не молилася за мене — 34,⁶.
- Не нарікаю я на Бога — 47,²⁰.
- Неначе праведних дітей — диви: Пророк.
- Неначе степом чумаки — 139,⁴¹.
- Неначе цвяшок в серце вбитий — диви: Марина.
- Неофіти („Возлюбленику муз і грацій“) — 63,⁵⁷ (і ст. 53), 161, 567.
- Не спалося, а ніч як море — 139,⁴².
- Не так тії вороги — 139,⁴³, 493.
- Не тополю високою — 139,⁴⁴.
- Не хочу я женитися — 139,⁴⁵.
- Ну, що б, здавалося, слова — 139,⁴⁶.
- Огні горять, музика грає — 58.
- Один у другого питаєм — 24.
- О думи мої, о славо злая — 344.
- Ой виострю товариша — 139,⁴⁷.
- Ой гляну я, подивлюся — 139,⁴⁸.
- Ой діброво, темний гаю — 139,⁴⁹.
- Ой крикнули сірі гуси — 47,¹⁰.

- Ой люлі, люлі, моя дитино — 63,⁴⁰; 462.
- Ой маю, маю я оченята — 139,⁵⁰.
- Ой на горі ромен цвіте — диви: Пісня.
- Ой нема, нема ні вітру, ні хвилі — диви: Гамалія.
- Ой не петься горілочка — диви: Швачка.
- Ой не п'ються пива, меди — 139,⁵¹.
- Ой одна я, одна — 37; 63,⁶⁸; 462.
- Ой пішла я у яр за водою — 139,⁵².
- Ой по горі ромен цвіте — диви: Пісня.
- Ой стрічку (-а) до стрічки — 139,⁵³.
- Ой сяду я під хатою — 63,⁴⁷.
- Ой три шляхи широкі — 47,³.
- Ой умер старий батько — 47,²⁶.
- Ой чого ти почорніло — 47,²⁴; 462, 492.
- Ой я свого чоловіка — 139,⁵⁴.
- Оксані К..... [Коваленко] („Вітер в гаї нагинає“) — 488, 631.
- О люди, люди небораки — 160, 512.
- Осика (1-а ред. „Відьми“) — 471, 752, 727.
- Осії Глава XIV („Погинеш, згинеш, Україно“) — 160,¹¹; 512, 515, 617.
- П. С. [П. Скоропадському] („Не жаль на злого: ко-ло його“) — 139,⁵⁶; 754.
- Перебендя — 1,² (і ст. 16), 17,²; 33; 127, 142,²; 176, 262, 352, 420, 427.
- Петрусь („Були на хutorі пани“) — 63,⁶³ (уривок), 158, 421, 483.
- Пісня („Ой по горі ромен цвіте“) — 34,¹⁰.
- Плач Ярославни (I—III) — 133, 139,¹⁷; 564
- По двору тихо похожає — диви: Царі, IV.
- По діброві вітер віє — диви: Тополя.
- Подражаніє польському поетові Антонію Сові — диви: Подражаніє Е. Сові.
- Подражаніє Едуарду Сові („Посажу коло хатини“) — 63,⁵⁴ (і ст. 53).
- Подражаніє Іезекиїлю („Восплач, пророче, сине Божий“) — 348, 617.
- Подражаніє Ісаї („Радуйся, ниво неполита“) — 47, 39.
- Подражаніє XI псалму („Мій Боже милий, як то мало“) — 47,³⁵; 66,³⁴.
- Подражаніє сербському („Наїхали старости“) — 139,⁵⁵.
- Поїдеш далеко — диви: На забудь Штернбергові.
- Полюбила я — 38.
- Полякам („Ще як були ми козаками“) — 59; 169,⁹; 692.
- Понад полем іде — 63,⁷³.
- Породила мати сина — диви: Сова.
- Породила мене мати — 63,⁴⁴.
- Породила мене мати — диви: Русалка.
- Посажу коло хатини — диви: Подраженіє Е. Сові.
- Поставлю хату і кімнату — диви: Л.
- Посланіє славному П. І. Шафарикові — диви: Єр-тик — 47,².
- По улиці вітер віє — 63,⁴⁵.
- Причинна („Реве та стогне Дніпр широкий“) — 6, 33, 171, 333, 422, 423.
- Пророк („Неначе праведних дітей“) 139,⁴⁰; 617.

- * Прочитавши главу 35-ту Ісаїї — диви: Подраженіє Ісаїї.
- * Прочитавши XI псалом — диви: Подраженіє XI псалму.
- Псалми Давидові — 18 (виборка), 33, 39, 527.
- Пустка („Заворожи мене, волохве) — 47,₄ (і ст. 47), 642.
- Пустка — диви: Рано вранці новобранці.
- Радуйся, ниво неполита — диви: Подраженіє Ісаїї.
- Рано вранці новобранці — 34,₂ (і ст. 39).
- Реве та стогне Дніпр широкий — диви: Причинна.
- Роботящим умам — диви: Молитви, V.
- Розрита могила („Світе тихий, краю милий“) — 23,₄; 462, 497, 515, 523, 528, 590, 642.
- Розплелася густа коса — диви: Дівичії ночі.
- Росли укупочці, зросли — 63,₅₈.
- Русалка („Породила мене мати“) — 128, 333, 424.
- Садок вишневий коло хати — 21, 462, 493, 754.
- Самому чудно. А де ж дітись? — 139,₅₇.
- Саул („В непробудимому Китаї“) — 156; 160,₁₂; 512, 529, 534, 617, 703, 704.
- Світе тихий, краю милий — диви: „Розрита могила“.
- Світе ясний, світе тихий — 145; 169,₁₃; 512, 617, 703, 704, 754.
- Сестрі („Минаючи убогі села“) — 47,₂₂.
- Сичі („На ниву в жито уночі“) — 139,₅₈.
- Слава („А ти задрипанкошинкарко“ або „А ти циндро - орандарко“) — 129.
- Сліпий (ред. „Невольника“) — 471, 752.
- Слово о полку Ігоревім — диви: Плач Ярославни.
- Сова („Породила мати сина“) — 370, 381, 425, 501.
- Сові Едуарду (Антонію) — диви: Подраженіє Сові.
- Сон („Гори мої високії“) — 139,₅₉.
- Сон („На панщині пшеницю жала“) — 25.
- Сон („У всякого своя доля“) — 137; 169,₁₄; 367, 502, 512, 530, 531, 532, 566, 567, 617, 642, 673, 674, 687, 705, 706, 707, 743, 753, 769, 778, 779.
- Сонце гріє, вітер віє — диви: На вічну пам'ять Котляревському.
- Сонце заходить, гори чорніють — диви: N.N.
- Сотник („У Оглаві“) — 136,₆₁; 162, 426.
- Старенька сестро Аполона — диви: Царі (заспів).
- Стоїть в селі Суботові — диви: Суботів.
- * Страшний косар — диви: „Понад полем іде“.
- Суботів („Стоїть в селі Суботові“) — 60, 63,₆₄; 169,₁₂; 497, 515, 566, 599, 642.
- Така, як ти, колись лилея — диви: N.N.
- Та не дай, Господи, нікому — 139,₆₂.
- Тарасова ніч („На розпутьї кобзар сидить“) — 1,₈ (і ст. 16); 17,₇; 33; 40, 130, 142,₇; 171, 427, 455, 494, 541, 586, 608.
- Тече вода в синє море — диви: Думка.
- Тече вода зпід явора — 47,₃₃ (і ст. 47).

- Тим неситим очам — диви:
Молитви IV.
- Ти не лукавила зо мною —
диви: Доля.
- Тиняючи на чужині — диви:
Варнак.
- Титарівна („Давно це діялось
колись“) — 139,⁶³; 162,
431, 432.
- Титарівна-Немирівна — 47,³¹.
- Тихе поле аж хрокнуло —
777.
- Тополя („По діброві вітер
віє“) — 1,⁴ (і ст. 16), 17,³;
33, 41, 131, 142,³; 171, 271,
352, 433, 434, 462, 503, 504,
545, 604.
- То так і я тепер пишу —
139,⁶⁴.
- Три літа („І день не день,
і йде — не йде“) — 371,
642, 749.
- * Три шляхи — диви: „Ой
три шляхи широкії“.
- Туман, туман долиною —
63,⁴⁸.
- Тяжко-важко в світі жити —
диви: Думка.
- У Бога за дверми лежала со-
кира — 139,⁶⁵.
- У Вільні городі преславнім
— 160,¹³; 169,¹⁵.
- У всякого своє лихо — диви:
Холодний Яр.
- У всякого своя доля — диви:
„Сон“.
- Удар, громе, над тим домом
— диви: Гимн Черничий.
- * Удовиця — диви: „Ой крик-
нули сірі гуси“.
- У Києві на Подолі — диви:
„Чернець“.
- Умре муж велій в власяниці
— 160,⁴.
- У нашім раї на землі — 63,⁶⁷;
493.
- У неділеньку та ранесенько
— 139,⁶⁶.
- У неділеньку у святую —
139,⁶⁷ (і ст. 68), 455, 608.
- У неділю вранці рано — ди-
ви: „Наймичка“.
- У неділю не гуляла — 175,
436, 462.
- У Оглаві — диви: „Сотник“.
- У перетику ходила — 139,⁶⁸.
- У тієї Катерини — 139,⁶⁹.
- Утоплена („Вітер в гаї не гу-
ляє“) — 12, 33, 171, 333,
435, 436, 504, 688.
- Утоптала стежечку через яр
— 139,⁷⁰; 462.
- * Хатина — диви: Не моли-
лася за мене.
- Хіба самому написать —
139,⁷¹.
- Холодний Яр („У всякого
своє лихо“) — 23,² (і ст.
34), 368, 518, 590, 617, 642.
- Хоча лежачого й не бють —
160,¹⁵; 512, 617.
- Хустина — диви: „У неділю
не гуляла“.
- Хустина („Чи то на те Божа
воля“) — 26, 34,⁹.
- Царі — 160,¹⁶; 512, 533, 534,
617, 708, 709.
- Царі, кровавих шинкарів —
диви: Молитви, II.
- Царям, всесвітнім шинкарям
— диви: Молитви, I.
- Черненку, Ф. Ів. — диви:
Пісня.
- Чернець („У Києві на Подо-
лі“) — 47,⁵ (і ст. 47), 382,
437, 455, 608.
- Черниця Маряна — диви:
Маряна черниця.
- Чи ви ще зійдетеся знову —
47,³⁶.
- Чигирин („Чигрине, Чигри-
не“) — 135, 169,¹⁶; 496,
497, 515, 642.
- Чи ми ще зійдемося знову —
диви: Чи ви ще зійде-
теся...
- Чи не покинуть нам, небого
— 47,¹⁸ (і ст. 47).
- Чи то не доля та неволя —
139,⁷².

Човен („Вітер з гаєм розмовляє“) — 384.
 Чого мені тяжко, чого мені нудно — 47,¹¹; 642.
 Чого ти ходиш на могилу — 34,¹ (і ст. 39).
 Чума („Чума з лопатою ходила“) — 139,⁷³.
 Шафарикові — диви: Єретик, Посланіє славному П. І. Шафарикові.
 Швачка („Ой не петься горілочка“) — 139,⁷⁴; 455, 608.
 Штернбергу В. І. — диви: На незабудь.
 Шепкину М. С. — диви:
 1) Возлюбленнику муз і грацій (вступ до „Неофітів“).
 2) Заворожи мене, волхве (Пустка).
 Ще як були ми козаками — диви: Полякам.
 Юродивий („Во дні фельдфебеля царя“) — 349, 512, 534, 617, 690, 692.
 Якби ви знали, паничі — 158, 163, 169,¹⁷; 457, 690, 754.
 Якби з ким сісти, хліба зісти — 47,²¹.
 Якби зострілися ми знову — 139,⁷⁵.
 Якби мені, мамо, намисто — 47,²⁵ (і ст. 47).
 Якби мені черевики — 27, 63,⁵³; 462.
 Якби тобі довелося — 139,⁷⁶ (і ст. 69), 158, 382, 424.
 Якби то ти, Богдане паний — 139,⁷⁷; 169,¹⁸.
 Як маю я журитися, докучати людям — 47,⁵² (і ст. 47).
 Яюсь то йду я уночі — 160,¹⁷; 169,¹⁹; 512, 617.
 Як умру, то поховайте — диви: Заповіт.
 Я не нездужаю, нівроку — 160,¹⁸; 169,²⁰; 515, 690, 754.

2. РОСІЙСЬКІ ПОЕЗІЇ.

Безталанний — 13; 249; 430; 440; 489,⁶; 601; укр. пер. Безталанний Ф. Скліяра 644.
 Слепая — 241, 249, 381, 430, 440, 489,⁵; 601, 750, 752; укр. пер. Сліпа В. Щурата 500, 788; Ф. Скліяра 644.
 Три дара — 11, 750.
 Тризна — 16, 354, 355, 381, 430, 750, 752; укр. пер. Помишки В. Щурата 498, 788.

3. ПОВІСТІ Й ОПОВІДАННЯ.

Артист — диви: Художник.
 Близнецы — 236, 249; укр. пер. Близнята 489,¹³; 603, 623, 644, 686, 728, 766.
 Безщасний — диви: Несчастный.
 Варнак — 237, 249; укр. пер. 274, 327, 346, 489,¹², 603, 623, 686, 728, 741.
 Капитанша — 242, 249; укр. пер. 322, 327, 347, 489,⁹; 602, 633, 644, 647, 686, 728, 765.
 Княгиня — 224, 249; укр. пер. 251, 252, 327, 347, 376, 443, 489,¹¹; 582, 602, 644, 686, 728, 765.
 Матроз — 173.
 Музыкант — 192, 193, 249; укр. пер. Музика 311, 327, 347, 489,¹⁰, 603, 614, 622, 633, 644, 647, 686, 724, 728, 765.
 Наймичка — 239, 249; укр. пер. 312, 327, 346, 489,⁷, 603, 623, 686, 728, 741.
 Несчастный — 174, 249; укр. пер. Безщасний — 321, 327, 346; 489,⁸; 602; Несщасний — 644, 686, 728, 765.
 Прогулка с удовольствием и не без морали — 245, 249;

укр. пер. **Прогул(ь)ка з
приємністю та й не без
моралі** — 489,¹⁵; 603, 644;
Прогулянка... 686, 728;
Мандрівка... 766.

Художник — 246, 249; укр.
пер. **Художник**: 299, 300,
303, 689, 741; **Артист**: 376,
443, 582, 602, 605, 622, 643,
686, 728.

4. ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ.

Назар Стодоля — 63,⁷¹; 139,
141, 159, 194, 195, 225, 254,
261, 278, 290, 291, 334, 335,
343, 353, 365, 375, 377, 408,
414, 415, 408, 430, 440, 444,
489,⁴; 526, 560, 561, 562,
582, 597, 602, 615, 643, 666,
686, 724, 728, 750, 772, 773,
793.

Никита Гайдай — 8, 249,
489,¹⁶; 601, 728, 750; укр.
пер. В. Щурата 487, 788,
Ф. Скліра — 643.

5. ЛИСТИ до:

Аксакова С. 16. II. (681), 25.
IV. (682) і 15. VII. 1858
(683).

Артемовського С. 1. VII. 1852
(65); 15. VI. (66) і 6. X.
1853 (67); 30. VI. 1856
(68).

Білозерської Н. — VII/VII
(263), 6. IX. (264) і 18. IX.
1860 (265).

Бодяньського Й. — 13. V.
(197), 29. VI. 1844 (198);
3. I. 1850 (199); 15. XI.
1852 (200); 1. V. (201) і
3. XI. 1854 (202).

Венгжиновського А. 8. VI.
1851 (751).

Галагана Г. 27. V. 1858 (629).
Григоровича В. 28. XII. 1843
(336); 12. IV. 1855 (702).

Долгорукова В. 27. X. 1858
(329).

Долгорукова М. 16. I. 1845
(380).

Жуковського В. 10. I. 1850
(330, 331).

Закревського В. 10. XI. 1843
(702,²).

Залеського Бр. 1853 (203); I.
(204), 6. VI. (205), 9. X.
(206), 8. XI. 1854 (207);
10. II. (208), 10. IV. (209),
10. VI. (210) і 25. IX. 1855
(211); 21. IV. (212), 20. V.
(213), 3. VII. — 15. IX.
(214) і 8. X. 1856 (215);
10—15. II. (216), 8—20. V.
(217) і 10. VIII. 1857 (218).

Каменецького Д. — 18. XI.
1860 (479).

Квіткі-Основяненка Гр. 19.
II. (554) і 8. XII. 1841 (293)
та 28. III. 1842 (170).

Ковалевського Є. 23. IV. 1860
(226).

Козачковського А. 16. VII.
1852 (69), 30. VI. 1853 (70),
14. IV. 1854 (71) і 24. I.
1860 (653).

Королева П. 22. V. (746) і 18.
XI. 1842 (747).

Корсакова П. 8—27. II. 1843
(576).

Корсуна О. І. 1842 (625).

Костомарова М. 1. II. 1847
(148).

Краєвського А. 1855 р. (227).

Куліша П. 5. XII. 1857 (72); 4.
I. (73), 26. I. (74) і кінець
I. 1858 (702,³).

Кухаренка Я. 30. IX. 1842
(338); кінець II. 1843 (305);
26. XI. (306), без дати
1844 (307); 23. III. 1845
(337); 1—10—16. V. 1854
(48); 22. IV. (49); 5. VI. (50);
15. VIII. 1857 (51); 16. II.
1858 (52); 17. I. (295), без
дати 1859 (294); 25. III.
1860 (296).

Лазаревського В. IV. 1859.
(469).

- Лазаревського М.** 20. XII. 1847 (269); 8. X. (75) і 8. XII. 1856 (76); 22. IV. (77), 20. V. (78), 30. VI. (79), 1. VII. (80), 14. VIII. (81), 8. X. (82), 19. X. (83) і 18. XI. 1857 (84); 4. I. (85), 22. I. (86), 22. II. (87), 25. II. (88), 12. III. (89), 19—21. III. 1858 (90); 10. VII. 1859 (91); 31. V. (470), 20. VI. (471), 28. VI. (472), 23. IX. (473), 16. XII. (474) і 21. XII. 1860 (475); 13. II. (476), 14. II. (477) і II. 1861 (702,₄).
- Лазаревського Ф.** — 22. IV. 1848 (638); 2. VIII. (308) і без дати 1852 (324); 9. X. 1858 (478).
- Лазаревської А.** 28. VIII. 1860 (702,₅).
- Лизогуба А.** — 22. X. (177) і 11. XII. 1847 (178); 1. II. (179), 7. III. (180), 9. V. 1848 (356); 8. XI. (181) і 29. XII. 1849 (357); 14. III. 1850 (358) і 16. VII. 1852 (626).
- Макарова М.** 12. IV. 1859 (318); 7. II. (339), V. (248), 30. VII (182), 6. IX. (183), 31. X. (184), 5. XI. (185) і 9. XI. 1860 (186).
- Максимовича М.** 4. I. (448), 5. IV. (319) і 22. XI. 1858 (187).
- Максимовичів Марії та Мих.** 22. VII. (480), 26. VII. (481) і 9. X. 1859 (482).
- Максимовички М.** 22. XI. 1858 (230); 25. III. (231) і 10. V. 1859 (232).
- Макшеева О.** 26. III. 1849 (664).
- Маркевича А.** 22. IV. 1857 (92).
- Маркевича М.** 22. I. 1844 (684).
- Марковички М.** 25. V. 1859 (149).
- Мокрицького І.** 24. II. 1861 (188).
- Невідомих** 1844 р. (189), 28. VII. 1860 (468).
- Оболонського О.** 1860 (255).
- Орлова О.** 10. I. 1850 (297).
- Осипова М.** 20. V. (93), 10. IX. 1856 (748) і 23. XII. 1857 (94).
- Пиунової К.** 30. I. 1858 (95).
- Плещеева О.** 6. IV. 1855 (96).
- Репніної В.** XI. 1843 (190); 24. X. 1847 (279); 25—29. II. 1848 (280); 14. XI. 1849 (281); 1. I. (282), 7. III. 1850 (283); 12. I. (284) і без дати 1851 (285).
- Родзянка А.** 23. X. 1845 (244).
- Сераковського С.** 6. IV. 1855 (97).
- Симиренка П.** 26. XI. 1859 (702,₆); 3. I. (702,₇) і 1. II. 1860 (702,₈).
- Сошенка І.** 9. X. 1859 (309).
- Суханової Н.** 4. V. 1859 (702,₉).
- Тарновського В.** (молодшого) V. (702,₁₀) і 28. IX. 1859 (219); 7. VIII. 1860 (220) і 10. II. 1861 (221).
- Тарновського Гр.** 26. III. 1842 (98) і 25. I. 1843 (99).
- Тарновського Я.** 23. XII. 1860 (222).
- Тарновської Н.** 22. X. 1859 (223).
- Ткаченка Ф.** 30. V. (150) і 28. IX. 1860 (151); 4. I. (152) і 12. I. 1861 (153).
- Толстого Ф.** 12. IV. 1855 (630) і 23. VII. 1857 (53).
- Толстой Н.** 22. IV. 1856 (164); 9. I. (165) і 12. XI. 1857 (166); 2. I. (167) і 5. III. 1858 (168).
- Ускова І.** 12. XI. 1857 (256); 17. II. (257) і 4. VII. 1858 (258).
- Фльорковського В.** 27. VII. 1860 (35).
- Фундукля М.** 16. VII. 1847 (298).
- Хропаля О.** 26. XI. 1859 (259).
- Хрущова О.** 24. V. 1859 (702).

- Цертелева М.** 23. IX. 1844 (449).
- Чалого М.** 11. VIII. (100) і 6. XI. 1860 (101); 4. I. (102), 12. I. (103) і 2. XII. 1860 (310).
- Честахівського Г.** 15—18. V. 1858 (320).
- Шевченка В.** 13. VII. (104), 20. VIII. (105), 10. IX. (106), 2. XI. (107) і 7. XII. 1859 (108); 12. I. (109), 1. II. (110), 18. II. (112), II. без дати (111 і 154), 23. III. (113), 28. III. (114), 22. IV. (115), 15. V. (116), 29. VI. (117), 1. VII. (118), 29. VII. (119), 22—25. VIII. (120), 5. X. (121), 2. XII. (122) і 23. XII. 1860 (123); 22. I. (124) і 29. I. 1861 (125).
- Шевченка М.** 15. XI. 1839 (363) і 2. III. 1840 (270).
- Щепкина М.** 12. XI. (54), 5. XII. 1857 (55); 4. I. (364), 17—18. I. (639), 3. II. (56), 9—10. II. (233), 13. XI. (57) і 6. XII. 1858 (332).
- 6. ДРІБНІ ТВОРИ.**
- Автобіографія.** Лист до „На-родного Читенія“ (оригі-нальний) 229, 430, 440; 489₁₈; 520, 579, 582; укр. пер. 645, 750.
- Автобіографія.** Лист до „На-родного Читенія“ (в ре-дакції П. Куліша) — 28, 139, 159, 430, 440; 489₁₉; 579, 582; укр. пер. 138, 141, 376, 443, 463, 750.
- Анекдоти про укр. панів — 646.**
- Археологічні записки диви: Власноручні записи.**
- Бенефис Г-жи Піуновой — 20,** укр. пер. 288, 750.
- Букварь Южнорусский — 42,** 750.
- Власноручні записи — 634,** 750.
- Живописная Украина — 15.**
- Из ничего почти барин — 373;** укр. пер. 750 („Мало не з нічого пан“).
- Мазепа і Войнаровський — 577.**
- Панове субскрибенти — 4,** 374, 379, 381, 440, 585, 607, 702 (ст. 284), 727, 734, 752, 770.
- Передмова і приписи до Гай-дамаків — 4,** 172, 381, 538, 539, 585, 607, 675, 711, 727, 734, 740, 752, 770.
- Передмова до другого „Коб-заря“ 345,** 374, 376, 379, 381, 430, 440, 443, 489₁₇; 604, 752, 770.
- Переправа через Сир-Дарію на рибах — 287.**
- Проект спростування фелето-тону „Съверной Пчелы“ — 499;** укр. пер. 750.
- Споминки — 314.**
- Український люд у кріпаць-кій неволі — 583.**
- Як ротний командір Боголю-бов писав „требованіє“ — 267.**

VII. АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК ОСІБ, ВИДАВНИЦТВ, ЧАСОПИСІВ, МІСТ ТА ІЛЮСТРАЦІЙ.

(Цифри під 1 означають сторінки, а далі — позиції.)

1. Імена осіб.

(Загальний список).

А. А. — 150.

Айзеншток І. — 38, 56, 69, 73,
85, 154, 170, 202, 214, 216,
218, 220, 225, 227, 228, 232,
239, 242, 243, 250.

Аксаков С. — 99, 231.

Аксакова, В. — 34, 53.

Александров А. — 69.

Аленева М. — 163.

Алчевська Хр. (старша) —
144.

Амчиславський М. — 193.

Андрейчин А. — 64.

Андрузький [Ю.] — 172.

Антонович В. — 128, 129.

Антонович Д. — 150, 174, 261.

Antonowytch M. — 246, 248.

Арнаудов М. — 266.

Арнаутов В. — 224, 240.

Артемовський С. — 53.

Афанасіїв — Чужбинський О.
— 37, 278, 279.

Б. С. — 174.

Б. Ю. — 174.

Бабкин П. — 137, 138.

Багалій, Д. — 195, 222, 229,
230, 232, 233, 238, 239.

Багрий О. (Багрий А.) — 5,
34, 68, 93, 154, 215, 219.

Балашев В. — 105, 110.

Балицький, П. — 17, 20, 28, 92.

Барбарич В. — 266.

Барвінок Ганна — диви: Ку-
лішева О.

Барвінський О. — 48, 72, 74,
75, 100, 125, 134.

Барський (Барскій) П. — 144,
145, 146, 167.

Батуринський В. — 86, 153.

Бачинський Б. — 96.

Безкоровайний (В.) — 280.

Безсонов М. — 166, 167.

Бекетов, В. — 35, 36, 40, 42.

Белей Ів. — 131.

Березинський А. — 241, 242.

Беренштам В. — 85, 106, 116,
117.

Bernekér E. — 24.

Белінський (Бѣлинскій) В. —
19, 20, 21.

Bielatowicz Jan — 259.

Біднова Л. — 201.

Білецький Л. — 211, 219, 245,
248.

Білівець, М. — 239.

Білозерська Н. — 120, 271.

Білозерський В. — 63.

Білоус (Бѣлоус) М. — 139.

Бірюков В. — 62.

Благовещенський А. — 102.

Блохин Ю. — 248, 249.

Богацький П. — 86, 217, 218,
220, 222, 225.

Боднар Г. — 72.

Боднарович О. — 259.

Бодянський, О. (Й.) — 26, 28,
30, 47, 106, 107.

Бойчук М. — 219.

Бонадурер П. — 175.

- Бонкало О. — 266.
 Бравнер (Браунер) В. — 178, 188, 210.
 Брик І. — 245, 251.
 Бродовський С. — 114.
 Буда С. — 185.
 Бузинний О. — 100.
 Бурачек М. — 198.
 Буревій К. — 219, 220.
 Бутенко Ф. — 249.
 Бучинський М. — 74, 75, 88.
 В. Л. — 167.
 Вє. Диви: Верниволя Василь.
 Valeška Е. — 121.
 Василенко К. — 174.
 Василенко О. Диви: Мака-
 рушка О.
 Васильківський С. — 219.
 Василько А. — Диви: Ніков-
 ський А.
 Вашкевич Г. — 64, 69.
 Ведмицький О. — 122.
 Венгеров С. — 267.
 Венгжиновський А. — 252.
 Вербицький — 93.
 Верниволя В. — Диви: Сімо-
 вич В.
 Верниволя О. — Диви: Ко-
 ниський О.
 Вировий Є. — 7, 8, 86, 211.
 Вілінський Д. — 16.
 Владимирский Г. — 38, 69, 86,
 118, 131, 154.
 Вовк Галина — 86, 92.
 Вовк Ф. (Хв.) — 84, 86, 91, 92,
 93.
 Возняк М. — 37, 86, 87, 154,
 155, 162, 176, 211.
 Войнаровський (А.) — 201.
 Волошин А. — 277.
 Вольтер Е. — 267.
 Воронеж А. — 215.
 Вороний М. — 167.
 Гадзінський В. — 219, 220, 225.
 Гаєвський С. — 217.
 Гайдебуров — 156.
 Гайовий М. — 248, 253.
 Галаган Г. — 215.
 Галайчук Я. — 254.
 Галка І. Диви: Костома-
 ров М.
 Галушинський І. — 285.
 Галушинський М. — 210, 213.
 Гарас М. — 9, 268.
 Гаршин Е. — 47, 80, 107.
 Гамалія (Гамал'я) К. — 131.
 Ганіцький Ф. — 222.
 Гануляк Г. — 7, 240.
 Гер О. — 243, 244.
 Гербель Н. — 35, 113.
 Герн К. — 141.
 Герольд — 190, 192, 193.
 Герцен — 115, 275.
 Гершензон М. — 280.
 Гессен І. — 193, 195.
 Гетьманець Г. — Диви: Ко-
 валенко-Коломацький І.
 "echter М. — 259.
 Гирич Н. — 150, 151.
 Гинце (Гинце) Х. — 29.
 Гнатюк В. — 145, 147.
 Гогенфельден — 42.
 Гоголь М. — 65, 206, 219.
 Голованевський В. — 198.
 Голубець М. — 187.
 Гольцгавзен А. — 188.
 Гомолинський С. — 114.
 Гончар, Опішнянський — 170.
 Горбань М. — 230, 238.
 Горбунов-Посадов І. — 30.
 Гординський С. — 261.
 Гординський Я. — 74, 182,
 284.
 Гордон М. — 125.
 Горленко В. — 98, 100, 113.
 Гребінка Є. — 18, 19.
 Григорович В. — 142, 236.
 Григорук Е. — 212.
 Григор'єв А. — 36.
 Грінченко Б. — 113, 134, 139,
 145, 194, 268.
 Гросман А. — 178, 179, 184,
 187, 188.
 Грунський Н. — 36.
 Грушевський М. — 153.
 Грушкевич Т. — 124, 150.
 Губанов Т. — 166.
 Гулак-Артемівський П. — 79.

- Гурт Вс. И. — 125, 144, 283.
 Гуслистий К. — 248, 249, 253, 255.
 Гуцуляк В. — 285.
- Генсьорський А. — 9.
 Georg H. — 120.
 Гергард (Gerhard W.) — 33, 260.
 Гловінський Є. — 285.
 Грегр Е. (Grégr) — 81, 82, 83, 84, 88, 89.
- Давиденко А. — 116.
 Давиденко В. — 82.
 D-an M. — 240.
 Данилов В. — 38, 69, 86.
 Данкевич Л. — 206.
 Dattl F. — 83, 84.
 Демянов Г. — 16.
 Джиджора І. — 88.
 Диканський (Д-кий), Дикий В. диви: Королів В.
- Діденко Павла — 198.
 Добролюбов Н. — 36, 39.
 Долгоруков В. — 140.
 Долгоруков М. — 26, 160.
 Доманицький В. (і скорочено: Доман.) — 19, 32, 38, 47, 53, 68, 69, 84, 85, 86, 102, 111, 144, 146, 148, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 159, 162, 163, 166, 167, 169, 170, 171, 175, 176, 177, 179, 190, 191, 193, 195, 196, 200, 201, 205, 210, 212, 214, 221, 222, 223, 224, 281.
- Дорошенко В. — 128, 202, 213, 217, 245, 247, 260, 261, 262.
 Дорошенко Д. — 6, 19, 113, 141, 144, 147, 155, 185, 204, 208, 209, 211, 214, 248, 251, 258, 281.
- Дорошенко Н. — 211, 215.
 Дорошенко П. — 68, 178, 210.
 Дорошкевич О. — 6, 37, 69, 80, 86, 153, 182, 203, 216, 218, 220, 222, 225, 227, 229, 230, 235, 239, 241, 244.
- Доценко Г. — 280.
 Драгоманів М. (Dragomanow, Dragomanow M.) — 20, 85, 86, 87, 88, 96, 97, 98, 104, 109, 115, 120, 122, 123, 124, 127, 131.
- Драгоманова Л. — 121, 123.
 Дремцов С. — 27.
 Дреслер А. — 190, 191.
 Дубельт (Л.) — 133.
 Дубицький І. — 8, 265, 266.
 Дубовик О. — 175.
 Дудін С. — 170.
 Дуткевич М. — 63.
 Душечкин Я. — 16, 47.
- Е. К. — 247, 249, 250.
 Еварницький (Эварницкий) Д. диви: Яворницький Д.
 Євекій О. — 21.
 Егле К. — 266.
 Ерліх (Эрлих) Ю. — 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 175.
- Єгер І. — 184, 187.
 Єременко — 196.
 Єрофеїв І. — 34.
 Єфимович Л. — 104.
 Єфімов Д. — 280.
 Єфремов П. — 226.
 Єфремов С. — 17, 24, 27, 28, 29, 31, 34, 38, 40, 41, 42, 53, 69, 79, 87, 99, 104, 110, 113—116, 142, 143, 148, 151, 155, 159, 163, 175, 185, 198, 216, 217, 223, 224, 225, 228, 229, 235, 236, 277, 283.
- Ждаха А. — 165.
 Животко А. — 218.
 Жигмайло Л. диви: Бідно-ва Л.
 Жила А. — 178.
 Житецький Г. (И.) — 87, 153, 171, 175.
 Житецький П. — 87.
 Жук А. — 285.
 Жуковський В. — 141.
 Журба С. — 189.

ZZZ — 85.

Завадзкий І. — 164, 165, 168.
 Зайцев П. — 19, 27, 35, 38, 40,
 42, 75, 110, 114, 115, 116,
 141, 148, 151, 155, 162, 177,
 182, 183, 185, 187, 188, 189,
 191, 195, 199, 203, 204, 215,
 216, 217, 219, 222, 223, 224,
 226, 229, 242, 244, 245, 248,
 250, 251, 252, 257, 258, 259,
 261, 266, 267, 280, 284.
 Заклинський Б. — 197, 245.
 Заклинський Р. — 227, 229.
 Закревський В. — 236.
 Zaleski Bohdan (І. В.) — 32,
 109.
 Залеський Бр. — 107, 108,
 109, 110, 113, 117.
 Залізник М. — 152.
 Заліський Б. — Диви: Зале-
 ский Бр.
 Залозний П. — 154.
 Заряно Н. — 119.
 Затонський В. — 252, 261.
 Захаров Н. — 279.
 Зеленкевич. — Диви: Чепига.
 Зеров М. — 212.
 Зелінська М. — 220.
 Зігні Сойсал А. — 266.
 Зільберберг (Зильберберг) М.
 — 143.
 Золотницький — 214.
 Зуйченко П. — 35.
 Іжакевич І. — 164, 168, 169,
 230, 231, 234, 239.
 Іогансон Ф. — 118, 131, 175.
 Йосипчук Ю. — 250, 253, 256.
 К. — 252.
 К. К. — 259.
 Калинович В. — 260, 264.
 Калинович І. — 7, 182, 188.
 Калинович М. — 152.
 Калишевський А. — 154.
 Калугин П. — 195.
 Каменецкий Д. — 184.
 Каминський О. — 36, 278, 279.

Каразин Н. — 149, 150, 162.
 Каринський Н. — 16, 278.
 Карський Е. — 30.
 Карташевська М. — 34.
 Касіян В. — 249, 252.
 Квітка - Основяненко Гр. —
 16, 29, 36, 77, 93, 132, 180,
 197, 206.
 Керер Е. — 114.
 Киселиця Л. — 9.
 Кисілевський А. — 163
 Кисілевський В. — 9.
 Кирилюк Є. — 244.
 Китаєв М. — 205.
 Китченко О. — 20.
 Клеменсов Д. — 123.
 Климович К. — 64.
 Ковалевський Є. — 111.
 Коваленківна Оксана — 185,
 215.
 Коваленко Гр. — 268, 280.
 Коваленко-Коломацький Г. —
 146, 150, 270.
 Ковжун П. — 261.
 Коган І. — 185.
 Коген — 201.
 Кожанчиков Д. — 4, 50, 64,
 69, 70.
 Козачковський А. — 53, 54,
 177, 222.
 Козін Л. — 252.
 Колесник П. — 249, 253.
 Колесса О. — 120, 279.
 Коллард Ю. — 283.
 Колодницький О. — 9.
 Колодочка В. — 142.
 Комарівна М. — 123.
 Комаров (Комарь) М. — 6, 7,
 112, 136, 280.
 Кондратчук О. — 285.
 Кониський О. — 17, 35, 38,
 69, 99, 116, 117, 126, 127,
 131, 133—136, 138, 140, 144
 146, 185, 209, 214, 232, 282,
 283.
 Константинович Я. — 219.
 Копержинський К. — 226,
 227, 229.
 Корре-Bellmann — 200.

- Кораблев В. — 146.
 Кордуба М. — 252.
 Королів В. — 7, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 210, 284.
 Королів П. — 250, 271.
 Королів Старий В. — Диви: Королів В.
 Корсаков П. — 15, 17, 18, 22, 24, 29, 201.
 Корсун О. — 214, 215.
 Корчак-Новицький Г. — 104, 125, 131, 141.
 Корчак-Новицький Н. — 146.
 Корш Х. — 202.
 Коряк В. — 211, 216, 219, 223, 230, 231, 234, 239.
 Косарев Є. — 131.
 Костенко А. — 255, 256.
 Костомаров Н. — 17, 30, 62, 64, 66, 69, 80, 84, 86, 99, 280.
 Костюк Ю. — 255.
 Котляревський І. — 21, 79, 206.
 Коцовський В. — 120.
 Кравченко-Наливайко П. — 68.
 Краєвський А. — 111.
 Крамаренко (в) Л. — 282, 285.
 Красицький Ф. — 164, 200.
 Крашевський (Й.) — 109.
 Крживанек — 221.
 Крилов А. — 22, 23.
 Криловський І. — 285.
 Кричевський В. — 170.
 Крузе Н. — 30.
 Крупницький Б. — 8.
 Крупський М. — 148.
 Крушельницький А. — 100, 101, 125, 158, 163.
 Кубійович В. — 9.
 Кудрявцев П. — 226.
 Кузьма. — Диви: Ляхоцький А.
 Кулжинський І. — 52.
 Куліш П. — 17, 26, 30, 32, 35, 36, 38, 40, 41, 46, 53, 54, 71, 76, 78, 111, 112, 161, 185, 202, 209, 221, 236, 269.
 Кулішева О. — 202.
 Кульженко С. — 141.
 Куракин А. — 79.
 Кухаренко Я. — 47, 48, 114, 132, 133, 135, 142, 273.
 Кушнерев І. — 118, 165, 168, 175.
 Лазаревська А. — 184, 236.
 Лазаревський В. — 124, 183, 271.
 Лазаревський Г. — 86.
 Лазаревський М. — 53, 54, 55, 56, 99, 110, 124, 183, 208, 209, 236.
 Лазаревський Ф. (Θ.) — 52, 71, 136, 139, 217, 273.
 Лакиза І. — 234, 235.
 Ламбіни (П. і Б.) — 6.
 Ларченко — 196.
 Лашкевич А. — 16.
 Лебідь А. — 22.
 Левенцов М. — 93.
 Левинський В. — 9.
 Левицький В. — Диви: Лукич В.
 Левицький Ів. Є. — 6.
 Ленін — 256, 264, 266.
 Леонов І. — 166, 174.
 Лепкий Б. — 80, 197, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 211, 213, 214, 220, 222, 223, 224, 259, 281.
 Лепко О. — 78, 79.
 Лєсков (Лъсков) Н. — 148.
 Лизогуб А. — 100, 101, 102, 125, 148, 149, 214, 271.
 Ликеря — 183, 237.
 Линники В. та І. — 177.
 Лисенков (І.) — 69, 70, 251.
 Лісовський Н. — 267.
 Лобода А. — 70, 225.
 Лободовський М. — 277.
 Лоський І. — 251.
 Лотоцький Б. — 9.
 Лотоцький О. — 8, 154, 163, 246, 260.
 Лукич В. — 90, 91, 128, 132, 138, 279.

- Лукіянович Д. — 178, 181, 188, 250.
 Луців Л. — 37, 265, 266.
 Лучаківський (Лучаковскій) К. — 54, 80.
 Любов І. — 16, 267.
 Любченко М. — 243.
 Львов-Рогачевскій В. — 172.
 Ляхоцький А. [Кузьма] — 91, 94, 98, 121.
 М. W. — 35.
 М. К. — 143, 264.
 М. С. — 79.
 Мазепа (Іван) — 201.
 Макаров Н. — 52, 53, 102, 115, 138, 142, 255, 271.
 Макарушка О. — 134.
 Маковей О. — 75.
 Максимович М. — 50, 102, 112, 138, 177.
 Максимовичі Марія і Михайло — 184.
 Максимовичка М. — 34, 35, 47, 112.
 Макшеев О. — 224.
 Маланюк Є. (Malaniuk E.) — 245, 251, 259.
 Ман — 147.
 Маркевич А. — 57.
 Маркевич Г. — 191, 198.
 Маркевич Н. (М.) — 22, 231.
 Маркевич О. — 50.
 Марковичка (Марко Вовчок) М. — 65, 68, 80, 149, 283.
 Марковський М. — 226.
 Маркс К. — 241.
 Мартинович (П.) — 230, 231, 234, 239.
 Мартос П. — 15, 17, 179.
 М[артос] С. — 23.
 Матвѣев (Є.) — 130.
 Матушевський Ф. — 156, 186.
 Меженко Ю. — 6, 7, 221.
 Межев В. — 6.
 Мезієр А. — 6.
 Мельников Л. — 182.
 Мельцер Ш. — 266.
 Микѣшин М. — 84, 137, 138.
 Мильштейн — 175.
 Мироненко М. — 216.
 Myronetz I. — 243.
 Міллер О. — 47.
 Міхновський (Михновський) М. — 136, 140, 212.
 Міцкевич (А.) — 120.
 Міяковський В. — 225, 241.
 Могилянський М. — 163, 217.
 Могна Л. — 63.
 Мокрицький І. — 102, 271.
 Мончаловскій О. — 128.
 Мордовцев (Мордовець) Д. — 37, 113, 137.
 Москаленко А. — 226, 237.
 Мякотин В. — 226.
 Н. — 258.
 Н. М. — 197.
 Навроцький Б. — 224, 231, 233, 234, 241.
 Навроцький В. — 74, 75.
 Наголкин В. — 112, 114.
 Нагірний (Нагѳрний) В. — 106.
 Науменко В. — 88, 106, 142, 143, 149, 281.
 Невідомий. — Диви: Афана-сіїв Чужбинський О.
 Недзвідський А. — 249.
 Незабитовський С. — 50, 275.
 Некрасов (Н.) — 70, 171, 173.
 Неметц К. — 195.
 Nečas J. — 17, 32, 34, 47, 63, 89.
 Никитенко А. — 22.
 Николишин Д. — 178, 210.
 Нитче Л. — 117, 139.
 Ніковський А. — 277.
 Ніценко Д. — 243.
 Новицький М. — 34, 38, 47, 49, 102, 141, 156, 214, 215, 217, 221, 222, 223, 224, 225, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 236, 238, 239, 241, 243, 244.
 Новицький О. — 176, 177, 225, 241, 242.
 Норович (-іч) — 196.
 Носко П. — 225.

- О. К. — Диви: **Возняк М.**
Оболонський О. — 118.
Огієнко І. — 264.
Огоновський О. — 17, 19, 86,
 126, 127, 128, 129, 278, 279,
 280, 283.
Оксман Ю. — 226.
Ольхин М. — 24.
Ольхівський Б. — 8.
Ольховиков С. — 196.
Оренштайн Я. — 7, 199, 207.
Оришкевич І. — 232.
Орлов А. — 267.
Орлов Н. — 163.
Орлов О. — 133.
Осипов М. — 57, 110, 113, 250,
 271.
Основяненко. — Диви: **Квіт-
 ка-Основяненко Гр.**
Оссолінські — 70, 71, 73.
Охримович (Ochymowycz W.)
 — 124, 180, 181.
Охримович Ю. — 206.
Очкін А. — 22, 26.
Очкін І. — 23.

Павлик М. — 85, 87, 88, 97,
 98, 109, 120, 122, 123, 139.
Павлович Г. — 197.
Панів (Панов) А. — 244, 248,
 249.
Паночіні С. — 194, 195, 196,
 217, 222, 223, 224.
Партицький О. — 75, 79, 104.
Пассек Т. — 90, 91.
Пастушенко С. — 205.
Пачіні-Савой Л. — 265.
Пеленський Є. Ю. — 9, 246,
 247, 250.
Пелех І. — 148.
Перебендя. — Диви: **Кони-
 ский О.**
Перекотиполе Ів. — Диви:
Грінченко Б.
Петренко М. — 278.
Петрицький А. — 220.
Петровський Г. — 218, 227,
 232, 238, 239, 240, 241, 243.
Пилипенко С. — 214.
Пилющенко Н. — 114.

Пимоненко Н. — 141, 230, 231,
 234.
Пыпин А. — 20, 116.
Пискунов Ф. — 35.
Письменний Й. — 249.
Пігуляк І. — 204, 213.
Пісочинець [Ткаченко] Д. —
 132.
Піунова К. — 31, 57, 131, 251.
Плевако М. — 124, 134, 135,
 141, 150, 154, 156, 194, 216,
 217, 218, 221, 227, 239, 242,
 243, 273.
Плеханов Г. — 121.
Плетньов П. — 221.
Плещеев О. — 57, 110.
Podbereski R. — 25.
Полоницький М. — 264.
Полонський Я. — 83, 88.
Полторацький О. — 225.
Полуботко (П.) — 280.
Полуботок А. — 189.
Пономарев С. — 110.
Попів О. — 224, 240.
Попович О. — 136.
Попп Г. — 265.
Прыжов И. — 69.
Прокопович В. — 258.
Пронін (І.) — 118.
Пронь Г. — 249, 254.
Псьол (івна) Г. — 182.
Псьолівна О. (Псьол А.) —
 111, 215, 278, 279.
Пчілка О. — 138.

Р. С. — 279.
Рахманінов Ф. — 282.
Ревуцький Д. — 225.
Редер К. Г. — 209, 211, 212.
Репін І. — 219.
Репіна В. — 26, 103, 130, 148,
 279, 280.
Рехтер — 201.
Репінський (Рѣпинский) Г. —
 111.
Ржегорж Фр. — 139.
Ржига Ө. — 47.
Рігельман (Ригельман) Н. —
 30.

- Річицький А. — 221, 223, 243, 244.
 Рогозовський Гр. — 115.
 Родзянко А. — 115.
 Рожанський Г. — 72, 74, 75, 76.
 Романчук Ю. — 19, 69, 71, 75, 88, 128, 129, 147, 148, 149, 156, 157, 158, 162, 176, 182, 279, 280.
 Росковшенко І. — 38.
 Ротенберг Л. — 185.
 Рубан О. — 256, 259.
 Рудинський М. — 191, 193.
 Рудичів І. — 9.
 Рудницький М. — 115, 247, 248, 251, 252, 258, 259, 261, 266.
 Руэль — 23.
 Рулін П. — 53, 224, 225.
 Русов О. — 63, 84, 87, 88, 129, 283.
 Русова С. — 88, 167, 194.
 Рябінін-Скляревський О. — 93.
 С. К. — 138.
 Сабат М. — 234, 239.
 Sabo — 200.
 Савицька М. — 193.
 Савченко Ф. — 25, 28, 88.
 Садківський Ф. — 100, 125.
 Саливон Гр. — Диви: Тисяченко Гр.
 Самокиш М. — 219.
 Сапівський В. — 248.
 Свенціцький І. (і скорочено: Свенц.) — 9, 17, 20, 21, 24, 27, 35, 36, 37.
 Свистун Ф. — 71.
 Северин І. — 163, 164.
 Седляр В. — 243, 244.
 Селецька Н. — 185.
 Семеренко П. — Диви: Симиренко П.
 Середа А. — 225.
 Сераковський С. — 57.
 Самиренко П. — 36, 38, 119, 236, 271.
 Синченко П. — 166, 174, 183.
 Синько (Сінько) Г. — 254.
 Синяєвський О. — 194.
 Сычев А. — 18.
 Сімович В. — 148, 188, 209, 210, 211, 212, 213, 245, 258, 267, 285.
 Сірий (Тищенко) Ю. — 194.
 Сірко. — Диви: Вовк Ф.
 Сірополко С. — 42, 201, 250, 252, 254.
 Січинський В. — 261.
 Скаржинська (К.) — 100.
 Скляр Ф. — 220.
 Скляров Н. — 241.
 Славинський М. — 166.
 Сластьон О. (Сластён А.) — 113, 114, 139, 173, 200, 231, 234, 239.
 Слобода М. — 163.
 Смаль-Стоцький Р. — 264, 265.
 Смаль-Стоцький С. (Smal Stoćkyj S.) — 200, 205, 207, 209, 251.
 Смирнов Б. — 185, 231, 234, 239.
 Соболев Ю. — 217.
 Сова А. (Желіговський Е.) — 52.
 Сологуб Ф. — 269, 270, 274.
 Сошенко І. — 136.
 Sprager — 198, 201, 202, 203, 204, 208.
 Сперанський М. — 217.
 Ставничий І. — 245.
 Sowiński L. (Совінський Л.) — 37.
 Станіславський В. — 69.
 Старов М. — 34.
 Старчаков А. — 35, 242.
 Стебницький П. — 148, 155, 156, 160, 163.
 Стендер-Петерсен А. — 265.
 Стойкова Н. — 167.
 Стороженко М. (Н.) — 38, 133, 140, 144, 279, 280, 281.
 Студинський К. — 74, 75, 88, 217.
 Суворин А. (Суворін О.) — 20, 113.

- Судомора О. — 194, 231.
 Сукачов Л. — 255.
 Сулійв Ф. — 276.
 Сумцов Н. — 156, 195, 197.
 Сураг А. — 152.
 Суханова Н. — 236.
 Сушкевич П. — 4, 50, 70, 71, 72, 73, 79.
 Сьогобочній Гр. — Диви: Коваленко - Коломацький Г.
 Талан П. — 211.
 Танячкєвич Д. — 74.
 Таранько М. — 7, 284.
 Тардов М. — 243.
 Тарновська Н. — 110, 273.
 Тарновський В. (молодший) — 25, 109, 110, 236.
 Тарновський Г. — 58, 103, 271.
 Тарновський Я. — 110.
 Терлецький О. — 75, 88.
 Тиктор І. — 272.
 Тихий Ф. — Диви: Tichý F.
 Тисяченко (Саливон) Гр. — 17, 131.
 Титов А. — 107.
 Тиховський П. — 211, 219, 227.
 Тихоміров Д. — 133.
 Тихорський Н. — 20.
 Тиунський В. — 24, 30.
 Tichý F. (Тихий Ф., Тіхий Ф.) — 200, 266.
 Ткач Я. — 285.
 Ткаченко Н. — 170, 231, 234, 239.
 Ткаченко Ф. — 42, 80.
 Товкач Л. — 139, 140.
 Теодоровіч П. — 122.
 Толстая Н. — 91, 272.
 Толстой Ф. — 48, 215, 271.
 Томашівський С. — 162.
 Тр. — 104.
 Третьак О. — 120.
 Тризна Р. — 42.
 Троцина К. — 49.
 Троцький М. — 9.
 Трутовський (К.) — 168, 231, 234, 239.
 Тургенєв І. — 83.
 Українець — 279.
 Уманський А. — 138.
 Усков І. — 118, 119.
 Ускова Н. — 119.
 У. С. Р. — Диви: Романчук Ю.
 Уточкин В. — 115, 117, 283.
 Федькович О. — 75.
 Феодор (Θеодор) архимандрит — 41.
 Фесенко Е. — 118, 119, 120.
 Филипович П. — 68, 193, 222, 224, 225, 233, 238, 239.
 Филонов А. — 16, 22, 35.
 Фішер (Фишер) Е. — 15.
 Флейтман І. — 156.
 Фльорковський В. — 40, 272.
 Fогman St. — 39.
 Фотій архимандрит — 42.
 Франко І. — 19, 86, 87, 96, 97, 104, 109, 114, 116, 120, 122, 129, 144, 154, 159, 160, 161, 162, 222, 223, 224, 280, 283.
 Фрейганг А. — 22.
 Фріц (Фриц) М. — 79, 81.
 Фрунзе М. — 242, 248, 249, 255—257, 259, 260, 261, 262, 263.
 Фукс — 201.
 Фундуклей І. — 133.
 Хвиля А. — 248, 249, 252, 253, 261.
 Ходушин С. — 196.
 Холмушин Н. — 166, 174, 183.
 Холодний П. — 173, 174.
 Хоткевич Г. — 283.
 Хропаль О. — 119.
 Хрущов О. — 237.
 Хвущова Н. — 274.
 Цертелев М. — 26, 177.
 Цинговатов А. — 217.
 Цісик О. — 219.
 Ціценас Є. — 266.
 Цотадзе М. — 266.

- Чалий М. — 18, 38, 42, 49, 53, 58, 80, 100—103, 112, 136, 279.
- Чаус М. — 216, 217.
- Чскановський А. — 245.
- Чепига І. — 7, 178, 204, 213, 206, 240.
- Чепіга Я. — 194.
- Череватенко І. — 268.
- Черевко В. — 188.
- Череповський Є. — 195, 196, 198.
- Черкасенко С. — 194.
- Сегіу А. — 162.
- Честахівський Г. — 136, 138, 201, 204.
- Чижевський Д. — 258.
- Ч-(и)й О. — 191, 197.
- Ч-ний Е. — 120.
- Чоколов І. [І] — 166, 196, 198.
- Чубинський П. — 88, 281.
- Чужбинський А. Диви: Афана-сіїв — Чужбинський.
- Чуковський К. — 172.
- Шабліовський (Шабльов-ський) Є. — 248, 252, 253, 254, 271, 274, 275.
- Шадлун М. — 156.
- Шамрай А. — 224, 241, 242.
- Шанковський А. — 74.
- Scharfe (Шарфе) — 199, 204, 213, 214.
- Шафарик П. І. — 43, 63, 270.
- Швайв В. — 283.
- Шварц В. — 182.
- Шевченко В. — 58, 59, 60, 61, 80.
- Шевченко М. — 125, 150, 272.
- Шевченко Р. — 240, 241, 242.
- Шевченко Т. — 106, 113, 117, 120, 125, 126, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 140, 147, 152, 157, 158, 160, 161, 162, 176, 179, 182, 211, 212, 222, 223, 224, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 238, 239, 240, 241, 242, 245, 248, 250, 251, 252, 257, 258, 259, 260, 261, 264.
- Шелухин С. — 211.
- Шестериков А. — 242.
- Школьник — 256.
- Шмідт (Шмидт) — 153, 158, 159.
- Шпитковський І. — 188.
- Штамм Л. — 116.
- Штауф Ю. — 78.
- Штернберг В. — 15, 136, 161.
- Штрифлер — 140.
- Штуль О. — 8.
- Шугуров Н. — 38, 282.
- Шухевич В. — 125.
- Шеголев — 31.
- Щепкин М. — 39, 44, 48, 49, 53, 61, 62, 99, 112, 115, 141, 151, 217, 219.
- Шепотьев В. — 193.
- Шоголев П. — 144, 151.
- Шукин П. — 201.
- Шурат В. — 25, 180, 184, 187, 266, 285.
- Юзефови Бр. — 213.
- Юнге Е. — 90.
- Ющишин І. — 178.
- Я. Т. Диви: Тарновський Я.
- Яворівський Е. — 248.
- Яворницький Д. (і скорочен.: Явор.) — 35, 111, 112, 113, 151, 269.
- Яковенко В. — 163, 164, 165, 166, 168, 169, 170, 171, 173, 174, 176.
- Якубовський Ф. — 219, 225, 230, 232.
- Ярцев (А.) — 141.
- Ясницький Ю. — 206.
- Яхненко (К.) — 119.
- Яшєк М. — 6, 7.
2. Редактори й упорядчики видань Шевченкових творів.
- (Цифри тут і далі показують порядкові числа видань).
- Айзеншток І. — 635, 641, 670, 689, 716, 730, 734.

- Багалій Д. — 548, 655, 674, 687, 691, 712.
 Барбарич В. — 787.
 Барвінський О. — 140, 141.
 Беренштам В. — 194, 195, 249.
 Біднова Л. — 578.
 Блохин Ю. — 744.
 Боднар Г. — 140, 141.
 Буревій К. — 643, 644.
 Вашкевич Г. — 139.
 Вовк Ф. (Хв.) — 159, 160, 169, 171, 172.
 Воронець А. — 628.
 Гадзінський В. — 643, 644.
 Горбань М. — 675, 711.
 Гребінка Є. — 2, 3, 5, 6, 7.
 Григорук Є. — 617.
 Грушкевич Т. — 268, 362.
 Гуслистий К. — 745, 755.
 Доманицький В. — 374, 378, 379, 385, 406, 409, 428, 429, 440, 441, 445, 459, 460, 519, 520, 521, 547, 549, 550, 551, 572, 591, 609, 650.
 Дорошенко В. — 619.
 Дорошенко Д. — 489.
 Дорошкевич О. — 676, 700, 713, 722, 737.
 Драгоманів М. — 171, 172, 191, 266.
 Драгоманова Л. — 266.
 Єфремов С. — 669, 671, 672, 702.
 Житецький Г. — 430, 440.
 Зайцев П. — 466, 740, 741, 749, 750, 751, 765, 766, 767, 775, 776.
 Затонський В. — 752, 77.
 Йосипчук Ю. — 745, 755, 761.
 Калинович В. — 771, 783.
 Калинович М. — 368.
 Кониський О. — 303, 327.
 Коряк В. — 612, 658, 679, 680, 697, 698, 714, 715.
 Костенко А. — 756, 761.
 Костомарів М. — 139.
 Крушельницький А. — 386.
 Куліш П. — 18, 19, 28, 34, 47, 63.
 Лакиза І. — 696, 701.
 Лебідь А. — 650.
 Лепкий Б. — 565, 567, 568, 574, 579, 580, 581, 582, 585, 587, 601, 602, 603, 618, 620, 622, 623, 768.
 Лотоцький О. — 740, 741, 749 — 751, 765—8, 775, 776.
 Макарушка О. — 301.
 Меженко Ю. — 649.
 Міяковський В. — 723.
 Навроцький Б. — 667, 685, 695, 726.
 Науменко В. — 334, 335.
 Николишин Д. — 455, 608.
 Ніценко Д. — 732.
 Новицький М. — 655, 657, 665, 667, 671, 672, 674, 675, 676, 685, 687, 691, 711, 712, 713, 715, 726, 731, 735.
 Огоновський О. — 277, 278.
 Охримович В. — 462.
 Охримович Ю. — 593, 594.
 Панів А. — 738, 743.
 Паночіні С. — 637, 651, 660, 661, 662.
 Плевако М. — 539, 632, 641, 670, 716, 730, 734.
 Полторацький О. — 668.
 Попів О. — 663, 718, 719.
 Попович О. — 313.
 Річицький А. — 659, 731, 736.
 Рожанський Г. — 140, 141.
 Романчук Ю. — 353, 376, 377, 443, 444, 464.
 Русов О. — 159, 160.
 Сабат М. — 699, 717.
 Савицька М. — 535.
 Сімович В. — 505, 605, 607, 611, 614, 788.
 Склярів Н. — 724.
 Смаль-Стоцький Р. — 786.
 Смаль-Стоцький С. — 570, 586, 588, 590, 599, 600, 604.
 Ставничий І. — 739.
 Сумцов М. — 548.
 Филипович П. — 655, 665, 691, 712.
 Франко І. — 262, 381, 382.
 Хвиля А. — 742, 752, 777.
 Цісик О. — 642.

Шабліовський (Шабльовський) Є. — 742, 752, 753.
 Шамрай А. — 666, 728.
 Шевченко Р. — 727.
 Шестериков А. — 729.
 Шпитковський І. — 506.
 Шухевич В. — 272.
 Щепотьєв В. — 537.
 Шукин П. — 575.
 Якубовський Ф. — 668, 677, 686, 678.
 Ясницький Ю. — 593, 594.

3 Ілюстратори Шевченкових творів.

Василенко К. — 436.
 Васильківський С. — 643.
 Гер О. — 731, 736.
 Діденко Павла — 564.
 Дудін С. — 428, 429.
 Ждаха А. — 398.
 Іжакевич І. — 391, 422, 679, 680, 697, 698, 714.
 Каразин Н. — 359, 361, 383.
 Касіян В. — 742, 752.
 Козін Л. — 752.
 Красицький Ф. — 393, 568.
 Мартинович (П.) — 679, 680, 697, 698, 714.
 Микѣшин М. — 315, 316, 317.
 Неметц К. — 548.
 Носко П. — 668.
 Орлов Н. — 387.
 Павлович Г. — 553.
 Петрицький А. — 643, 644.
 Пимоненко Н. — 333, 679, 680, 697.
 Письменний Й. — 742.
 Репін І. — 643.
 Рубан О. — 757, 758, 763, 769.
 Самокиш М. — 643.
 Северин І. — 387, 391, 393.
 Седляр В. — 731, 736.
 Серєда А. — 668.
 Сластьон О. — 238, 325, 431, 568, 679, 680, 697, 698, 714.
 Смирнов Б. — 489, 679, 680, 697, 698, 714.
 Судомора О. — 541, 680.

Ткаченко Н. — 428, 429, 679, 680, 697, 698, 714.
 Трутовський (К.) — 420, 431, 679, 680, 697, 698, 714.
 Холодний П. — 433, 437.
 Штернберг В. — 1.

4. Цензори Шевченкових творів.

Бекетов В. — 29, 32, 36, 42, 43.
 Корсаков П. — 1, 4, 7, 9, 14, 17.
 Крилов А. — 8, 13.
 Никитенко А. — 9.
 Очкін А. — 9, 16.
 Очкін І. — 13.
 Рахманінов Ф. — ст. 282.
 Росковшенко І. — 34.
 Феодор архимандрит — 39.
 Фотій архимандрит — 42.
 Фрейганг А. — 8.

5. Видавці Шевченкових творів.

Бабкин П. И. — 315, 316, 317.
 Білоус М. — 325.
 Бонадурер П. — 440.
 Вировий Є. — 611.
 Гайдебуров — 375.
 Гануляк Г. — 721.
 Гамалія (Гамалѣя) К. — 290, 291.
 Гомолинскій С. — 240.
 Губанов Т. — 402.
 Грінченко Б. — 302, 326.
 Драгоманів М. — 169, 171, 172, 191, 266.
 Іогансон Ф. — 440, 441.
 Калугин П. — 546.
 Климкович К. — 137.
 Кожанчиков Д. — 139.
 Королів В. — 570, 586, 588, 590, 599, 600, 604.
 Лисенков (І.) — 142, 143.
 Нагірний В. — 196.
 Наголкин В. — 234, 243.
 Мартос П. — 1.
 Маркевич Г. — 522, 562.

- Огієнко І. — 784.
 Оренштайн Я. — 565, 567, 568, 574, 579, 580, 581, 582, 601, 602, 603, 605, 607, 614.
 Пелех І. — 354, 355.
 Ротенберг Л. — 489.
 Семеренко П. — 33.
 Сурат А. — 368.
 Таранько М. — 627 (ст. 284).
 Сушкевич П. — 140, 141.
 Уточкин В. — 247, 250.
 Холмушин Н. — 404, 405, 439, 467.
 Хоткевич Г. — 273, 342 (ст. 283).
 Чепига І. — 596, 720.
 Череповський Є. — 544, 551, 561.
 Яковенко В. — 385, 388—390, 392, 395—7, 401, 403, 406, 412, 413, 415, 417, 418, 421, 423—30, 432, 434, 435, 438, 445.
- 6 Видавництва, що видавали Шевченкові твори.**
 Academia (Ленінград) — 729.
 Баришпільська Учительська Спілка — 559.
 Бистриця (Станіславів) — 720.
 Бібліотека „Рідної Мови“ (Варшава) — 784.
 Благотворительное Общество изданія общепольныхъ и дешевыхъ книгъ (Спб.) — 359, 362, 383, 409.
 „Відродження“ (Москва, Київ) — 523—5, 542, 555, 556.
 Видавнича Спілка Українського Учителства (Коломия) — 386.
 Вік (Київ) — 340, 346, 347, 350, 360.
 „Віра і Наука“ (Коломия) — 781.
 Всесвіт (Прага) — 586, 588, 590, 599, 600, 604.
- Всеукраїнська Академія Наук (Київ) — 702.
 Всеукраїнське Державне Видавництво — 606, 612, 616.
 Всеукраїнське Учителське Видавниче Товариство (Київ) — 545.
 „Гай“ (Мелітопіль) — 593, 594.
 Гурт Вс. І. — 273, 342.
 ДВОУ — 730—7.
 Державне Видавництво — 609, 617.
 Державне Видавництво України — 641, 655, 657, 659, 663, 665—7, 669, 670, 674—6, 685, 687, 689, 691, 695, 700, 702, 711—13, 716, 718, 719, 722—4, 726.
 Державне Літературне Видавництво — 752—4, 756—60, 763, 764, 769, 770, 772, 774, 777—9.
 Дитвидав (Одеса) — 761, 782, 785, 787, 783 а (ст. 285).
 „Дѣятель“ (Спб.) — 466.
 „Дзвін“ („Українська Школа“) — 541.
 Дитяча бібліотека укр. письменників (ДВУ, Харків) — 663, 718, 719.
 „Діточі Читанки“ (Станіславів) — 596.
 „Дніпросоюз“ (Київ) — 591, 609.
 Друкар (Спб., Київ) — 519, 520, 572.
 „Едиторъ“ (Вільна) — 394, 400, 414.
 „Загальна Книгозбірня“ (Коломия) — 455, 506, 608, 642.
 „Земля“ (Лубні) — 557.
 Інститут Т. Шевченка (Харків) — 655, 657, 665—7, 674—6, 685, 687, 689, 691, 695, 700, 711—13, 716, 723, 724, 726, 730, 744, 745, 755, 756.

- Катеринославський Союз
Споживчих Товариств — 549.
- Кіевское Общество Грамотности — 333.
- Книгарня „Кіевской Старини“ — 365.
- Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка — 615, 699, 717, 725.
- Книгоспілка — 632, 658, 671, 672, 679, 692, 693, 697, 698, 703—6, 708, 709, 713—15.
- Кооператива „Допомога Школи“ (Черкаси) — 598.
- „Копейка“ (Спб.) — 509.
- Кременецький Повітовий Союз Кооперативів на Волині — 621.
- Криниця (Київ) — 453, 454, 457—460, 483—5, 501, 504, 515, 520, 521, 531, 534, 536.
- Кубанський Обласний Союз С. Х. Кредитних Товариств (Катеринодар) — 547.
- Кубанський Центральний Союз установ дрібного кредиту (Катеринодар) — 573.
- Література і Мистецтво (ЛіМ) — 730—7, 742.
- Мистецтво — 773.
- Наукове Товариство імені Шевченка у Львові — 277, 278, 303, 327, 381, 382, 461, 788.
- „Нашим дітям“ (Спб., Київ) — 446, 553.
- Общество имени Т. Г. Шевченка и Благотворительное Общество (Спб.) — 374, 378, 379.
- Одеський Український Секретаріят — 571.
- Raństwowe Wydawnictwo książek szkolnych we Lwowie — 771, 783.
- Педагогічне Бюро Полтавської Губернської Народної Управи — 535.
- Повітовий Відділ Народної Освіти (Умань) — 589.
- Полтавська Спілка Споживчих Товариств — 537.
- Посредникъ (Москва) — 399, 416, 442.
- „Пролетарий“ (Харків) — 635.
- Просвіта (Вінніпег) — 552.
- „Просвіта“ (Катеринодар) — 511, 517, 528, 529, 532, 533.
- „Просвіта“ (Лубні) — 513.
- „Просвіта“ (Львів) — 292, 304, 353, 376, 377, 443, 444, 497, 619.
- „Радянська Література“ (Харків) — 738, 743, 744.
- „Радянське Село“ (Харків) — Ред. „Дзвінка“ (Львів) — 272.
- Ред. „Діла“ (Львів) — 196.
- Ред. журн. „Жаворонок“ (Спб.) — 450.
- Ред. „Зорі“ (Львів) — 228, 235.
- Ред. „Кіевской Старини“ — 249, 334, 335.
- Ред. „Правди“ (Львів) — 312.
- Ред. журналу „Пробудження“ (Спб.) — 407, 408.
- Ред. час. „Пчілка“ („Діточа бібліотека“, Ужгород) — 640.
- Русалка (Львів) — 721.
- „Руська Бесіда“ (Чернівці) — 313, 654.
- Руске Товариство Педагогічне — диви: Укр. Педагогічне Т-во.
- Рух (Харків) — 538, 548, 727, 728.
- „Світ Дитини“ („Діточа Бібліотека“, Львів) — 627.
- Село і Місто (СіМ) (Москва) — 643, 644.
- „Селянська Каса“ (Чернівці) — 419.
- „Селянська Самоосвіта“ (Одеса) — 558.

- „Сіверянська Думка“ (Чернігів) — 564.
 „Сині дзвіночки“ (Рогатин) — 762.
 „Слово“ (Катеринослав) — 549.
 „Союз визволення України“ (Відень) — 463, 505, 507, 508, 566.
 Союз Споживчих Товариств Кременчуцького району — 592, 597.
 Сяйво (Київ) — 650, 668, 677, 686.
 Т-во „Ватра“ (Львів) — 286.
 Т-во „Січ“ (Відень) — 156, 158, 161, 162.
 Українська Академія Наук (Київ) — 669, 671, 672, 745, 755.
 Українська Друкарська і Видавнича Спілка (Нью Йорк) — 540.
 „Українська Книгарня“ (Херсон) — 543, 550, 563.
 „Українська Книжка“ (Харків) — 539.
 „Українська Книжка“ (Чернівці) — 780.
 Українська Накладня (Ляйпциг) — 565, 567, 568, 574, 579—82, 601—3, 605, 607, 614.
 Українське Видавництво в Катеринославі — 512, 549, 575, 578, 611.
 Українське Педагогічне Товариство (Львів) — 268, 328, 362, 465, 610.
 „Українське Слово“ (Берлін) — 585, 618, 620, 622, 623.
 Український Науковий Інститут (Варшава) — 740, 741, 749—51, 765—8, 775, 776, 786.
 „Український Робітник“ (Харків) — 656, 673, 678, 688, 690, 694, 696, 701, 707.
 „Український Січковий Союз“ (Львів) — 486.
 „Український Студентський Союз“ (Львів) — 452, 502.
 „Український Учитель“ (Київ) — 411.
 Універсальна Бібліотека (Станиславів) — 739.
 „Учительська Громада“ (Львів) — 464.
 Харьковское Общество распространения въ народѣ грамотности — 341.
 Херсонська Повіт. Політосвіта — 613.
 „Час“ (Київ) — 387, 391, 393, 398, 420, 422, 431, 433, 436, 437, 451, 456, 490—6, 570, 633, 637, 647, 649, 652, 660, 661, 662.
 „Шкільна Бібліотека“ (Дитвидав) — 782, 783 а (ст. 285), 785, 787.
 „Школьная Библиотека“ (Москва) — 410.
 Шлях Освіти (Харків) — 628.
 7. Часописи, альманахи та збірники, де вперше появилися Шевченкові твори (оригінальні й укр. перекл.).
 Былое (Спб). — 345, 367.
 Вечерниці (Львів) — 61, 128, 133, 135.
 Вѣстник Европы (Спб) — 384, 488.
 Вѣстник Екатеринославскаго Земства (Катеринослав) — 364.
 Вісті (Харків) — 624.
 Глобус (Київ) — 638, 684.
 Dziennik Literacki (Львів) — 59, 60.
 Діло (Львів) — 487, 498.
 Древняя и Новая Россія (Спб) — 150—153.
 Життя й Революція (Київ) — 664.
 Записки Історично-Філологічного Відділу ВУАН (Київ) — 625, 631, 646, 653.

- Записки Наукового Т-ва ім. Шевченка (Львів) — 344, 348, 349, 447, 449.
- Записки о Южной Руси (Спб) — 19.
- Зоря (Львів) — 267, 274, 288, 294—296, 299, 300, 305, 307, 311, 318—322.
- Ілюстрація (Спб) — 58.
- Історическій Вѣстник (Спб) — 174.
- Кавказ (Тифліс) — 339.
- Кієвская Старина (Київ) — 203—224, 227, 229—233, 236, 237, 239, 241, 242, 245, 246, 256—259, 263—265, 269, 270, 279—285, 287, 293, 297, 298, 308—310, 314, 324, 332, 336, 351, 356—358, 363.
- Кубанскія Областныя Вѣдомости (Катеринодар) — 337, 338.
- Маяк (Спб.) — 8, 13.
- Мета (Львів) — 132, 134.
- Молодик (Харків) — 9—12.
- Московскія Вѣдомости — 94.
- Ластівка (Ластівка) (Спб.) — 2, 3, 5, 6, 7.
- Литературное наследство (Москва) — 746, 747.
- Луна (Київ) — 175.
- Народное Чтеніе (Спб.) — 22, 24, 26, 27, 28, 31, 35, 37, 38.
- Наше Минуте (Київ) — 554, 576, 577, 583, 584.
- Нижегородскія Губ. Вѣдомости (Нижній Новгород) — 20.
- Нова Громада (Київ) — 366, 369—371.
- Основа (Спб.) — 44, 45, 47—57, 62, 63, 65—92, 95—126, 129.
- Правда (Львів) — 138, 144, 146, 149, 154, 163, 251, 255, 275, 289, 306.
- Рѣчь (Спб.) — 448.
- Русская Бесѣда (Москва) — 21, 25.
- Русская Старина (Спб.) — 148, 164—168, 170, 197—202, 226.
- Русскій Архив (Москва) — 330, 331.
- Русскій Библіофил (Спб.) — 468—482, 499, 500.
- Слово (Львів) — 64.
- Стара Україна (Львів) — 636.
- Искусство (Москва) — 681—683.
- Товариш (Львів) — 248.
- Труд (Київ) — 173, 192.
- Труды Полтавской Ученой Архивной Коммисіи — 380.
- Украинско-Български Вести
Українсько - Болгарські Вісти (Софія) — 748.
- Україна (Київ 1907) — 372, 373.
- Україна (М. Грушевського) — 634.
- Українська Книга (Львів) — 748.
- Хата (Спб.) — 34.
- Червоний Шлях (Харків) — 626.
- Червоні Квіти (Харків) — 710.
- Южный Край (Харків) — 244, 267.
- Шевченківський Збірник (Київ) — 629, 630.
- Шевченко та його доба (Київ) — 639.
8. Міста, де видавано, друковано й цензуровано Шевченкові твори.
- Баришполе — 559.
- Берлін — 568.
- Варшава (Львів) — 740, 741, 749—751, 757, 765—768, 775, 776, 786.
- Вецляр — 508, 567, 585, 618, 620, 622, 623.
- Відень — 136, 463, 505, 507.
- Вільна — 394, 400, 414.

- Вінниця** — 516.
Вінніпег — 552.
Вовча — 538, 548.
Дніпропетровське — Диви:
 Катеринослав.
Женева — 169, 171, 172, 191,
 266.
Жовква — 627, 784.
Зальцведель — 587.
Камянець — 578.
Катеринодар — 511, 517, 528,
 529, 532, 533, 547, 573.
Катеринослав — 489, 512, 530,
 549, 575; 712, 724 (Дніпро-
 петровське).
Київ — 147, 155, 157, 176, 193,
 218, 234, 240, 243, 249, 254,
 271, 273, 290, 291, 333, 334,
 335, 340, 343, 346, 347, 350,
 352, 360, 365, 387, 391, 393,
 398, 402, 411, 420, 422, 431,
 433, 436, 437, 440, 451, 453,
 454, 456—460, 483—485, 490
 —496, 501, 503, 504, 514,
 515, 521, 526, 531, 534, 536.
 541, 542, 544, 545, 551, 553,
 555, 556, 560, 561, 572, 591,
 609, 617, 633, 637, 647, 649
 —652, 658—662, 668, 669,
 671, 672, 675, 677, 679, 680,
 685, 686, 695, 697, 698, 702,
 714, 715, 731—735, 745,
 752, 755, 793.
Коломия — 325, 386, 455, 506,
 608, 642.
Кременчук — 592, 597.
Кремінець — 621.
Ленінград — Диви: **Петер-
 бург**.
Лубні — 513, 557.
Львів — 137, 140, 141, 196, 228,
 235, 252, 262, 268, 272, 277,
 278, 286, 292, 301, 303, 304,
 312, 327, 328, 353, 354, 355,
 362, 376, 377, 381, 382, 443,
 444, 452, 461, 462, 463, 464,
 465, 486, 497, 502, 610, 615,
 619, 699, 717, 720, 721, 725,
 740, 741, 749—751, 757,
 765—768, 771, 775, 776,
 783, 786, 788.
Ляйпціг — 23, 565, 574, 579,
 580, 581, 582, 601, 602, 603,
 605, 607, 611, 614.
Мелітопіль — 593, 594.
Москва — 18, 19, 34, 254, 290,
 291, 399, 410, 416, 442, 523
 —525, 644.
Нью Йорк — 540.
Одеса — 247, 250, 253, 260, 261,
 276, 302, 323, 333, 558, 571,
 606, 616, 722, 761, 782, 785,
 787.
Петербург — 1, 4, 9, 14, 15, 16,
 17, 18, 19, 29, 32, 33, 34, 36,
 39—43, 46, 127, 130, 131,
 139, 142, 143, 194, 195, 225,
 238, 243, 254, 315—317, 334,
 335, 346, 347, 350, 352, 359
 —361, 368, 374, 375, 378,
 379, 383, 385, 388—390, 392,
 395—397, 401, 403—409,
 412, 413, 415, 417, 418, 421,
 423—430, 432, 434, 435, 438,
 439, 441, 445, 446, 450, 466,
 467, 789, 791, 792; 509, 519,
 520 (Петроград); 729 (Ле-
 нінград).
Петроград — Диви: **Петер-
 бург**.
Полтава — 510, 518, 522, 527,
 535, 537, 562.
Прага — 156, 158, 159, 160, 161,
 162, 570, 586, 588, 590, 599,
 600, 604.
Рогатин — 762.
Сергієв — 643.
Станиславів — 596, 739, 781.
Ужгород — 640, 648.
Умань — 589.
Фрайштадт — 566.
Харків — 273, 341, 342, 539,
 546, 612, 628, 632, 635, 641,
 645, 655—657, 663, 665—
 667, 670, 673, 674, 676, 678,
 687—694, 696, 700, 701, 703
 —709, 711, 713, 716, 718,
 719, 723, 726—728, 730,
 736—738, 742—744, 753,

- 754, 756—760, 763, 764, 769, 770, 772—773, 777—779.
- Херсон — 543, 550, 563, 595, 613.
- Черкаси — 340, 598.
- Чернівці — 313, 419, 654, 780, 790.
- Чернігів — 302, 326, 564.
- 9. Ілюстрації.**
- I. Знимки з видань Шевченкових творів.**
- (Тит. — Титулова картка. Обкл. — Обкладинка).
- „Буквар“, Тит. — 43.
„ „ „ Обкл. — 44.
- „Відьма“. 1876. Прага. Тит. 81.
- „Гайдамаки“ 1841 р. Тит. і Обкл. — 20.
- „Гамалія“ 1844 р. Тит. — 25.
- „Живописная Украина“ 1844. Тит. — 27.
- „Княжна“, „Варнак“, „Петрусь“ 1876. Прага. Тит. — 82.
- „Кобзар“ 1840 р. Тит. і шмуц-титул — 15.
- „Чигиринський Кобзар“ 1844. Тит. — 28.
Обкл. — 29.
- „Кобзар“ 1860 р. Тит. — 37.
- „Кобзар“ 1867. Кожанчикова. Тит. — 65.
- „Чигиринський Кобзар“ 1867. Тит. — 77, 78.
- „Кобзар“ 1876. Прага.
Т. I. Тит. — 83.
Т. II. Тит. — 85.
- „Кобзар“ 1878. Женева. Обкл. — 92.
- „Кобзар“ 1881. Женева. I. Тит. — 95.
„ „ „ Обкл. — 96.
„ „ „ II. Тит. — 97.
„ „ „ Обкл. — 98.
„ „ „ Оповідка — 99.
- „Кобзар“ Спб. 1883. Обкл. — 105.
- „Кобзар“ 1889 р. Обкл. — 119.
- „Кобзар“ НТШ. Ред. О. Огоновського, I. 1893 р. Тит. — 127.
- „Кобзар“ 1896. (Ілюстрації Микешина). Обкл. — 137.
- „Кобзар“, Спб. 1907, ред. В. Доманицького. Тит. — 153.
- „Кобзар“. НТШ. 1908. Ред. Франка. I. Тит. — 160, 161.
- „Кобзар“ (латинкою). 1914. В. Охримовича. Тит. — 180.
- „Марія“ (латинкою). 1882. Женева. Тит. — 103.
- „Неофіти“. „Марія“. 1876 р. Прага. Тит. — 89.
- „Новые стихотворения“, 1859. Ляйпціг. Тит. — 33.
- „Поезії“. 1867. Львів. Тит. — „ т. I. — 70.
„ т. II. — 71.
- „Поезії“. 1867. Львів. Обкл. 1-го вип. — 72.
- „Поезії“. 1867. Львів. 1-а сторінка кириличного випуску — 73.
- „Поезії“. 1867. Львів. Обкл. останнього випуску — 74.
- Поезії. 1890. Женева. Обкл. — 121, 122.
- Поезії. 1902. „Просвіта“, ред. Романчука. Тит. — 147.
- Поезії. „Кобзар“. 1925. Ред. Айзенштока й Плевака. Тит. — 218.
- Поезія. 1927. Ред. Єфремова-Новицького. Тит. — 228.
- Повне видання творів. Укр. Накладня. Тит. — 203.
- Повне видання творів. Укр. Науковий Інститут. Тит. — 246.
- „ „ „ Обкл. — 247.

Повне Зібрання Творів. Академія Наук України. I. — Тит. — 253, 254.

Повне Зібрання Творів. Академія Наук України. II. Тит. — 262, 263.

Повне Зібрання Творів. Укр. Академія Наук. III. Тит. — 235, 237.

Повне Зібрання Творів. Укр. Академія Наук. IV. Тит. — 226, 227.

„Сон“. 1865. Львів. Обкл. — 63.

„Сотник. Марина. Титарівна“. 1876. Прага. Обкл. — 90.

Твори. „Просвіта“. Ред. Романчука. Тит. — 157.

Твори. Укр. Накладня. Тит. — 199.

Твори. Вид. Яковенка. II. Тит. — 173.

„Тополя“. 1860 р. Тит. — 40.

„ „ „ Обкл. — 41.

„Тризна“ 1844 р. Тит. — 26.

„ „ „ Обкл. — 27.

II. Знімки з видань, що містили Шевченкові твори.

„Dziennik Literacki“ 1861. р. Сторінка з Шевченковими поезіями — 51.

„Записки о Южной Руси“. т. 2. 1857. Тит. — 31.

„Ластівка“ Є. Гребінки. Тит. — 18.

„Маяк“. 1842. р. Тит. — 21.

„Маяк“. Сторінка з початком драми „Никита Гайдай“ — 22.

„Маяк“. Сторінка з початком поеми „Безталанний“ („Тризна“) — 24.

„Молодик“ 1843 р. — 23.

„Основа“ 1861. Тит. — 45.

„ „ „ Обкл. — 46.

„Siolo“ П. Свенціцького. Обкл. — 67.

„ „ „ Сторінка з початком „Катерини“ — 68.

„Хата“ П. Куліша. 1860 р. Тит. — 39.

III. Портрети.

В. Антонович — 129.

О. Барвівський — 75.

В. Беренштам — 117.

Хв. Вовк — 93.

Є. Гребінка — 19.

В. Доманицький — 154.

М. Драгоманів — 124.

Л. Драгоманова — 123.

С. Єфремов — 229.

П. Зайцев — 257.

О. Кониський — 145.

М. Костомарів — 66.

П. Куліш — 32.

Б. Лепкий — 207.

О. Лотоцький — 265.

А. Ляховський (Кузьма) — 34.

В. Науменко — 143.

О. Огоновський — 128.

В. Охримович — 181.

Г. Рожанський — 76.

Ю. Романчук — 149.

О. Русов — 87.

П. Стебницький — 155.

І. Франко — 159.

Е R R A T A.

Сторінка	Рядок		Позиція	Надруковано:	Треба:
	згорі	здолу			
16	18	—	—	Siolo“ z. 2	„Siolo“ z. 1
19	—	8	—	ст. 743 - 4	ст. 744 (із вступом на ст. 743)
21	—	3	—	ст. 37—8	ст. 86—7
21	—	11	—	намять	память
27	5	—	—	ст. 3 — П.	ст. 3. — П.
30	—	8	—	Е. О. Карскій	Е. О. Карскій
33	2	—	—	Вольфгангъ Гергардъ,	Вольфгангъ Гергардъ.
33	—	7	—	моимю	моимъ
33	—	9	—	За думоъ	За думою
39	4	—	—	ст. 46—7	ст. 89.
40	—	2	—	„Нар. Чт.“.	„Нар. Чт.“ (
42	—	2	—	12 - 16,	12, 14—16
47	13	—	—	„Dz Lit.“	„Dz. Lit.“
52	15	—	—	XLII	LII
54	7	—	69	IV, 16—20	IV, 18—20
54	15	—	71	IV, 20—3	IV, 21—3.
54	—	13	73	Л. I, 403—4	Л. I, 433—4
55	12	—	78	(л. 86)	(л. 89)
56	—	9	89	(л. 130)	(л. 103)
56	—	13	88	Я II, 404 (л. 100);	Я. II, 424 (л. 100);
				Л. I, 400—1;	Л. I, 440—1;
57	—	2	97	(л. 53)	(л. 58)
58	5	—	98	(л. 8);	(л. 7);
58	9	—	99	344 - 7	346—7
58	16	—	101	52—6	25—6
59	—	12	110	Л. I, 469	Л. I, 459
59	—	13	110	„Правоа“	„Правда“

Сторінка	Рядок		Позиція	Надруковано:	Треба:
	згорі	здолу			
60	9	—	114	(л. 189)	(л. 179)
60	—	15	117	ст. 967—8	ст. 968—9
60	—	4	119	438	439
63	—	5	—	Фотолѣтогра-	Фотолѣтогра-
63	—	3	—	ст. 8	ст. (8)
64	—	1-2	6	в и к р е с л и т и!	
65	—	—	14	в и к р е с л и т и!	
65	—	—	20	І знову	І знов
66	—	—	34 і 36	в и к р е с л и т и!	
78	—	8	—	19. III. 1867	15. III. 1867
79	3	—	—	професора	профессора
79	—	—	145	Свіе	Світе
79	—	5	—	иїв	Київ
80	—	—	149	Лист о	Лист до
100	1	—	—	варіанти;	варіанти:
134	—	—	302	5.000 пр.	5.050 пр.
149	—	1	—	М. Н. Каразина	Н. Н. Каразина
154	—	5	—	М. Возняк	М. Возняк
156	—	21	—	маочук, Нове ви ане	манчук, Нове видане
164	—	14	—	В. Яковленка	В. Яковенка
174	—	4	—	кроткий	короткий
175	18	—	—	Безталанный	Безталанный
175	19	—	—	Матеріяли	Матеріалы
179	18	—	—	35 коп	35 коп.
189	2	—	—	101 роковини	102 роковини
209	1 2	—	—	К. Г. Редера	Spamer
248	—	—	742	Поезії.	Поезія.
250	—	—	749	видання	видання
266	—	4	—	788	*788

Шевченко в цифрах

Подана нижче стаття — це вислід нашого бібліографічного показчика. Її завдання, використовуючи його цифровий матеріал, показати в числах поширення, а тим самим і значіння та вплив у нас Шевченкових творів. Тут читач знайде відповідь на цілу низку питань, звязаних із їх виданням: кілька було видань того чи іншого твору, кілька їх повиходило з тому чи іншому часі й у тому чи іншому місці та в кількох примірниках, кілька загалом примірників їх появилася, від першого „Кобзаря“ почавши аж до останнього часу.

Маючи докладний спис видань Шевченкових творів, не тяжко обчислити їх загальну кількість та кількість окремих творів. Далеко тяжча справа з обліком кількості примірників цих видань, яку ускладнює ще й те, що про тираж цілої низки видань у нас нема ніяких відомостей. Отож відразу треба сказати, що підрахунок наш може бути тільки приблизний. Але й приблизні цифри мають усе ж таки свою вагу й вимову.

При обчислюванні кількості примірників того чи іншого видання, що його тираж нам невідомий, доводилося комбінувати, який мінімальний наклад могло мати дане видання. Тут не місце наводити аргументи, чому саме таку, а не інакшу цифру взято для того чи іншого видання. Можна сказати тільки коротко: при цих підрахунках треба було брати під увагу час і місце виходу видання, його видавців, його розміри й призначення. Само собою розуміється, що напр. львівське видання Шевченкових поезій 1867 р. й рівнятися не могло своїм тиражем із Кожанчиківським виданням „Кобзаря“. Надністрянські видання взагалі щодо тиражу значно уступають надніпрянським, бо розрахо-

вані на вулчий ринок, а в 60-х рр. мин. століття у зараженому москвофільством краю мусіли мати вони тираж процентово ще нижчий, ніж звичайно, тому й наклад „Поезій“ не міг бути значний, тим більше, що виданням їх займалася незаможна молодь, збираючи між собою гроші на друк поодиноких випусків.

З усіма цими й їм подібними моментами, передовсім із відомими накладами даного місця й часу, й доводилося рахуватися при обчисленнях у кожному окремому випадку, бо ж, очевидна річ, якоїсь сталої, однакової цифри не можна було брати.

Тільки головню для провінціальних видань, що виходили на Наддніпрянщині в пореволюційних роках аж до появи „Літопису друку“, що нотує наклади, автор узяв одну пересічну цифру — 5000 пр., коли ні звідки не міг дізнатися про їх тираж. Розуміється, в кожному окремому випадку могли бути більші чи менші різниці, але назагал число це найправдоподібніше, бо potwierджують його відомі наклади того часу, в усякому разі не за високе. Та краще орудувати мінімальними числами, але безперечно певними, ніж роздутими. Тому теж, маючи в своїх джерелах дві різні цифри накладу, як от у покажчику Комарова й „Книжному Вѣстнику“, автор брав для своїх обчислень меншу цифру „Кн. Вѣстника“, вважаючи відомості цього органу за певніші, бо оперті на урядових джерелах. Назагал комбінованих цифр у нас небагато: на всю кількість зазначених у покажчику окремих видань (476)¹⁾ тільки менш, ніж для четвєртини (106), довелося дати приблизні числа накладів²⁾, а з того майже половина (51) припадає саме на наддніпрянські видання 1917—21 рр.

¹⁾ На це число склалися всі видання, що вийшли в світ, отже й незазначені окремо в нашому покажчику другі видання ч. 333 (воно в підрахунках віднесене до року 1899), ч. 446 (в підрахунках віднесене до р. 1914) й ч. 534; ч. 513 пораховане за чотири позиції, зате ч. 737 (третомове видання „Кобзаря“ 1933 р., сконфісковане советською владою) цілком не входить у рахубу.

²⁾ Ось ці припускальні наклади: 1. **16** по **500** пр.: чч. 14, 15, 16, 136, 137, 140, 141, 191, 193, 252, 312, 313, 354, 355, 564 і 587; 2. **15** по **1000** пр.: чч. 1, 4, 17, 325, 419, 508,

Як же в світлі цих обчислень представляється тираж досі виданих окремими книжками творів Шевченка? Відсилаючи читачів до спеціальної таблиці, де показано рух за роками й десятиліттями, скажемо тут загально, що наклад зазначених у нашому покажчику окремих видань становить щонайменше **4,923.440** пр., себто перебічно трохи більш, ніж **10.300** пр. на кожне видання (10.343), або річно близько 50.000 пр. (49.731).

Пересіч для Наддніпрянщини¹⁾ буде **12.837** пр., для Надністрянщини **3.118**, тобто чотири рази менша, а для закордону коло **4.330**, тричі менша.

Щодо кількості видань відношення буде таке: Наддніпрянщина — **348** (73%), Надністрянщина — **81** (17%), закордон — **47** (10%).

На загальне число окремих витань (476) тільки **88**, себто близько 18½%, погані не з авіопсії: до року 1917 є їх 22, за бурхливі роки 1917—21 найбільше, бо аж 47, а в рр. 1922—38 — 19.

Приглядаючися докладніше рухові окремих видань, бачимо, що після кільканадцятилітньої перерви, спричиненої арештуванням і засланням Шевченка, рух цей відразу сильно зростає в 60-их роках (20 видань, з того на Наддніпрянщині 16), щоб знову піти пасти в 70-их роках (10 вид., на Наддніпрянщині 3!), очевидно під впливом указу 1876 р.; потім починає знову підноситися й аж до першого десятиліття XX віку три-

---

513, 566, 578, 640, 648 і 654; 3. **7** по **2000** пр.: чч. 23, 142, 143, 301, 486, 497 і 618; 4. **6** по **3000** пр.: чч. 46, 127, 130, 131, 342 і 459; 5. **1** — **4000** пр.: ч. 621; 6. **48** по **5000** пр.: чч. 333 (вид. 2), 343, 365, 407, 408, 450, 503, 505, 510, 511, 516, 517, 518, 523—530, 532, 533, 539, 540, 542, 543, 547, 552, 555—560, 562, 563, 570, 571, 573, 575, 589, 592, 595, 597, 598, 606 і 613; 7. **12** по **10.000** пр.: чч. 341, 368, 446 (вид. 2), 509, 521, 536, 538, 546, 548, 549, 550 і 553; 8. **1** — **20.000** пр.: ч. 591. Найбільше їх припадає саме на бурхливі 1917—21 рр., а так розложені вони досить рівномірно — тільки ще в 60 рр XIX ст. є їх досить (10 позицій). Наклади 40—50 рр. нам узагалі цілком невідомі.

¹⁾ До наддніпрянських залічую й видання, що виходили в колишній Росії або ССРСР поза українською територією, бо ж усі вони розраховані були властиво на українського читача й розходилися майже виключно на Україні.

мається майже на одній височині щодо кількості видань: **80** рр. — 24 (16)¹⁾ вид.; **90** рр. — 31 (15) вид.; **900** рр. — 26 (18) вид.

90-ті роки, крім невеликої переваги в загальному числі видань (31, на Наддніпрянщині 15), вирізняються значнішим тиражем завдяки 50-тисячним накладам двох видань („Наймички“ 1892 і „Кобзаря“ 1899). З ХХ-им століттям рух сильно поживавлюється: в 1910—1919 рр. появилось вже **176** (146) видань; в 1920—1929 рр. — **107** (76); 1930—1938 — **75** (51). Наклади для цих десятиліть такі: 1,328.300 (1,183.800), 1,232.220 (1,094.520) і 1,709.570 (1,632.300).

Велике число видань і тиражу в 1-му десятилітті нашого століття викликане ювілейними роками 1911 і 1914 та національним піднесенням 1917—1918 рр.

Спеціально на Наддніпрянщині появилось тоді дуже багато окремих видань поодиноких творів із значними тиражами:

1911 р. 51 вид. — 301.000 прим.

1914 р. 25 „ — 153.000 „

Як бачимо, цифри для 1914 р. на половину менші, ніж у році 1911. Але це зменшення пояснюється не насиченістю ринку завдяки збільшеним тиражам 1911 р., тільки урядовою нагінкою на українство, яка зачалася ще перед війною, а з початком її цілком припинила всякі українські видавництва.

Ще виразніше побачимо цю залежність тиражів Шевченкових творів від політичного режиму в Росії, коли замість десятиліть візьмемо періоди, зв'язані з тим чи іншим ставленням влади до українського друкованого слова взагалі, а Шевченкового зокрема. Поминувши 40 ві роки, коли Шевченко тільки-но виступив на письменницьку арену, й 50 ті, проведені на засланні, коли по його слову взагалі в цілій Росії „на всіх языках все мовчало“, візьмімо продукцію від 1860 р. до нашого часу. Тут переломовими датами будуть: 1. **1863 рік** — перша по погромі 1847 р. нагінка на українське слово

¹⁾ Цифри в дужках тут і далі — це сама наддніпрянська продукція.

в Росії (обіжник Валуєва, за яким опісля пішов указ 1876 р.); 2. **1905 рік** — перша революція в Росії, що розкувала кайдани, в яких досі було закуте українське слово; 3. **1914 рік** — коли з вибухом війни російська адміністрація знову майже цілком припинила українську літературу; 4. **1917 рік** — друга революція й віднова української державности; 5. **1919 рік** — збройна боротьба України з червоними й білими москалями (з підвідділами: а) 1919—20 військова боротьба українського уряду, б) 1921—24 доба селянських повстань проти советської влади); 6. **1925 рік** — початок українізації і 7. **1931 рік** — упадок українізаційного курсу й початок безоглядної протиукраїнської політики в ССРСР.

Поклавши ці дати в основу періодизації, дістанемо таку таблицю, що яскраво характеризує доби упадку й піднесення у поширенні Шевченкового слова:

Періоди	Роки	Кількість видань	Кількість примірн.	Пересіч на 1 рік видань	Пересіч на 1 рік примірн.
Від 1840—1904 р.	65	65	471.750	1	7.257
I. 1860—1862	3	13	49.000	4 $\frac{1}{3}$	16.333
II. 1863—1904	42	46	418.220	1,09	9.958
III. 1905—1914	10	93	620.300	9	62.030
IV. 1915—1916	2	1	10.000	$\frac{1}{2}$	5.000
V. 1917—1918	2	57	582.500	28 $\frac{1}{2}$	291.250
VI. 1919—1924	6	21	155.000	3 $\frac{1}{2}$	25.833
а) 1919—1920	2	13	106.000	6 $\frac{1}{2}$	53.000
б) 1921—1924	4	8	49.000	2	12.250
VII. 1925—1930	6	74	1,443.520	12 $\frac{1}{3}$	240.585
VIII. 1931—1938	8	37	1,188.300	4 $\frac{5}{8}$	148.537

Тут навчч бачимо, як падають і підносяться тиражі Шевченкових творів у залежності від політичного режиму.

Після піднесення перших літ 60-их років — „доби ліберальних подувів“ — настає великий спад і числа

видань і тиражів після Валуєвого обіжника 1863 р. А знову за якої-такої волі українського друкованого слова від 1-ої революції до війни вони сильно зростають, щоб під ударами царської адміністрації за війни зійти майже на нівець.

Революція 1917 р. й віднова української державности відразу підносить тиражі на небувалу досі височінь. Для рр. 1917—18 маємо вже такі цифри:

1917 р.:	29 вид.	—	237.000 прим.
1918 р.:	27 „	—	345.500 „

Разом 56 вид. — 582.500 прим.,

себто пересічно 10.402 пр. на видання або коло **300.000** прим. річно (291.250). Цифри ці, як знаємо, мінімальні, бо саме на ці роки припадає великий % видань із незаним нам тиражем.

Від 1919 р. цифри видань і накладів падають, можна сказати, стрімголов, доходячи до кількох видань на рік із десятком тисяч тиражу. А в рр. 1922 і 1923 не вийшло на Надніпрянщині ні одного видання. Загалом вийшло тут у 1919—1924 рр. — часі збройної боротьби з російською навалюю та селянських повстань — **21** вид. в 155.000 пр., себто пересічно по 25.833 пр. на рік.

Від 1925 до 1931 р. рух знову жвавішає: зростає кількість видань, а ще більше їх тираж. У порівнянні з рр. 1917—18 тепер появляється менше дрібних видань, а більше Кобзарів та загалом збірних видань із великими накладами. Загалом у 1925—1930 рр. вийшло **74** видання в 1,443.520 пр., пересічно по 240.586 пр. річно. Цей зріст стоїть у звязку з тодішнім „українізаційним“ курсом на Советській Україні. Упадок цього курсу відбився й на Шевченківських видавництвах; число їх сильно падає, так само й тираж меншає, доходячи часом до кількох тисяч прим. і тільки великі наклади кількох Кобзарів дають у сумі поважні цифри й для цього періоду та цим сильно підносять пересіч. Отож, за нашими відомостями, в 1931—1938 рр. вийшло **38** вид. у 1,188.300 прим., тобто пересічно близько 150.000 прим. річно (148.537).

На Наддністрянщині з ХХ ст. теж значно збільшилося видавництво Шевченкових творів, але не в такому швидкому темпі, як на Наддніпрянщині. В роках 1910—14 маємо тут **14** видань із 58.500 пр. накладу, в пересічі майже 4.180 пр. на видання, проти **8** видань із попереднього десятиліття з накладом 30.000 прим. (3.750 пр. на видання). Ювілейний 1911 рік тут проминув майже без відгуку, тільки 1914-й рік приніс значніший дорібок (9 вид. із 33.000 пр.), а зате в роках 1915—19 через війну не появилось жадне видання.

Цифри другого десятиліття (1920—29 рр.) тут майже ті самі: **12** видань із 54.200 пр. накладу з пересією 4.516 пр. на видання. В рр. 1924, 1927 і 1928 тут знову нічого не вийшло.

30-ті роки дають ніби кращий вислід: **24** видання з накладом 77.270 пр., та пересічний наклад видання тепер далеко менший — 3.220 пр. Але цей зріст завдячуємо Шевченківським виданням Українського Наукового Інституту (досі 12 томів повного видання з 41.620 пр.), а не зусиллям місцевого громадянства.

Переходячи до видань, які появилися за кордоном, треба заздалегідь зазначити, що сливе всі вони, почавши з ляйпцігського видання 1859 р., з винятком тільки американсько-українських, розраховані були так чи інакше на потреби Наддніпрянщини, як от празьке видання 1876 р., 1-й том якого сливе ввесь пішов на В. Україну, далі женеvські видання Драгоманова, видання „Союза Визволення України“, призначені для полонених українців-воjakів російської армії, а врешті повоєнні видання Я. Оренштайна („Укр. Накладня“), В. Королева („Всесвіт“), „Українського Слова“, Є. Вирового („Укр. видавництво у Катеринославі“), що були розраховані передовсім на наддніпрянський ринок. 26 повоєнних закордонних видань 1919—22 рр. разом дають 124.500 пр., себто 4.788 пр. пересічно на видання. Та події пішли іншим шляхом і ці видання майже не дісталися на Наддніпрянщину, а пізніше став недоступний для багатьох із них і наддністрянський ринок, а лишився сам закордонний, головню американський.

Не дивно, що вже від 1923 р. не появилось за кордоном жадне видання Шевченкових творів.

Загалом за кордоном за 64 роки, від 1859 до 1924 р., вийшло 47 видань із тиражем приблизно 203.500 пр., — коло 4.330 пр. у пересічі на одно видання.

З огляду на переломове значіння 1917-го року в житті всієї української нації загалом, що сильно зазначилося також на Шевченківських видавництвах, погляньмо, як виглядають вони перед і після цієї дати. Навіч показує це відношення подана нижче порівняльна табличка:

Періоди	Над- дніпрянина		Над- дністрянщина		Закордон		Разом	
	Видань	Примірників	Видань	Примірників	Видань	Примірників	Видань	Примірників
До революції	159	1,102.050	45	121.100	17	56.000	221	1,279.150
По революції	189	3,365.320	36	131.470	30	147.500	255	3.644.290
Разом	348	4,467.370	81	252.570	47	203.500	476	4,923.440

З цього зіставлення бачимо, що за останнє двадцятьліття наклад Шевченкових творів на Наддніпрянщині зріс у т р о є проти попереднього кількадесятьлітнього періоду. Це саме треба сказати й про закордонні видання. Натомість Наддністрянщина не може похвалитися такими результатами: хоч і тут тираж трохи збільшився, проте число видань зосталося позаду проти попереднього періоду.

Розподіл видань за місцевостями.

Цікаво, як розподілялися видання за окремими місцевостями. Відповідь на це дає нам отся таблиця:

М і с ц е в о с т і		Видання	Наклади
1	Баршпіль	1	5.000
2	Берлін	1	3.000
3	Вецляр	7	25.000
4	Відень	4	21.500
5	Вільна	3	6 000
6	Вінниця	1	5.000
7	Вінніпет	1	5.000
8	Вовча на Харківщині	2	20.000
9	Женева	5	6.500
10	Жовква	2	17.000
11	Зальцведель	1	500
12	Кам'янець	1	1.000
13	Катеринодар	8	40.000
14	Катеринослав (Дніпропетровське)	7	75.000
15	Київ	115	1,521.000
16	Коломия	6	14.700
17	Кремінець	1	4.000
18	Кремінчук	2	10.000
19	Лубні	5	9.000
20	Львів	62	198.320
21	Ляйпціг	14	76.000
22	Мелітопіль	2	1.000
23	Москва (і Сергієв)	9	197 600
24	Нью-Йорк	1	5 000
25	Одеса	17	317.800
26	Петербург (Ленінград)	84	497.350
27	Полтава	7	80 000
28	Прага	13	60.000
29	Рогатин	1	3.000
30	Станиславів	3	9.000
31	Ужгород	2	2.000
32	Умань	1	5.000
33	Фрайштадт	1	1.000
34	Харків	72	1,531.020
35	Херсон	5	120.000
36	Черкаси	2	15.000
37	Чернівці	4	4 559
38	Чернігів	3	10.600
Разом		476	4,923 440

330,000
(1986)

1686

З цієї таблиці бачимо, що Шевченкові твори виходили в 38 (чи то 39) місцевостях, із того в 13 (14) містах поза українською етнографічною територією. На перше місце вибивається Харків із своїм $1\frac{1}{2}$ -мільоновим тиражем, трохи переганяючи числом примірників Київ, але уступаючи йому щодо кількості видань. Своє передове місце завдячує Харків тому, що заволодівши Україною, большевики зробили його столицею краю, в якій здебільшого розвивали свою діяльність і видавництва, передовсім Державне Видавництво України.

Перед революцією Харків не грав в українському видавничому русі такої визначної ролі: до 1917 року вийшло там усього 3 видання Шевченкових творів у кількості 63.000, а від 1917 р. 69 видань із накладом 1,468.020 пр. (разом 72 вид., 1,531.020 пр.).

На другому місці стоїть Київ із своїми 115 виданнями й теж $1\frac{1}{2}$ -мільоновим тиражем (1.521.000 пр.). Він і перед 1917 р. займав передове місце, уступаючи тільки Петербургові: 57 видань із 362.000 пр. (по революції 58 вид., але вже з 1,159.000 пр.).

Третє місце посідає Петербург чи то пак Ленінград із майже $\frac{1}{2}$ -мільоновим тиражем. Перед революцією займав він перше місце, випереджуючи навіть, як уже згадано Київ (81 вид. із 473.350 пр. до 1917 р. й 3 вид. в 24.800 пр. після). Пояснюється це тим, що за царського часу в Петербурзі були легші цензурні умови для української книжки, ніж на Україні. Зараз за Петербургом іде Одеса з своїм понад 300-тисячним тиражем (7 вид. і 75.000 пр. перед революцією та 10 вид. і 242.000 пр. після). За нею йдуть Львів і Москва з майже однаковими, мало що не 200.000 накладами, різнячися тільки сильно числом видань: у Львові було перед 1917 р. 39 вид. з 111.100 пр., а після 23 вид. з 87.220 пр., а в Москві 4 вид. і 92.600 пр. та 5 вид. і 105.000 пр., з того одно друковане в Сергієві в числі 45.000 пр. Далі йдуть Херсон (120.000 пр.), Полтава (80.000 пр.), Ляйпціг (76.000 пр.). Катеринослав чи то Дніпропетровське (7 вид. 75.000 пр.; з того до революції тільки 1 вид. в 10.000 пр.), Прага (60.000 пр., до 1917 р.

PA 1686 y